

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 05654

DI EYROPEISHE BINE

---

*Permanent preservation of this book was made possible
by Sylvia Roth
in memory of
her grandparents, Solomon & Rebecca Chess*

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

ד' י
איראפעאישע בינע

זאמלונג

פון די בעסטע איינאקטערס.

זייש: י. זילבערצווייג.

1920

תר"פ.

№ 38

אינהאלט:

I דראמען

- פיעטר אָ קאַרוּזאָ. ר. בראקא.
אַמנעסטיע. ה. הייערמאַנס.
דאָס איבערגעריסענע ליד. ע. אַרזשעשקא.

II קאָמעדיען

- דער זניטער סעברואַר. וו. רישקאָוו.
קאָמעדיאַנט. ג. פּרעשעל.
דער טייסטער. א. מירבא.
איהר שוועסטער. ז. זילבערצווייג.
עפיואָד. א. שניצלער.

III פאַרסען

- קלעפטאָמאַניע. מ. האַרטיג.
אַרעצעפט געגען שוויגערס. די אַנא.
-

ראבערמא פראקא

פיעטרא קארנזא

דרשמא אין איין אקטא

יודיש דורך ז. זלפערצווייג.

תרע"ט
1919.

Arakarnia Fiment i Szwabie Sierakowako 4

פערזאנען:

פיעטרא-קארלוז

מארגעריטא — דין טאכטער.

גראף פאבריציא

דאס קול פון דער שכניטע

דאס קול פון הויז — פערזאנלעך

דאס קול פון די קיאנעצע.

די האנדליג קומט פאר אין געאפאָר.

צייט — געגענווארט.

דאס איז פאר די רעכטע זעקס זעקס:

אין רוסלאנד: דורכ'ן דראַמאַטישען אין סח'ים

קאלישען שריפטשטעלער-פערבאנד אין

פעטערבורג.

אין פוילען: דורכ'ן יודישען דיסקראַפּען און

זשורנאליסטען-פּעראַיין אין לאָדז.

דאָס צימער איז אַרױס מעבלירט, אין הינטערגרונד אַ גרויסע טיר (אין דער מיט) און אַ פֿענסטער, אויף רעכטס אַ אויױען און אַ קליינע טיר. נעבען אױ-
 זען אַ שרייבטיש, אויף העלכען ס'דיגען אין דער גרעסטער אונאַרדנונג
 שרייב-געצייג און פערשירענע פאַפירען. אויף לינקס אַ קליינע טיר, אַ קרע-
 דעס, אַ אייזענער האַש-טיש; אויף איהם אַ שײסעל און אַ ציגענע קריי-
 אויף דער וואַנד הענגט אַ האַנדטוך. אין היינקעל אַ צובראַכענער מאַטראַץ
 און אַ אייזען בעטער, — צוזאַמענגעליגט, מיט ברעטלעך. שפּעט פאַר גאַכט.
 אין פֿערדוויף פֿון דער אַקציע הערט פֿינסטער.

ערשטער אויפֿטריט.

מ א ר ג ע ר י ט אַ — פֿ אַ ב ר י צ י אַ .

פֿ אַ ב ר י צ י אַ (ויצט מיט צוזאַמענגעבראַכענע הענד און אַ טרוי-
 ריגע מינע).

מ א ר ג ע ר י ט אַ (שמעהט נעבען פֿענסטער, שמועסט זיך זעהר הויך
 פֿומאַנדער מיט דער שכנ'טע): אַ דאַנק, פֿרוי פֿונקא! (געהט אַזעק און
 רעדט שטיי צו פֿאַפּריציאָן) ענטשולדיג, מיין שכנ'טע פֿרוי פֿינקאַ, האָט
 מיך נאָר אויפֿמערקזאַם געמאַכט, אַז כ'זאָל צוזאַמענעמן די וועג,
 וואָס טריקענט זיך דרויסען, וואָרום ס'וועט פֿאַלד אָנהייבן רענגען.
 (נעמט אַראָב פֿון אַ שטור, העלכע איז צוגעבונדען צום פֿענסטער, צוויי
 דוילעכער אין לענט ווי צוזאַמען, ריידענדיג מיט דער שכנ'טע) ווין איהר
 וואָלט מיר נישט געזאָגט, וואָלט איך גאַרנישט בעמערקט, אַז ס'מאַכט
 זיך אַ שטורם; (ס'דונערט און בריצט) אָהאָ, ער איז שוין דאָן
 שטימע פֿון דער שכנ'טע: אײער פֿאַטער איז אין שטובֿ
 מ א ר ג ע ר י ט אַ: ניין, פֿרוי פֿונקאַ, איך בין, אַזוי ווי שטענ-

דיג, אליין.

די שטימע: איך פֿרעגעס דערפֿאַר ווייל ס'האָט זיך מיר
אינטיגע נאָכט גע'חלום'ט אַ וואָלף מיט דריי הערנער און אַ טויטער
מיט אַ הויקער אויף די פֿלייצעס... ל'האָב דעריבער געוואָלט פֿרע-
גען דעם הערר פֿעטער, וואָס דאָס בעדייט. ער קען זיך אויף אַזעל-
כע זאָכען.

מאַרגעריטאַ: גוט, אַזוי ווי ער וועט נאָר קומען, יודעל
איך עס איהם פֿרעגען. אַדיעו! (פֿערמאָכט ס'פֿענסטער. צו פֿאַבריציאַן
אַזעקענענדיג אויפֿן צוזאַמענגעלענטען מאַטראַץ די לייזעכער) אַט אַזוי
(אַ ווייל איז שוין וי קוקט זיך אין און פֿאַבריציאַן און דערנעב-
טערענדיג זיך צו איהם, נעמט זי אַרום זיין האַרד און קושט זיינע האַר).
מאַרגעריטאַ: אַ יאָ, פֿאַבריציאַ דאָס פֿריהערדיגע איד
נאָר געווען אַ שפּאַס?

פֿאַבריציאַ (בעפֿרייענדיג זיך פֿון דער אומאַרמונג): ניין, מאַר-
געריטאַ, ניין, ניין! דו ווייסט גאַנץ גוט, אַז איך האָב קיינמל מיט
דיר נישט געשפּאַסט. איך האָב לאַנג נאָכגעטראַכט ביזן ל'בין גע-
קומען צו דעם בעשלוס. איך האָב לאַנג געליטען אויך. איצט אָבער
קאָן מען שוין מיין בעשלוס מעהר נישט ענדערען.

מאַרגעריטאַ: וואָס האָב איך דיר דאָן געטהון?

פֿאַבריציאַ: גאַרנישט.

מאַרגעריטאַ: בין איך דיר צו לאַסט?

פֿאַבריציאַ: ניין.

מאַרגעריטאַ: ל'פֿערביטער דיר דאָס לעבען? ל'עטער דיר

דיין אַרבייט? האָב איך דיר אין עפעס געשטערט?

פֿאַבריציאַ: ניין, ניין! דו דאַרפֿסט עס טאָקע אָננעמען

אַלס בעווייז, אַז ל'טוה עס פֿאַר דיין טובה וועגען. וואָרום וואָס

אַלס איך געקאָנט פֿערלירען, ווען כוואָלט אַזעקעפֿאַהרען?

מאַרגעריטאַ: ל'ווייס נישט. ל'בין נאָר זיכער, אַז ווע-

לענדיג זיך צו בינדען צו דיר, האָב איך דאָס נישט געדאַרפֿט טהון...

פֿאַבריציאַ (רעהט זיך אום): דו האָסט אַ טעות!

מאַרגעריטאַ: גיין ל'האָב נישט געדאַרפֿט נהין דאָס

אַס ל'האָב געטהון. דו מיינסט, אַז בין אַזוי נאַאיוו, אַז ל'פֿער-

שטעה דאָס נישט?

פאַבריציאָ: דו פֿערשטעהסט דעם נישט.

מאַרגעריטאַ: דו האָסט אויסגעפֿיהרט דיין קאַרו און

איצט...

פאַבריציאָ: דו הויבסט ווידער אָן מיט'ן קאַרו?

מאַרגעריטאַ: אָ יאָ, אַ קאַפּריז! ווען דאָס וואָלט געווען

ליבע...

פאַבריציאָ: אָבער איך בעט דיך, מיר האָבען דאָך נאָך דערווייל נישט קיין גאראַנטיע, צי די ליבע איז נישט קיין קאַפּריז, וועלכע דויערט זעהר לאנג, אָדער צי אַ קאַפּריז איז אַ ליבע, וועלכע דויערט אַ זעהר קורצע צייט... איך זאָג דיר, און דו וועסט מיך נישט פֿערשטעהן. איך פֿיהל היינט צו דיר די זעלבע געפֿיהל. לען, וועלכע כֿהאַב געפֿיהלט צו דיר מיט אַ וודש צוריק.

מאַרגעריטאַ: מ'זעהט עס.

פאַבריציאָ: מ'זעהט עס אפשר טאקע נישט, נאָך אזוי איז עס, ווארום פֿארוואָס זאָל זיין פֿאַרגעקומען אַ ענדערונג? דו ביזט דורך דער דאָזיגער צייט געוואָרען שענער, נאָך ענטזיקענע דער, נאָך נאכגיביגער, און די דאָזיגע נאכגיביגקייט דיינע פֿערשאַפֿט מיר זאָרג. דו האָסט זיך מיר איבערגעגעבען, נישט טראכטענדיג וועגען די פֿאַלגען. לאָמיר זיך אלענפֿאַלט בעמיהען זיי צו צושטערען. מ'קאָן עס טהון, און אויסערדעם: ווען מיר וואָלטען געווען נאָך מעהר געבונדען צווישען זיך, וואָלט דען דו נישט געווען, אומגליקליכער, דער איינציגער קרבן? (פּיוז) וואָס ס'איז צווישען אונז פֿאַרגעקומען — דאָרף נישט בעוואוסט ווערען פֿאַר דער וועלט, נישט דורך מיר און נישט דורך דיר. און מסכים זייענדיג אויפֿ'ן קרבן, אז מיר זאָלען זיך שידען — גלייב מיר מאַרגעריטאַ, אז דאָס איז לאַר מיר אַ גרויסער קרבן — וועלען מיר זיך בעפֿרייען אויפֿ'ן בעסטען אָפֿן פֿון דער דאָזיגער אונערטרעגליכער לאַגע. מאַרגעריטאַ: מ'וואָלט ווירקליך געקאָנט מיינען, אז דו קענסט מיך נישט, פֿאַבריציאָ! דיר דאַכט זיך זיכער, אז דו רעדסט מיט עפעס אַ אנדערע פֿרוי. דו זאָגסט, אַז איך וואָלט געווען דער איינציגער קרבן. יאָ, אָבער וועמענס קרבן און צוליב וואָס? איך

העל קיינמאָל נישט זיין קיין קרבן, אז דו וועסט מיך נישט פֿער-
לִצֹנען; און אין וואָרט דיינס, איין ליבליך וואָרט דיינס, איין קוט
דיינער, איין האַלבע שעה, וועלכע- כִּזְוַעַל פֿערברענגען צוזאמען
מיט דיר וועלען מיר צוהעלפֿען צו פֿערגעסען אלע אונאנגענעמליכע-
קייטען, פֿאר וועלכע דו שרעקסט זיך, אלע פֿאלגען, וועלכע די
זעהסט פֿאַר.

פ א ב ר י צ י אָ : בעמיה זיך נישט, ווארום דו וועסט מיך
נישט איבערצייגען.

מ א ר ג ע ר י ט א : איך וועל נישט זיין קיין שטערונג אויף
דיין וועג, איך וועל דיך בעשיצען פֿון אלע אונאנגענעמליכקייטען.
פ א ב ר י צ י אָ : איך האָב אָבער א פֿליכט אָבצוהיטען דיך
דערפֿון, אַז דיין פֿעהלער זאָל נישט דערוואַסט ווערען און... קאָן
זיין פֿון פֿיעלע מאָראַלישע און אַנדערע ליידען, וועלכע דו פֿיהלסט
אַפֿילו נישט.

מ א ר ג ע ר י ט א : אויב איך בין אָבער צוגעגרייט צו אַלעם,
פֿאַרוואָס זאָלסטו טראַכטען וועגען דעם?

פ א ב ר י צ י אָ : כדי נישט אַריבערצוטראַגען נייע געווי-
סענסביטע.

מ א ר ג ע ר י ט א : אויב דו ווילסט נישט האָבען קיין נייע גע-
וויסענססיע, דאָרפֿסטו נישט דערלאָזען דערצו, אַז כִּזְוַעַל שטאַרבען
מיט אַ צובראָכען האַרץ.

די שטימע פֿון הויז = פֿערוואַלטער (פֿון דער נידער,
מ'הערט ווי קוים, אָבנעריסען): פֿרייליין מאַרגעריטאַ!... פֿרייליין
מאַרגעריטאַ!...

פ א ב ר י צ י אָ : אַך, וואָס איז דאָרט ווידער געשעהן?

מ א ר ג ע ר י ט א (עפֿענט אונגענטשיאַמען דאָס פֿענסטער, ס'הערט
זיך דאָס קלאַמען פֿון רעדער, וואָרפֿט אַרויף אַטוּכעל אויפֿן קאַפּ און
בוינט זיך אַראָב דורכ'ן פֿענסטער): וואָס איז?

די שטימע פֿון הויז = פֿערוואַלטער: ה' קיאַנעצן
פֿאַן אַרויפֿגעהן?

מ א ר ג ע ר י ט א : איהר וויסט נישט, אַז איך בין פֿערשלאָסען?

פ א ב ר י צ י אָ : כ'מאָך אייך אויפֿמערקזאַם, אַז ער

הָטָט מִיךְ גַּעזֶהן דָּךְ אַרױפֿגעהן.
מ א ר ג ע ר י ט א (צו פֿאַברױציאָן): דאָס איז דאָךְ נישט קײן
נייעס — זאַרוואָס בעקומט ער דען טרױנק-געלד?
דײַשטו מעפֿון הױז-פֿער וואַל ט ע ר : כִּהָאָב געמײנט
אַז הערר פֿיעטראַ איז שױן צוריקגעקומען.

מ א ר ג ע ר י ט א : נײן, ער איז נאָך נישט אָ.
דײַ ש ט י מ ע פֿון הױז-פֿער וואַל ט ע ר : ה' קאַנעצע
וײל עפעס אַ בריעף. וועלכען ה' נײַט אַ האָט איהם צוגעזאָגט,
אַזוי ווי אײער פֿאַטער האָט מײַ גאַרנישט געגעבען, האָט ער איהם
געוויס איבערגעלָאָזט אויפֿן שרײַבטיש.
מ א ר ג ע ר י ט א : כִּוּעַל נאָכקוקען. (וולכט אומויסט אופֿן
שרײַבטיש, דעָנאָך רעדט זײ אַרויס דורכֿן פֿענסטער): ס'לײַגט נישט קײ
שום בריעף.

ה' קַאָנעצע'ס ש ט י מ ע : אויב אַזוי בעט איך צו זאָגען
דעם ה' קאַרוואָ, אַז ער איז אַ שױנדלעך, וואָרום ער האָט נישט
געהאַלטען וואָרט.

מ א ר ג ע ר י ט א : אַזעלכע געמײנהײטען וועל איך מײן פֿאַ-
טער נישט זאָגען (פֿערמאָכט שנעל דאָס פֿענסטער, פּוּזט).
פֿאַ ב ר י צ י אָ : מאַרגעריטאַ, כִּגעה אַוועק. דער פֿאַטער קאָן
יעדע וײַל אָנקומען און איך וײַל נישט, אַז ער זאָל צום שלים-
מזל אונז דאָ טרעפֿען. אָט האָסטו דעם שליסעל, (געמט אַרויס פֿון
טאַש דעם שליסעל און לעגט איהם אויפֿן טיש) וועלכער איז לײדער
געווען אונזער מיטשולדיגער; כִּגײב דיר איהם אָב, כּדי ס'זאָל מײַך
ווידער נישט אַנְכִאַפֿען דער חשק דײַך צו בעזוכען אײַן געהײם.
וואָרף איהם אַוועק אָדער בעהאַלט איהם. איך ווײַנט דיר, אַז מ'זאָל
איהם שױן קײנמאָל מעהר נישט געברױכען.

מ א ר ג ע ר י ט א : פֿאַברױציאָן!
פֿאַ ב ר י צ י אָ : מײן טײערע! וואָ אַ נאַרישער און אונ-
פֿערשטענדיגער מענש קאָן מײנען, אַז ער איז דער אײנציגער
וועלכער איז ווערט אַ פֿרוי. (פּוּזט. מאַרגעריטאַ שאַקעלט מיטן קאַפּ)
כִּוּעַל שפּעטער צוריקקומען, כּדי צו ערלעדיגען מיטן פֿאַטער אײַ-
ניגע זאָכען. זײנע וואַהל-קאַמבינאַציעס פֿאַר מײַר האָבען זיך נישט

איינגעגעבען, א פראצעס געגען איהם וועל איך אָבער נישט פֿער-
 פֿיהרען, מיר וועלען שוין ווי ס'איז דורכקומען צווישען זיך... (פּויע)
 דערנאָך נעמענדיג דעם חוט) אַלזאָ... בלייב געזונד, מאַרגעריטאַ...
 מאַרגעריטאַ: פֿאַבריציאָ! נעם צו דעם שליסעל.
 פֿאַבריציאָ: מאַרגעריטאַ, רייך מיך נישט אויף...
 מאַרגעריטאַ: נעם איהם... איך בעט דיך...
 פֿאַבריציאָ (נאָך אַקורצען קאָמף) ניין, ניין!... דאָס קאָן
 נישט זיין!

מאַרגעריטאַ (כאַפט איהם אָן פֿאַרן אָרעם און פֿעהאַלט
 איהם אויפֿן אַרם) פֿאַבריציאָ, כּיבעט דיך... הער אויס... נאָר איין
 וואָרט...

פֿאַבריציאָ: לאָן מיך אָב...! ס'איז שוין שפּעט... מיר ווע-
 לען נאָך ריידען וועגען דעם.
 מאַרגעריטאַ: ווען? מיר וועלען דאָך שוין נישט האָבען
 קיין געלעגענהייט.

פֿאַבריציאָ: ס'וועט זיך נאָך אַבוזלען אַ געלעגענהייט...
 דו דאַרפֿסט וועגען דעם נישט זאָגען... (רייסט זיך אַרויס און געהט
 אָב, פֿערשליסענדיג אינמער זיך די טיר).

מאַרגעריטאַ (וויינענדיג שטיי און דערנאָך הויך): יאָ... יאָ...
 מיר וועלען נאָך וועגען דעם ריידען... פּוסטע ווערטער... (וויינט
 שפּעטער נעמט זי דעם שליסעל און בעהאַלט איהם אין טאַש. דערנאָך אויס-
 ווישענדיג זיך דו אויגען געהט זי צו צום קרעדענס, עפֿענט איהם, נעמט
 אַרויס אַ טישטוך, מעלער, מעסער, לעפֿעל, גאַפֿעל א. ד. נ. דעקט צום טיש)

צווייטער אויפֿטריט.

מאַרגעריטאַ, פּיעטראָ.

פּיעטראָ (נאָך אויף די טרעפֿען, זינגט מיט אַ הויכע, אַ ביסעל
 פֿערכיבענע שטימע אַ אַריע פֿון „טרובאַדור“, מיט אייניגע פּויען): „ביזן
 לעצטען אָטעם צוג“ —
 מאַרגעריטאַ (צו זיך): דער פֿאַטער! אַ... ער האָט ווי-
 דער געטרונקען!...
 פּיעטראָ (זיין שטימע דערינענערט זיך):

דו ביזט געווען מיין אלץ
אַ לעאַנאַראַ, איו ערהאַבען שעהן
אַ פֿערגעס מיך נישט!

פֿאַרמירט דאָס דרעהען זיך פֿון שײַסער אין שלאָם, עפֿענט די פֿירן
קומט אַרײַן) „אַ, פֿערגעס מיך נישט!“ (הייבט אָן צו הוסען, פֿערטאַכט
הידער די פֿיר און פֿעריגלענדיג דעם רינעל דערגעטערט ער זיך מיט קאַ-
מיש מאַיעסטעטישע טריט, דער קאַלגער פֿון זײַן פֿאַלמאַ איו אַרײַפֿענדיג-
בען, פֿון הוט רינגט האַסער).

מאַרגעריטאַ: גאַט, ווי דו זעהסט אויסו
פֿיעטראַ: העץ?

מאַרגעריטאַ: ביזט דאָך אינגאַנצען דורכגעווייקט, פֿאַטער?
פֿיעטראַ: נאַטירליך! דו הערסט נישט ווי ס'גיסט דרײַ-
סען? ברר... (אַ קורצער הוסט)

מאַרגעריטאַ: און וואו האַסטו דעם שירם, דעם מאַנטעלעך,
פֿיעטראַ: וואַרט-צו! קודם פֿל פֿאַדער איך אַ ערקלערונג.
(חײַווענדיג דעם שפֿעל אין האַנד): אַזוי ווי כ'האַב נאָר אַרײַנגע-
שטעקט דעם שליסעל אין דאָך האַט זיך די פֿיר שױן געעפֿנט.
(ערנסט) ווי אַזוי קומט עס?

מאַרגעריטאַ (פֿערטאַסירט): ווי אַזוי קומט עס? דו האַסט,
געוויס, אַוועקגעהענדיג נישט גוט פֿערשלאָסען די פֿיר. דו ביזט
שטענדיג אַזוי צושטרייט.

פֿיעטראַ: הם... ס'קאָן זײַן... ברר... אַך, די נאַסיגקײט
עסט זיך איין אין די ביינער.

מאַרגעריטאַ: גאַט מינער!

פֿיעטראַ: האַסט נישט קײן האַלץ צו מאַכען אַביסעל
פֿיער?

מאַרגעריטאַ: כ'וועל זעהן... (אַב אױף רעכטס).
פֿיעטראַ (שאַקעלט אַראָב דאָס וואַסער פֿון הוט און פֿערטאַכט
זיך): צושטרייט! ס'קאָן זײַן... די צושטרייאונג איו די אי נציבע
זאָך, וועלכע שידט; ב אַ מענש — פֿון אַ חיה
מאַרגעריטאַ (פֿון אױסווענדיג): צום גליק געפֿונט זיך
נאָך אין שטוב האַלץ.

פיעטראָ (ריידענדיג ווייטער צו זיך): איז אַ ציג, אַ שעפּסעל, אַ פּערד אָדער אַ אייזעל אַמאָל צושטרייט? ניין... אַלואָ... (ווישט אָב דעם הוט מיט אַ טיכעל, לענט ביידע זאַכען אַוועק אויפ'ן געזיס פֿון אוימען).

מאַרגעריטאַ (קומט אַריין מיט האַלץ און מאַכט אַ פּיער אין אוימען).

פיעטראָ (טהוט-אויס דעם פאַדמאַ): אַ גרויסאַרטיג, גרויסאַרטיג-טיג, טאַכטער מינע!

מאַרגעריטאַ: דאָס איז דאָס איבערבלייבעכץ פֿון דער צובראַכענער באַנק.

פיעטראָ: זאָלען גענע:שט זיין די אַרעמס, וועלכע האָבען צובראַכען די דאָזיגע באַנק. (הענגט-אויף דעם פאַדמאַ אויפ'ן אַנדעהן פֿון שטול נישט ווייט פֿון אוימען) וואָס פֿאַר'ע טייווליש וועטער!

מאַרגעריטאַ (קניעהנדיג נאָך ביים אוימען): זאָג מיר, וואָס האָסטו געמאַכט מיט'ן מאַנטעל און שירם?

פיעטראָ: דו ביזט זעהר אַמוזירענד. ס'האָט דען גערע-גענט, ווען איך בין אַרויסגעגאַנגען? ניין, טאָ, וואָס ווילסטו?

מאַרגעריטאַ: ווען דו ביזט אַרויסגעגאַנגען, האָסטו דאָך אָבער געהאַט אַ מאַנטעל און אַ שירם. צו וואָס האָסטו זיי מיטגע-נומען מיט זיך?

פיעטראָ: צו וואָס (נעמט אַראָב פֿון הענגער אַ אַלמען, פֿאַר-שטענדיג צוריסען, געלאַטעוועט מלבוש; אין אַ געוואַנג-טאָן): כ'האָב פֿון זיי געהאַט אַ נוצען. (טהוט זיך אָן דאָס מלבוש) אונגליקליך מלבוש פֿון דיר וועל איך שוין נישט האָבען קיין נוצען! ווען כ'וואַלט מיט דעם גענומען אין לאַמבאַרד, וואַלטען זיי זיך דאָרט הויך צולאַכט, און זיי וואַלטען דאָך געווען פֿאַלשטענדיג גערעכט.

מאַרגעריטאַ (שטעלט זיך אויף): וואָס? האָסטו עס פֿער-זעצט אין לאַמבאַרד?

פיעטראָ (שטאַלין, מיט בעשאַנונג): יאָ, דעם מאַנטעל און דעם שירם! כ'דאַב נישט געהאַט קיין ברירה, ס'געווען זעהר אַ שלעכטער טאַג...

מאַרגעריטאַ (מידה): דו האָסט דאָך צוגעוואַגט צו שאַ

בען עפעס.

פיעטראָ: יאָ, אָבער צום טייוועל!... איך...
מאַרגעריטאַ (מיט אַ לייכטען פאַרוואורף): פּאָטער! פּאָטער!
(דעקט צום טיש).

פיעטראָ (נעמט אַרויס פֿון דעסטאָנאַט אַ דולקע און אייניגע
שטיקעך נישט אויסגערייכערטע סיגאַר): בייזער זיך נישט, מאַרגערי-
טאַ, וואָרום... הם... נו, יאָ!... (צושטויבט די סיגאַר און שטופט דער
טיש אָן די דולקע). נישטאָ וואָס צו עסען... דאָס קאָן מען נישט
אָבלייקנען! ס'זענען פֿערהאַן פֿאַלען, ווען דאָס עסען קומט צו שווי-
מען אַזוי ווי אַרעגען פֿון הימעל. נישט שטענדיג... אָבער טייל-
מאַל... ווער ווייט!... לאָמיר אַלזאָ וואַרטען!

מאַרגעריטאַ (זעצט זיך ביים טיש און לעהנט אָן דעם קאַפּ
אויף דער האַנד).

פיעטראָ (צינדט אָן די דולקע מיט אַ שטיקעל פּאַפּיער ביים
פֿיער פֿון אויווען און זעצט זיך אַוועק צוזאַמענגעקאַרטשעטצ ווישען אויווען
און שרייבטיש): אַזוי! (ברומט) אַזוי! גוט! (וינגט אונטערן נאָז) ביזן
לעצטען אויגענבליק... דו ביזט געווען מיין אַלץ... אַ, לעאָנאַראַ...
מאַרגעריטאַ (וועלכע האָט ביו איצט מיט מיה דערשטיקט די
טרעהרען, ברעכט אויס אין אַ הויך געוויין):

פיעטראָ: מאַרגעריטאַ! כֹּזעה, אַז כֹּהאַב געטהון אַ פֿעהלער!
כֹּלייקען נישט אָב!... מיין פּלאַן האָט אָבער געהאַט אונטער זיך אַ
יסוד, ווען איך האָב געמאַכט די פֿאַנס-אָפּעראַציע אין לאָמ-
באַרה, האָב איך זיך געטראַכט: אָנשטאַט אויסצוגעבען די אייניגע
ליר אויף עסען, וועל איך זיי בעסער אַוועקלעגען. טויער קאַפּי-
טאַל איז אָבער אַ פֿערברעכען! דאָס איז מיין פֿעכטע איבערצייגונג!
ווען כֹּהאַב שוין געוואָלט אויספיהרען מיין פּלאַן, האָב איך זיך
אָבער דערמאָנט, אַז היינט איז פֿריטאג... און איך האָב זיך גענו-
מען ווי געהעריג צוגרייטען געגען דאָזיגען שלום-מולדיגען טאַג
און זיך געקויפֿט (נעמט אַרויס פֿון טאַש אַ שטיק שוואַרצען קרעל) די
דאָזיגע קאַמיעה — כדי אַרויסצוטרעטען געגען אַלע שלעכטע גייס-
טער... און מיט דער דאָזיגער קמיעה אין טאַש בין איך — פֿער-
שטעחסט מיך — אַוועקגעגאַנגען...

מ א ר ג ע ר י ט א : קינמאל נישט.

פיעטראַ: קום אָהער, (מאַרנקריטאָ דערנאָנטערט זיך, ער גלעט זיך מיין נישט, אָו כ'זועל פֿערגעסען אין דיר. איך האָב זיך געשטיצט אויפֿן גראָף פּאַרזיציק. דו ווייסט דאָך, ביי די וואַהלען. נג, אויב ער איז פֿונדעסטוועגען דורכגעפֿאלען, בין איך דערין נישט שולדיג... בעצאָהלען וועט ער אָבער... דער גראָף איז אַ עהרענ-מאַן... און צוליב דעם וויל איך איהם נישט מאַהנען... פֿאַרלויפֿיג האָב איך זיך גענומען צו אַנדערע געשעפטען, וועלכע מ'קאָן נישט אַוועקמאַלען מיט דער האַנד. די פּראָבע מיט די אַ מנה ווערוויאָ, דאָס פֿירקויפֿען סטעפֿאַנעלי, דאָס איז אַ גאָלדען געשעפט, און אויסערדעם דאָס געשעפט מיט מאַרזאַיץ. הי... הי... הי... פֿראַג-טשיסקא מאַרזאַטא ווייס וויפֿיל מ'דאַרף בעצאָהלען, אָו מויל האָבען אַזאַ גיט ווי איך... קיין מיליאָנען וועט דערפֿון נישט זיין, נאָר אַלענ-נאָס אָבער אַוויפֿיעל, צום ביישפּיעל, אָו כ'זאָל קאָנען (צוניהענדיג פּאַרזיציקען צו זיך) קויפֿען די געשטרייפֿטע סחורה, וועלכע שטעהט אויסגעשטעלט ביי סימאָנ'ן אין פֿענסטער... אַך וואָס פֿאַר'ע סחורה דאָס איז! און דאָס איז נאָך נישט אַלץ מיר וועלען אויך קויפֿען דעם גרויסען הוט מיט די זיידענע בענדער.. און גרויסען פֿערדע-מיט איין וואָרט, אַ פּרעכטיגער הוט, אין וועלכען דו וועסט אייס-זעהען ווי אַ פּירשטיין, און דערנאָך וועלען מיר זיך לֶאָזען שפּאַ צירען און לייט וועלען שטעהען מיט אַפֿענע מיילער און זאָגען: וואָס פֿאַר אַ דאַמע ס'איז געוואָרען פֿון קאַ-וואָס טאַכטער! (א פּיוז. מעלאַנכאָליש) דו ווילסט אָבער נישט אַ זיכערהען מיט מיר אויפֿן גאַס. דו שעמט זיך מיט מיר.

מ א ר ג ע ר י ט א : פּאָטער, ווי אזוי קאָנסטו אַוועלכעס טראַכטען? פיעטראַ: יאָ, יאָ, דו שעמסט זיך מיט מיר! כ'געה אָנגעטהון די אַ שלעפּער! ווען איך בין אָבער געווען אַ סטודענט און דע-קלאַמירט אויף די גאַסען, האָט מען מיך גערופֿען „דער פֿילאָזאָף“, איצט רױט מען מיך „דער אָגענט“ אין אויסערדעם... אויסערדעם... געפֿעלען דאָך דיר נישט מיינע בעקאַנטשאַפֿטען... ווען איך וואָלט געווען בעקאַנט מיט אָרענטליכ; מענשען, וואָלט מיט מיר געווען שלעכט. אָרענטליכע מענשען זענען אייגענטליך איבריג. (מאַרנקריטאָ

מאכט א בעזונג (וואס אינטערעסירט עס דין?.. דו ביזט א לייטיש
מיידעל, ווייל דו טראכסט נאר וועגען זיך. א מיידעל, וואס איז נאָר
א שטוב זיצערין, וועט נישט בעקומען קיין מאָן.
מאַרגעריט א: (וועלכע איז דאָרויך אונגענעהם בעריהרט געוואָרן.
רען, ורעהט זיך צו איהם אויס מיטן רוקען).
פיעטראַ: און דו מוזט בעקומען אַ מאָן, דו מוזט (פוינט).
אַ, מאַרגעריטאַ! איך בין געפאלען, שטאַרק געפאלען... וואָס וועט
סטו אָבער טהון, מאַרגעריטאַ, ווען איך וועל שוין נישט זיין?
מאַרגעריטאַ: (אַבוזשענדיג די טרערען) הער-אויף, פּאָטער
העראויף!
פיעטראַ: איך, האָב שוין לאַנג געוואַלט מיט דיר רעדען
וועגען דעם... וואָס וועסטו טהון?... אַרבייטען קאָנסטו נישט... דו
האָסט דאָך נישט געלערנט...
מאַרגעריטאַ: וועל איך זיך אויב לירנען.
פיעטראַ (ענערגיש): איך וויל נישט!...
מאַרגעריטאַ: איך האָב דין שוין וועגען דעם אַזוי פּיעל
מאָל געבעטען. אַזוי שטאַרק געבעטען! פּאָטער, לאָמיר זיך אויב לער-
נען עפעס אַ מלאַכה.
פיעטראַ (אויפגענדיג זיך): ניין, קיין מאָל נישט... לער-
נען זיך! אַ, איך ווייס שוין ווי אַזוי מ'לערנט זיך! מ'זיצט אַ גאַנ-
צען טאָג אין דער שטוב, אין עפעס אַ פּאַבריק, וואו די מיידלעך
לערנען זיך איינער דער אַנדערער, וואו איינע פֿון זיי, אויב זי
אז אַ של, כּטע, איז פּאַלשטענדיג גענוג, אַז זי זאָל צושאַנדען מאַ-
כען אַלע אַנדערע. און אין זווענד, ווען מ'זעהט אַ היים פֿון
דער אַרבייט, מיד, פּערמאַטערט שטעהען אין די עק גאַסען
גוטע ברידער, פּערעהרער פֿון די חבר'טאָרינס... און די אַלע
אויסוואַרפֿען זענען יעדען אויגענבליק גרייט אויסצוניצען די מיי-
דעלשע אונערפֿאַרענקייט... און דער נסיון ווערט וואָס אַ מאָל שטאַר-
קער, געפּעהרליכער, גרעסער, וואָס אַ מאָל מעכטיגער... און אויף
אַזאַ אומן לערנט זיך דאָס מיידעל פֿון איין זייט אויס צו אַ ביי-
טען און פֿון דער צווייטער זייט אַלץ גרינגזשעצען, שטר. בען,
בעקען, פּאָדערן און... פּאַלען!... אומגליקליכע בריאים. דער פֿריי-
ער וועג פֿון אַרבייט און אונאַבהענגיקייט וועט אַזוי לאַנג זיין

פערמאכט כל זמן מיר, מענער, וועלען געבויען וו רען מילך
 אינסטינקט אריינצוטהון אן דער פרוי אזוי פילע גיפט, ביז זי
 זאל ווערען נאכגיביג צו אונזערע נידריגע וואונשען. געס דאס
 גוט, אין אכט, מארגעריטא! די מענער זענען אויסווארפען אייט-
 ווארפען! ניין, דיין פאטער וויל, אז דו זאלסט בלייבען אזוי ווי
 דו ביזט. דיין צניעות איז מין אלץ דאס איז מין רוה, דאס
 איז מין ליכט, — דאס איז נאך דער איי ציגער פאדעם, וועל-
 כער בינדט מיך צום לעבען. (הוסט, פויזע) און צוליב דעם מוזט
 חתונה זאָען. (מארגעריטא סאָט אַ בעווענונג) דאָמיר רהיג זיך
 דורכשמועסען. מיר ווילען נישט מאכען אַ גיגע צו זוכן אַ חתן.
 גוט, וועלען מיר אלזאָ ווארטען, ביז ס'וועט קומען צו אונ אַ מאָן.
 דאָס מין וועט נישט פעהלען. דו האָסט נישט בעמערקט, ווי ביאַ-
 דיאָ קריכט מיר פסדר נאָך?

מאָרגעריטאָ: דער אַטיקוואַר?

פיעטראָ: (נאָכאָנענדיג די ארויפֿ'ס שטימע אונטערן נאָז)
 דער פיעטראָ, רעדט איבער מיט מאָרגעריטאָ'ן... זאָגט איהר, און
 איך אינטערעסיר זיך זעהר מיט איהר...

מאָרגעריטאָ: אזוי אזוי...

פיעטראָ: קיין שעיער איז ער נישט, קיין יונגער אויך
 נישט. ער האָט אָבער אַ גרוי ע קע ענטור און וואָס ער וויל נאָר,
 פֿאַרקויט ער אַלס זלאָרטלימליכייט... ב, צור, ער איז אַ מענטש
 פֿון אַ גוטער סטואַציע, זעהר פֿערשטענדיג און דאָכט זיך מיט אַ
 גוט האַרץ. מיט עטליכע טעג צוריק האָט ער מיר אומבעדינגט
 געוואָלט באַרגען 5 ליר...

מאָרגעריטאָ: (שנעל) און דו האָסט זיי גענומען?

פיעטראָ: (לעבהאפט) ניין, ניין... טאָקע דערפֿאַר וויל
 כִּהאַב געוואוסט, אָן ער... (פויזע) נו, מאָרגעריטאָ... (ס'הערט זיך אַ
 קלאַפֿ אין דער טיר) ווער איז?

דריטער אייפֿטריט

די פֿאַריגע, פֿאַבריציאָ.

פֿאַבריציאָ (פֿון דריטען): דאָס בין איך, ה' פיעטראָ

פיעטראָ: (מיט פֿייד) דאַכט זיך, אָז דער ה' גראַף
 מאַרגעריטאַ: (פֿערד'דאָנה'ט) יאָ, דאַכט זיך, אָז ער.
 פיעטראָ: טאָ צפֿען אויף.
 מאַרגעריטאַ: (עפֿענט-אויף, און ציהט זיך צוריק)
 פֿאַבריציאָ: (אריינשטעקענדיג דעם קאָפּ) מ'קאָן אַרייַנ-

געהן?

פיעטראָ: (געהט איהם אַנטקעגן, זעהר פֿאַרמעל) קומט אַריין,
 קומט אַריין, ה' גראַף... איהר ווייטט דאָך, ה' גראַף, אָז איהר
 זענט דאָ אַזוי ווי ביי זיך אין דער היים
 פֿאַבריציאָ (אריינקומענדיג): גוט מאַרגען, ה' פיעטראָ...
 (צעגריסט זיך) גוט מאַרגען, פֿריילין...
 פיעטראָ: אַ מערכה דאָס געווייטער, זענט איהר געקו מען
 פֿאַבריציאָ: איהר זענט גערעכט. איך האָב שוין לאַנג
 געדאַרפֿט אַרייַנקומען.

פיעטראָ: אַ, דאָס האָב איך נישט געמיינט, (געסט איהם צו
 פֿון האַנד דעם הוט) מאַרגעריטאַ, גיב אַ שטול.
 פֿאַבריציאָ: כ'דאַנק, כ'דאַנק... כ'קאָן דאָ נישט לאַנג
 פֿערבלייבען... כ'מוז פֿאַהרען קיין רוים... און אפשר נאָך ווייטער...
 כ'האָב בעשלאָסען אָבצופֿאהרען נאָך היינט מיטן 5-ער צוג.
 מאַרגעריטאַ: (ציטערט-אויף)

פיעטראָ: אַזוי? איהר פֿאַהרט אַוועק, ה' גראַף?
 פֿאַבריציאָ: יאָ, און איך האָב נאָך פֿיעל זאַלען צו ער-
 לעדיגען.

פיעטראָ: אָבער, ה' גראַף, איהר האָט נאָך גענוג צייט...
 איבריגענס בין איך אייך גרייט צו דינען, ה' גראַף, וואָס ווינשט איהר?
 פֿאַבריציאָ: כ'זויל גאַרנישט, ה' פיעטראָ, כ'זויל נאָר פֿאַר'ן
 אַוועקפֿאַהרען רעגולירען אונזער רעכנונג.
 פיעטראָ: (רעדפֿרעהט, מיט היץ) איהר זענט אַ העכסט אַנט-
 ליכער מענטש, אַ גאַלדענער מענטש, ה' גראַף... איהר זענט אַ אמת'דיג-
 גער מלאך פֿון גאָט. מאַרגעריטאַ, כ'האָב דאָך דיר געזאָגט, דער-
 לאַנג אַ שטול... וואָס שטעהסטו ווי אַ גולם?
 פֿאַבריציאָ: מ'דאַרף נישט... מ'דאַרף נישט...

מאַרגעריטאַ: (דערנענטערט זיך צו איהם אַ ציטערנדיגע, איהר
בליק איז געווענדעט אין אַ אנדערע ריכטונג, אַז זי זאָל זיך נישט פֿעררע-
טען, דערלאַנגט איהם אַ שטוד):

פֿאַבריציאַ: כ'דאַנק אייך.

פֿיעטראַ: (שטעלט אַוועק דעם שטול נעבען שרייב טיש) אָס
אַדער! (צווינגענדיג איהם כמעט זיך צו זעצן) זייט אַזוי גוט, ה' גראַץ,
און זעצט זיך.

פֿאַבריציאַ: נו, גוט, אָבער לאַמיר נישט פֿערלירען קיין צייט.
פֿיעטראַ: אַך, ליבער גאָט! ענטשולדיגט מיר — אַזאַ אי-
בעראַשונג... אַזאַ פֿרייד... איהר קאַנט זיך גאָרנישט פֿאַרשלאַלען,
ה' גראַץ, ווי איהר זענט געקומען צו דער ריכטיגער צייט. (זעצט
זיך אויף דער צווייטער ווינט שרייבטיש) אַזוי ווי דער מן אין דער
מדבר... און דו, מאַרגעריטאַ, פֿרעהסט זיך גאָרנישט?
מאַרגעריטאַ: (ב מיהט זיך צו שמייכלען)

פֿיעטראַ: (צו פֿאַבריציאַ) זי איז געריהרט, ש'מז זי זיך...
זעהט איהר, ה' גראַץ, איך שעם זיך נישט אייך צו זאָגען, אַז אָהן
אייך וואַלטען מיר — איך און זי — געמוזט היינט געהן שלאָ-
פען מיט אַלעדיגען מאַגן.

מאַרגעריטאַ (זעצט זיך נעבען טיש און פֿערהוסט זיך, ציטערט
ווינטער, שמרצל'יך געריהרט, הערט זיך אויפֿשמערקזאַם צו)

פֿאַבריציאַ: אייגענטליך נישט מיט קיין גאַנץ לעדיגען כאַ-
גאַן, וואָרם כ'זעה עפעס אַלעדיג פֿלעשעל.

פֿיעטראַ: (מיט אַ זשעסט) יאָ זאָל איך אפשר איינגיסען אַ
גלעזעל? (ניסט איין)

פֿאַבריציאַ: אַ דאַנק, ניין.

פֿיעטראַ: אויף איינער געזונד. (טרונקט אין הוסט)

פֿאַבריציאַ: טרינקט נישט איצט, ה' פֿיעטראַ, מיר האָבען

צו ריידען געשעפֿטליך.

פֿיעטראַ: אַ, אַזוי... איך שטעה צו אייער דינסט. (עפענט

דאָס דעקל פֿון שרייבטיש)

פֿאַבריציאַ: (נעמט אַרום פֿון טאַש אייניגע פּאַפּירען, אין דער

שטיי) איהר קאָנט אפשר בעטען אייער טאַג-טעג, אַז זי זאָל אונז

לפֿונען אײן אײַניגע מינוט
פיעטראָ: (הויך) אָ, ביטע זעהר, ה' גראָף, זי שטערט אונז נישט.
מארגעריטאַ: (שעל) געוויס, זיכער נישט.
פֿאַבריציאָ: אַלענפֿאַלס...
פיעטראָ: דורכאויס נישט, ער לױבט איהר דאָ צו בלייבען.
פֿאַבריציאָ: (נישט גערנױג) ווי איהר ווילט.
פיעטראָ: מײן גאַנצען רעכנונג איסגאַבען פֿאַר דער
צײט פֿון די וואַהלען האָב איך אײך צוגעשיקט דיגסטאַג און אויב
כ'האַב נישט קײן טעות, האַלט איהר איהם טאַקע אין האַנד.
פֿאַבריציאָ: יאָ.

פיעטראָ: איהר וועט דאָך מודה זײן, אז פֿון אַלע אײערע
מיטאַרבייטער בײ די וואַהלען איז פיעטראָ קאַרוואַ געווען דער
שפֿאַרזאַמסטער.

פֿאַבריציאָ: דער שפֿאַרזאַמסטער? יאָ, יאָ... נו, נו...
פיעטראָ: אָ! איך בעדױער זעהר...
פֿאַבריציאָ: זײט אַזוי גוט און לֶאָמיר צוטרעטן צו דער

זאַך.

פיעטראָ: ביטע זעהר...
פֿאַבריציאָ: לױט אײערע רעכנונגען האָט איהר פֿאַר-
שטענדיג אויסגעגעבען די סומע, וועלכע כ'האַב איך געגעבען דאָס
7-טען פֿון פֿאַריגען חודש.

פיעטראָ: הערר גראָף, די הונדערט שטימען, וועלכע כ'
האַב זיך פֿערפֿליכטעט צו צושטעלען, האָט איהר בעקומען?
פֿאַבריציאָ: יאָ... דעכט זיך, אז יאָ...

פיעטראָ: און אויסער דעם האָב איך דאָך נאָך געמוזט
בעצוהלען פֿאַר די וואַגענס אין וועלכע כ'האַב געבראַכט צו פֿירן-
דען די לאַגע און הינקערדיג צו די וואַהל קאַסטענס.

פֿאַבריציאָ: ריכטיג, ה' פיעטראָ, ריכטיג...
פיעטראָ: איך האָב דאָך געמוזט לעבעדיג מאַכען אַכט
טויטע, אז זײ וואַלען שטימען פֿאַר אײך.

פֿאַבריציאָ: לעבן דאָס לפֿונען צו רוה, ה' פיעטראָ.
פיעטראָ: גוט, איך האָב גיך נאָר געוואַלט אויפוויזען...

פֿאַבריציאָ: וואָס ווילט איהר מיר אויפווייזען? מיר האָן
בען דאָך שוין פֿעסטגעשטעלט, און די דאָזיגע סומע איז געוואָרען
אויסגעגעבען... טאָג לאַמיר וועגען דעם נישט ריידען... האָט איהר
נאָך געהאַט אַנדערע אויסגאַבען, וועלכע איהר האָט צופֿעליג פֿער-
געסען אויפֿצוגעבען?

פֿיעטראָ: איהר זענט זעהר איידעל, ה' גראַף! ערלויבט מיר
דערפֿער אַ ווייל... (בעשערט דורך די פּאַפּירען פֿון שרייבאיש, האַלב-
הויך צו זיך) גראַף, פֿאַבריציאָ, פֿאַבריציאָ... גראַף פֿאַבריציאָ,
פֿאַבריציאָ... (צו פּאַבריציאָ): ניין! אויסערדעם וואָס ל'האַב איך אויפֿ-
געגעבען, האָב איך נישט געהאַט קיין שום אַנדערע אויסגאַבען, ה'
גראַף! (שאַפֿט פֿון ענטער) נו, בין איך אַ עהרליכער מענטש?

פֿאַבריציאָ (מאַלענדיג מיט די הענט): בלייבט מיר, אַלואַ,
איבער איך צו בעלוינען פֿאַר דעז אַלעם, וואָס איהר האָט פֿאַר
מיר געטון. איך קאָן דאָך איך נישט בעשולדיגען, וואָס ס'איז גע-
ווען אַ אַנדערער רעזולטאַט, ווי איהר האָט ערוואַרט, נאָך מעהר ווי
אַלע אַנדערע. פֿערקעהרט... איך וויל איך אַרענטליך בעלוינען...
זעהר אַרענטליך...

פֿיעטראָ (זעהר דערפֿרעהט): ה' גראַף...

מאַרגעריטאַ (בלייך געוואָרען, זיך צוהערענדיג).

פֿאַבריציאָ: און טאַקע דערפֿאַר, וויל... וויל ל'זעה, און
איהר נויטיגט זיך איצט אזוי שטאַרק דערין.

פֿיעטראָ: ל'נויטיג זיך זעהר שטאַרק, ה' גראַף, זעהר שטאַרק.
פֿאַבריציאָ: און צוליב דעם וואָס איך בעדויער איך זעהר...
ווייל... (בעשאַננדיג, כּדי מאַרגעריטאַ זאָג איהם פֿערשמעקן) און
איהר זאָלט מיך געדענקען צום גוטען... פֿערלאָזענדיג דאָס דאָזיגע
הויז, וואָלט איך געוואָלט איבערלאָזען אין גליק און פֿרייד...
און אייער טאַכטער.

פֿיעטראָ (פֿאַרשטאַמט פֿון פֿרייד): דו הצרסט, מאַרגעריטאַ!

מאַרגעריטאַ (מיט אַ שוואַכע שאַימט): יאָ פֿאַטער, ל'זעהר.

פֿיעטראָ (צו פּאַבריציאָ): זי איז זעהר געריהרט.

פֿאַבריציאָ: איך וויל איך אָבער בעטען אַ געפֿעליגקייט.

פֿיעטראָ: ביטע זעהר, הערר גראַף.

פֿאַבריציאָ (זעהר שויל): איהר האָט, וואָהרשיינליך, נישט
פֿערניכטעט אייניגע בריעף, וועלכע איך האָב איך געשריבן געשעפֿט-
ליך... ס'איז אַפֿילו אין זיי נישט פֿאַרהאַן קיין בעזונדערס... פֿונדעסט-
וועגען... אויב איהר ווילט מיר זיי צוריקגעבען, וועל איך זיין אָפֿען
גערעדט, פֿיעל רודהיגער.

פֿיעטראָ: איהר בעליידיגט מיך.

פֿאַבריציאָ: ה' פֿיעטראָ, מיר זענען דאָך אַלטע בעקאַנטע...
פֿיעטראָ: איך ווייס נישט, וואָס איהר מיינט זיך מיט צו
זאָגען, אַלענפֿאַלס... אַזוי ווי איך וויל איך נישט זיין דאָגעגען...
(עפענט אויף אַ שופֿלאָד פֿון שרייבטיש און זוכט צווישן די פּאַפֿירען)
כ'וויל ערפֿילען אייער פֿערלאַנג... (ניט איהם אָב אַ פֿעקל בריעף)
אַט זענען זיי רע בריעף.

פֿאַבריציאָ (איבערזעהלענדיג): יא, אַלע (שטעהט אויף, פּויוז.
נעמט אַרויס אַקאָמערט פֿון טאַש). דאָס איז פֿאַר אייך.
מאָרגער יט אַ (האָט אַמאָר אונרוהיגער, האַרפּט צו איהם אַ בליק).
פֿיעטראָ (שמעקט ניריג אַרויס די האַנד אין וויל נזחמן דעם
קאָמוערט).

פֿאַבריציאָ: איידער איהר נעהמט דעם קאָמוערט, מוזט
איהר מיר אַפֿער צוזאָגען, צושווערען, אַז איהר וועט דאָס געלד נישט
אויסגעבען אויף אייערע שלעכטע געווענהייטען אויף ווילדע זאַכען
(מיט הערליכקייט און אַפֿעהערציגער מאַקייט), איך רייך צו אייך, ווי
אַ פֿריינד, ה' פֿיעטראָ, געדענקט, אַז איהר האָט אַ טאָלער און אַלץ
וואָס איהר גיט אויס אויף זאַכען אהן נוצען, נעהמט איהר אַוועק
ביי די, פֿאַר וועלכע איהר האָט די הייליגסטע פֿערפֿליכטונגען.

פֿיעטראָ (אונטערמעניג): אין אייער שטימע קלינגט אַזוי-
פֿיעל גוטקייט אין ליבע, און איך בין גאָרנישט צוג, וועהנט דערצו.
איך דאַנק אייך, ה' גראַץ... און איך גיב אייך מיין עהר... (רייסט
איבער, אונאנגענעהט פֿערזענען, דערנאָך פֿערבעסערט ער) און איך ווער
אייך ביי דער עהרע פֿון מיין טאָלער (פֿאַרנאָיטאַס און פֿאַריזאַס
בליקען בעגענען ויך אינסמינקטיה) אַז איך וועל דאָס געלד אויפֿן
בעכטען אופֿן בעהאַלטען פֿאַר איהר.
מאָרגער יט אַ (שמעהט אויף אַ ציטערנדע אָפֿן בליכע הויך):

ביין... פֿאַטער... קיינמאָל נישט... איך וועל נישט ערלויבען, און...
פֿיעטראָ: שווייג! מיר וועלען שוין שפּעטער הערען, וואָס
דו נרלויבסט יאָ אָדער נישט.

פֿאַבריציאָ: ביטע, ה' פֿיעטראָ, גיט איהם דעם קאָנווערט).
פֿיעטראָ (עפענט מיט אַ קלאַפּעדיג האַרץ דעם קאָנווערט און
זיין פנים ווערט תיכף אויפגעלעכט, זיינע אויגען גלאַנצען פון פֿרייד און
פֿערוואַונדערונג): הערר גראַף!... וואָס טהוט זיך דאָ? חלום איך? יאָ,
דאָס איז אַ חלום... אַזוי פֿיל האָב איך זיך נישט פֿערדינט! (היינט
די באַנקנאָקען מיט אַ אויפגעהויבענע האַנד) מאַרגעריטאַ! מאַרגעריטאַ!...
(פּו י ז ע).

מאַרגעריטאַ (האַלט זיך אָן ביים טיש).
פֿיעטראָ (ענדערענדיג דעם טאָן): מאַרגעריטאַ!... דו ווערסט
בלייך...

מאַרגעריטאַ (שארענגט זיך איבערמענשליך אָן צו ריידען):
פֿאַטער, דו טאַרסט דאָס געלד נישט נעהמען!
פֿיעטראָ: איך קאָן נישט נעהמען דאָס געלד?.. דו ביזט
משוגע געוואָרען?

פֿאַבריציאָ: הערט נישט וואָס זי רעדט, ה' פֿיעטראָ.
מאַרגעריטאַ (שרייט): דו קאָנסט עם נישט, דו קאָנסט
עס נישט נעהמען!

פֿיעטראָ (מיט אויסגעגראַטעטע אויגען): איך קאָן עם נישט
נעהמען? (ארוםגענומען מיט אַ צווייפֿעל, אויפגיטערענדיג) פֿאַרוואָס?
(שאַיף): זאָג, פֿאַרוואָס, קען איך נישט נעהמען דאָס געלד?

מאַרגעריטאַ: אַך! דו האָסט עם נישט פֿערשטאַנען? גוט?
וועל איך דיר זאָגען...
פֿיעטראָ: זאָג...

מאַרגעריטאַ (מיט פֿיער): ווייל דאָס איז די בעלז'ינע
פֿאַר מיינע פֿערברעכען...
פֿיעטראָ (האַפט אַזעק דאָס געלד): ניין!

פֿאַבריציאָ: שווייגט, פֿרייליין מאַרגעריטאַ!
מאַרגעריטאַ: ווייל דאָס איז דער לוינ פֿאַר מיין זינד...
פֿיעטראָ: ניין!

מאַרגעריטא: דאָס איז דער פרייז פאַר מיין אומגליק-
ליכע, אונבערעכענטע ליבע! דערפאַר בעצאָהלט ער! דו פֿער-
שטעהסט דערפאַר בעצאָהלט ער מיר און דיר! ער וויל זיך קויפֿען
דאָס רעכט אַוועקצוואַרפֿען מיך, ווי מ'וואַרפט אַוועק אַ גאַסען-מיי-
דעל, וועלכעס מ'דאַרף שוין מעהר נישט!

פיעטראָ (קאַרטשענדיג זיך פאַר שטערן און פעם): אַוועק אַרום
פֿון מיין הויז... געה! געה!... מיך עקעלט פאַר דיר.

מאַרגעריטא: פֿאַטער!

פֿאַבריציאָ: איך בעט אייך, ה' פיעטראָ...

פיעטראָ: איך רייד נישט מיט אייך, ה' גראַף!

(פּויוע, בעת וועלכע אַזע דריי שטעהן הי אונטערנעדיך).

פיעטראָ (צו מאַרגעריטאָ): געה!

מאַרגעריטא (שטעהט אייף פּאַמעדיך, שטאַרק היינענדיג, לאָזט

זיך אונטערנעניג צו דער טיר).

פיעטראָ (אין האַטשיגען אויסברוך): ניין, וואַרט! (בעטענדיג

דאָרט! פּויוע) די גאַסען זענען פֿול מיט געפֿאַהר... און באַלד...

(צייטערט אייף) באַלד ווערט נאַכט... (רערנאָך אין אַ ענטשיידענעם סאָן

צו פֿאַבריציאָן) ה' גראַף, איהר וועט אַזוי נישט אַוועקגעהן פֿון מיין

טאַכטער.

פֿאַבריציאָ (העפֿליך): ה' פיעטראָ, אין איהר אַנוועזענהייט

קאָנען מיר נישט ריידען פֿריי.

פיעטראָ: גוט. (צו מאַרגעריטאָ) דו האַסט געהערט?

מאַרגעריטא: יאָ.

פיעטראָ (נעהמט זי אָן פֿאַרן אַרעם און פֿיהרט זי צו צו דער

לינקער טיר, שפּאַטשענדיג איהר אין אויער אַרײַן): דו האַסט מיר אַלץ

מודה געווען?

מאַרגעריטא (נאָך אַלץ כליינענדיג): אַלץ!

פיעטראָ: מעהר האַסטו שוין גאַרנישט וואָס צו זאָגען?

מאַרגעריטא: ניין, פֿאַטער.

פיעטראָ: דו האַסט געהאַט בעציהונגען נאָר מיט איהם

אַליין?

מאַרגעריטא (שאַט אָן אוימיכטיג): יאָ... נאָר מיט

איהם אַליין! (אַב).

פיערטער אויפטריט.

פיעטראָ, פאַבריציאָ.

פיעטראָ (פערטאָלט די סיר, נעהמט די באַנקנאָמען און דער-
לאַנגט פאַבריציען, אין אַ כמעט בעטערען טאָן): הער גראַף, נעהמט.
דאָס צוריק.

פאַבריציאָ (שאַקעט גערולדיג מיט'ן קאָפּ און בעהאַלט די
באַנקנאָמען).

פיעטראָ: איצט וועט איהר קאָנען ענטפֿערן... איהר וועט
אַזוי נישט אַוועקגעהן פֿון מיין טאָבלעטע...

פאַבריציאָ: איך פֿערשט נישט, איך נישט, ה' פיעטראָ.

פיעטראָ (מיט אַ שטאַרק ציטערנדיג טימע): איהר פֿערשטעהט
דאָס נישט? ס'איז דאָך אַזוי קלאָר, אַזוי איינפֿאַך.

פאַבריציאָ: איהר זענט צו איפֿגערענט. מיר וועלען
דאָס בעסער איבערלאָזן אויף אַ אנדערע רויזיגע צייט.

פיעטראָ: דאָ האַנדעלט זיך דאָך אָבער נישט וועגען ער-
לעדיגען עפעס אַ געשעפט. דאָ האַנדעלט זיך וועגען איהר! וועגען

מיין טאָבלעטע... און מיר האָבען נישט קיין רעכט צו פֿערלענגערן
די מינוטען פֿון איהרע ליידען... לאַמיר איצט, אַלזאָ, ריידען ווען

גען רעס, ה' גראַף.

פאַבריציאָ (וועט זיך, רעזיגנירט): ביטע.

פיעטראָ: אלס עהרענמאַן לייקענט איהר נישט אָב (שנעל)
קאָנט איהר נישט אָבלייקנען, אַז ווען איהר האָט זיך בעקענט, איז

מיין טאָבלעטע געווען אַ עהרליך מיידעל.

פאַבריציאָ: כ'לייקען נישט אָב.

פיעטראָ: איהר קאָנט אויך נישט אָבלייקענען, אַז די ער-
קלערונג... אַז די ערקלערונג, וועלכע האָט זיך נאָר-וואָס אַרויס-

געריסען פֿון איהר מויל, איז אמת.

פאַבריציאָ: כ'לייקען דאָס אויך נישט אָב.

פיעטראָ: ווער איז, אַלזאָ, פֿעראַנטוואָרטליך פֿאַרן גע-
שעהענעם?

פאַבריציאָ: ביידע! מאַרגעריטאַ איז נישט קיין קינד

פיעטראָ מאַריאָ 25

און איך בין נישט קיין פּערזעהרער און נישט קיין בעטריגער... מיר האָבען זיך געליעבט, מיר זענען זיך געגענויטיג געפֿעלען... מיר זענען גטווען שוואַך און אונפֿאַרזיכטיג... איך דאַרף אייגענט-ליך אַזוי נישט ריידען, איהר צווינגט מיך אָבער דערצו. ביידע דאַרפֿען ליידען זייער טייל פֿאַר אַנטוואַרטליכקייט.

פּיעטראַ: זעהר ריכטיג! (מיט אַ שמערצליכען עמאָוואַם) א פֿער-אַנטוואַרטליכער מאַנספּערזאָן, אַ פֿעראַנטוואַרטליכע פֿרוי! די מענש-ליכע נאַטור איז פֿאַר אַלע גלייך, פּונקט אַזוי ווי דאָס געזעץ, נאָר מיט'ן אונטערשייד, אַז די דאָזיגע גלייכהייט ענדיגט זיך דאָרט, וואו ס'הויבט זיך אָן די הרטה. די פֿעראַנטוואַרטליכקייט איז אַגע-מיינאָמע, די פֿרוי צאָהלט אָבער איהר גאַנץ לעבען פֿאַר דער שוואַכקייט מיט שאַנדע, און דער מאַנספּערזאָן געהט פֿון איהר אוועק, צו-וואַרפֿענדיג איהר אייניגע באַנקאָטען, און טיילמאָל בלויז צו-הענדיג מיט די אַקסלען... אַז אַזוי זעהט אויס די גלייכהייט פֿון דער מענשליכע נאַטור (פּויע). איך בין אַ נידריגער מענש און אַזאָ בין איך שטענדיג געווען, ווייל באַלד פֿון געבוירען אָן האָב איך גע'ירשענט אַ הויך דאָס ביסעלע מאלאַנט, אויך אַזעלכע חסרונות, וועלכע ענטוויקלען זיך דערנאָך כּסדר, פּדי צו ערנייריגען דעם מענש און איהם אונגליקליך צו מאַכען פּונדעסטוועגען ווען איך האָב זיך איינמאָל נאָך אַ ברוטאַלען שריט געפֿונען לגבי אַ אַרים בעשפֿעצניש, וועלכע האָט נישט געוואוסט פֿון קיין אַנדערע זינד, אויסער די, צוועלכע ל'האָב זי געבראַכט, האָב איך דערפֿיהלט די שטרע-בונג און נויטיגקייט זי צו נעהמען פֿאַר אַ פֿרוי (זעהר געריהרט). צוויי יאָהר האָט זי נאָר געלעבט מיט מיר צוזאַמען, אָבער די דאָזיגע צוויי יאָהר זענען געווען די גליקליכסטע אין מיין לעבען... (ענדערני-דיג דעם טאָן) צי פֿיהלט איהר נישט, איהר, א מענש, וועלכער איז גייסטיג און פֿיזיש געזונד, די זעלבע שטרעבונג, די זעלבע בעדע פֿעניש?

פֿאַבריציאַ: וואָס האָט דאָס אַלץ מיט דער געגענווער-טיגער אנגעלעגענהייט? איך פֿערשטעה נישט ווי אַזוי איהר, אייגענט-ליך אַ גאַנץ פֿערשטענדיגער מענש, קאָנט ערנסט פֿערלאַנגען פֿון מיר, אַז איך זאָל חתונה האָבען מיט אייער טאָכטער... איהר פֿאַר-לען פֿערשאַפט מיר מעהר זאָרג, ווי איהר מיינט. איך האָב זי ווירק-

קליך געליעבט און איך ליעב זי נאך היינט און זי געפעלט מיר זעהר
: און איך שייך זיך פון איהר אויך נאך צוליעב דעם. פרי זי צו פער-
מידען ווייטערדיגע אונאנגענעהמליכקייטען. איך בין גרייט זי צו
אלע פרייוויליגע אָבמאַכען, נאָר חתונה האָבען מיט איהר? חתונה
האָבען מיט איהר?...

פיעטראַ: נישט אַנדערש.

פאַבריציאַ: איך בעט איך איצט נישט צו שפּאַסען. איך
: בין נישט בעסער פֿון אַנדערע מענשען און וויל עס אויך נישט
: זיין. אויב די געזעלשאַפֿט, אין וועלכער מיר לעבען, איז שלעכט,
דאַרף איך זי אויסבעטערען?

פיעטראַ: הערר גראַף, חתונה האָבען מיט אַ מיידעל, וועל-
כע האָט זיך אייך איבערגעגעבען מיט זייב און זעל, הייסט נאָך
נישט דאָס זעלבע, וואָס אויסגעסען די געזעלשאַפֿט.
פאַבריציאַ: דאָס זעלבע ווי טאַדלען די געזעלשאַפֿט, און
דאָס איז נאָך געפעהרליכער.

פיעטראַ: איהר וואָלט זי נאָר דאָן געטאַדעלט. ווען איהר
וואָלט נישט זיכער געווען אין מיין טאַכטער'ס אונשולד.
פאַבריציאַ: איך דאַרף דאָך אָבער נישט זיכער זיין אין
: איהר אונשולד, נאָר אַנדערע...

פיעטראַ: הערר גראַף, אייער נאָמען איז אַ גאַראַנטיע.
פאַבריציאַ: טאַקע מיין נאָמען פֿאַדערט, אַז איך זאָל די
אַנדערע אָבגעבען אַרעכנונג וועגען מיין פֿרוי'ס אונשולד.
פיעטראַ: צו וואָס נוצט, אַלזאָ, אַזא נאָמען ווי אייערער,
: אויב ער קאָן נישט זיין קיין שוין-מאַקע, וואָס זאָל גאַראַנטירען
פֿאַר אייער פֿרוי'ס אונשולד?

(פּויוע).

פאַבריציאַ: הערר פיעטראַ, איהר צווינגט מיך, אַז כ'זאָל
: אייך זאָגען זעהר האַרבע ווערטער.
פיעטראַ: ביטע... ביטע...
פאַבריציאַ: איהר כע-געזט, אָדער איהר מאַכט זיך פֿער-
: זעסען אין דער וויכטיגסטער זאך.
פיעטראַ: די וויכטיגסטע זאך איז דאָס, אַז מיין קינד איז

פֿעראומגליקליכט, אַלץ אַנדערע האָט נישט קיין שום בערייטונג.
פֿאַבריציאָ: די ווּכאַיגסטע זאַך, וועלכע פֿאַרניכטעט אַלע
האַפֿנונגען און צושטערט אַלע מיינונגען און פֿאַרוואַרפֿען, איז דאָס
טייערער ה' פּיעטראָ, אַז דאָס מיידעל...

פּיעטראָ: וואָס?

פֿאַבריציאָ: אַז דאָס מיידעל איז אייער טאָכטער.

פּיעטראָ (אויי איבערראַשט און גידערנעשלאַנען, אַז ער

קאָן נישט אַרויסרידען אַ וואָרט).

פֿאַבריציאָ (אויפֿטאַעהענדיג): אין גרונד גענומען איז עס
זעהר גוט, וואָס איהר האָט געהערט די דאָזיגע ביטערע ווערטער
(פּויע). איך פֿרעג אייך נאָר: ווען איך וואָלט אָ:אַר געליעבט מאַר-
געריטען ביז צו משוגעת, ווי אַזוי וואָלט איך געקענט צושטערען
דאָס אַלץ, וואָס רינגעלט זי צרום, ווי אַזוי וואָלט איך געזאָגט
אויסמעקען אייער גאַנצע פֿערגאַנענהייט, אייר געגענוואָרט, אייער
גאַנץ לעבען, — זיך דעליקאַט אויסדריקענדיג, די גאַנצע דיסקרע-
דיטירענדע אַטמאָספֿערע, וועלכע לאָקערט אויפֿן הויז, וואו מאַרגע-
ריטאָ איז געבוירען געוואָרען און געלעבט... מיט ענטוואַיאָם קעמפֿט
איהר פֿאַר (רויען). איהר האָט אָבער התונה געהאַט דערפֿאַר, ווייל
אייער פֿרוי האָט, וואָהרשיינליך, נישט געהאַט אַזאַ פֿאַטיר, ווי איהר
זענט, און ווייל איהר האָט גאַרנישט געהאַט וואָס צו פֿערלירען און
וואָס מקריב צו זיין פֿאַר דער פֿרוי. וואָס האָט איהר אָבער גע-
קאַנט טון פֿאַר אייער טאָכטער?

פּיעטראָ (ניטערענדיג אינגאַנצען, זיי ער וואָרט געווען אַרומגי-
נעמען מיט שרעק): אום גאָטעס ווילען, שווייגט!

פֿאַבריציאָ: איך האָב מיט פֿערוואַנדערונג און ערשטוי-

נונג צוגעקוקט, וואָס ס'זאָט זיך דאָ ביי אייך אין הויז. איך בין גע-

קומען, ווען איך האָב געוואָלט. כ'האָב געטראָפֿען דאָס מיידעל אַליין.

שטענדיג אַליין, זיך פֿאַנגווייליגען און אַריינפֿאַלען אין אַ מעלאַנכאָ-

לישע שטימונג, און שטרעבענדיג אומזיסט צו וועלכע ס'איז בעשעפֿ-

טיגונג, בלייבענדיג אַליין...

פּיעטראָ (זיי ער וואָרט מיט זייגע אויסגעשטאַרטע אויגען דער-

זעהען דאָס דאָזיגע טרויריגע בילד): אמת! אמת!

פֿאַבריציאָ: ...און גרייט צו יעדען קאַמף, צו יעדען
 אַזאַרד, יאָ זאָגאַר צו זינד, אַזי זיך אַרויסצורייסען פֿון דער דאָ-
 זיגער געפענגניש, וואו זי איז פֿער'משפט גאַרנישט צו טון, קיין
 שום פֿאַטרליכע אױפֿזיכט, אָדער ליגע, וועלכע זאָל אונז צוריק
 האַלטען, וועלכע זאָל אונז וואָרנען, האָט נישט איהר און נישט
 מיר געשטערט אין וועג, און ווען די איינזאַמקייט האָט פֿער-
 שטאַרקט איהר צווייפֿעל, איהר געהיימע בענקשאַפֿט, וואָס האָט
 איהר דאָן געטון, ה' פֿיעטראָ קאַרוואַ? ... וואו זענט איהר געווען?
 וואו זענט איהר געווען?

פֿיעטראָ (צובראָכען, רעדט מיט מיה אַרויס): גענוג, גענוג...
 איך קאָן אייך שוין מעהר נישט הערען, איהר זענט גערעכט...
 פֿאַלשטענדיג גערעכט (פֿערברעכענדיג די הענד, מיט געוויין). כּוּטשעט
 מיך מעהר נישט... לֵאזוט מיך אַ ביסעל צו רוה... און לֵאמיר ענדיגען.
 פֿאַבריציאָ (ועהר העפֿליך): די ענדע איז די, אַז מאַר-
 געריטאָ קאָן שטענדיג רעכנען אויף מיר... איך האָב גערעכענט.
 אַז דערמט וואָס לֵאזעל מיט איהר איבעררייסען אַלע ווייטערדי-
 גע בעציהונגען, וועל איך איהר ברענגען נוצען. צוליעב דעם אָבער
 וואָס זי וואָרפֿט אָב מיין פֿאַרשלאָג, בעט איך נאָר אַז ס'זאָל מיר
 ערלויבט זיין צו בלייבען אויך ווייטער דער, וואָס לֵאבין פֿאַר
 איהר ביז איצט, און נעהמען אויף זיך די פֿליכט זיך פֿאַלשטענדיג
 בעמיהען פֿאַר איהר גוטען און — לֵאהף — פֿאַר איהר גליק.

פֿיעטראָ (ווי איבעראַשט): דאָס איז אייער פֿאַרשלאָג?
 פֿאַבריציאָ: יאָ.

פֿיעטראָ: גוט. (פויע, ס'פֿאַסט איהם איין אַ שרעקליכער געדאַנק).
 פֿאַבריציאָ: אויף ווידערוועהן, ה' פֿיעטראָ (ווי אָבנעהן).
 פֿיעטראָ: אין אייניגע מינוט אַרום וועט איהר בעקומען
 אַ ענטפֿער.

פֿאַבריציאָ: ווי איהר ווילט (ווי אָבנעהן).
 פֿיעטראָ: ווילט איהר מיר נישט געבען די האַנד, ה' גראַף?
 פֿאַבריציאָ (ניט איהם די האַנד): אַ פֿאַרוואָס נישט.
 פֿיעטראָ (כאַפט די האַנד און דריקט זי געפֿיהלגל אייניגע
 סעקונדען): פֿערגעסט נישט דעם דאָזיגן דרוק.

פֿאַר צי אָ: פֿאַר וואָס?
פֿיעטראָ: ווייל... ווען מאַרגעריטאַ וועט זאָגען יאָ אויף
אייער פֿאַרשלאַג... וועט פֿיעטראָ קאַרוואָ שוין זיין אויף יענער
וועלט.

פֿאַר צי אָ: רעדט נישט קיין נאַרישקייטען.
פֿיעטראָ: ביי אייך זעהט עס אויס ווי אַ צאַכורד. אַז אַזאַ
מענש, ווי איך, האָט נישט קיין דרייטקייט... ס'איז אָבער פֿאַרט
אַזוי (ברומענר). יאָ, ה' גראַץ, אַזוי איז עס.
פֿאַר צי אָ: לֶאָזט צורוה, איהר וועט זעהן, אַלץ וועט
נאָך גוט זיין, אַזוי, אַזוי...

פֿיעטראָ: אַז אַלע וועלען זיין צופֿרידען?
פֿאַר צי אָ: זיכער.
פֿיעטראָ: גאַנץ מעגליך (א קורצע פֿויזע).
פֿאַר צי אָ: איצט אַלזאָ: אויף ווידערזעהן, ה' פֿיעטראָ.
פֿיעטראָ: יאָ, יאָ.
פֿאַר צי אָ (אַב).

פֿינפֿטע סצענע.

פֿיעטראָ, מאַרגעריטאַ.

פֿיעטראָ (איבערלעגענדיג דער הענר, דריקט ווי צו צו דער פֿרוסט.
אַרומגענומען מיט אַ שרעקליכען וועהטאַנן בעמערקט דאָס פֿלעשעל
בראַנפֿען, כאַפט עס, נאָר טרוינקט נישט און וואַרפֿט עס אַוועק, עטעזט אָב)
אַך! (הוסט, שטעהט אויף, קוים זיך האַלטענדיג אויף די פֿיס. געהט צו
צום צימער, אין וועלכען מאַרגעריטאַ געפֿינט זיך און קוקט אַריין דורכ'ן
שליסעל־לאָך; עפֿענט דערנאָך, ציטערנדיג, דעם שופֿלאַד פֿון שרייבטיש, געהמט
אַרויס אַ רעוואָלווער, איבערצייגענדיג זיך, אַז ער איז אָנגעפֿאַדען, בע.
האַלט ער איהם אין טאַש פֿון מלבוש, דערנאָך רופֿט ער מיט אַ ווייט
מעגליך שטאַרקע שטים): מאַרגעריטאַ! מאַרגעריטאַ!
כאַרגעריטאַ (קומט אַריין, מיט רויטע אויגען פֿון וויינען,
נישט דרייסט, זעהר געשפּאַנט).

פֿיעטראָ (בעמיהט זיך צו דערשפּיקען די שטאַרקע אויפֿרענונג
און רעדט מיט אַ כּמעט פֿיערליכע שטימע, וועלכע איז אָבער נאָך שוואַך

און צימערט א ביסעל אונטער): מאַרגעריטאַ, איך האָב לאַנג גערעדט מיטן גראַף פֿאַבריציאַ און מיר האָבען זיך אַרויסגעזאָגט אַלץ, וואָס מענער אין אונזער לאַגע קאָנען זיך זאָגען. דער רעזולטאַט פֿון אונזער געשפרעך איז, אַז חתונה האָבען מיט דיר קאָן ער נישט און ער וועט מיט דיר נישט חתונה האָבען (מאָרגעריטאַ מאַכט אַ בע-וועגונג). וועגען דעם איז נישטאַ וואָס צו ריידען... ער וועט נישט חתונה האָבען מיט פּיעטראַ קאַרוזאַ'ס טאַכטער (פּויע). ער האָט אָבנר געמאַכט אַ אַנדערן פֿאַרשלאַג... אַ אַנדערן פֿאַרשלאַג... גראַף פֿאַבריציאַ לעגט דיר פֿאַר דורך דיין פֿאַטער, אַז דו זאָלסט (מאָ-געריטאַ מאַכט אַ בעוועגונג) בלייבען זיין פֿריינד, אַזוי ווי ביז איצט; ער וועט דיר העלפען וויפֿעל דו וועסט נאָר דאַרפֿען... דו זעהסט, אַז ס'האָט זיך מיר אַיינגעגעבען אַרויסצוזאָגען אין וואָס שענערע ווערטער דאָס, וואָס קיין פֿאַטער האָט זיכער נאָך נישט פֿאַרגעלעגט זיין טאַכטער (פּויע) און איצט, מאַרגעריטאַ, קומט דיין רייהע... דו דאַרפֿסט זאָגען דיין בעשלוס.

מאַרגעריטאַ (ווייל ענטפֿערן, זי האָט אָבער נישט די דרייַסאַקייט צו קוקען אויפֿן פֿאַטער, אָדער איהם צו ענטפֿערן. זי ווערט טויט=בלויך. פּויע).

פּיעטראַ (קוקט זי שאַרף אָן, פֿול מיט פיין און טרויער): ענט-פֿער, נאַרגעריטאַ... (פּויע, פּמעט ענערניש) מאַרגעריטאַ! מאַרגעריטאַ (לאָזט אַראָב דעם קאַפּ).

פּיעטראַ (צימערט איננאָצען פֿון אויפֿרענונג, נעהט צו איהר צו, קוקט אויף איהר, הויבט מידר אויף איהר קאַפּ און צווינגט זי, אַז זי זאָל אויף איהם אַ קוק געבען):

מאַרגעריטאַ: פֿאַטער!...

פּיעטראַ: רעד...

מאַרגעריטאַ (אַנשטענדיג און נדייַכניטיג ענשטאַמען): איך ליעב איהם!

פּיעטראַ (פּיהלט, אַז ס'האַרץ מוט איהם שטאַק זעה, קאָן זיך קיים האַלטען אויף די פּיס, בעמיהט זיך אָבער זיך צו בעהערשען): גוט. דו דאַרפֿסט מעהר גאַרנישט צוגעבען (פּויע). ער וואָט אויף דיין ענטפֿער. איך וועל דיר דיקטירען, שרייב.

מאַרגעריטאַ (פּערזאָנלעכע, שרעקעווייז און ראַטלאָן).

פּיעטראַ (שנעל ברומענד): איך הייס דיר!

מאַרגעריטאַ (ועגט זיך אַרומצומשען נעבען שרייבטיש און

נעמט שרייבען).

פּיעטראַ (מילד): נאָר אייניגע ווערטער. שרייב! (ריקט זיט)

איך נעהם און אייער פּאַרשלאַג" (פויווע. מיט דעם לעצען שטראַהל פֿון

האַפּנונג): געשריבען!

מאַרגעריטאַ: יאַ.

פּיעטראַ (ריקט זיט): „ איך נעהם איהם אָן, וויל איך ליעב

אייך, און וויל איך האָבן צו אייך אַ אונבגרינגענע צומרוי". אויב

דו וואָסט איהם געוועהנליך „דו", טאָ בעכער אויס (ריקט זיט). איך

בעט אייך, אַז איהר וואָלט קומען צו מיר, באַלד דערנאָך ווי איהר

וועט דערהאַלטען דעם בריעף. אייער אַנוועזענהייט איז מיר אונ-

בעדינגט נויטיג." (מאַרגעריטאַ מאַכט אַ בעוועגונג) געשריבען?

מאַרגעריטאַ: יאַ.

פּיעטראַ: גוט. שרייב זיך אונטער און שרייב אָן אַ אַרעס

אויפֿן קאַנווערט.

מאַרגעריטאַ (מוהט עס, לעגט אַוועק דעם בריעף אויפֿן

שרייבטיש).

פּיעטראַ (וואָלט, ווי פּער'הומ'ט): וואו איז מיין הוט?

מאַרגעריטאַ: געה איצט נישט אַוועק, פּאַטער.

פּיעטראַ (נעמט דעם בריעף פֿון שרייבטיש): פּאַבריצאַ'ס פּאַ-

לאַץ איז נישט ווייט. איך וועל צוטראַגען דעם גראַף דין ענטפֿער.

מאַרגעריטאַ: גיין... דאָס איז נישט נויטיג איך וויל

נישטן איך וויל נישט!

פּיעטראַ (אין די אַרומען שפּיגעל זיך נאָך אַב אַ שטראַהל פֿון

האַפּנונג): דו ווילסט נישט... וואָס - וואָס ווילסטו נישט?

מאַרגעריטאַ: איך וויל נישט, אַז דו וואָלט אַליין געהוּ...

דאָס וואָלט געווען מאַס, פּאַטער. דאָס איז נישט פּאַסיג.

פּיעטראַ: אַך, אַזוי! (פויווע. אַריינפאַלענדיג אין פּיערדיגען פּרו-

פּען) דו ווילסט עס נישט... דאָס איז דאָך אַבער דאָס ערשטע מאָל,

וואָס איך קאָן דיר זיין מיט עפעס נוצליך... ביז איצט האָבן איך

דיר געטן נאָר שלעכטס... זעהר פֿיעל שלעכטס... איך האָב דיר
צוגעזאָגט און איך וועל עס דיר שוין מעהר קיינמאָל נישט טון...
קיינמאָל נישט, קיינמאָל... כ'האָב ווידער געטרונקען... נאר גלויב
מיר, און דער מח איז מיר ריין און מיינע געדאַנקען זענען קלאָרער,
זוי ביז איצט... (פויע, דערנעהנטערט זיך צו איהר געריהרט, מיט אַ טייל
דער צערטיילקייט, הערט מיט אַ אונטערטעניגער אַכטונג) הער, מאַרגער-
טאָ דו ביזט געפֿאַלען... ווייל דו ביזט מיין טאָכטער.

מאַרגעריטאַ: פֿאַטער!

פֿיעטראַ (קנייט, צערטליך): איך בעט דיך פֿאַרצייהונג, וואָס
איך בין דיין פֿאַטער.

מאַרגעריטאַ: פֿאַטער! דו דאַרפֿסט נישט אזוי ריידען.

פֿיעטראַ (שליסט זי מיט געוואָלד אין זיינע אַרעמס און צעוויינט
אויף הייך): זאָג מיר, און דו ביזט מיר מוחל...
מאַרגעריטאַ (וויינט אויך): איך האָב דיר גאַרנישט וואָס

מוחל צו זיין.

פֿיעטראַ: דיין אונטערטענהייט איז פֿאַר מיר די שווערסטע

שטרעק. זאָג און דו ביזט מיר מוחל... מאַרגעריטאַ, איך בעט דיר.

מאַרגעריטאַ: גוט... איך בין דיר מוחל... יאָ... איך בין

דיר מוחל.

פֿיעטראַ (קושט זי, מיט טרעהרען) איך דאַנק דיר, איך דאַנק

דיר... (ווישט אויס די טרעהרען און מאַכט זיך ווי ער וואָלט זיך בערהויט)

איצט... זעהסטו... בין איך רהיג, (מיט אַ שטייגער) פֿאַלשטענדיג רוי-
הייב (גלייבט זיך אויס).

מאַרגעריטאַ: דו געהסט אַרויס אין דעם מלבוש?

פֿיעטראַ: וואָס! (שאַרק צוטישט, פֿערהאַקט זיך) אין דעם

מלבוש? ניין! (טוט אויס דאָס הויז סלבוש און טוט אָן דעם פֿאַלאַג.

זיבט אַ געלענעהייט צו בעווייניגן מאַרגעריטאַ'ס בליקען: מאַרגעריטאַ,
גיב נאָר אַ קוק צי ס'דעגענט.

מאַרגעריטאַ (קוקט אַרויס דורכ'ן פֿענשטער, דערהייל געהאט

ער אַרויס דעם רעוואָלוער): ניין, פֿאַטער, ס'דעגענט שוין נישט.

פֿיעטראַ: גוט.

מאַרגעריטאַ (דערלאַנגט איהם דעם היט און שעהט אזוי ווי

בעטויבט אויפ'ן אַרם, וואַרפענדיג נאָך איהם פֿרעגנדיג בייקונ).

פֿיעטראַ קאָרוואַ

פיעטרעך: איך דאַנק דיר און איצט... (קושט זי. וואַקלענדיג
אייניגע סעקונדען, פערקנעפעלט ער זיך דעם פאַלטאַ). אַדיע... (אַפּגעהענ-
דיג, זינגט ער שאַרף, צווינגענדיג זיך דערצו מיט אַ איבערמענשליכער קראַפט)

ביז צום לעצטען אַטעם צוג

ביזטו געווען מיין טרייסט!

(הינטער דער סצענע)

אַ, לעאַנאָראַ איז ערהאַבען שען...
אַ, פֿע געט מיך נישט...

(זיין שטים פערקלינגט אין דער טופֿעניש)

מאַרגעריטאַ (לאָזט אַראָפּ, ויצענדיג ביים טיש, די האַנד...)

צורבייט און קוקט מיט אַ בערוהיגטען שטייכער פֿאַר זיך).

פֿאַרהאַנג.

הערמאן הייערמאנאם.

אמנעסטיע

דראמאטישער עפילאָג אין 1 אקט.

פריי איבערזעצט
ז. זילבערצווייג.

פּוֹלִיטִיקָה וְחֵרֶץ :

דער דירעקטאָר פֿון געפֿעננטיס.

דער אויפֿזעהער.

אַרעסטאַנט נומער 7.

די האַנדלונג קומט-פֿאַר אין געפֿעננטיס.

* * *

הערמאן הייערמאנס, דער מחבר פֿון דאָזיגען איינאקטער, איז א בעקאנטער האַלענדישער דיכטער און דראמאטורג. אליין א יוד, (געבוירען דעם 3 דעצעמבער 1864 אין ראָטערדאם), האָט ער א חוץ זיינע עכט האַלענדישע שטיק „דאָס זיבעטע געבאָט“, די האַפֿונג און פֿינף אנדערע פּיעסען און איינאקטער, אויך זַננע-שריבען א יודישע דראמא „געטא“ און א יודישען איינאקטער „אהאסווער“. אין ביידע יודישע שטיק זעהט זיך א אסימילאטאָרישע טענדענץ, אזוי ווי ביידע פּיעסען זענען אָבער גענומען פֿון לעבען. קאָן מען ביי זייער אויפֿהירונג נאָר אקצענטירען זייער דראמאטישע אקציע, דורכלאָזנדיג די טענדענץ.

הייערמאנס בעזיצט א אויסגעצייכענטע ביהנען-טעכניק און זיינע דראמאטישע שאפונגען געהן מיט ערפֿאָלג אויף אלע ביהנעס.

דער איבערזעצער.

די קאנצעלאריע פֿין נעפענגניש-דירעקטאָר.

(דורך די פֿערנראשעוועמע פענסטער איז צו זעהן דעם הויף פֿון גע-
פענגניש. אויפֿן פענסטער שטעהען בלומען אין ברומען-טעפּלעך. די שאַנק
איז פֿול מיט דאָקומענטען, איבער דער שאַנק הענגט דעם קעניג'ס בילד;
אַ קליין שרייב-טישעל און אייניגע שמיד - דאָס איז די גאנצע מעבלידונג.
דורך די פֿערנראשעוועמע פענסטער רייסען זיך אריין זונען-שמאלען).

דירעקטאָר, אויפֿזעהער, דערנאָך דער ארעסטאנט
דירעקטאָר (א גרויער זקן, מיליטערישע פיגור, אויף דער
ברוסט טראָגט ער א מיניסטר-טעדאל, זעהר ערנסטע בעהענגונגען): וואָס בע-
דייט דאָס וואָס מ'קלינגט נאָך נישט?

אויפֿזעהער (א יונגער ענערנישער מענש): מ'זעט געוויס
באלד קלינגען (עפענט די טיר, הערט זיך אונטער, דאָס געפענגניש-גראַק
הויבט אָן צו קלינגען) פונקט ווי זיי וואָלטען געהערט וואָס דער
הערר דירעקטאָר האָט געזאָגט. (האָט זיך איינגעקוקט אויפֿן ווינער)
מיט צוויי מינוט פֿערשפעטיגט, הערט דירעקטאָר.

דירעקטאָר: ברענגט מיר אריין דעם נומער 7.
אויפֿזעהער: איצט קומט גראַד אויס די פֿירטעל-שעה
פֿון זיין שפּאציר, הערט דירעקטער.

דירעקטאָר: זעהר גוט. דאָס איז זיין לעצטע שפּאציר.
אויפֿזעהער: אלואַ, ער אויך?...

דירעקטאָר: פֿיהרט איהם אריין, פֿיהרט איהם אריין
אויפֿזעהער (נעהט ארויס דורך דער זייטען טיר).
דירעקטאָר (נעמט ארויס פֿון דער שאַנק אייניגע דאָקומענטען,
דענט זיי אויפֿן שרייב-טישעל, דערנאָך עפענט ער די טיר אויף לינקס.

פון וועלכע ס'הערען זיך איינזע שטימען און רופט: איך בין זיך צו
 פֿערהאלטען רוהיג. מ'דארף מיט מעהר געדולד ווארטען אין דער
 רייה. פֿערשטאנען? מ'זועט זיי באלד אריינפֿיהרן. איך בעט צו
 זיין שטיל, נישט צו טומלען, אויב נישט וועל איך הייסען צוערשט
 אריינפֿיהרען די לעצטע. (פֿערמאכט די מיר און בעגענעט זיך מיטן
 גומער 7. וועלכער איז ביים אויבען־דערמאָנטען, געשטאנען ביי דער מיר
 אויף רעכטס, נישט וואגענדיג אריינצוגעהן) קומט אריין. נו, קומט אריין...
 (זעט זיך ביים שרייב־טיש) זעצט זיך דאָרט אויף א שטול. (וועט
 צווישען די דאָקומענטען, געפֿונט עפעס פֿאפּיר, לעזט און צושמיכלעך
 זיך) נו, זעצט זיך דאָך ענדליך. נעמט זיך א שטול. פֿערשטאנען?
 ארעסטאנט (איינגעקארטשעט, בלייך מיט וויילע גרויז האָר
 איינגעפֿאלענע באקען, קליינע אויסגעלאָשענע אויגען, א דארען האלד, אונג
 רוחיגע בעוועגונגען, לאָט נישט ארויס דאָס היטער פֿון האַנד): זעצען זיך?
 איצט איז דאָך מיין שפּאציר־צייט... איך האָב זיך נעכטען מיט גאָר
 נישט פֿערוינדיגט, ביי גאָט, גאָרנישט... איך האָב נאָר בלוז גע
 לאַכט. איז אזוי געשריבען אין ראפּאָרט?

דיר עקסאָר (מיד): אין ראפּאָרט שרייבט מען גאָרנישט.
 כּאָטש — אין דער ווירקליכקייט קען זיין — אָט איז דער ראפּאָרט...
 ארעסטאנט (נערווען)... דאָרט איז איינער געזעסען און
 אזוי גענאָטען, אז דער גייסטליכער האָט געמוזט איבעררייסען די
 דרשה. דאָס האָט מיך געמאכט אזוי לאַכען... און דער אויפֿזעהער
 זאָל מיר געזאָגט, אז אויב איך וועל נאָך אמאָל לאַכען, וועט ער...
 זועט... (רייסט איבער)

דיר עקסאָר (דרעהט איהם מיטן פינגער): הם... אלזאָ אזוי...
 איהר האָט אלזאָ געלאַכט אין קלויסטער?... (קוקט נאָך אין ראפּאָרט
 יאָ, ווירקליך, אזוי איז ראפּאָרטירט... (דער געפענגניש־גראַק ווערט
 שטיל) לאַכען בעת א הייליגען געבעט? הם! דערפאר מוז מען אייך...
 ארעסטאנט: אָן! גרויסער גאָט! איך האָב נישט געלאַכט
 פֿון גייסטליכען! פֿארן גייסטליכען וואָלט איך געשפּרינגען אין פֿיי
 ער אריין, אויב ס'וואָלט געווען נויטיג. יענער האָט אָבער נישט
 אויפֿגעהערט צו ניסען, און וואָס מעהר ער האָט זיך בעמיהט נישט
 צו ניסען, האָט ער מעהר געפֿישטשעט, אזוי ווי א מויז... כּי — כּי

— כ'... אזוי ווי א מ'ו'... כ' — כ' — כ'... איך ח'ע'ל ש'ו'ן מ'ע'ה'ר
נ'י'ש'ט, ה'ע'ר'ר ד'יר'ע'ק'ט'אָר, כ'ב'ע'ט א'י'ך. ב'י'ז'ע'ר'ט ז'י'ך נ'י'ש'ט א'ו'י'ף מ'יר.
ב'י'ז'ע'ל ש'ו'ן מ'ע'ה'ר נ'י'ש'ט...

ד'יר'ע'ק'ט'אָר: ג'וט, ג'וט...

א'ר'ע'ס'ט'א'נט: א'וי'ב ד'ע'ר ה'ע'ר'ר ד'יר'ע'ק'ט'אָר וו'יל מ'י'ך ד'ע'ר-

פ'א'ר ב'ע'ש'ט'ר'אָפ'ע'ן...

ד'יר'ע'ק'ט'אָר: ד'אָס וו'יל א'י'ך נ'י'ש'ט; א'י'ך וו'יל נ'אָר, א'ז א'י'ה'ר

ז'אָל'ט ז'י'ך צ'ו'ז'צ'ע'ן א'ו'י'ף א' וו'י'ל.

א'ר'ע'ס'ט'א'נט: א'ון ד'י פ'יר'ט'ע'ל ש'ע'ה וו'אָס א'י'ך ב'ע'ק'ום א'ו'י'ך

א' ש'פ'א'צ'יר א'ו'י'ך ד'ע'ר פ'ר'י'יע'ר ל'ופ'ט? (ח'י'י'נ'ע'נ'די'ג) ל'א'כ'ע'ן מ'ע'ג מ'ע'ן

ד'אָך א'מ'אָל נ'י'ש'ט וו'יל'ע'נ'די'ג א'ו'י'ך. ד'י נ'ע'רו'וע'ן א'ל'י'ן, כ'אָט'ש ס'ו'ו'יל'ט

ז'י'ך נ'י'ש'ט, ק'אָנ'ע'ן ז'י'ך ד'אָך א'ו'י'ך א'מ'אָל צ'ול'א'כ'ע'ן... א'ון ד'י פ'יר'ט'ע'ל

ש'ע'ה פ'אָן מ'י'ן ש'פ'א'צ'יר א'ו'י'ך ד'ע'ר פ'ר'י'יע'ר ל'ופ'ט...

ד'יר'ע'ק'ט'אָר (ש'א'י'כ'ע'ל'ט): ה'י'י'נט וו'ע'ל'ע'ן מ'יר א'י'ך ע'ר'ל'ו'י'ב'ע'ן צ'ו

ש'פ'א'צ'יר'ע'ן פ'יע'ל ל'ע'נ'ג'ע'ר. י'אָ, י'אָ... וו'י ה'י'יס'ט א'י'ה'ר? (ע'פ'ע'נט א' ק'אָנ'

ח'ע'ר א'ון ז'וכ'ט א'ין ד'י א'ק'ט'ע'ן)

א'ר'ע'ס'ט'א'נט: נ'ומ'ע'ר 7.

ד'יר'ע'ק'ט'אָר: נ'י'ן נ'י'ש'ט ד'אָס מ'י'ן א'י'ך...

א'ר'ע'ס'ט'א'נט: י'אָ, י'אָ, ז'י'ב'ע'ן. ד'י ז'י'ב'ע'ט'ע צ'ע'ל'ע א'ין ע'ר'ש'-

ט'ע'ן ק'אָר'י'ד'אָר.

ז'יר'ע'ק'ט'אָר: אָד'ע'ר וו'י ה'י'יס'ט א'י'ה'ר? א'י'יע'ר וו'יר'ק'ל'י'כ'ע'ר

נ'אָמ'ע'ן?...

א'ר'ע'ס'ט'א'נט (ד'א'כ'ט נ'א'ר'י'ש'ע'ו'א'ט'ע, נ'י'ש'ט פ'ע'ר'ש'ט'ח'ע'נ'ר'י'ג ח'אָס

פ'ר'ע'ר'ט צ'ו א'י'ה'ם): כ'י — כ'י — כ'י! ז'י'ב'ע'ן, ב'א'מ'ת ז'י'ב'ע'ן...

ד'יר'ע'ק'ט'אָר (י'ע'וט): י'אָה'א'ן מ'י'ל'צ'ר, ג'ע'ב'ו'יר'ע'ן...

א'ר'ע'ס'ט'א'נט (ש'ר'י'י'ט פ'ל'ו'צ'י'ם א'ו'יס): ז'י א'י'ז ג'ע'ש'ט'אָר'ב'ע'ן!

ד'יר'ע'ק'ט'אָר פ'ע'רו'ו'א'ונ'ד'ע'ר'ט): וו'ע'ר?

א'ר'ע'ס'ט'א'נט: ... ז'י א'י'ז ג'ע'ש'ט'אָר'ב'ע'ן? א'וי'ב ז'י א'י'ז ג'ע'ש'-

ש'ט'אָר'ב'ע'ן, ב'ע'ט א'י'ך, א'ז א'י'ה'ר ז'אָל'ט ע'ס מ'יר ב'א'ל'ד ז'אָנ'ע'ן, אָה'

ד'ר'ע'ד'ל'ע'ך, פ'שו'ט, ב'א'ל'ד מ'י'ט א'י'י'נ'מ'אָל, א'זוי וו'י ד'ע'מ'אָל'ט מ'י'ט פ'יע'ר

— נ'י'ן, מ'י'ט פ'י'נ'ף, י'אָה'ר צ'ו'ר'י'ק...

ד'יר'ע'ק'ט'אָר: וו'אָס? וו'ע'ר?

א'ר'ע'ס'ט'א'נט: נ'ו, מ'י'ן ט'אָכ'ט'ע'ר! א'ין ש'פ'י'ט'אָל פ'א'ר מ'ש'ו'ע'י'ם!

דיר עקט אָר: ניין, יאָהאָן מילער, זי איז נישט געשטאָר-
בען. דאָס הייסט אויף וויפיל עס איז אונז בעוואוסט. איבריג, נסט
וועט איהר איצט אליין עס קאָנען זיך באלד איבערצייגען.
ארעסטאנט (נישט נאָכמאַטענדיג): וואָס וועל איך באַד
קאָנען.

דיר עקט אָר: זיך וועגען דעם איבערצייגען. איהר ווערט
לויט א קעניגליכען בעפעהל בעגענדיג. אייערע לעצטע - באלד -
אייערע לעצטע פיער יאָהר געפענגעניש זענען איך אלערנעדיגסט
געשאַנקען געוואָרען. אונזער קעניג איז געשטאַרבען מיט דריי וואָ-
לען צוריק און זיין נאָכפאלגער האָט נעלעטען אונטערגעשריבען א
אמנעסטיע פֿאַר איך און פֿאַר עהנליכע פֿערברעכער... נו, וואָס
זאָגט איהר דערצו?

ארעסטאנט (פֿאַכט נארעשעוואַסע): כּי - כּי - כּי... כּי - כּי - כּי -
כּי... אזוי, אזוי...

דיר עקט אָר: יאָ, יאָ... איהר קאָנט געהן, יאָהאָן מילער!
יאָ, יאָ... איהר קאָנט געהן...

ארעסטאנט: איהר רעדט צו מיר, ה' דרעקטאָר! צו נומער 7?
דיר עקט אָר: פון דער איצטיגער מיליט אן רופט איהר זיך
שוין מעהר נישט נומער 7.

ארעסטאנט: ניין, ניין?... אלזא, אלזא... בין איך ווירקליך...
דיר עקט אָר: יאָ, איהר זענט ווירקליך פֿון דער איצטי-
גער מינוט אָן פֿריי ווי א פֿויגעל...

ארעסטאנט: כּי-כּי! אזוי ווי א פֿויגעל, ווי א פֿויגעל...
איך מעג שפּאַצירען א גאַנצע פֿערטעל שעה אונטער'ן פֿרייען הימעל
אזוי ווי פֿרייע א פֿויגעל... און לאכען? יאָ, אמת, כּהאָב געלאַכט...
אמת... כּלייקען עס גאָרניש. דער הערר אויפֿזעהער האָט אָבער מיר
שוין דערפֿאַר אזוי... (רייסט איבער)

דיר עקט אָר: איהר האָט נישט פֿערשטאַנען, וואָס מ'האָט
איך געזאָגט, יאָהאָן מילער?

ארעסטאנט: יאָ, יאָ... זי איז נאָך נישט געשטאַרבען
דאָס וועט נאָך לאַנג דויערען, זעהר לאַנג... מיין פֿריי ווייס אין
איז... מיין זעהן, ווייס איך אויך, נאָר זי, מיין טאָכטער, זעהר א

ה. הייערמאַנס

שטארקע, אַזש נאָך שטארקער פֿאַר מיר... ס'איז אַ גרויסער וואונ-
דער, וואָס גראָד אַ משוגע'נער בעזיגט שטענדיג דעם טויט... (פֿער-
טראַכט זיך)

דיר עקסטאַר (ערנסט): יאָהאַן מילער! דער ארעסטאַנט רופֿט-
זיך נישט אָן מילער! (שטילשווייגען) נומער 7!
ארעסטאַנט (גרויס זיך אויס): דאָ, ה' דירעקטאָר!
דירעקטאָר: נומער 7. דער קעניג האָט ארויפגעגעבן
אַ בעפֿעהל, אַז מ'זאָל אייך היינט בעפֿרייען. פֿערשטאַנען? נאָך
היינט בעפֿרייען...

ארעסטאַנט: גוט, ה' דירעקטאָר... גוט...
דירעקטאָר (מיט'ן טאָן פֿון אַ פֿרעדיגער): יאָהאַן מילער!
איהר האָט שוין געהאַט גענוג צייט און געלעגענהייט נאָכצוטראַכט-
טען וועגען פֿערברעכען וואָס איהר זענט בעגאַנגען מיט צוואַנציג
יאָהר צוריק. אלזאָ, נומער 7? (קוקט נאָך אין די דאָקומענטן) אלס
פֿערברעכער, האָט אייך די געזעלשאַפֿט איבערגעגעבען אונטער אונ-
זער אויפֿזיכט און אָט געבען מיר אייך נאָך צוואַנציג יאָהר צו-
ריק דער זעלבער געזעלשאַפֿט, אלס בירגער, וועלכער איז ניי גע-
בוירען געוואָרען דורך אויפֿריכטיגע תשובה און חרטה... פֿערשטאַ-
נען? איצט זענט איהר פֿריי. דאָס וואָס איהר האָט דאָ אין געפֿענג-
ניש פֿערדינט דורך אייער ארבייט, וועט איהר באלד בעקומען אויס-
געצאָהלט. איהר האָט זיך דאָ זעהר גוט אויפֿגעפֿיהרט. איז ראַפֿאָרט
זוערט אזוי געזאָגט.

ארעסטאַנט: יאָ, דער ראַפֿאָרט ווירקליך... איך בין גע-
זעסען גאַנץ רוהיג און ל'האַב געבעטען צו גאָט אָט אזוי מיט פֿער-
לענטע הענד. דער הערר אויפֿזעהער אליין קאָן עדות זאָגען, אַז
ל'זאָג דעם אמת. דער וועלכער אליין האָט עס אויך געוויס געזע-
הען, און אויב ער וויל נישט מיין עולה, וועט ער זאָגען דעם
אמת, אזוי ווי ס'איז געווען...

דירעקטאָר (קלינגט): יאָ, יאָ, שוין גוט... (צום אויפֿזעהער,
וואָס איז ארויפגעקומען) נומער 7 איז פֿריי. פֿיהרט איהם אריין צום
אַדמיניסטראַטאָר.

אויפֿזעהער: קומט, איהר וועט בעקומען געלד. פֿיעל

דער וועלט? וואָס? וואָס?...

דיר עקטאָר (ווייזט-אָן אויפ'ן פֿענסטער): דאָס וועט איהר
שוין בעשליסען ווען איהר וועט זיך געפֿינען אויף דער פֿרייהייט...
אונטער'ן פֿרייען הימעל, אונטער דער פֿרייער זון...
ארעסטאנט (קוקט דורכ'ן פֿענסטער): זון... זון... הימעל...
הימעל... (שמרענגט זיך אָן צו דערמאָנען זיך) און וואָס פֿאר'ע חודש
האָבען מיר היינט?

דיר עקטאָר (ניט א צייכען דעם אויפֿוועהער, אז ער זאָל ארויסנעהן
דער אויפֿוועהער געהט תיפֿה ארויס) יוני...
ארעסטאנט (רעכענט אויף רי פֿינגער): יוני... יוני... יוני...
און וועלכער טאָג?

דיר עקטאָר: מאָנטאָג, דער זיבעצענטער... איצט ווייסט
איהר שוין?

ארעסטאנט: מאָנטאָג? מאָנטאָג, יוני? און וואָס פֿאר'ע
יאָהר האָבען מיר היינט? כי - כי... וואָרום איך ווייס שוין איצט
גאָרנישט... גאָרנישט.

דיר עקטאָר: 1907. און אין 1889 זענט איהר פֿער'משפט
געוואָרען פֿאר א פֿערגיפֿטונג.

ארעסטאנט (איבעראשט): יאָ! פֿאַר פֿערגיפֿטען א פֿאַר...
(פֿאַלט אויפֿ'ן שטול ציטערנדיג און וויינענדיג) טרייבט מיך נישט ארויס פֿון
דאנען! איך בעט אייך - טרייבט מיך נישט ארויס! וואָס וועל איך
איצט דאָרט טהון? וואָס וועל איך איצט...
דיר עקטאָר: בערוהיגט זיך. אפשר האָט איהר עפעס א

קרוב?

ארעסטאנט (וויינענדיג): איך האָב קיינעם נישט! קיינעם נישט...
דיר עקטאָר: אפשר א פֿריינד, א בעקאנטען?

ארעסטאנט: קיינעם נישט... קיינעם נישט...
דיר עקטאָר: וועט איהר אהיימפֿאַהרען אין אייער שטאָדט.

דער בעאמטער וועט אייך אָבפֿיהרען אויפֿ'ן וואָקואַל און...
ארעסטאנט (פֿערצווייפעלט) ניין! ניין! ניין!

דיר עקטאָר: האָט אייך די לעצטע יאָהרען קיינער נישט בע-
זוכט?

ארעסטאנט: קיינער נישט.
 דירעקטאָר: אפשר וועט איהר געהן צום גייסטליכען?
 ארעסטאנט: ניין, ניין... איך האָב דאָך נעכטען געלאכט...
 ער וועט מיך איצט... ניין, ניין!...
 דירעקטאָר: אָבער, יאָהאָן מילער, מיר קאָנען אייך דאָ
 לענגער נישט האַלטען... מיר קאָנען עס בשום אויפֿן נישט...
 ארעסטאנט (בעט בעוואוסט'יאָ): איך פּערזיכער אייך אָבער, אַז
 איך וועל שוין קיינמאָל נישט לאַכען. קיינמאָל נישט! איך שווער...
 וואָס קאָן ארען דעם נייעם קעניג, אַז איך וועל דאָ שטארבען, אזוי
 ווי דער גייסטליכער האָט מיר צוגעזאָגט... ווי אזוי קאָן איך איצט
 ארויסגעהן אויף דער גאַס? ווי אזוי? מ'וועט דאָך מיך בעוואַרפֿען
 מיט בלאַטע, אזוי ווי דעמאָלט, ווען מ'האַט מיך געפֿיהרט צום גע-
 ריכט, ווען מ'האַט מיך גע'משפט פאר... פֿאַר...
 דירעקטאָר: פֿאַר פֿער'סס'ן א פֿאַר'ל...
 ארעסטאנט: יאָ!... יאָ!... איך ווייס, אַז מ'טאָר נישט דער
 הר'גען... אין די עשרת הַדברות ווערט דאָך געזאָגט: „לא תרצח“,
 איך בין אָבער געריהרט געווען אויפֿן מ"ח אזוי ווי מיין טאָכ-
 טער... יאָ!... און דאָס געלד פֿון די... פֿון די...
 דירעקטאָר: אַלטע לייט.
 ארעסטאנט: ...יאָ! יאָ!... דאָס געלד פֿון די אַלטע לייט
 האָט מיר אזוי פֿערדרעהט דעם קאָפּ... מיין פֿרוי פֿלעגט שטענדיג
 זאָגען: ווען די צוויי אַלטע וואָלטען געשטאַרבען, וואָלטען מיר
 אויפֿגעהערט צו ליידען נויט... אָן! פֿאַרוואָס דערמאָנט איהר
 מיך דאָס! איך האָב שוין דאָס אַלץ פֿערגעסען! פֿאַלשטענדיג, אזוי
 ווי ס'וואָלט גאָר קיינמאָל נישט געווען... איהר מיינט אַז דאָס האָט
 מיר נישט געענגערט דעם מח א'ן פֿערלוף פֿון פֿיעל יאָהרען, אין
 די לאנגע נעכט ווען איך בין געלעגען אויפֿן געלעגער, נישט קאָ-
 נענדיג איינשלאָפֿען, אין די שרעקליכע יסורים פֿון עראינערונגען
 און תּרטה?... צי ווילט איהר, אַז מ'זאָל איצט ווידער שרייען אויף
 מיר אין אַלע גאַסען? דער פֿערגיפֿטער! דער פֿערגיפֿטער!...
 דירעקטאָר (בערוהיגט איהם): מילער! מילער! נערשטעהט
 דאָך! וואָס רעדט איהר? קיינער וועט דאָך איצט אין אייך נישט

דער קענען דעם מענטש מיט 20 יאָהר צוריק...

אָרעסטאַנט: ניין! מ'וועט מיר דערקענען! זיי קענען מיר אַזוי אַלע קענען מיר! אַלע! אַלע!...

דירעקטאָר: וואָס רעדט איהר, מילער, אָט הענגט דאָ אַ שפיגעל, קוקט זיך אָן אויב איהר גלויבט מיר נישט... פֿער-שטעהט דאָך, מענטש... איהר געהט ארויס פֿון געפֿענגניש מיט אגע-נוג גרויסע סומע געלד, און דער גייסטליכער וועט זיך אויך מיט אייך פֿעראינטערעסירען.

אָרעסטאַנט (האַט זיך פּאַמעליך אויפֿגעהויבען, אריינגעקוקט אין שפיגעל און זיך דערשראָקען): דאָס בין איך? איך בין דאָס דער?... דירעקטאָר (מידד): נו, איצט רעכענט איהר נאָך, אז ס'וועט אייך ווער דערקענען?

אָרעסטאַנט (קוקט נאָך אלץ אין שפיגעל): וויפֿעל יאָהר האָב איך זיך שוין נישט אָנגעקוקט?

דירעקטאָר: צוואַנציג יאָהר... (קלאַפּט איהם איבער די פֿריי-צעם) נו, געהט שוין אריין צום אדמיניסטראַטאָר, און, אז איהר וועט זיך ערלעדיגען, טאָ קומט אריין זיך געזעגענען, איהר פֿערשטעהט? אָרעסטאַנט: ניין, ניין, דאָס בין איך שוין נישט איך... (דאַכט בעוואוסטלאָז) דאָס איז גאָר אנאנדערער. זי — זי... אנאנדע-רער... זי — זי — זי...

דירעקטאָר (א ביסעל דעגערווירט): יאָ... יאָ! (קלינגט, ס'קומט אריין דער אויפֿוועהער)

אָרעסטאַנט (פֿערטראַכט פֿאַר'ן שפיגעל) בין איך געווען אַ שאַטינער, אָדער — אַ ברונעטער? זי — זי — זי... דאָס איז קאָ-מיש, זי — זי — זי... דאָס איז אַמוזירענד, ז'האַב אנגאַנצען פֿאַר-געסען ווי ז'האַב אויסגעזעהען... זי — זי — זי!

דירעקטאָר (פֿערשטענדיגט זיך מיט'ן אויפֿוועהער).

אויפֿוועהער: איהר זענט גרייט, נומער 7? איך וועל אייך אויסזען אַ פּאַסיג מילביש (ווייבט איהם אָן איינציגווייז אַרויס-צופֿיהרען)

אָרעסטאַנט: זעהר גוט...

דירעקטאָר: נו, אדיע, יאָהאן מילער... וואָס? איהר דאַנקט מיר

יאָגאַר נישט?

אַרעסט אנט (ווידער בעוואוסטלאז): יאָ, יאָ... ווען איך וואָס
נאָך געקאָנט... (געפונט קוים ווערטער) אביסעל זיך דורכגעקן אויף
דער לופט... אַ דאָרט, אביסעל... אביסעל... און לאכען? ניין! ניין!
איך וועל שוין קיינמאָל נישט לאכען. ניין! זאָל מען ניש ארויס-
ווארפֿען פֿון קירכע אויב איך וויל אפֿילו אַ שמייכלעל טהון...
דיר עקטאָר (צום אויפֿוועהער): איך בעט איהם אריינצופֿיה-
רען צום אדמיניסטראַטאָר. און גיט מיר אהער (זוכט אין די אקשען)
נומער 82.

אויפֿוועהער: צו אייער בעפֿעהל, ה' דירעקטאָר.

אַרעסט אנט קוקט נאָך אלץ אין שפיגעל):

(דער אויפֿוועהער לענט איהם ארויף די האנד אויפֿ'ן אָרעם, ער האָט
אויפֿגעטרייסעלט, א ציטער געטהון און קוקט בעטענר אין דער ריכטיגג פֿון
דירעקטאָר)

דירעקטאָר: געהט. געהט, איהר זענט בעגנעדיגט... פֿערשטאנען?
אויפֿוועהער (פֿיהרט ארויס דעם ארעסטאנט, וועלכער קוקט
אלץ אין דער זייט פון שפיגעל):.

פֿאַרהאַנג.

דאָס אויפֿפיהרונגס־רעכט ווערט געשיצט:
אין רוסלאַנד: דורכ'ן דראַמאַטישען און טויז
קאָלישען שריפטשטעלער־פֿערפֿאַנד אין
פֿאַרברייט.

אין פּוילען: דורכ'ן יודישען ליטעראַטור און
זשורנאַליסטן־פֿעראיין אין פֿאַרן.

===== פערלאג „יודיש“ ווארשא. =====

33) טורמע = וואנדערונגען ..... וו. קאראלענקא.

(דאס איז דאס שענסטע און דאס שארפטע, וואס דער גרויסער קינסטלער און קעמפער קאראלענקא האט געשאפן איפ'ן געביט פון טורמע-פין און סיבירער וואנדערונגען).

===== **34) סיבירער דערצעהלונגען ... וו. קאראלענקא.**

(קינגער פון די רוסישע קינסטלער האט אזוי טיף און ברייט נישט געטיל-דערט דאס לעבען און די שטרענג-שענע לאנדשאפטען פון דער ווייטער סיביר).

===== **35,36) דאס 93-טע יאהר ..... וויקטאר הוגא.**

(וויקטאר הוגא געהערט צו די גרעסטע שטערען פון דער העלט-ליטעראטור און דאס 93-טע יאהר—צו די שענסטע הערן, וואס זענען איבערגעצט געווארען אין אלע שפראכען).

===== **37) סטרונעס ..... ז. סעגאלאווויטש.**

(ז. סעגאלאווויטש איז איינער פון די שענסטע ליריקער אין יודיש און זיינע לידער, וואס קומען אריין אין דעמדאזיגען באנד, זענען ווירק-ליך קלאנגען פון צארטע סטרונעס, אמאל מעלאנכאלישע און אמאל אבער שטורמישע, ווי דער ווינד אויפ'ן ים).

===== **38) דאס טעאטער-בוך .....**

(א זאמלונג פון די בעסטע איינאקטערס, וואס זענען געשאפן גע-ווארען אין אלע אייראפעאישע שפראכען און געפילט געווארען אויף די גרעסטע ביהעס אין אייראפא און אמעריקא).

===== **39) רעגינע (פאעמע) ..... ז. סעגאלאווויטש.**

(אויף א דורכזיכטיגען לייזענט איז דא אריבערמאלט די פויליש-יודישע פרוי. מיט צארטע פארבען איז געעילדערט איהר מביבה און צווא-פון דערמיט אויך דעם וויכטיגסטן איבערלעבונגען).

ע. ארזשעשקא און ז. פרוזיפילסקי.

דאס
איבערגעריסענע
ליד

א סצעניש פילד אין 1 אקט.

יודיש דורך זלמן זילבערצווייג.

פּערזאָנען:

טעאָפּיל וויגריטש.

קלאַראַ — זיין טאָכטער.

פּרוי דוטקעוויטש — אַ שוואַגער.

אַסקאַר.

בענעדיקט — אַ קאָמפּאָזיטער.

די זאך קומט פֿאַר אין אַ קליין שטעטלעך.

די מצענע שטעלט פאָר אַ נערטערעל פאָר א קליין הייזעל.
 רעכטס אַ הייזעל, הייס געמאַלט, מיט אַ באַלקאָן אויף 2
 זיילען; אַרום באַקאָן און אויף די וועג פון הייזעל פֿיעכ-
 טען זיך אויף שטעקעדיג אַרבעט. געבען הייזעל שטעהט
 אַ אַלט בענקער. אין הינטערונד אין דער לענג פֿין דער
 ביהנע-שאַבעטען מיט אַ טירעל, נאָך יעלכען ס'ציהט זיך
 אַ שטענעל. ביי די שאַבעטען געפינט זיך אַ ביסעל אין
 אַ זייט אַ אַלטאַנקען דער אַרויסנאָנג פֿון דער ביהנע און
 פֿון דער לינקער זייט אין די קוליסען. אייניגע קלומבעס
 ברומען א. ד. ג.

ערשטער אויפֿטריט.

קלאַראַ, באַר דערנאָך אַסקאַר.

קלאַראַ (לויפֿט מונטער אַרויס פון הייזעל מיט אַ קויבער, אין
 העלכען ס'זיגען אַ ביכער, וויסע לייזער, אַ שטיקעל ברויט זי איז בע-
 שיידען אָנגעטון אין אַ סיצען קליידל; רייסט אַראָב אַ בלוט פֿון די אַר-
 בעס און שטעקט זי אַריין צווישען איהרע האַרן מאַכט דאָס אַלץ זינגען.
 דיג פֿרעהליך, דערנאָך לויפט זי צו צו דער אַלטאַנקע און צולעגט די
 לייזער צום נייזען).

אַסקאַר (קומט פֿון הינטערונד נאָך די שאַבעטען; בעמער-
 קענדיג קיאַרען, שטעלט ער זיך אָב און דערנעהנטערט זיך דערנאָך צו דער
 אַלטאַנקע, בעגריסענדיג זי מיט'ן הוט): צי קאָן איך איך פֿרעגען, פֿריי-
 לין, ווער ס'זואוינט אין דאָזיגען שענעס הייזעל?

קלאַראַ (אַ ביסעל צוטישט): מיר... וואוינען דאָרט. מיין פֿאָ-
 טער טעאָפֿיל וויגריטש, איך און אונזער פֿאַמיליע.

אַסקאַר: וואָס פֿאַר אַ אָנגענעהע ווינקעלע. ווער האָט אַ
 ביים הייזעל פֿערפֿלאַנצט אַ זעלכע שענע פֿלאַנצונגען, וואָס אַ-
 כען עס אַזוי מאַלעריש שען אויף די קלומבעס זענען אויך פֿאַר-
 האַן פֿיל ברומען?

קלארא: ניין, פיל זענען נישטאָ: איך און מיין שוועס-
טער האָבען נישט קיין צייט זי צו פלעגען.
אַסקאַר: אייער שוועסטער איז, וואָהרשיינליך, עלטער פאַר
איך.

קלארא: ניין, פערקעהרט, מיט 4 יאָהר יונגער פאַר מיר.
אַסקאַר: זי איז, אַלזאָ, אַלט?

קלארא: 15 יאָהר.

אַסקאַר: וואָס טוט איהר, פרייליך?

קלארא: איך נעם אַ העמדעל פאַר מיין ברודערל.

אַסקאַר: און אייער מוטער?

קלארא (טרויעריג): איך האָב שוין 4 יאָהר נישט קיין מו-

טער — זי איז געשטאַרבען. און איצט פערטרעט איך איהר אָרט.

אַסקאַר: איך זעה אַ ביכעל אין אייער קויבערל. איהר

האַט ליב צו לעזען, פרייליך?

קלארא: אַ, איך האָב זעהר ליב צו לעזען.

אַסקאַר (שטרעקט אויס די האַנד צום ביכער, העלעט קלארא

דערלאָנגט אויב מיט אַ געוויסער חאַקלונג — עפענט אויף דאָס ביכעל):

איהר האָט אונטערגעשטראַכען דידאָזיגע ציילען?

קלארא (אונדרייט): יאָ...

אַסקאַר (לונט שוין): כ'טראַג אַריבער מיין בענקענדע

נשמה אין די וואַלדיגע בערגלעך, צו די גרינע לאַנקעס! איבער

דעם ברייטען הימעל, פלויען ניעמאָן, צו די פֿעלדער, וועלכע זע-

נען בעציהרט נישט פֿערשידענע תבואות...

קלארא (וועלכע האָט געהערט מיט אַ קענטיגער חירקונג, בעפֿרייט

זיך פֿון דערדאָזיגער חירקונג — רערט קאַלט): דער הערר וואוינט ווייט

פֿון דאָן?

אַסקאַר: זעהר נאָהנט... איך הייס יוליוש פרושעמסקי.

איך וואוין אין דעם גרויסען הויז (ווייזט אָן מיט דער האַנד אויף די

קוליסען).

קלארא: איך האָב געמיינט, אַז אין דאָזיגען פּאַלאַץ וואוינט

קיינער נישט.

אַסקאַר: ביז איצט האָט דאָרט קיינער, אויסער די דינער.

נישט געוואוינט, נאך ועזטען איז אהערגעקומען אויף א געוויסן
צייט דער אייגענטימער פֿון פֿאלאך.

קלאַראַ: דער פֿירשט?

אַסקאַר: יאָ, איך בין אַ איינגעהער און גלייכצייטיג דער
נאַתסטער פֿריינד פֿון פֿירשט.

קלאַראַ: דער פֿירשט איז אַ יונגער?

אַסקאַר: יאָ און ניין—ער איז נאָך גאַרישט אַלט, אָבער ער
האַט שוין פֿיל דורכגעמאַכט...

קלאַראַ: אַ יאָ איך שטעל זיך פֿאַר, וויפֿיל גליק און
פֿערגעניגען ער האָט שוין געהאַט.

אַסקאַר: איהר מיינט אַזוי, פֿרייליין?

קלאַראַ: זעלבסטפֿערשטענדליך, זייענדיג אַזוי רייך, קען

ער דאָך שטענדיג טון, וואָס ס'גאַפֿעלט איהם

אַסקאַר: זיין אומגליק בעשטעהט אָבער אין דעם, וואָס
פֿיל זאַלען האָבען איהם אויפֿגעהערט צו געפֿעלען.

קלאַראַ: ס'בלייבען איהם איבער נאָך גענוג אנגענעמע

זאַלען און אַ פֿירשט, וועלכער קאָן זיך אַזוי פֿיל ערלויבען, איז
זיכער זעהר גליקליך...

אַסקאַר: וואָס פֿאַראַ זאַלען?

קלאַראַ (ווייט אָן אין הינטערגרונד): צום ביישפּיל, אַזאַ
גאַרטען, אַ גאַט, וויפֿיל מאָל, ווען איך בין דאָ געווען, האָב איך גע-

טראַכט: ווי גליקליך איז מען, ווען מ'זעט אונטער אַ זעלכע בוימער,
מ'קוקט אויף די שענע בוימער; איהר ווייסט, מײן הערר, אין

אַפֿריל זענען אויפֿן דאָזיגען פּלאַץ פֿאַרהאַן אַזוי פֿיל פּיאַלקעס,
אַז דאָס גראָז פֿערשווינדט פּשוט צווישען זיי און ווערט אינגאַנ-

צען פּיאַלעט, און דער ריח דערפֿון איז אַזאַ שטאַרקער, אַז ער
דערגרייכט ביז צו אונזער הייזעל.

אַסקאַר: איהר זענט זעהר עמפּינדליך, פֿרייליין, אויף
שענהייט... איהר פֿיהלט זיך, אַלואָ, פֿאַלשטענדיג גליקליך, זייט

איהר וואוינט דאָ?

קלאַראַ: נישט פֿאַלשטענדיג... וואָרום בײַן זעהר שטאַרק
בעאונרוהיגט צוליב סײַן פֿאַטערס געזונד און די צוקונפֿט פֿון די

קינדער...

אָסקאַר: און וועגען אייער אייגענער צוקונפט?
 קלאַראַ (מיט פּערוואַונדערונג): וועגען מיין צוקונפט? — וואָס
 קאָן דען מיט מיר ווערען? איך בין דאָך שוין אַ דערוואַקסענע און
 וועל זיך שוין ווי ס'איז אַ עצה געבען.
 אָסקאַר: זענט איהר גליקליכער פֿון פֿירשט, וואָרום ער
 קאָן זיך נישט קיין עצה געבען. ער ווייס אַליין נישט, וואָס ער
 זאָל טון מיט זיין צובראָכען האַרץ, וואָס איז איהם פֿערוואַונדעט
 מיט די טעג און שעהן, וועלכע האָבען נישט פֿאַר איהם קיין שום
 צוועק.

קלאַראַ: אומגליקליכער! ס'קאָן זיין, אַז עס איז אפשר צו
 דרייסט, נאָר ווען איך וואָלט געווען אויף זיין אָרט, וואָלט איך
 געוואוסט וואָס כ'האַב צו טון מיט'ן האַרץ און מיט'ן לעבען.
 אָסקאַר: וואָס וואָלט איהר געטון, פֿרייליך?
 קלאַראַ: איך וואָלט אַוועק אויפֿן שפיץ פֿון טורם... איהר
 זעהט, מיין הערר, אָט אויפֿן דאָזיגען.. אויפֿן סאַמע שפיץ און
 וואָלט בעטראַכט דאָס גאַנצע שטעדטעל. איך וואָלט דערזעהן אַע,
 וועלכע לעבען דאָ און ליידען... ווען איך וואָלט געווען דער פֿירשט,
 וואָלט איך אַזוי ווי גאַט'ס מוטער אַראָבגעלאָזט די הענד איבער די
 איינוואוינער פֿון דאָזיגען שטעדטעל און זיי בעגאַסען מיט אַ שראַמ
 שראַהלען. אַ גאַט, ווי גליקליך איך וואָלט דאָן געווען! (אַ הייל
 אערשט אַ שטיל-שוויגען).

אָסקאַר: איך בין גליקליך, וואָס דער צופֿאַל האָט מיך מיט
 אייך בעקענט, פֿרייליך...
 קלאַראַ (לענט אַוועק די אַרבייט אין קויבער): איך מוז שוין
 אַהיים געהן.

אָסקאַר: שוין? איהר וועט אפשר אַזוי גוט זיין און מיר
 באַרגען אויף אַ אויגענבליק אייער ביכעל (בלעטערענדיג). „אין דער
 שווייץ“ פֿון סלָוואַצקי. איך בין פֿיל מאָל געווען אין יענעם
 לאַנד, איך קען אויך דידאָזיגע פֿאַעמאַ. מיר דאַכט זיך, אַז איך
 קען זי און אפשר — אפשר קען איך זי נישט?
 קלאַראַ: ביטע, איהר קאָנט זיך זי נעהמען.
 אָסקאַר: גיט מיר, (רייליך), צום בעזעגען, אייער האַנד.

קלארא גיט איהם די האנד -- דערנעהנטערט זיך צום האיו א בוסעל
פערלענען און מיט שנעלע שריט, אסקאר, עפענענדיג פאמעדיך דאס ביכער,
פערשוויגרט אין הינטערגרונד.

צווייטער אויפטריט.

קלארא, באלד דערנאך ווי גריטש.

קלארא (איינ): מערקווירדיג... בענענענען א אונבעקאנטען
הער, ריידען מיט איהם אזוי לאנג און איהם באַרגען א ביכער...
א מערקווירדיגער פאַר... (נאך א הייל) כ'האַב נאך קיינמאָל נישט
געהערט, אז ס'זאָל ווער אזוי שטען לעזען וואָס פאַראַ ליבליכער
ער איז וואָס פאַראַ מערקווירדיגע קנייטשען אױפֿן שטערען אזוי
טיפּ, און די אויגען אזוי ווי העל-בלוי, אָט דרייטטע און פֿרעה-
ליכע און אָט אזוינע טרויעריגע... ווירקליך, אַ מערקווירדיגער פאַר...
(פערטראַכט זיך).

ווי גריטש (אויכער, דאַרער, אין אַ לאַנגען אַטען פאַלמאָ,
א היטעל מיט אַ אַכצייכנונג, דאָס פנים דאַר, פֿערזעקט, מוט אַ אונזער
פרייענעם אויסדרוק — קומט אַריין אין הויפּטאיינגאַנג, דערנעהנטערט
זיך צו קלארא'ן): קלארא...

קלארא (ווי ערוואַכט): אַך, דאָס ביזט, פאַטער.
ווי גריטש: וואָס האָסטו זיך אזוי איבערגעשראַקען — קינד
מינס, וועגען וואָס טראַכסטו אזוי?...
קלארא (נערווען): איך האָב געטראַכט... איך האָב געטראַכט...
וועגען די בלומען, וועלכע וואַקסען אזוי שטען בעבען אונזער הויז
און בעצירען עס אזוי שטען, אז עס ציהט צו זיך צו כ'האַב נאָר
וואָס געהאַט אַלענגערן געשנרעך מיט'ן פֿירשט'ס סעקרעטאַר, הי
פֿרויעַסקי, און ער האָט זעהר בעליבט אונזער הייזער...
ווי גריטש (אונזערדיען): דער פֿירשט איז, אַלואַ, צוריקגע-
קומען...

קלארא: יא, צוריקגעקומען. דו קענסט איהם, פאַטער?
ווי גריטש (ווי פֿיהער): כ'האַב איהם אַמאָל געזעהען...
שוין לאַנג... שוין אייניגע יאָהר ווי ער האָט זיך דאָ נישט געווי-
זען. ער איז אזוי מעכטיג, עד האָט אַזאַ נאָמען, אַז ווען ער וואַרט

געווען צווישען אונג. אז ווען ער וואָלט אונז געקאָנט, ווען ער וואָלט זיך פֿעראינטערעסירט מיט אונזער לאַגע, וואָלט דאָך יעדעס וואָרט זיינע געקאָנט זיין אַ שטיצע פֿאַר אונז, אַ ליכט, יעדע מינוט אַ וואוילטאָט... דער פֿירשט וויל אָבער בעסער פֿערברענגען אין דער וועלט...

קלאַר אַ: ליבער פֿאַטער, מיר דאַכט זיך, אַז מיר דאַרפֿען נישט אורטיילען אַזוי שטרענג וועגען מצושען, וועלכע זענען אַזוי אַנדערש פֿון אונז, אַזוי פֿאַלשטענדיג אַנדערש.

ווי גריטש: וואָס הייסט אַנדערש?.. וואָס פֿאַר אַ אַנדערש? פֿאַרוואָס אַנדערש? וואָס רעדסטו, וואָס? אונז אלע האָט בעשאַפֿען אין גאָט און איין ערד טראָגט אונז אלע זינדיגען, ליידען און מוזען שטראַפֿען, און דאָס איז אַ גרויסע איינהייטליכקייט, אַ גוואַלדיגע איינהייטליכקייט... נאָכץ טויט איז פֿאַר אלע איין גע-זען און איין געריכט: אַ קיזער אָדער אַ ציגיינער (קושט זי הערניך אין שטערן). דו פֿערשטעהסט דאָך אָבער דאָס אַלץ נאָך נישט. די זון איז שוין אונטערגעגאַנגען און באַלד וועלען די שע-רען אַ הויבען צו לייכטען, איך פיהל זיך היינט זעהר אָנגעמאַטערט. צרות אין הימעל, צרות אין דער לופֿט, צרות אויף דער ערד. ס'פֿעהלט נאָך גענוג אַז טאָל איבעראַל און אַלעמען גוט זיין (נעהט הוסטענר אַרײַן אין הייזעל).

דריטער אויפֿטריט.

קלאַר אַ, אָסקאַר.

אָסקאַר (הערדער האָט צוריק מיט אַ חיל וך בעוויוען אין הינטער-גרונד, קומט פֿאַמעליך אַרײַן דורכ'ן טירעל, העלכעס געפֿינט זיך צווישען די שטאַכעטען, מיט אַ שמיכלעל): איך בין שוין ווידער דאָ.
קלאַר אַ (זעהראונדערט): ווי אַזוי זענט איהר אַריינגעקומען?
אָסקאַר (ווי פֿריהער): דורכ'ן פֿעלד — דורכ'ן טויערל אין די שטאַכעטען. פֿאַרבייגעהענדיג דורכ'ן גאַרטען, האָב איך איך בעמערקט, פֿרייליך, אויפֿ'ן באַלקאָן, מיט וועמען האָט איהר גע-שמעסט?

קלארא: דאָס איז געווען מיין פּאָטער. ער איז היינט
געווען נישט געוונד.

אָסקאַר: וואָס איז איהם, פרייליין?

קלאָ-אַ: די לונגען...

אָסקאַר: דאָס איז טרויעריג. ווייל איהר האָט אַזוי ליב בלו-
מען, האָב איך אייך געבראַכט.

קלאָראַ (מיט פרייד): פֿון פֿירשט'ס גאַרטען? ער וואָלט זיך
געבייזערט, ווען ער וואָלט געוואוסט, אַז איהר האָט זיי אָנגערי-
סען פֿאַר מיר.

אָסקאַר: לאָמיר איצט פֿערגעסען וועגען אַלע זאַרען פֿון
דער שטוב און אויסער דער שטוב, וועגען אַלעם שלעכטען, וועגען
אַלעם קליינליכען, וואָס טוט וועה און לאָמיר אַריין אין אַ בע-
סערע וועלט. איך האָב אויסגעזוכט אין דער ביבליאָטעק אַ בוך
פֿאַר אַיך, פֿרייליין ערלויבט איהר מיר, אַז איך זאָל עס פֿאַרלעזען?
קלאָראַ (שטיל): ס'הייבט שוין אָן צו ווערען פֿינסטער...
וועט זיך אויף דער באַנק, אָסקאַר נעבען איהר.

אָסקאַר: אַך, לעזען קאָן מען נאָך זעהט גוט... (לעזט).

די וויילען, ווען די לבנה צושימערט,

ווען די נאַכטיגאלען פֿערשטומען,

די בלעטער הויבען זיך און זומען.

שטיל מורמעלט דער שטרעם און פֿערשוואַמען,

אך, אָט די וויילען, ווען צוויי הערצער בענקען —

דאַרף מען זיך שענקען — בעשע קען

דאַרפֿסט וואָס דערמאָנען — דערמאָן איהם

די נאַכטיגאל יאַמערט, די וואַסערן רינען —

אויף אַ טויט אַ גיכען בעט איך אָהן זי-ען.

(יודיש דורך הערשעלע.)

אָסקאַר (קוקט אויף קלאָראַ): וועלכע האָט ס'געהען אַך זי

אויגען? ווי עמפֿינדליך איהר זענט...

קלאָראַ (ווייל אויפֿשטעהן): איך געה שוין אַהיים...

אָסקאַר: געהט נאָך נישט אַוועק — איך בעט אייך —

געהט נאָך נישט אַוועק...

קלארא (שטיק): ס'איז דאך שוין שפעט — ס'ווערט שוין
 פֿינסטער (הינטער דער ביהנע הערט זיך דאס שפילען פֿון אַ פֿיאַנאָ).
 וואָס איז דאָס? ווער שפילט עס אין פּאַלאַץ?
 אָסקאַר: דאָס איז דער פֿירשט. ער ליבט שטאַרק מוזיק.
 און מיר שפּילען אָפֿט צוזאַמען. איך שפיל וויאָלענשאַפֿל. איהר
 ליבט מוזיק?
 קלארא: ווען איר איר הער מוזיק, בעקום איך עפעס אַזאַ
 געפֿיהל...

אָסקאַר: איהר הערט אָפֿט שפּילען?
 קלארא: זייט דעם טויט פֿון מיין מוטער, וועלכע פֿלעגט
 אין אַווענד שפּילען פֿאַר מיין פֿאָטער, האָב איך 2 מאָל געהערט
 מוזיק.
 אָסקאַר: ווי איז דאָס מעגליך, אַז אַ מענש זאָל הערען
 מוזיק 2 מאָל דורך 4 יאָהר.

קלארא: וואָס איז, אַז איך האָב נישט דאָסדאָזיגע פֿערגעניגען?
 אָסקאַר: וואָס איז דאָ נישט צו האָבען קיין פֿערגעניגען?
 אין לעבען, איבערהויפט אין דאָזיגען עלטער!...

קלארא: יאָ איך בין שוין לאַנג דערוואַקסען.
 אָסקאַר: איהר ווייסט, ווער היינע איז געווען?
 קלארא: איך ווייס: אַ דייטשער דיכטער. איך האָב דאָך
 געלערנט אין פענסיאָן. איך האָב זי נישט געענדיגט, וואָרום נאָך
 מיין מוטערס טויט בין איך געוואָרען אונבעדינגט נויטיג אין
 שטוב פֿאַר'ן פֿאָטער און פֿאַר די קינדער.
 אָסקאַר: כּרי צו זיין פֿאַר זי אַ טרייסטענדער מלאך און
 זיי העלפען. איך דערמאָן זיך איינס פֿון היינעס לידער, וועלכע
 איך וויל אייך נאָך איבערגעבען (רעקאָמירט):

דו ביזט ווי אַ בלום
 דופֿטיג, לויטער און הערליך.
 דערזעה איך דיך נאָר פֿערקלערט,
 די ברוסט איז דאָך אַזוי שווערליך,
 ווי גערן ווענד איך מיין בליק
 צום הימל בעטענדי מיט טרע-לעך.

אז דערהאלטען זאל דין גאט
אזוי דופטיג. לויטער און הערליך.

(יודיש דורך הערשעלע.)

(א ווייל הערשט א שטילשווייגען. די מוויק הערט זיך וויטער.)

קלארא (רעדט מיט אנגעהרמע שטימע): ס'איז ווירקליך שוין
שפעט (שטעהט אויף).

אסקאר (שטיל): שטערען פאלען.

קלארא: אייגנעם ציט פאלען שטענדיג אראפ פיל שטע-
רען. מ'זאגט אז די שטערען פאלען. דארף מען זיי פארן
אויסלעשען זיך, זאגען וואס מ'ווייל, ווערט עס ערפילט.

אסקאר: וואס וואלט איהר געבעטען די פאלענדע שטערען?
קלארא: ווען מ'וואלט געגלויבט, אז די אראבפאלענדע
שטערען וועלען ערפילען די מענשליכע פערלאנגען, וואלט איך זיי
געבעטען: זאל מיין פאטער געזונד ווערען, זאלען די קינדער זיך
גוט לערנען און זיין גוטע.

אסקאר: און פאר זיך?

קלארא: וואס הייסט? איך וואלט דאך געבעטען הויפט-
זעכליך דאס, וואס מ'ווייל אַממערהרטטען, וואלט איך דאך געבעטען
פאר זיך.

אסקאר (מיט א שטיינער): א שרעקליכער עגאָאיזם. אָבער צי
וואלט איהר ווירקליך נישט געוואלט, אז די גאָלדענע שטערען זאלען
איך ברענגען עפעס אַ גליק, אַזא גרויס, אז דאָס האַרץ זאל פֿער-
וואַנדעלען ווערען אין אַ לייכטענדער שטערען, העלכער איבער אַלץ.
וואָס אויף דער ערד.

קלארא (בעמיהט זיך צו זיין פֿרעהיך): אויב מ'וואלט שוין
אונבעדינגט עפעס געבעטען פֿאר זיך אַליין, וואלט איך געבעטען.
אז מ'זאל נאָך היינטיגען זומער זיין הינטער דער שטאָדט און יע-
דען טאָג קאָנען פֿערברענגען אַ האַלבען טאָג אין וואַד. איך האָב
זעהר ליב דעם וואַלד. און וואָס וואלט איהר אַממערהרטטען געבע-
טען דעם פֿאלענדען שטערען?

אסקאר: איך? איך וואלט געבעטען, אז מ'זאל קענען גלוי-
בען, אז מ'זענען פֿאַרהאַן אויף דער ערד גוטע ריינע און טרייע

ווערצער און אז איינס אזא הארץ זאל מיר געהערען. איך וואלט
אזוי געבעטען: טייערע שטערענדלעך, מאכט מיך פֿערגעסען אין די
פֿיל פֿינסטערע חלומות, וועלכע כֿהאָב ביו איצט גע'חלומ'ט (נאָך
א חיילע, פֿרעהדיכער). איהר ווייסט, פֿרייליך, אז אין פֿערלויף פֿון די
אייניגע מינוט, וועלכע מיר האָבען פֿערבראַכט צוזאַמען, האָב איך
זיך פֿון אייך פֿיל אויסגעלערנט.

קלאַר אַ: איהר? פון מיר? אַ, גאָט! וואָס קאָן איך אזוינס
אויסלערנען? בלויז מיין ברודערל, וואָס איך האָב איהם אויסגע-
לערנט לעזען און שרייבען.

אַסקאַר: שפעטער וועל איך אייך אפשר זאָגען, וואָס איהר
האָט מיך אויסגעלערנט. איצט קאָן איך אייך גאָר זאָגען, אז אַ
דאָנק אייך, האָב איך זיך איבערגעצייגט, אז אונזער ליטעראַטור
איז שוין איך האָב דעם גרעסטען טייל פֿון מיין לעבען פֿערבראַכט
אין אויסלאַנד, און דער געזעלשאַפט פֿון אויס'ענדישע פּאָעטען.
סלאָוואַקיס פּאָעזיע „שווייך“ האָב איך ערשט היינט דערקענט און
זי האָט מיך ענטציקט (וירדערהאַלט פֿון זכרון):

אַ, אַט די וויילען, ווען צוויי הערצער בענקען,

דאַרף מען זיך שענקען — בעשענקען.

דאַרפסט וואָס דערמאָנען — דערמאָן איהם.

(פֿון הינטער דער ביהגע הערט זיך רופֿען: קלאַראַ, קלאַראַ!)

קלאַראַ (זיי זיי וואָלט ערוואַכט פֿון שיאָף): אַ גוטע נאַכט.

אַסקאַר: זיי שפעט ענדיגט איהר אַלע אייערע הויז-אַר-

בייטען?

קלאַראַ: באלד, מיין ברודערל און די שוועסטער געהען

נאָך פֿריהער שלאָפען.

אַסקאַר: ווען זיי וועלען איינשלאָפען, קומט גרויס צום

גאַרסטען, וועט איהר הערען מוזיק. איך און מיין פֿריינד וועלען

עפֿילען פֿאַר אייך, גוט?

קלאַראַ: גוט. איך דאַנק אייך. אַ גוטע נאַכט.

אַסקאַר (אַנגעהמענדיג זיי ביי בירע הענד, קומט איהר איהר):

ווען כֿוועל שפּילען, וועל איך טראַכטען, אז איהר שטעהט ערגעץ

דאָ נאָבען די שטאַכעטען און הערט מיין שפּילען. אונזערע נשמות

וועלען דאן זיין צוואמען. (האָט שנעל צוגעטראָגען איהרע האַנד צו זיין מויל און זיי געקושט. געהט פאַמעלעך אַוועק).

פֿערטער אויפֿטריט.

קלאַראַ (אַיין).

קלאַראַ (וויד.רהאַלט אונבעוואוסטויניג): אונזערע נשמות ווע-
לען דאן זיין צוואמען. אַ גאָט! וואָס טוט זיך היינט דאָ מיט מיר
— ווי גליקליך איך פֿיהל זיך. מיין האַרץ איז פֿערטרונקען אין
אַ אויסערגעווענהליכער זיסיגקייט. פֿון וועלכע כ'האַב ביז איצט נישט
געהאַט קיין אַהנונג (ווידערהאַלענדיג). איך און מיין פֿריינד וועלען
שפּילען, פֿאַר אייך... פֿאַר מיר... פֿאַר מיר וועלען זיי שפּי-
לען... (ווידערהאַלט):

ווי גערן ווענד איך מיין בליק
צום הימעל בעטענדי מיט טרעהרלעך,
אַז דערהאַלטען זאָל דיך גאָט
אַזוי דופֿטיג לויטער און הערליך.

פֿינפֿטער אויפֿטריט.

קלאַראַ, וויגריטש, דוטקעוויטש.

(די לעצטע צוויי קומען אַרום פֿון הויז: דוטקעוויטש איז אַ ניררי-
גע, אַ פֿעסטגעבויעטע, אָנגעטון שוואַרץ, די האַר זענען פֿאַלשטענדיג
גרוי, אויפֿן קאַפּ אַ שוואַרץ שפּיצען-טיכל).

דוטקעוויטש: זייט געזונד, טייערער ה' וויגריטש... אַ
גוטע נאַכט, אַ גוטע נאַכט.

קלאַראַ (צולויפֿענדיג צו איהר): אַך, דאָס זענט איהר, פֿרוי
דוטקעוויטש, איך האָב גאַרנישט געוואוסט, אַז איהר זענט ביי אונז.
דוטקעוויטש: כ'בין נאָר אַהער געקומען - אויף אַ מינוט,
בעטען, אַז דו זאָלסט אונבעדינגט מאַרגען אַן דער פֿריה קומן.
צו מיר. מיר מוזען געהן קויפֿען שיד; אַהן דיר וועל איך נישט
קויפֿען, וואָרום זיי וועלען מיר אָבנאַרען.
קלאַראַ: גוט, כ'וועל קומען.

דוטקעוויטש: זייט געזונד (הינטער דער ביהנע הערט מען
מוזיק - אַ פֿיאַנאָ און היילענטשעל). איהר הערט?

וויגריטש: ווער שפילט דאָס אויף וויאָזענמשעל און פיאָ-
נאָ. אַ פּרעכטיגע מעלאָדיע.
דוטקע וויטש: כ'האָב שוין לאַנג נישט געהערט אזאָ מו-
זיק. זאָלט נאָר נישט פֿערגעסען, קלאַראַ-לעבען, מאָרגען וועגען
מיינע שיק...

וויגריטש (רעדט אַ ביסעל פֿערקלערט און מיט הערליכען גע-
פיהל צו קיאַראָו): דיין מוטער האָט אויך אזוי שען געשפּילט —
דו געדענקסט?

קלאַראַ (שטייל): כ'געדענק, פֿאָטער!
וויגריטש (ווי פּריהער): דאָ האָב איך גוטע זכּרונות און
אויף יענער וועלט האָב איך מיין הייליגקייט, מיט וועלכער כ'וואָלט
זיך געוואָלט וואָס שנעלער פֿעראייניגען, ווען נישט די קינדער
(טוליעט קלאַרע'ן צום האַרץ). זי האָט אָבער מיך אויך איבערגעלאָזט
און דעריבער בין איך צוגעפונדען צו דער וועלט.
קלאַראַ: וואָס רעדסטו, פֿאָטער! דו וועסט נאָך געזונד ווע-
רען.

דוטקע וויטש: איך געה שוין — אַ גוטע נאַכט, טייערער
ה' וויגריטש — אַ גוטע נאַכט — און דו, קלאַראַ, אזוי ווי דו
וועסט נאָר אַרויסשיקען דיין ברודערל אין שולע, קום באַלד
צוריק צו מיר (ווי זי וואָרט זיך עפעס דערמאָנט, שמיל צו קלאַראָו) יאָ,
כ'וועל דיר מאָרגען געבען פֿאַר איהם געלד איינצוצאָהלען — ס'איז
שוין צייט — נו, זייט געזונד (אַרויסגעהענדיג אין די קויסען). און
פֿערגעס נישט וועגען מיינע שיק — ווארום באַרפֿעס קאָן איך
דאָך נישט געהן (ס'הערט זיך בלויו די פּיאַנאָ).
וויגריטש (ווערענדיג זיך צו דער פּיר): און דו געהסט נישט
מיט אַריין?

קלאַראַ: כ'בלייב נאָך אַ ביסעל דאָ.
וויגריטש: פֿערגעס נור נישט צו פֿערמאַכען די טיר...
(געהט אַריין אין הייזעל).

ז קסטער. אויפֿטריט.

קלאַראַ, באַלד דערגאָך אַסקאַר, בענעדיקט, וויגריטש.

קלארא (קאס א הייל, צי דער פאטער איז אהעקענאגען, דער-
נאך געהט זי פאמעדיך צו צו די שטאכעטען, דעהנט זיך אויף זיי און
און קוקט מיט עקסטאז אין דער זייט פון פאפאן; אין דעם זעלבן
פאמענט קומט א ס ק א ר אן): איהר...

א ס ק א ר (אָננעהמענדיג איהרע הענד, רעדט שעפטשענד): כ'האָב
אייך געמוזט נאָך היינט זעהן. ווען איך האָב געשפילט, האָב
איך נאָר געטראַכט: איך וועל געהן צו איהר. איך האָב איהלפע-
הערט צו שפילען און בין געקומען. כ'האָב געזאָגט צו מין פריינד:
שפיל ווייטער, שפיל, וואָרום כ'האָב געוואָלט מיט דיר ריידען אונ-
טער דער בעגלייטונג פֿון דער מוזיק. האָב איך גוט געזאָן, וואָס
כ'בין געקומען? איך האָב אייך געמוזט זעהן און זיך געגענען
מיט אייך אויפֿן גאַנצען מאָרגענדיגען טאָג. האָב איך גוט געזיין,
וואָס איך בין נאָך היינט אַ ביסעל געקומען?
קלארא: יאָ.

א ס ק א ר: איך וועל אריינגעהן אין אייער גרטענדעל...
מיר וועלען זיך צוזאַמען אַוועקזעצען... גוט?

קלארא (בעטער): ניין... ב ט מ יך זאָג נישט, אָ בעט
מיר דאָס נישט, וואָרום איך וועל אַוועגעהן... (ווייל אַוועקגעהן).

א ס ק א ר (צו צוהענדיג זי צו זיך): געה נישט. זאָלען אונז אָט
די שטאכעטען פֿונאַנדערטיילען איינער פֿון אַנדערן. בויג נישט
אַוועק דיין קאָפּ. קום אַהער, בויג זיך צו, אָט אַווי, טייערע מיינע
(קלארא בויגט צו דעם קאָפּ צו זיין ברוסט). דו ליבסט מיך?

קלארא: יאָ, איך ליב... (א ווייל שטידשווייגען).

בענעדיקט (איז אריינגעקומען און בעמערקענדיג אַסאָראָן).

רעדט ער מיט דער גרעסער הכנעה): דורכלויכטענדער פירשט...

א ס ק א ר (בייז): וואָס איז?

בענעדיקט: דורכלויכטענדער פירשט, אייער פֿעטער איז

געקומען צו פֿאַהרען און געהייסען אַיפֿוועקען אייער דורכלויכט...

א ס ק א ר (שערענג): אַוועק! (צו קלארא), וועלע איז געוואָרען

אי פֿערשטיינערט) דאָס געהיימניס איז ענטדעקט, נאָר ביזער זיך

נישט, וואָרום כ'וואָב דאָס געטון פֿאַר שרעק. און...

קלארא (רייסט איבער כמעט הי פֿערשטיינערט): איהר זענט

דער פירשט? איהר זענט דער פירשט?
 אַסקאַר: י-א. טאָ איז וואָס? צי צוליב דעם...
 קלאַראַ (וי פֿריהער): איהר זענט דער פירשט? (וי זי האָלט
 פֿערשטאָנען די גאַנצע סיטואַציע, לויפֿט אַזעק פֿון די שאַפֿעלעך, געהאָט
 פֿרום דעם קאַפּ מיט בירדע הענד און לויפֿט צי מיט אַ גזשוי. אָוי ווי
 משוגע, צו דער טיר). פֿאַטער, פֿאַטער, פֿאַטער!
 ווי גריטש (בעזוייט ויך אין דער טיר): וואָס איז? וואָס איז
 געשעהן?
 קלאַראַ (וואַרפֿט זיך צום פֿאַצערס קניע): פֿאַטער, לאַמיר
 פֿון דאַצן אַנטלויפֿען! לאַמיר וואָס שוין לער אַנטלויפֿען, נאָך היינט,
 נאָך היינט... אין טאָר דאָ מעהר קיין מינוט נישט בלייבען... איך
 קאָן נישט

פֿאַרהאַנג.

דאָס איינפֿיהרונגס־רעלש מערט געשייט:
 אין רוסלאַנד: דורכ'ן דראַמאַטישען און מוסי
 קאָלישען שריפטשטעלער-פערבאַנד אין
 פּעטערבורג.
 אין פּוילען: דורכ'ן יודישען ליטעראַטור און
 ישראָליסטישען-פּעראַיין אין לאָדז.

וויקטאר רישקאוו

דער

30=סטער פעווראל

א אייביגע טראגעדיע אין 1 אקט.

ידיש — נתן זילבערצווייג

פּערזאנעז:

- דער נאטשאַלניק
פּאָועל פּיאָטראָוויטש — זיין געהילף.
אַרטישקאָוו עספיער עספיעראָוויטש — בעאַמטער פֿאַר
[פּעזונדערע ענינים].
יעגאַר סטעפּאַנאָוויטש — פּערוואַלטער איבער'ן אַרכיוו.
פּאַדשיווקין — זיין געהילף.
איוואַן סעמיאָנאָוויטש — דיזשור-בעקאַמטער
אַ קוריער.
אַרט — פּעטערבורג.
ציט — די טעג (*).

Drukarnia Piment i Szwab, Warszawa, Sierakowska 4.

די סצענע.

יעלסט אין הינטערגרונד — דעם נאטשאַלניק'ס קאָבינעט.
ער זיצט אויף אַ היילען בעקומען שטול ביי אַ גרויסען שרייב-
טיש, ריכערט אַ ציגאַר און שרייבט אונטער פאַפירען.
די מיטעל-סצענע שטעלט פאָר אַ אויפנאַם-צימער, 4
טירען. די 2 טירען, וועלכע פיהרען אין פאַועל פעזאַר-
זימערס און נאטשאַלניק'ס קאָבינעט, זענען פֿערטאַכט, די
צוועטע 2 טירען, וועלכע פיהרען אין דער קאָנצע'ר ריע און
צירלין, זענען אָפֿען. ביי דער טיר פון נאטשאַלניק'ס קאָבי-
נעט שטעהט אַ קורירער. ביי די וועג צווישען פאַחול פּנ-
דזשימ'ס קאָבינעט און די קאָנצעלאַריע שטעהט אַ קליינער
קאָנצעלאַריע-טיש, ביי וועלכען ס'זיצט דער דיוטור-בעאַמ-
טער, איוואַן סעמאַנאָויטש, וועלכער האַלט נישט פֿון אַבזאָ-
שען ויך, אַ פּחדן, טראָגט אַ אָבגעגאַנגענע טוושורקע און
שרייבט.

לינקס, אַוואַנסצענע — אַרליין-קאָבינעט. אויף די
שענק און פּאַלינעס לונגען בילכער איבערצויגען מיט בלוי פּאַ-
פיר. צוויי קאָנצעלאַריע-טישען; אוינער אַ גרעסערער, דער
צווייטער אַ קינערער. ביים ערשטען זיצט יעגאַר סאַפּאַ-
נאַזיטש, אַ אלטער בעאַמטער מיט אַ קרייץ אויפ'ן ברוסט
און שרייבט. ביים צווייטען זיצט פּאַדזשישקין — אַ דערשראָקע-
נער פּאַרשויך אין אַ אַלמע טוושורקע, ניט צוזאַמען די פּאַ-
פירען.

נאָך אַ קליינער פּויוז קלינגט דער טעלעפֿאָן

אויפ'ן נאטשאַלניק'ס טיש.

נאטשאַלניק: (נערמט פּאַנאָליע די טעלעפֿאָן-רעדער, רעדט פֿיר
אן מיט הוצפּה) נו, נו... ווער רעדט?... (הערעדניג דעם ענמפֿער, לעגט

ער אונזעק דעם ציגאר, גלייבט זיך אויס, ס'פנים דינס דריקט אויס דורך-
ארץ, רעדט שוין גאר מיט א אנדערן טאָן. טאָק טאָטשנאָ, אייער סינא-
טעלסטוואָ... כ'האָב די עהרע אייך צו בעגריסען... וואָס פֿערלעאָנגט
אייהר?... (הערט זיך צו) טאָק טאָטשנאָ... (נעמט אַ בלאָק און פֿער-
שרייבט זיך, צוהערענדיג צום מעלעפֿאָן) אין אַ פֿערטעל שעה אַרום ווע-
לען די פּאָפּירען צוגעשטעלט ווערען צו אייער סייאָטעלסטוואָ...
(הערט זיך צו) טאָק טאָטשנאָ... פֿערשרייבען... אַלע... טאָק טאָטשנאָ,
אייער סייאָטעלסטוואָ... (לעגט אונזעק די רעדן און דריקט אין עלעק-
טרישען קנאָפּ).

קוריער (עפֿענט מאָמענטאַל די טיר, נעהט אַריין אין קאַבינעט)
נאַטשאַלניק: אַרטישקאָוויץ... שנעלער!
קוריער: צו בעפֿעהל, אייער וויסאָקאָפּרעוואָסכאָדיטעל-
טוואָ... (לויפֿט אַרום און לויפֿט אַריין אין דער קאַבינעט־אַריע).
נאַטשאַלניק: (פֿערשרייבט אויפֿ'ן זעלבן בלאָק אַ וואָרט פֿו-
פֿיר אותיות מיט פֿיר פֿערשידען-פֿאַרביגע בלייען).
אַרטישקאָוו (אַ יונגער, זעהר רירעוודיג, לויפֿט אַרום פֿון
דער קאַבינעט־אַריע און לויפֿט אַריין אין נאַטשאַלניקס קאַבינעט): צום בע-
פֿעהל, אייער וויסאָקאָפּרעוואָסכאָדיטעלסטוואָ...
נאַטשאַלניק: (רייסט אָב דעם ערשטען בלאָק פֿון בלאָק און
ניט איהם אַרטישקאָוויץ) אין אַרבייט... שנעל... תיכף אויסזוכען די
פּאָפּירען און זיי מיר אַהערברענגען... זיין סייאָטעלסטוואָ איז אַ בי-
סעל אויפֿגערגט און די קלענסטע אויבאַנגענעהמליכקייט איז ניט
געוואונשען...

אַרטישקאָוו (נעהמענדיג ס'פּאָפּיר): צום בעפֿעהל, אייער ווי-
סאָקאָפּר. (פֿערשווינדט פֿון קאַבינעט, לויפֿט אַריין אין אַרבייט).
נאַטשאַלניק (שרייבט חייטער אונטער די פּאָפּירען).
אַרטישקאָוו (וואָרפט דעם בעפֿעהל אויף יענאַד סטעפּאַנאַ
חייטעם טיש): אַ גוט מאָרגען... זיין וויסאָקאָפּר. האָט בעפּוילען וואָס
שנעלער אויסזוכען די פּאָפּירען פֿאַר זיין סייאָטעלסטוואָ...
יעגער סטעפּאַנאַוו־ש (אויפֿשטעהענדיג): צום בעפֿעהל.
פּאָדווישקין (שטעהט אויף און בלייבט שטעהן).
אַרטישקאָוו: איילט זיך צו... מ'זאָגט, אַז זיין סייאָטעל-

א. ר. ש. קאָוו

סנוף איז היינט זעהר שלעכט געשטימט... און ס'איז ניט געוואונ-
שען די קלענסטע אונאנגענעהמליכקייט...

יעגאר סטעפ.: צום בעפעהל... די מינוט...
ארטישקאוו (אָבעהענדיג): כ'זועל צולויפֿען... אין צעהן
מינוט אַרום... (אין דער טיר) איילט צו (אָב אין דער קאָנצעלאַרע).

יעגאר סטעפ.: פאָדווישקין גיט אַ זוך, נאָר שנעל...
פאָדווישקין: די מינוט... (געהט צו צו יעגאר סטעפ. טיט)
ערלויבט אייגענטליך צו זעהן וואָס כאַרע פאַפירען...

יעגאר סטעפ.: (איבערקוקנדיג דעם בעפעהל) זאָפּאַרט...
פֿון יאָהר 1910... יאָ... די צווייטע שאַנק... אויף דער פּערטער
פּאָליצע אין דער הויך... (ניט איהם איבער דעם בעפעהל) ענצלער...
איהר האָט געהערט? אין זעהר אַ שלעכטער הומאָר... איהר גע-
דענקט נאָך מסתמא, וואָס מיר האָבען דעמאָלט געהאַט...

פאָדווישקין: אָבעהיטען זאָל מען ווערען! (קוקנדיג
אויפֿן בעפעהל, זוכט שנעל אין דער צווייטער שאַנק). איהר האָט בע-
מערקט, יעגאר סטעפ., ווען זיין וויסאָקאָפּר. שיקט אַ שנעלען בע-
פעהל, איז דאָס וואָרט שנעל געשריבען מיט פֿירערליי בלייען. יע.
דעס אַת אין אַ אַנדערע פֿאַרב...
•

יעגאר סטעפ.: נו, טאָ איז וואָס?
פאָדווישקין: איך מיינ אָבער, אַז דערויף געהט אַוועק
צייט און שטעהן שטעהט געשריבען „שנעל“.

יעגאר סטעפ.: כ'זוייס ניט... כ'זוייס ניט... נאָר איבער-
הויפט האָלט איך פֿאַר איבריג אַריינצוקלערען אין די מעשים פֿון
זיין וויסאָקאָפּר. כ'פֿערשטעה, אַז אויב ער טוט אַזוי, דאָרף אַזוי
זיין און ניט אַנדערש... נו, זוכט, זוכט-זשע שנעלער...

פאָדווישקין: איך געפֿין די מינוט... ביי אונז איז אַלץ
אין אַרדנונג... אַלץ אויפֿן אָרט... (בעקוקט רעהיג די פאַפירען פֿון
דער פֿערטער פּאָליצע, האָט ניט געפֿונען וואָס ער זוכט, בעקוקט נאָך אַ-
מאָל דעם בעפעהל, און שוין אַ ביסעל אויפֿגעצונג קוקט ער נאָך אַמאָל
איבער די פאַפירען פֿון דער פֿערטער פּאָליצע).

יעגאר סטעפ.: זוכט זשע, זוכט...
פאָדווישקין: די מינוט, יעגאר סטעפ... כ'געפֿין באַלד...

יאבערקוקענדיג אויף גיך די פאפירען פון דער דריטער און פערטער פאל-
נע, געהט אראב די פאפירען פון דער פערטער פאלנע, העלכע ער האט
שוין צוויי מאל איבערגעקוקט, לעגט זיי ארויף אויף זיין טיש און איבער-
קוקט זיי א דריט מאל. ער האט נים געפונען, שטעהט פערטראכט, הישט
ויד דעם שווייס פון האלז און פנים.

יעגאר סטעפ. (נישט אברויסענדיג דך פון זיין ארבייט)
נו, פאדווישקין, געפונען?

פאדווישקין: ניין, יעגאר סטעפ...! כ'פערשטעה נישט...
זועלכע נאצירען זענען גאר נישט פארהאן...

יעגאר סטעפ. וואס הייסט, נישט פארהאן?
פאדווישקין (פערצווייפעלט): דאס הייסט פארהאן זענען
זיי זיכער... נאר כ'קאן זיי נישט געפינען... יעגאר סטעפאן. אום
גאטעס ווילען, העלפט מיר זוכען!

יעגאר סטעפ. (שעהט אויף): דער טיזועל ווייס עס...
און איהר האלט אלץ שטענדיג אין איין טענה'ן, ביי אונז איז אלץ
אין דער בעסטער צרדונג אלץ אויף זיין ארט... (געהט שנעל צו צו
פארשווקני'ס טיש).

פאדווישקין: כ'שווער ביי גאט, אלץ איז אויפ'ן ארט...
נאר דא... כ'זוייס, אפשר זענען זיי פערלארען געגאנגען...

יעגאר סטעפ.: א דאקומענט, וואס איז מיר געגעבן
געווארען פון דער נאטשאטטוואג, אז כ'זאל איהם היטען, קאן נישט
פערלירען געהן... וואו איז דער בעפעהל פון זיין וויסאקאפער?

פאדווישקין (נישט עס איהם): אטא דא!...

יעגאר סטעפ. (אריינקוקענדיג): נו, וואס?... פארוואס
קאנט איהר עס נישט געפונען?.. זוכט אויפ'ן ערגסטען פאל אויף
דער פינפטער באליצע, און איך וועל דערוויל די איבערקוקען...
(קוקט פארויכטאג ארויך די פאפירען און די דורכגעזעהענע הארט פו
אראב אויפ'ן פאל).

פאדווישקין (קוקט איבער די פאפירען פון דער פינפטער
פאליצע און די דורכגעזעהענע הארט ער אויך אראב אויפ'ן פאל. ביידע
ענדיגענדיג איבערקוקען, לאזן זיך אראב אויפ'ן פאל, בלייבען זינען אויף
די קינה, שטיל און גערעגיש כאפען זיי דיעלבע פאפירען און קוקען

זיי נאכאמאל איבער. דער מעדעמאן אויפ'ן נאטשאליק'ס טיש קלינגט.
 נאטשאליניק (הארט'ס זיך צו): ענטשולדיגט, אייער סייאט-
 סעלסטוואן... כ'וועל עס באַלד אין אַרדנונג ברענגען... די מינוט
 שיק איך עס אַהין... (דריקט דעם עלעקט. קנאָפּ).
 קוריער (עפענט די טיר און געהט אַרײַן אינ'ם קאבינעט).
 נאטשאליניק (אין מעדעמאן אַרײַן): כ'וועל עס צושיקען צו
 אייער סייאטיעלסטוואן... מיט אַרטישקאָרן די מינוט... (לעגט אַוועק
 די רעהר, צום קוריער) וואָס איז דאָס, צום טייוועל? כ'האָב דאָך בע-
 בעמערקט „שנעל" און די חמורים... אַרטישקאָרן... גיכער!...
 אַרטישק. (קוקט אין דעם אַרבייט).
 קוריער: צום בעפעהל, אייער וויסאָקאָפּר. (געהט אָב פֿון קאַ-
 בינעט, לויפֿט אַרײַן אין דער קאַנצעל).
 אַרטישקאָוו: (צו יענאַר סטעפּ), נו? געפֿונען?
 יעגאַר סטעפּ. (טרויריג): כ'פֿערשטעה נישט. וואָס דאָ קאָן
 זײַן, עספער עספעראַוויטש...
 אַרטישקאָוו: וואָס איז דען?
 יעגאַר סטעפּ: אַלע פּאַפּירען זענען אויפֿ'ן אַרט, נאָר די...
 אַרטישקאָוו: וואָס? איהר האָט זי נאָך נישט געפֿונען?
 יעגאַר סטעפּ: מיר געפֿינען עס באַלד, עספער עס-
 פעראַוויטש... די מינוט...
 אַרטישקאָוו: ווען-זשע וועט דאָס זײַן? ווען? פֿאַר-
 וואָס קאָנט איהר נישט געפֿינען? ווייזט נאָר אַהער דעם בעפעהל
 פֿון זײַן וויסאָקאָפּר.
 יעגאַר סטעפּ. (דערלאַנגט איהם דאָס פּאַפּיר).
 אַרטישקאָוו (געהט און וויר אַרײַנקוקען).
 קוריער (אַרויסלויפֿענדיג פֿון דער קאַנצעל, לויפֿט אַרײַן אין
 אַרבייט): עספער עספעראַוויטש!... זײַן וויסאָקאָפּר. פֿאַדערט, אַז איהר
 זאָלט די מינוט צו איהם אַרײַנגעהן! ער איז זעהר אויפֿגערגוט...
 אַרטישקאָוו (וואַרפט יענאַר סטעפּ, דאָס פּאַפּיר און לויפֿט
 אַרויס): איהר הערט?.. איך-וועל נישט זײַן פֿאַר אייך פֿעראַנטוואָר-
 ליק... כ'וועל צו-וויסען געבען, אז איהר קאָנט נישט געפֿינען די
 פּאַפּירען, וועלכע מ'האָט אייך געגעבען! צו בעהאַלטען... (לויפֿט

ארוים, געהט אריין אין נאטשאַלניק'ס קאַבינעט

קוריער (לויפֿט גאָך איהם, שמעלט זיך אַב פֿאַר דער טיר
פֿון נאטשאַלניק'ס קאַבינעט. יענאַר סענע און פֿאַרשיקן זענען זיך אויף
דער ערד, און וואָס פֿאַר אַ פֿאַיער ס'קומט זיי אַריין אין דער האַנד, בעי-
קוקען זיי גערוועאיש).

נאטשאַלניק (עו אַרם שקאַמ'ן): נו, ענדליך געפֿונען?

אַרטישקאָוו: גיקאַק נייעט, אייער וויסאַקאַפֿר.

נאטשאַלניק: פֿאַר-וואָס?

אַרטישקאָוו: מ'זוכט, אייער וויסאַקאַפֿר.

נאטשאַלניק: שוין צוויי שעה און זיי האָבען נאָך אַרץ
נישט געפֿונען אַ דאָקומענט, וואָס איז זיי איבערגעגעבען געוואָרען
צוהיטען אינם אַ-כיוו. וואָס זאָל דאָס בעדייטען?... רופֿט מיר
אַריין פֿאַוועל פֿעטראָוויטש'ן.

אַרטישקאָוו: צום בעפֿעהל, אייער וויסאַקאַפֿר!... (געהט
אַב, פֿערשווינדט אין פֿאַמעל פֿעטראָוויטשעס צימער).

נאטשאַלניק (שרייבט ווייטער אונטער די פֿאַפֿירען).

איוואָן סעמ. (צום קוריער, קוקט אַריין דורך דער טיר):
איצט, דוכט זיך, איז ער בייו...?

קוריער: אָבער נאָך אַ מינ דאָס פנים איז אַוש גריין...

איוואָן סעמ.: פֿון וואָנען ווייסטו דאָס?

קוריער: ביז איצט זענען די פֿאַירען נאָך נישט געפֿו-
גען געוואָרען.

איוואָן סעמ.: אַהא...?

קוריער: און דעריבער איז ער אַזוי בייו, און וואָלט גע-
וואָלט מענשען אויפֿעכען.

פֿאַוועל פֿעטר. (אַנאַלטער בעאַמטער אין אַ וויצע-מונדר מרג-
א גרויסען זלם אויפֿ'ן האַלד, לויפֿט אויפֿגעצונט זרוים פֿון זיין קאַבינעט
אין אויפֿנאַם-צימער).

אַרטישקאָוו (לויפֿט איהם נאָך): שרעקליך!... דאָס איז
שרעקליך!...

איוואָן סעמ. (שמעהט אויף און שטעהט).

נאָוועל פֿעטר.: באַלד... באַלד וועלען מיר געפֿינען...

אם קריעה, אהייזענדיג אין נאמשאלניק'ס קאבינעט) קיינער נישטאָז?
קוריער (נפצענדיג די טיר): קיינער נישט, איינער פריע-
וואַסכאָדיטעלסטוואָן

פאועל פעטר. (נעהט אַרײַן אין נאמשאלניק'ס קאבינעט).
קוריער (מאַכט נאָך איהם צו די טיר).
איוואָן סעמ. (נעצט זיך).

אַרטישקאָוו (זויפט אַרײַן אין אַרביױ, אָבשאַטענדיג זיך.
קוועטשט ער מיט די פלייצעם, און מיט אַ בליק פֿור פֿעראַכטונג נעהט
ער אָב אין דער קאַנצעל).

פאועל פעטר. (צום נאמשאלניק): צום בעפעהל, אייער
וויסאַקאָפּר.

נאמשאלניק: פאועל פעטר!... שוין אַ גאַנצע שעה אין
די חמורים קאַנען די פאַפירען נישט געפֿינען... זײַן סײַאַטעלסטוואָן
האַט שוין צוויי מאָל טעלעפֿאָנירט... צוויי מאָל!... ביז איצט האָט
מען איהם נאָך נישט צוגעשטעלט די אויסצײַהנונגס-ליסטע, ער
איז אַזױ אויפֿגערגט און מיר פֿערדרעהען איהם נאָך דעם קאָפּ
מיט די פאַפירען. זײַט אַזױ גוט, מאַכט עס אין אַרדנונג...

פאועל פעטר: די מינוט, אייער וויסאַקאָפּר... איהר
מעגט רוהיג זײַן... מיר וועלען עס באַלד געפֿינען און עס אָבשיקען.
נאמשאלניק: נײַ... שיקט מיט אַרטישקאָוו... דער טײ-
וועל עס נעהמען!...

אַרטישקאָוו: (פֿון דער קאַנצעל. קומט אַרײַן אינ'ם אַרביא).
פאועל פעטר (קומט אַרײַן אין אַרביא).
איוואָן סעמ. (איז אויפֿגעשטאַנען און שטעהט).
אַרטישקאָוו (שטעלט זיך אָב אײַף אַ אויגענבליק, קוועטשט
מיט די פלייצעם און נעהט אָב אין אויפֿגאַם-צײַמער, טרעפט זיך אָן טײַ-
פאַחער פֿעטראַחטיט'ן).

פאועל פעטר: ענדליך געפֿונען?
אַרטישקאָוו: נאָך נישט... שרעקליך!... שרעקליך!...
פאועל פעטר: צום טײַוועל... נו, איך וועל זײַ באַלד
ווייזען, ווי אַזױ מ'דאַרף זוכען, ווען זײַן סײַאַטעלסטוואָן בײַזערט זיך
דורכ'ן טעלעפֿאָן... שוין צוויי מאָל טעלעפֿאָנירט... צוויי מאָל!...

אַרטישקאָוו: צוויי... דאָס איז שרעקליך...
 פאַוועל פעטער: און אַנווערער שרייט און מאַכט גע-
 וואַלדען... (אַב אינ'ם אַרבייט).
 אַרטישקאָוו (אַריינגעהענדיג אין קאַנצעל. צום קיריער): קיי-
 נעם נישט אַריינלאָזען... דער גענעראַל איז אויפגערעגט... (צו אי-
 זאן סעמינאַליטיש'ן) און איהר גיט נישט אַב קיין ראַפּאָרט... פֿון
 קיינעם נישט... זאָלען זיי וואַרטען... אַלע... (פערשוויגערט).
 פאַוועל פעטער. (אַריינקומענדיג אין אַרבייט): נו, שוין כאַטש
 געפונען?

יעגאָר סטעפּ: ניקאַק ניעט, אייער פרעוואַס!
 פאַוועל פעטער: דער טייוועל זאָל אייך אַלעמען גע-
 מען!... ווי ס'זעהט אויס, ווילט איהר, אַז מ'זאָל אַך ווי די הינט
 פֿון דאַנען אַרויסטרייבען! אייך אייך... אייך אויך... וואָס פֿאַרע-
 פּאַפּירען? וועגען וואָס?...

יעגאָר סטעפּ. (דערלאַנגט דעם בעפֿעהל): אָט איז...
 פאַוועל פעטער: (אַריינקומענדיג) נו... טאָ איז וואָס?
 פאַרוואָס קאָנט איהר נישט געפֿינען... אַ דאָקומענט, וואָס איז אייך
 איבערגעגעבען געוואָרען, קאָן נישט פֿערפּאַלען ווערען. פֿערשטאַנען?
 יעגאָר סטעפּ: טאַק טאָטשאַנאַ, אייער פרעוואַס!

פאַוועל פעטער: אויב איהר זענט פערוואַלטער פֿון אַר-
 בייז, מוזט איהר תּיבּף געפֿינען יעדעס פּאַפּיר... אַפּילו אין מיטען
 דער נאַכט... אין דער פּינכטער... אַפּילו אין שלאָף... פֿערשטאַנען?
 יעגאָר סטעפּ: טאַק טאָטשאַנאַ, אייער פרעוואַס!

פאַוועל פעטער: זוכט-זשע, זוכט!... (ראַט זיך אַראָב אויפֿ'ן
 פּאַל, אַנגעהואַרפענע זאַכען ליגען ביז צום האַלד, ער קוקט ווי דורך) אַלע
 אויסגעמישט... דאָ וועט דער טייוועל אַליין גאַרנישט געפֿינען...
 אַ שענע אַרדנונג, מ'קאָן נישט זאָגען!...

אַרטישקאָוו (קומט פֿון דער קאַנצעל. אַריין אין אַרבייט): נאָך
 נישט געפֿונען?... דאָס איז שרעקליך!... (בעמעקענדיג פאַוועל פעטער.
 איהר דער ערד) אייער פרעוואַס. אַליין! ראַט זיך אַראָב נעמען איהם
 אויף דער ערד) ערלויבט... איך וועל אויך צוהעלפען... (צו פּאַרשיי-
 דינען) וואָס פֿאַרע פּאַפּירען? וועגען וואָס?

פאָדשי ווּקין: (רוקט זיך צו אויף די קנייה און הייזט איהם
שטיל דאָס פאָביער).

אַרטישקאָוו (אַריינקוקענדיג): נו, איז וואָס? די סאַמע גע-
וועהנליכסטע פּאַפּירען... פאַרוואָס קאָנט איהר זיי נישט געפינען?...
(זאָלט).

איוואָן סעמ. (צום קוריער): יעצט קען מען פֿעררויכערן...
(פֿעררויכערט).

קוריער: איוואָן סעמיאָנאוויטש, רויכערט נישט! זיי האָ-
בען פֿינד, אַז אונזערע פּאַפּיראַסען טוען זיך אויסמישען מיט זיי-
ערע ציגאַרען...

איוואָן סעמיאָנאָ: ס'מאַכט נישט אויס... די טיר איז
פֿערמאַכט...

קוריער: זיי וועלען דורך דער טיר דערשמעקען... (ביים
נאַטשאַלניק'ס טיש קלנגט דער טעלעפּאָן).

נאַטשאַלניק (געמט די רעהר): נאָך נישט צוגעשטעלט? נאָך אַלץ
נישט?... ווינאָוואָט, אייער סייאַטעלסטוואָ!... ערלויבט... איך וועל
אַליין צוגעהן... (הערט) צום בעפֿעהל... (הענגט אויף די רעהר
שטעהט אויף).

קוריער (לעגט צו אַ אויער צו דער טיר, הערט זיך איין דעם
טעלעפּאָן-געשפּרעך).

נאַטשאַלניק (עפֿענט אויף די טור).

קוריער (שפּרינגט אָב).

איוואָן סעמ. (לעגט געשווינד אַרײַן דעם פּאַפּיראַס צווישען די
פּאַפּירען, וואָס ליגען געבען איהם, שטעלט זיך גלייך).

נאַטשאַלניק (שטעלט זיך אָב, צום קוריער): וואָס האָסטו
זיך צולעגט אויף דער טיר? איינגעשלאָפֿען?... אונטערגעהערט זיך?
הייט, מ'זאָל דיך שטראַפּירען... (מאַכט צוויי טריט, שטעלט זיך אָב, צו
איהאָן סעמיאָניטש) גערויכערט?... שוין ווידער?... ווער?... איהר?...
הייסט, מ'זאָל אייך פֿון דאַנען ווי אַ הונד אַרויסטרייבען... (געהט
שנעל אָב אין אַרבייט).

(איהאָן סעמ. און דער קוריער קריגען זיך איינער מיט'ן אַנדערן, פאַרוואָס
זיי האָבען דערבייזערט דעם נאַטשאַלניק).

נאַטשאַלניק (אַיינקומענדיג אין אַרביי, דערזעהט אַדעמען קניחה
אויפן פּאַל): וואָס זאָל דאָס בעדייטען?

פאַוועל פּעט. (טרויריג): מיר זוכען, אייער וויסאַקאָפּר...!

נאַטשאַלניק: נאָך אַלץ נישט געפונען?...

פאַוועל פּעט. מיר געפונען עס די מינוט, אייער ווי-

סאַקאָפּר!

אַרטישקאָוו: (קומט נאָך אַמאָל אויפן פּאַפּיר, ווייזט עס פאַ-

וועל פּעטראָוויטש'ן, און איינרוימענדיג איהם עפעס, שטעהט ער אויף).

פאַוועל פּעט. (ווייזט דאָס פּאַפּיר פאַרשיינקיגען און

שטעהט אויף).

פאַדווישקין: (אַנקוקענדיג, שטעהט אויף).

נאַטשאַלניק (צו יענאַר סטעפ.): נו... איהר זענט דאָך

עפעס דער הערר פּערוואַלטער איבער'ן אַרביי, זייט-זשע אַזוי גוט

און קומט אָהער!... פאַרוואָס קאַנט איהר נישט געפונען... האָט

פאַרוואָס?

יעגאָר סטעפ. (זעהר טרויריג): זאָל מיר זיין וויסאַקאָפּר.

ערלויבען צו ערקלערען...

נאַטשאַלניק: נו?...

יעגאָר סטעפ.: די פאַפּירען צו זוכען איז אַ אונזין...

נאַטשאַלניק: אַ אונזין?... פאַר-וואָס-?...

יעגאָר סטעפ.: ערלויבט צו ערקלערען... אַזא דאַטום...

אַזא דאַטום גיט איבערהויבט נישט...

נאַטשאַלניק (אַבטרעטענדיג): ווי?... ס'איז ניטאָ קיין דאַ-

טום?... וואָס הייסט, ס'גייט נישט קיין דאַטום?...

יעגאָר סטעפ.: סאַק טאַטשאַנאָ, אייער וויסאַקאָפּר... ער-

לויבט מיר צו ערקלערען...

נאַטשאַלניק: נו, אַרויס מיטן לשון, גיכער... נו... כ'ער-

לויב... ערקלערט!...

יעגאָר סטעפ.: דאָס יאָהר 1910. זאָל מיר ענטשולדי-

גען, זיין וויסאַקאָפּר, איז נישט קיין עביר-יאָהר... אַזוי אַז קיין

29 פּעוואַל קאָן נישט זיין... און דער 30 פּעוואַל, ערלויבט

מיר צו ערקלערען, גיט איבערהויפט נישט...

נאַטשאַלניק (טרעט נאָך אַביסעל אַב, קוקט מיט חשר אויף
אַלעמען): דער 30 פֿעווראַל!... וואָס זאָל דאָס בעדייטען?...
יעגאָר סטעפּ: איהר האָט ערלויבט צו בעפֿעהלען אויס
צווכען די פּאַפּירען פֿון 29 און 30 פֿעווראַל כּון יאָהר 1910...
און, נאַטירליך, האָבען מיר...

נאַטשאַלניק: פֿון 30 טען פֿעווראַל?... איך?...
יעגאָר סטעפּ: טאַק טאַטענאַ, אייער וויסאַקאָפּר!
פּאַוועל פּעטר: זיין וויסאַקאָפּר. האָט ערלויבט צו מאַ-
כען אַ פֿעהלער אין דאַטום... און זיי...

נאַטשאַלניק: וויזט אַהער מיין בעפֿעהל!
אַרטישקאָוו (רערלאַנגט פּאַוועל פּעטראַוויטש'ן).
פּאַוועל פּעטר. (רערלאַנגט דעם נאַשאַלניק).

נאַטשאַלניק (איבערדייענדיג, צורייסט אַזער זי, בעהאַלט עס
אין דער הינטערשטער טאַש פֿון זיין וויין-כּונדיר): זין איהר... איהר האָט
אַלע די גאַנצע שעה געזוכט דעם 30-טען פֿעווראַל?
(דער טעלעפּאָן ביים נאַטשאַלניקס טיש קדינגט).

קוריער (לויפט אַריין אין קאַבינעט, נעמט די רעהר הערט זיך
צו) דער קוריער, אייער סייאַטעלסטוואָ... (לעגט אַזעק די רעהר
לויפט אַריין אינ'ם אַרביט).

נאַטשאַלניק: וואָס זאָל איך יעצט ערקלערען זיין סייאַ-
טעלסטוואָ? אַז אַ גאַנצע שעה האָבען מיינע בעאַמטע געזוכט דעם
30-טען פֿעווראַל? יאָ?... יאָ?... (וויזט אָן פּאַוועל פּעטראַוויטש. אויף יע-
נאַר סטעפּ.) ביי איהם נעמט צו די אויסצייכנונגען... (אַנזייענדיג
אויף פּאַדשויקני'ען) און דעם וואַרפֿט אַרויס!

קוריער (קומט אַריין אינ'ם אַרביט): אייער וויסאַקאָפּר! זיין
סייאַטעלסטוואָ רופֿט אייך צום טעלעפּאָן...

נאַטשאַלניק: הם... הם... איך וועל אייך ווייזען אַ 30-
טען פֿעווראַל!... (נעהט שנעל אָפּ אין זיין קאַבינעט, נעמט די רעהר
צום אויער).

קוריער (נעהט נאָך איהם, שטעלט זיך ביים טיער).
פּאַוועל פּעטר. און אַרטישקאָוו (נעהען נאָך איהם און
פּאַרמען, רעדען שטיל אין אויפנאַמט-צימער).

יעגאר סטעפ. און פאדווישקין (ועצען זיך פערטראכט
אויף זייערע ערמער).

איוואן סעמ. (שטיהט גלייך).

נאטשאליניק (אין טעלעפאן): דאס בין איך... אייער סייאטעלי-
סטוואך (הערט זיך צו) נו, דאנקען גאט!... זעהר אנגענועהט... מיר?...
לדאנק הערצליך, אייער סייאטעלסטוואך געוויס, נאך אייך בין איך דאס
שולדיג... לדאנק פון טיפסטען הארצען — די פאפירען, וואס איהר
האט בעפוליען צוזושטעלען, זענען שוין גרייט... זיי זענען דא ביי
מיר אויפן טיש... איך וועל יערענפאלס צושיקען פון יאנוואר,
פעווראל און מארט... וואס? נאך פון מארט... צום בעפעהל די
מינוט שיק איך... לדאנק גאטמאל זיין סייאטעלסטוואך... להאב
די עהרע אייך צודאנקען... (יענט אוועק די רעהר, קדינגט גאט'ן קי-
ריער) הם...

קורייער (ערשיינט).

נאטשאליניק (מילד): רוף אריין ארטיסקאָוואָן.

קורייער: צום בעפעל, אייער וויסאָקאָפּר!

נאטשאליניק: יא, אלטער! לביין דיר מוחל... זאג, מואל

דיך ניט שטראַפֿירען...

קורייער: לדאנק הערצליך, אייער וויסאָקאָפּר!

נאטשאליניק: נו... נו... פערשלאָפען דער אלטער טיי-

וועל ביים טיר... נו, פאָשגל! גיכער!...

קורייער (לויפט אריין א דערפֿעהטער אין אויפנאָם-צימער): עס-

פער... עספער... מ'רופט אייך... ביטע... (עפענט די טיר, לאָמט אריין

און שטעט זיך אוועק).

ארטיסקאָוואָן: צום בעפעהל, אייער וויסאָקאָפּר.

נאטשאליניק: נעמהט שוין פֿונ'ם אַרכיוו די פאפירען פֿון

29 און 30-טען מארט און טראַגט זיי אַהין צו זיין סייאטעלסטוואָך..

ארטיסקאָוואָן: צום בעפעהל, אייער וויסאָקאָפּר. (לויפט

אריין אין אויפנאָם-צימער, פֿרעהליך און לעבעדיג, צו פאָועל פעטער).

מאָרט האָט זיך אַרויסגעוויזען, מאָרט!... ר'האָט בעפוליען אַהינגצו-

טראַגען צו זיין סייאטעלסטוואָך פֿון חורש מאָרט (אָב אין אַרכיוו).

מאָרט! מאָרט! גיב אַהער שנעלער! די מינוט טראַג איך אַ

הזין צו זיין סיאטעלסטוואָ! לעבעדיגער! לעבעדיגער!
יעגאַר סטעפּ, און פּאָד שיווקין (וואָרפּען זיך צו די
געוואָרפענע פּאָפּירען אויף פּאַר, געפּינגען באלד די גוימינע פּאָפּירען און
גיבען זיי איבער אַרטישקאַן'ן).

אַרטישקאַן וו (כאַפּט די פּאָפּירען, לויט אַרין אין אויפּנאַם-צו-
מער, זיך נישט אָבשטעלענדיג צו פּאָועל פּעטראָאָה). געפּונען... כ'פּיהר
שוין אַהין... (אָב אין דער קאַנצל).

יעגאַר סטעפּ, און פּאָד ווישקין (קלויבען צונויף פּון פּאָד
די פּאָפּירען און לעגען זיי לאַנגזאַם אין אַרדנונג אויף דער פּעטער און
פינפּער פּאליצע).

נאַטשאַלניק (קלינגט צום קוריער).
קוריער (ערשיינט).

נאַטשאַלניק: פּאָועל פּעטראָאָוויטש'ן...
קוריער: צום בעפעהל, אייער וויסאַקאָפּר!... (אָב אין אויפּנאַם-
צוימער) אייער פּרעוואַסכאַד! זיין וויסאַקאָפּר... רופּט איין צו זיך.
פּאָועל פּעטער. (קומט אַרין אין קאַבינעט): צום בעפעהל,
אייער וויסאַקאָפּר!

נאַטשאַלניק (אין בעטען הימאַר): יאַ, מיין טייערער..
האַ? דעם 30-טען פּוואַל!... זיי האָבען אָבגעלאָכט... זייט זיי
שוין דאָס מאָל מוחל צוליב'ן 30-טען פּעוואַל (דאָס) כאַ כאַ-כאַ
פּאָועל פּעטער: צום בעפעהל, אייער וויסאַקאָפּר. כע-כע
נאַטשאַלניק: דעם... עלטערען... גיט אַ קליינע הוספה
צו נייאַהר... ער דינט שוין לאַנג...

פּאָועל פּעטער: זעדר לאַנג, אייער וויסאַקאָפּר!
נאַטשאַלניק: און דעם קליינעם... טרייבט נישט אַרויס...
אַ דערשראָקענער... כמעט אַנ'אידיאָט... און דערצו... שוין פּאַר
יום-טוב...

פּאָועל פּעטער: צום בעפעהל, אייער וויסאַקאָפּר!
נאַטשאַלניק: יאַ... און דעם דעזשורנעם, וואָס האָט גע-
רויכערט... כאַפּט איהם דער טייוועל... זייט אויך איהם מוחל צו-
דיעב'ן 30-טען פּעוואַל... כאַ כאַ כאַ ע... יאַ אַ גלעכטער!
וועל נס שטענדיג געדענקען... דעם 30-טען פּעוואַל... כאַ-נאַ כאַ

פא וועל פעטר: די ליסטע איז שוין צוריק געקומען.
 אייער וויסאָקאָפּר!
 נאָטשאַלניק: יאָ, צוריקגעקומען! און אַדורכגעגאַנגען...
 אינגאַנצען...
 פא וועל פעטר: כ'האָב די עהרע צו גראַטולירען
 אייער וויסאָקאָפּר!
 נאָטשאַלניק: כ'דאַנק אייך, מיין פֿריינד... און אייך
 (נעמט דעם פּאַרטפּעל, אָפּגעהענר אין אויפֿגאַם-צימער) דעם 30-טען פֿעוו-
 דאַל!... כאַ-כאַ-כאַ!
 פא וועל פעטר: (נעהט איהם נאָך, לאַכט): כע-כע-כע!
 נאָטשאַלניק (וויך געווענענדיג אין אויב, צימ. מיט פּאַה...
 פעטר): אַ געהאַרזאַם פּאַלק, אונזערע בעאַטע...
 פא וועל פעטר: זעהר געהאַרזאַם, אייער וויסאָקאָפּ-
 אַרעוואַסכאַדיט גילסאוואָ!...

פֿאַר האַנג.

דאָס אויפֿפיהרונגס-רעכט ווערט געשיצט:
 אין רוסלאַנד: דורכ'ן דראַמאַטישען און מוזיק-
 קאָלישען שריפטשטעלער-פּערבאַנד אין
 פעטערבורג.
 אין פּוילען: דורכ'ן יודישען דיטעקאָמען און
 זשורנאַליסטען-פּעראַיין אין לאָדז.

געארן פרעשער.

קאמעדיאנט.

קאמעדיע אין 1 אקט.

דייט דורך אלמן זילבערצווייג.

פערזאנען:

- עריך — שוישפילער.
- פריץ — זיין פריינד.
- האנס סילדא.
- פריי בירק.
- א רעפארטער.

Drukarnia Piment i Sawabe, Warszawa, Sierakowska 4.

אָ שטען מעבלירט זימער, די הענד זענען בעהאַנגי.
גען מיט קרענץ, לינקס אַ בילד פֿון אַ יונגער פֿרוי, די ראַם
איז בעהאַנגען מיט אַ שוואַרצען פּאַנד.

ערשטער אויפֿטריט.

פֿר יִך און ער יִך (קומען אַרײַן, ביידע שוואַרצן נעקליידט).

— ער יִך שוויפֿילערישע מאַניערען, ניט קוקענדיג אויף דעריינגענד,
פֿאַם אין ראַזירט געזיכט סימנים פֿון גרים, מאַכט אַ אייגנרוק ווי אַ
דערשלאַנגער, אין יעדער בעהענונג פֿיהלט זיך דער שוויפֿילער, קיין שום
גאַטירליכעם, נעקינסטעלמע זשעסטען).

— פֿר יִך אַ יונגערמאַן, געוועהנליך אויסוועהן.

פֿר יִך: אָט זענען מיר ווידער דאָ, דו רעכענסט דאָ צו
בלייבען אָדער אַוועקצושטאַהרען?

ער יִך (רע-שלאַגען): כּ׳וויינט ניט, כּ׳האַב נאָך וועגען דעם
ניט געטראַכט.

פֿר יִך: איך מיינ, אַז ס׳וואַלט געווען בעסער, ווען דו
פֿאַהרטט אַוועק פֿון דאַנען, דער סעוואַן ענדיגט זיך ס׳׳ ווי בצלד,
אַנדערש וואו וועסטו לייכטער פֿערגעסען.

ער יִך (פֿראַגיש): פֿערגעסען? קאָן איך דען פֿערגעסען?

פֿר יִך: נו, אויב ניט פֿערגעסען, איז כאַטש אַבגעוועהנען זיך...

ער יִך (מיט בענקשאַמט): אַבגעוועהנען זיך? קאָנסט זיך
אַבגעוועהנען פֿון עפעס?

פֿר יִך: דאָ העלפט נישט קיין סאַפיסטיק, דו דאַרפֿסט פֿונ-
דעסטוועגען וועגען דעם אַ שראַכט טון.

פֿאַמעדיאַנט

עריך (ווי פריהער): אַ יאָ, אויב ס'איז נויטיג...
פריץ (פריינדליך): הער אויס, עריך, לאָמיר זיך רוהיג דורכ-
ריידען, דו דאַרפסט זיך ניט אזוי אָבשרעקען צוליב'ן הייטען וועג-
צום בעדויערן איז עס אַ פֿערלוסט, וועלכער וועט שוין ניט צוריק
קומען. דו דאַרפסט זיך מיט וואָס ס'איז פֿאַרנעמען, דו טאַרסט ניט
אזוי פֿערצווייפלען, דו דאַרפסט עפעס טון. קוק אַדורך אַ נייע ראָל
אַדער עפעס אַנדערש. דו דאַרפסט אַרבייטען.

עריך (טראַגיש): קאָן איך דען אַרבייטען?
פריץ: דו דאַרפסט זיך בערוהיגען, אַז ניט, וואָס וועט זיך
פון דיר, מיט דיין קונסט?
עריך (נעפּיהלאָז): פון מיר קאָן שוין גאַרנישט זיין. פֿאַר
מיר האָט זיך אַלץ געענדיגט.

פריץ: דו דאַרפסט אזוי ניט ריידען. דער קלאַפּ האָט
דיך געמאַכט טרויריג, זעהר טרויריג, דו ביזט דאָך אָבער אַזאַ יונ-
גער, אַזאַ טאַלענטירטער שוישפּילער, דו טאַרסט ניט זיין אזוי
פער'מרה-שחורה'ט...

עריך כ'מוז... (פֿאַלש אַרײַן אין געהײן, כמעט ןײַ אין היסטעריקע
„אַסװאַד“ פֿון די „נייטער“). כ'קאָן ניט, כ'קאָן נישט... רײד ניט מיט
מיר! וואָס ווילסטו פֿון מיר? לאָן מיך געהן...

פריץ (טיף געוירט): אָבער, עריך, אין גאַטס נאָמען.. וואָס
וועט פֿון דיר ווערען? דו דאַרפסט אַ ביסעל צו זיך קומען, דו
טאַרסט ניט זיין אזוי שוואַך, דו הערסט

עריך (הערט איהם ניט, פערטיפּענדיג די אויען אין דער הייט-
קייט): ווי מיינסטו, האָט זי מיך שטאַרק געליבט?
פריץ (איינבויענדיג זיך ביז צו די אַקטען): טראַכט ניט אַז-
גען דעם... טראַכט בעסער וועגען עפעס אַנדערש.

עריך (פערצווייפלעם): כ'קאָן ניט טראַכטען וועגען עפעס אַנ-
דערש... שרעקליך, שרעקליך... ניט טראַכטען...
פריץ: בערוהיג זיך, עריך, הערסטו דו מוזט זיך בערוהי-
גען. וועסט דאָך דערמיט דיר גאַרניט העלפֿען.

עריך (ווי ער האַלט זיך אונטערזענענען דעם שיקאַרי קאַרל מאַר
פֿון די הייבש'ט): אַז ווי שרעקליך דאָס איז, וואָס איך קען זיך ניט
נ. פֿרעשע 5.

העלפֿען. אָס דער שרעקליכער, וריקענדער, אלץ אומיסט" וועט
מיך משוגע מאַכען.

פֿרײַך: בערוהיג זיך שוין אַמאָל... ס'שטאַרבען דאָך פֿרויען
ביי אַנדערע מענער אויך.

עריך (געשרייסט): כ'ווייס... כ'ווייס... אָ אַנדערע פֿרויען...
אַנדערע פֿרויען... גוט... (שרייט) אַזא פֿרוי אָבער האָט ניט געדאַרפט
שטאַרבען... דו הערסט, אַזא האָט ניט געדאַרפט...

פֿרײַך: עריך, כ'דערקען דיך ניט, דו האָסט דאָך פֿריהער...
דו האָסט דאָך זי פֿריהער איבערהויפט ניט...

עריך: ניט געליבט? יאָ, דו ביזט גערעכט, איך האָב זי
ניט געליבט... און, אַז זי האָט דערפֿיהלט, אַז איך ליב זי ניט,
וואָס האָט זי געטון? (מיט מיה) זי איז געשטאַרבען צוליב מירן דו
הערסט? זי איז געשטאַרבען צוליב מירן! (פֿאַלט אויף אַ שאַר, פֿויען—
ראַזמעס האַלם").

פֿרײַך: אָבער דאָס בעוואוסטויין, אַז אַזא שעה, שטאַרק
געפֿיהל...

עריך (שטרענג: פֿערינאָנד פֿון, אינשריגע און דיבע"): שוויג...
פֿרײַך (ווייטער ווידערניג): אָס די איינע זאָך. אַז מישטאַרבעט
צוליב דיר, דאַרף דיך בערוהיגען, פֿערלייכטערן דייע ליידען און
געבען דיר מוט צו קעמפֿען מיט דער פֿערצווייפֿלונג.

עריך (ווידער „אַסוואַלד"): הער אויף... כ'קאָן ניט פֿערטראַגען
דיין שטימע... געה אַוועק... געה אַוועק... פֿאַרוואָס געהסטו ניט אַוועק?
פֿרײַך: כ'קאָן דיך ניט איבערלאָזען איינעם אַליין.

עריך (טראַגיש): דו קאָנסט געהן, קאָנסט דיר רוהיג געהן...
כ'קאָן ניט בעגעהן קיין זעלבסטמאָרד...

פֿרײַך: יאָ, עריך, יאָ, דו טאַרסט ניט שטאַרבען, דו דאַרפֿסט
לעבען.

עריך (פֿערבענקט): ליידען... אַלס שטראַף... כ'וואָלט זיך
שוין לאַנג דער'הרג'עט, ווען כ'וואָלט ניט געוואָלט אַלס שטראַף טראַ-
גען אַ טרויער אויפֿן גאַנצען לעבען.

פֿרײַך: אַלס שטראַף? איך פֿערשטעה דיך ניט...
עריך (טרויעריג): זיי צופֿרידען דערפֿון, וואָס דו פֿערשטעהסט

מיך ניט... אָ, ווען דו וואָלסט בעוואוסט, הען דו וואָלסט בעוואוסט...
פֿרײַך: וואָס איז דען?
 ערײַך (מיט אַ מערערשער איראָניע — „האַמלעט“): דאָ איז
 גאַרניט צו וויסען, גאַרניט צו פֿערשטעהן.
פֿרײַך: איך... איך פֿערשטעה איבערהויפּט...
 ערײַך: שווייג... רייך ניט... (פּויע) וואָס בין איך? (בייז)
 איך בין אַ אויסוואורף... איך בין אַ געמיינער נידערטרעטיגער אויס-
 האורף... (פּאַיט אויף אַ שטול).
פֿרײַך: נו, ערײַך, הער זיך אויף איפֿצורעגען... טרינק אויס
 אַ גלאָז וואַסער... בערוהיג זיך...
 ערײַך (פֿערמאַכענדיג די אויגען, מיט אַ ציטערדיגע שטימע): וואָס
 האָב איך געזאָגט?
פֿרײַך: גאַרניט, כּ'בעט דיך...
 ערײַך (בייז): איך האָב געזאָגט, אַז כּ'בין אַ אויסוואורף? איך
 האָב דאָס געזאָגט, יאָ?
פֿרײַך: יאָ, אָבער דו ביזט דאָך אַזוי אויפֿגערעגט, אַז ס'איז
 טאַקע...
 ערײַך (טרויעריג און שאַרף): איך בין פֿאַלשטענדיג רוהיג,
 כּ'בין ניט אויפֿגערעגט, דו הערסט, פֿרײַך, איך בין טאַקע אַ אויס-
 האורף.
פֿרײַך: ערײַך, דו הויבסט שוין ווידער אָן... פֿאַרוואָס רעד-
 סטו אַזוי?
פֿרײַך: ווייל דאָס איז אמת... אמת...
פֿרײַך: דו רעדסט נאַרישקייטען, ווייל דו ביזט אויפֿגערעגט...
 ערײַך: ניין, איך בין ניט אויפֿגערעגט, איך ווייס וואָס
 כּ'רייד... הער, פֿרײַך, דיר וועל איך זאָגען, פֿאַרוואָס כּ'בין אַ אויס-
 האורף, יאָ, גאַנץ געוועהנליך אַ אויסוואורף! דיר וועל איך עס ער-
 קלערען. (האַלדזיגערע — „ראָומערס האַלם“) מיין פֿרוי איז געפֿאַהרען
 צוזאַמען מיט אַ רעטונגס-אַבטיילונג, ווייל זי האָט בעוואוסט, אַז איך
 בעפֿיך זיך אויף דער שיף, וואָס האָט זיך צושעדיגט אָן אַ פֿעלד.
 יאָ, אַזוי איז עס: איך האָב זי געזעהן אויף אַ שיפֿעל, דאָס
 שיפֿעל האָט זיך איבערגעדריעהט און זי איז דערטרונקען געוואָ-

רען... איצט ווייטטו שוין אַלץ. איצט איז דײַך שוין אַלץ קלאַר.
דו ווייסט אָבער נאָך ניט, האָסט איך האָב דאָן געטון אויפֿן שיף?
טאָ זיי-זשע וויסען... איך בין דאָרט געווען מיט מיין געליבטע...
איך האָב זיך גערעטעט, אַלע האָבען זיך גערעטעט, נאָר זי... זי...
איז אומגעקומען – און איך בין דאָן געווען צוזאַמען מיט אַ געליב-
טע... (פּויווע... פּייערליך) און דעריבער בין איך אַ אויסוואורף...
פּריץ (מיף געריהרט): דו... איך... איך רעכענען, אָו דו נעהמסט
דיר די זאַך צופיל צום האַרץ... ווייל... פּיל מענער האָבען געליב-
טע, און דעריבער...

עריך (פערבענקש): און זי איז געשטאַרבען...
פּריץ: יאָ, דאָס איז שרעקליך... שרעקליך... ס'קאָן אָבער
זיין, אָו דאָס איז נאָר אַ צופאַל. זי איז צוליב נייגעריגקייט געפּאָה-
רען מיט רעדער רעטונגס-אָבטיילונג. זי האָט דאָך גאַרנישט געקאַנט
וויסען, אָו דו ביסט אויף דער „פּריטאַניאַ“...
עריך: זי האָט געוואוסט, איך האָב איהר טעלעגראַפירט...
פּריץ: אויב אַזוי, איז עס פּיל שרעקליכער, ווי כ'האָב גע-
מיינט, נאָר ס'איז פּאַרט אַ צופאַל, אַ שרעקליכער צופאַל...
עריך (טראַניש, אַנחויזענדיג סימ'ן פינגער אין דער הויך): דאָס
איז מעהר ווי אַ צופאַל... דאָס איז אַ שטראָף פֿון גאָט...
פּריץ: דו דאַרפסט זיך אָבער ניט אַזוי פּיל בעשולדיגען...
עריך: ניין, איך בעשולדיג מײַך ניט, דער טויט בעשול-
דיגט מיך, אָבער... (מ'קלאַפט) אַריין...

צווייטער אױפֿטריט.

די זעלבע און מאַדאַם בירק (אַ ריקע, עלטערע פּרוי).
בירק (אַין טראַג א' סילדא איז נעקסטען אױ, אָט איז אַ טע-
לעגראַמע...)

עריך: זאָל ער צו-וואַרטען...
בירק: און די טעלעגראַמע?
עריך: אַ, די טעלעגראַמע גיט אַהער (שרייבט זיך אונטער...
מאַדאַם בירק אָב) זיכער אַ מיטגעפֿיאל-טעלעגראַמע... לען איבער...

דריטער אינטריט.

די זעלבע אָהן מאַדאַם בירק.

פריץ (ניינט אויף די מעלעגראַמע דעמאָ, דעם 15-טען זע-
נען די דראַטען געווען איבערגעריסען. צוליב דעם האָט די טע-
לעגראַמע № 179 ניט געקאָנט צוגעשטעלט ווערען אין דער צייט.
די הויפט־פּערזאָלסונג פֿון טעלעגראַף" — כ'קום צופֿאַהרען אויף
דער בריטאַניע. עריך".

עריך (שפּיינגט אויף אַ טיילע פּערזעכט ער, אַז ער איז אַ שוי-
שפּילער, נעהט אָבער באַדד צוריק אַרײַן אין דער ראַל): וואָס? וואָס?
פריץ (לעזט נאָך אַ מאָל דורך): כ'קום צופֿאַהרען אויף
דער בריטאַניע. עריך".

עריך (צום מעלט): דאָס איז דאָך מיין טעלעגראַמע. ווייז
אַהער (לעזט) דראַטען צובראָכען... נישט צוגעשטעלט... כ'קום צו-
פֿאַהרען אויף דער בריטאַניע... ווי אזוי האָט דאָס געקאָנט זײַן?
טאָ פֿון וואָס? וואָס זי געוואוסט?

פריץ: דאָס איז ווירקליך דיין טעלעגראַמע?
עריך: יאָ, די טעלעגראַמע, וועלכע כ'האַב געשיקט צו
מיין פֿרוי.

פריץ: און וועלכע מ'האָט איהר גאָרניט צוגעשטעלט...

עריך: אָבער, אין גאָס נאָמען, פֿון וואָנען האָט זי גע-
וואוסט, אַז איך בין אויף דער בריטאַניע?
פריץ: דאָס איז זעהר מערקווירדיג...

עריך: פֿאַרוואָס איז זי גראַד געפֿאַהרען מיט דער רע-
טונגס-אַבטיילונג? פֿאַרוואָס?

פריץ: ס'קאָן זײַן, אַז זי האָט צופֿעליג געוואוסט, אַז דו
ביזט אויף דער שיף?

עריך: ניין, אויס נאָגריגקייט ריזיקירט מען ניט מיטן
לעבען (ווידער מיט פּאַסאַס) גאָט מיינער... גאָט... פֿאַרוואָס איז זי
געפֿאַהרען? פֿאַרוואָס?

פריץ: ס'קאָן גאָר זײַן...

ע ר י ך : נ י ין , ד אָ מוּ ז י ין אַ ס ב ה ... (ש מ ע ח ס או יף) ס י ק אָן
דו ח י י ס ט , וּ ו ע ן אַ פֿרױ רױ ק י ר ט מ י ט ן ל ע ב ע ן און פֿאָר ט
אױף אַ אונטער געזענענע ש יף ... אַ מ י ר ד אַכ ט ז יך ... מ אַד אַם ב י ר ק
ז י א ו ז ע ב ט א י ה ר ?

פֿערטער אויפֿטריט.

ד י ז ע ל ב ז און מ אַד אַם ב י ר ק .

ב י ר ק : ד אָ ב ין א ך , וּ ו אָס וו י ל ט א י ה ר ?

ע ר י ך : ק י מ ט אַר י ין ! ...

ב י ר ק : ל׳ ב ין אָב ע ר נ י ש ט ר ע כ ט אָנ ג ע ט ון ...

ע ר י ך : א י ה ר ק אָנ ט אַר י י נ ג ע ה ן (ב ע ה ע ר ש ט ו י ין צ אָרן) . א יך
א יך א יך פֿ י ע ג ע ן ... צ י ק אָנ ט א י ה ר מ י ר ד ע ר צ ע ה ל ע ן פֿון מ י ין פֿרױ ט
ל ע צ ט ע ן ט אָג ... ג ע ד ע נ ק ט א י ה ר ד ע ם ט אָג ?

ב י ר ק : ד י נ ס ט אָג ? !

ע ר י ך : י אָ , י אָ , ד י נ ס ט אָג .

ב י ר ק : י אָ , פֿ ע ר ש ט ע ה ט ז יך , אַז ל׳ ג ע ד ע נ ק א יך ב י ז ד
ל ע צ ט ע ק ל י י נ ג י ק י י ט , י אָ , ד י נ ס ט אָג א ין ד ע ר פֿ ר י ה א י ז ג אָר נ י ט ג ע -
וּ ו ע ן , ד י מ אַד אַם א י ז אױ פֿ ג ע ש ט אָנ ע ן אַרױם אַכ ט , ג ע פֿ ר י ש ט י ג ט ח י
ג ע ו ז ע ה נ ל י ך ...

ע ר י ך : ר י כ ט י ג , ר י כ ט י ג ... וו י י ט ע ר ...

ב י ר ק : ד ע ר נ אָך א י ז ז י אױ ע ק אַ ב י ס ע ל ש פֿ צ י ר ע ן , נ אָר
אױ וו י ד ע ר ה י מ ע ל ה אָט ז יך ב ע ד ע ק ט מ י ט וּ ו אָל ק ע נ ס און ס׳ א י ז
ג ע ו ז אַר ע ן פֿ י נ ס ט ע ר , א י ז ז י ב אַל ד צױ ר י ק ג ע קױ מ ע ן . אױ וו י ז י א י ז
נ אָר אַר י י נ ג ע קױ מ ע ן , ה אָט ז יך אַר אָב ג ע ל אָז ט אַר ע ג ע ן און ס׳ א י ז
ג ע ו ז אַר ע ן אױ פֿ י נ ס ט ע ר וו י ב י י נ אַכ ט .

ע ר י ך : ז י א י ז ג ע וּ ו ע ן אױ פֿ ג ע ר ע ג ט ?

ב י ר ק : א ין אָנ הױב נ י ט , נ אָר וּ ו ע ן ז י ה אָט אַרױם ד ר י
ב ע קױ מ ע ן ד י ט ע ל ע ג ר אַ מ ע .

ע ר י ך (ז ע ה ר פֿ ע ר ח אױ נ ר ע ר ט) : ד י ט ע ל ע ג ר אַ מ ע ן

פֿ ר י ך (נױ אַמ ע ן מ י ט ע ר י כ ן) : אַרױם ד ר י אַ ז י י ג ע ר ?

ב י ר ק : ג , י אָ , ד י ט ע ל ע ג ר אַ מ ע ...

ע ר י ך (ש פֿ ר י י נ ט אױף ח י י ט ע ר , נ י מ ט ין) : וּ ו אָס פֿ אַר אַ ט ע ל ע ג ר אַ מ ע

בירק: פון איין...
צריך (קאלט): וואו איז די טעלעגראמע?
בירק: כ'ווייס ניט... די מאדאם האָט זי געוויס בעהאַל-

שען...

צריך: וואו?
בירק: כ'ווייס ניט...
צריך: גיט אַ קיק... אָט זענען די שליסלען...
בירק: באַלד (אב).
צריך: פֿריץ, פֿריץ, וואָס איך וועל זיך באַלד דערוויסען!
פֿריץ: מיר וועלען באַלד אַלץ וויסען.
צריך: ווען, האָט זי געזאָגט, איז געקומען די טעלעגראַמע?
פֿריץ: דריי אַ זיגער...
צריך: דעמאָלט זענען די דראָטען נאָך ניט געווען איי-

בערגצרייסען.

בירק (קומט צוריק): אָט איז די טעלעגראַמע...
צריך (בעהמט זי): גוט... ר'קאָנט געהן! (מאדאם בירק אָס.)

פֿינפֿטער אויפֿטריט.

צריך, פֿריץ

צריך (לעזט די טעלעגראַמע): אַ פֿערראַט... אַ פֿערראַט...
פֿריץ: וואָס איז זען?
צריך: כ'זעל איהם דעם מח צושפּעלען... אַזאָ אויסוואַרף...
פֿריץ: וועמאָן צריך?
צריך (מיט אַ שרעקליך געדעכטער): אַך, איך נאָר... נאָר...
צוליב מיר איז זי געשטאַרבֿען...
פֿריץ: וואָס?
צריך (מיט אַ געלע טער): שווייג... לעז... מיינ שאַץ, כ'קום
היינט צופֿאַהרען אויף דער בריטאַניע, האַנט סילדאָ... און איך
האַב געמיינט אַז צוליב מיר... איך וועל איהם אויספאַטשען... איך...
פֿריץ: בערוהיג זיך...
צריך (ווי אַ פשוטער טיף בעלידינמער גער ורם): בערוהיג
זיך... איך זאָל זיך בערוהיגען... ניט קוקען אויפֿן פֿערראַט... קיי-

נער אין דער גאַנצער וועלט איז ניט אזוי אָבגענאַרט געוואָרען.
די איז אַהערגעקומען צוליב איהר געליבטען, און איך האָב גע-
מיינט, אַז צוליב מיר... וואָס פֿאַר אַ ציניזם.

פֿרײַך: אָבער, עריך...

עריך: צוליב מיר... איך האָב געמיינט, אַז זי איז צוליב
מיר אַהערגעקומען און כִּ׳האַב זיך געפֿיהלט ווי אַ שילער-יונגעל,
און זי איז גאָר געלאָפֿען צו איהר געליבטען... אַזאַ...

פֿרײַך: אָבער גערוהיג זיך, דו ביזט דאָך נישט דער ער-
שטער, וועמען מ'נאַרט אָב.

עריך: ניט דער ערשטער... איך... איך... איך בין אָבגע-
נאַרט געוואָרען... מ'האַט מיך אָבגענאַרט...

פֿרײַך: דו האָסט דאָך אָבער אויך...

עריך (דראָהענדר): וואָס?

פֿרײַך (חייך): איך האָב געוואָלט זאָגען: דו האָסט דאָך
אויך געהאַט אַ געליבטען...

עריך (בייז): ווער וועט מיך דאָס בעשולדיגען, אַז איך
האַב אָבגענאַרט מיין פֿרוי? ווער?

פֿרײַך: דו ביזט דאָך אַליין...

עריך (ניט הערענדיג איהם): איך וועל אָט דעם פֿרעכלען...

פֿרײַך: דו האָזט דאָך פֿריהער געזאָגט...

עריך (מיט דער נאַטירליכער שטימע): נו? (האַרט) די וואָג-
שאַלען זענען אָבער ניט קיין גלייכע... אַ מאַן דאַרף האָבען אַ
געליבטע און אַ פֿרוי טאָג קיינמאַל? ניט האָבען קיין געליבטען...

פֿרײַך: איך פֿערשטעה דאָס ניט...

עריך (ערנסט): דאָס איז אַ נאַטור-געזעץ... (טרויריג) און
דערפֿאַר וועל איך סילדאָן ערמאָרדען.

פֿרײַך (נאַאיוו): ווי אזוי?

עריך: „און אין דער מינוט האָט ער זיך געוואָרפֿען אויף
איהם און איהם ערמאָרדעט“... (אַ לאַנגער זשעסט)

זעקסטער אויפֿטריט.

די זעלבע, בירק.

בירק (אין דער טיר): דער הערר סילדא וואָגט, און ס'האָט
 זיך איהם שוין צוגעגאָסען צו וואַרטען.
 עריך (מיט אַ דונערנדע שטימע): ווער?
 בירק (דערשראָקען): הערר סילדא...
 עריך (צו פֿריצ'ן): דו הערסט? ... זיין צייט איז געקומען...
 (רוהיג „קעניג פֿיליפּ“ זאָל ער אַריינקומען... (בירק אָב).
 פֿריץ (צימערט פֿאַ- אויפֿרענונג): דו ווילסט אָט שוין? ...
 עריך: ניין, זאָל ער צוערשט פֿאַלען מין טיפֿע פֿערצבֿי-
 טונג צו איהם... ביזט גרייט צו זיין מיין סעקונדאַנט?
 פֿריץ (צימערנדיג): יאָ... (ט'קלאַפֿט).

זיבעטער אויפטריט.

עריך, פֿריץ און סילדא.

עריך: אַריין... (ווי סילדא קומט נאָר אַריין, היינט שוין
 אַ ביסעל מעלאַנכאָריש - ראָד „אַמעלאַ“) אַ דאָס זענט איהר, ה' סילדא?
 סילדא (א זעהר עלעגאַנטער הערר. אין זיין ריידען פֿיהלט זיך
 איראַנטי: כֿדריק אייך אויס מיין טיפֿסטען מיטגעדֿיהל... דריקט
 איהם די האַנד) אייער פֿערלוסט איז אַ גרויסער קלאַפֿ...
 עריך (צובראָכען): אַ קלאַפֿ, וואָס כֿזועל קיינמאָל ניט פֿאַר-
 געסען...

סילדא: נו, מיט דער צייט געהט דאָך אַלץ אַריבער...
 (בעמערקט פֿריצ'ן) אַ איהר זענט אויך דאָ? ... וואָס פֿאַר אַ צופֿאַל...
 פֿריץ: איך בין געקומען בערוהיגען מיין פֿריינד...
 סילדא: די צייט וועט איהם פֿאַרווהיגען. אַ מענש וועל-
 כֿער שטייגט פֿון איין טריאומף צום אנדערן, קאָן ניט לאַנג גע-
 דענקען אין אַ פֿערלוסט...
 עריך (ווי פֿריהער): דעם פֿאַרלוסט וועל איך שטענדיג גע-
 דענקען.

סילדא: איהר דאַרפט זיך בערוהיגען, איהר טאַרט ניט
 קלערען וועגען דעם. וואָרום אויב ניט, טאָ ווי אַזוי וועט איהר
 אויף דער נייער וואָך קאָנען שפֿילען ראָגעאָ?

עריך (פרוולונג זעהר ליבליך): איהר מינט, אז דאָס קאָן
מיר שאַדען?

סילדאָ: געוויס, יעדע אויפֿרעגונג שטערט, איהר דאַרפֿט
פֿערגעסען אין אייער אומגליק.

עריך: איהר זענט גערעכט... (שעלט זיך אַזעק אין אַ פּאַזע):
די קונסט איז פֿריהער פֿאַר אַלעם. כּוונל פֿרובען פֿערגעסען...

סילדאָ: אויסגעצייכענט, אָט דאָס געפֿילט מיר איהר
זעט אַלזאָ שפּילען...

עריך (ערנסט): יאָ, ווי האָב איך געזאָגט: די קונסט איז
פֿריהער פֿאַר אַלעם... איך בין ניט קיין-בעל-הבית איבער זיך, איך
געהער צו דער געזעלשאַפֿט. כּוונעל שפּילען...

סילדאָ: גרויסאַרטיג... כּיפּין ניט קיין בעל-הבית איבער
זיך, כּיגעהער צו דער געזעלשאַפֿט... אָט די פֿרעזע וואָלט געדאַרנט
בעוואוסט ווערען אין דער גאַנצער וועלט.

עריך: כּיבעט אייך זי ניט צו פֿערשפּרייטען...

סילדאָ: ניינז אַ שאַד... כּוועה זיך גראָד היינט מיטן
רעדאַקטאָר.

עריך: אַך, אַזוי, פֿערשטעהט זיך... נאָר איך בעשווער אייך,
אז איהר זאָלט ניט דערמאַנען מײן נאָמען...

סילדאָ: איהר קאַנט זיך אויף מיר פֿערלעָזען... וואו איז
אייער פֿרוי געשטאַרבֿען?

עריך (דערשלאָנען): זי איז געשטאַרבֿען צוליב מיר...

סילדאָ: אָט דער פֿאַל איז זעהר טראַגיש...

עריך: איז עס שוין געדרוקט אין די צייטונגען?

סילדאָ: אַלע צייטונגען זענען שוין דערמיט פֿול...

עריך (רעקלאַמירט): אָ, די צייטונגען... דאָס גרעסטע, היי-

ליבסטע ראַכען זײַ פֿאַר אַ קאַמעדיע...

סילדאָ: דאָס איז טאַקע זעהר טראַגיש... איהר ווייסט

אַבער דאָס וואונדערבאַרסטע אין דער דאָזיגער געשיכטע? איך בין

צוזאַמען מיט אייך געפֿאַהרען אויף דער בריטאַניע... און האָב

נאָרניט געזעהן...

עריך (איבעראַשט): איהר זענט אויך געווען?

ע ר י ך (רוהיג): איהר האָט אויך געליטען פֿון דער שיך-
 קאַטאַסטראָפֿע?
 ס י ל ד אַ : יאָ, ס'איז געווען אַ שרעקליכער מאַמענט, ניט
 אמת? איך האָב זיך געראַטעוועט דער לעצטער, כדי צו צוקוקען
 די גאַנצע סצענע ביז צום סוף.
 ע ר י ך (ווידער פֿערבענקט): די סצענע, וואָס האָט מיר צוגע-
 רויבט מיין גליק, מיין טייערסטע...
 ס י ל ד אַ : אומגליקליכער...
 ע ר י ך : איהר האָט געקענט מיין פֿרוי?
 ס י ל ד אַ : געוויס... זאָנאַר זעהר גוט... מיר האָבן זיך בע-
 קענט אין אַסטענדע... אַ ליבע, שענע פֿרוי...
 פֿ ר י ך (ווי פֿריהער): ערין...
 ע ר י ך (קאלט): וואָס איז דיר?
 פֿ ר י ך (בעטריבט): גאַרנישט, גאַרנישט...
 ע ר י ך : אַז איז איהר פֿאַטאָגראַפֿיע (מיט אַ סיפֿען זיפֿין) אַ,
 גאָט, איך האָב נאָר די פֿאַטאָגראַפֿיע, אַליין אָבער ליגט זי אין
 קאַלטען קבר.
 ס י ל ד אַ : בערוהיגט איך, קומט צו זיך... איהר האָט
 דאָך אַ בעפֿרידיגונג, וואָס זי איז געשטאַרבען צוליב איך...
 ע ר י ך : וואָס קאָן מיך בערוהיגן? וואָס! אַ די בענקשאַפֿט,
 וואָס פֿערקלעמט מיר דאָס האַרץ...
 ס י ל ד אַ : בערוהיגט איך. מיין פֿעטער, דער דירעקטאָר
 פֿון קעניגליכען טעאַטער, זאָגט...
 ע ר י ך (אויפֿגעלעכט): אָט דער בעריהמטער מענש איז אייער
 פֿעטער? דאָס הער איך צום ערשטען מאל... דאָס איז אינטערע-
 סאַנט... אויב אַזוי, איז, ווען איהר ווילט...
 ס י ל ד אַ : כ'בין שטענדיג גרייט איך צו דינען...
 ע ר י ך (עהר ליבדיך): אויב ס'איז איך, ניט שווער צו בע-
 קומען פֿאַר מיר אַ אַנגאַזשמענט... כ'בין זעהר ניט צו פֿרידען פֿון
 מיין טעאַטער...
 ס י ל ד אַ : אייער איצטיגער פֿאַסטען געפֿעלט איך ניט?

ע ר י ך : ניין, כ'זוך שוין לאַנג...
 ס י ל ד א : נג, געוויס, איך וועל אייך אַ ביסעל צו העלפֿען.
 ע ר י ך : דאָס וואָלט געווען גרויסאַרטיג... יאָ, מיר וואָלטען
 געקאָנט... איהר וועט אפֿער פֿרישטיקען מיט מיר?
 ס י ל ד א : אָבער...
 ע ר י ך : ניין, ניין, איהר מוזט כאָטש טרינקען אַ גלאָז
 וויין... (רוסט): מאַדאָם בירק...

אַכטער אױפֿטריט.

די זעלבע, מאַדאָם בירק.
 מאַדאָם בירק (אין מיר): איהר ווילט?
 ע ר י ך : זיין און דריי גלעזער.
 בירק: זאָפֿאַרט (ברענגט).
 ע ר י ך : אַלואָ, איז דער דירעקטאָר טאַקע אייער פֿעטער?
 אַ זעלטענער צופֿאַל... נג, כ'בעט אייך, טרינקט... און איהר האָט
 אויף איהם אַ איינפֿלוס אויך? אויב צוויי, קאָנט איהר מיר טון אַ
 גרויסע טובה.
 ס י ל ד א : כ'זעל טון אַלץ, וואָס ס'זעט מיר נאָר מעג-
 לייך זיין.

ע ר י ך (טרינקט): לויט, נאָך אַ גלעזעל...
 ס י ל ד א : ניין, אַ דאַנק, כ'מוז געהן. כ'דאַרף זיך נאָך
 איבערטון צו דער יאַגד...
 ע ר י ך : איהר זענט אַ שיסער? וואהרשיהנליך אַ גוטער שיסער?
 ס י ל ד א : אין ניצא האָב איך בעקומען צוויי פֿריזען... נג,
 כ'מוז שוין געהן... כ'האָב אייך שוין צוויי אויך געשטערט...
 ע ר י ך : וואָס רעדט איהר...
 ס י ל ד א : ניין, ניין, כ'געה... (קראַפט ערזיכען איבער דע
 פֿלייצע) אַלואָ, זיט אַ ביסעל מונטעריע, מ'טאָר ניט קלערען ווע-
 גען דעם, וואָס מ'קאָן שוין אַנדערש ניט מאַכען... אויף ווידערזעהן,
 מיינע העררען... אַדיעו!
 פֿר י ך : אַדיעו... (עריך בעגרייט ס'דאָן ביז צו דער מיר.
 מ'הערט איינזעלנע הערער: פֿעטער, דירעקטאָר, רעקאָמענד-
 אַרען...)

דערען כ' העל טון ארץ מעגליכע, אריע א. ד. ג.

ניינטער אויפטריט.

פריץ און עריך.

עריך (קומט צוריק): נו, וואָס זאָגסטו? איז דאָס נישט גרויסאַרטטיג?
פריץ (קאָרט): וואָס?
עריך: וואָס דער דירעקטאָר איז זיין פעטער?
פריץ: וואָס וואָלסטו געהאַט דערפֿון, ווען זיין פעטער איז
יאָגאר אַ סולטאַן?
עריך: ס'איז נישט אַזוי ווי דו מיינסטו גלויב, ער וועט סך
פּרָאָטעזשירען און איך וועל אָנקומען אין קעניגליכען טעאַטער...
פריץ: איך פֿערשטעה דיך נישט... (רוהיג) דו דאַרפֿסט דאָך
איהם דער'הרג'נען...
עריך: פֿאַרוואָס זאָל איך איהם דער'הרג'ענען?
פריץ: ער איז דאָך געווען דיין פֿרויס געליבטער.
עריך (פלוצלונג הידער „אַמעלאַ"): ווער איז מיין פֿרויס געליבטער?
פריץ: ער...
עריך: (שרייט) דו ליידיגעהערטו ערז דעם דירעקטאָר'ס
שווקסטערקינד?
פריץ: פֿרעכען, די בעווייזען זענען קלאָר...
עריך (הילד): בעווייזען?... וואָס פֿאַר אַ בעווייזען?
פריץ: ער האָט דאָך אַליין געזאָגט, אַז ער קען דיין פֿרוי און
אַז ער איז געפֿאָהרען אויף דער בריטאַניע...
עריך: אָט דאָס הייסט ביי דיר בעווייזען? דאָס הייסט בע-
ווייזען?
פריץ: און זיין טעלעגראַמע צו דיין פֿרוי
עריך: איך ווייס נישט פֿון קיין שום טעלעגראַמע... האָט
איז די טעלעגראַמע?
פריץ (נישט זי איהם): אָט איז זי...
עריך (צורייס זי, הילד): אָט דאָס איז אַ טעלעגראַמע? דאָס
זענען שטיקלעך פֿאַפּיר... (הייזט אויס'ן פֿרויס ביד) ווער וועט זיך
צוליבען זי צו בעלידיגען, אָט דעם מלאך (פֿאַלש היינענדיג אויף
ג. פֿרעשע 5.

די קנייה, וואָס איז געשטאַרבען צוליב מיר.
פֿרײַך: דו ביזט אַ נאַר...
פֿרײַך: שווייג, אויסוואַרף...
פֿרײַך: ס'איז דאָך קלאָר ווי דער טאָג, אַז וי האָט דײַך
גענאַרט...
פֿרײַך: אייב דו רעדסט נאָך איין וואָרט, צורײס איך דײַך
אויף שטיקער... דו ערלויבסט זיך צו בעלײדיגען מיין פֿרוי... דו
ערלויבסט דיר זי חושד זײן?
פֿרײַך: אָבער...
פֿרײַך: אַרויס, יונגעל... אַרויס, אויסוואַרף... (כאַפט איהם
אָן פֿאַרן קאַלגער און וואָרפט איהם אַרויס, געהט אַרום איבערן צימער
טיט גרויסע שריט).

צעהנטער אויפֿטריט.

פֿרײַך, בירק, דערנאָך רעפּאַרטער.
בירק (אין דער טור): אַ רעפּאַרטער איז געקומען צו אייך...
פֿרײַך: גוט... זאָל ער אַרײַנקומען... אָדער ניין, וואָרט צו...
ניין, זאָל ער אַרײַנקומען... (שטעצט זיך אויף די קנייה פֿאַרן בילד)
כִּבעט דײַך הייליגע, טײערע, וואָס דו ביזט צוליב מיר געשטאַרבען...
רעפּאַרטער (קומט אַרײַן און פֿערצײכענט שנעל).

פֿאַרהאַנג.

דאָס איפֿפיהרונגס־רעכט ווערט געשיצט;
אין רוסלאַנד: דורכ'ן דראַמאַטישען אין מוזיק
קאָלישען שריפטשטעלער-פֿערפאַנד אין
פּאַטערבירן.
אין פּוילען: דורכ'ן יודישען ליטעראַטור אין
זשודנאָליסטען-פֿעראַיין אין פֿאַרן.

פערלאג „יודיש“ ווארשא.

33) טורמע - וואנדערונגען . . . . . וו. קאראלענקא.

(דאָס איז דאָס שענסטע און דאָס שאַרפטע, וואָס דער גרויסער קינסטלער און קעמפער קאראלענקא האָט געשאַפֿען אויפֿן געביט פֿון טורמע-פֿיין און סיבירער וואַנדערונגען).

34) סיבירער דערצעהלונגען . . . וו. קאראלענקא.

(„קינער פֿון די רוסישע קינסטלער האָט אזוי טיף און ברייט נישט געשיל-דערט דאָס לעבען און די שטרענג-שענע לאַנדשאַפטען פֿון דער הייטער סיביר“).

35,36) דאָס 93-טע יאהר . . . . . וויקטאָר הוגאָ

(„וויקטאָר הוגאָ געהערט צו די גרעסטע שטערען פֿון דער העלט-ליטעראַטור און דאָס 93-טע יאהר—צו די שענסטע ווערק, וואָס זענען איבערגעזעצט געוואָרען גיין אלע שפראַכען“).

37) סטרוונעס . . . . . ז. סעגאלאָוויטש.

(„ז. סעגאלאָוויטש איז איינער פֿון די שענסטע לייקער אין יודיש, און זיינע לידער, וואָס קומען צווייט אין דעמאָזיגען באַנד, זענען ווירק-ליך קלאַנגען פֿון צארטע סטרוונעס, אַמאָל מעלאַנכאָלישע און אַמאָל אַבער שטורמישע, ווי דער הינד אויפֿן ים“).

38) דאָס טעאָטער-בוך . . . . .

(„זאָמלונג פֿון די בעסטע איינאקטערס, וואָס זענען געשאַפֿענען געוואָרען אין אלע אייראָפעאישע שפראַכען און געשילט געוואָרען אויף די גרעסטע ביהנעס אין אייראָפּא און אמעריקא“).

39) רעגיוע (פּאָעמע) . . . . . ז. סעגאלאָוויטש.

(„אויף אַ דורכזיכטיגען לייזענט איז דאָ אַרטיגעמאָלט די פּויליש-יודישע פּרוי. טיש צארטע פּאַרבען איז געשילדערט אַהר פּגיבת אַן גרוץ-פּאַן דערמאָט אויך דעם דיכטערס איבערלעבונגען“).

אגמאון מירבא.

דער טייסטער

קאמעדיע אין 1 אקט.

יודיש דורך זלמן זילבערצאן ייג.

הנו"פ

1917.

פּעֶרֶזאַנען:

זשאָן געניל.

פּאַליציִי-קאַמיסאַר.

זשעראָם מאַלטעניו — געהיים-אגענט.

1-טער פּאַליציאַנט.

2-טער פּאַליציאַנט.

פּלאַראַ טאַמבור.

די האַנדלונג קומט פֿאַר אין פּאַריז אין פּיורא

פֿון פּאַליציִי-קאַמיסאַר, אין אונזער צייט.

דאָס בױרדן פֿון אַ פּאָליצײ־קאָמיסאַר. ווען דער פּאַרהאַנג
 הױבט זיך אױף, איז די בױהנע לעדיג, די האַלב אַ-אַבנע-
 דרעהטע, נאָרמאַלע בעלייכט דאָס פֿינאָמערע צױמער, וואָס
 איז בעשלאַגען מיט גרינע טאַפעצן. די געוועהנליכע מעבלי-
 רונג פֿון אַ פּאָליצײ־בױרדן... אױף די וועג—אַפֿישען, בע-
 קאַנטאַכונגען, בעפֿעהלען, לױנס אַ אַרטע זאַפע... פֿון היג-
 סער די קוֹליסען הערט זיך ווי אײנער געהט אַבער'ן צײ-
 סער אױף און אָפּ; גראָבע שטימען.

ערשטער אױפֿטריט.

פּאָליצײ־קאָמיסאַר, זשערקאָם מאַלטעניו, גע-
 זײַט גענט.
 קאָמיסאַר (קומט אַרײַן פֿון רעכטס אין דער בענלייטונג פֿון
 זשערקאָם מאַלטעניו; דער לעצטער דרעהט אונטערטעניג און אײ-
 לענדיג אַרױף די גאַז און פּערגרעסערט דעם פֿלאַם.
 קאָמיסאַר (אין צײַלנדער, אין פּאַלסאַ מיט אַ פּוטערנעס קראַ-
 גען, אױפֿן האַל אַ שאַל): אַ שרעקליך וועטער... און אױסערדעם,
 קײן נײַעס, מאַלטעניו?
 מאַלטעניו: קײן נײַעס, ה' קאָמיסאַר.
 קאָמיסאַר: אָבער, אַלענפֿאַלס?
 מאַלטעניו: אַך, גאַט! די זשורנאַליסטען זענען געקו-
 מען וועגען ידײַעות.
 קאָמיסאַר: אין דער אַ געלעגענהײַט לע-פּראַנשער?
 זענט אײהר געווען לײבענסווירדיג?
 מאַלטעניו: אַזו לײבענסווירדיג, אַז ס'האַט זײ אַזש גע-
 עקעלט, ה' קאָמיסאַר.
 קאָמיסאַר: און וואָס נאָך?
 מאַלטעניו: ווי געוועהנליך, אײניגע טאַשען-גנבֿים...

אונגעווייטענדע געשלעגערעיען... אייניגע פאלען פון גבוח...

קאָממסאַר: גוט.

מאַלטעניו: בפל' וועניג לעבען...

קאָממסאַר: אויסגעצייכענט.

מאַלטעניו: פאַריו בעניסט איצט פון דער גרעסטער

רוהיגקייט...

קאָממסאַר: אַ אויסערליכע רוהיגקייט. מאַלטעניו... אינ-

וועניג רוישען וואולקאנען... ס'האַט קיינער נישט געפּרעגט אויף מיר!

מאַלטעניו: קיינער נישט... (פויע, בעת העלכער דער

קאָממסאַר לעגט אַמעק ווין שטעקען און שאַל אויפ'ן טיש) ס'איז זעהר

שנעל אַדורך.

קאָממסאַר: וואָס?

מאַלטעניו: די נייע זאַך אין וואָדעוויל.

קאָממסאַר: הם... מ'קאָן נישט זאָגן, אַ שענער זאַל...

אַ שענער זאַל... שונע פרויען-קרעפטען... נאָר אַלץ די זעלבע... דער בעלגישער קעניג!

מאַלטעניו (מיט ענטוואַפּום, אויפהויבענדיג די אויגען צום

באַלקען): אַן! טעאַטער!

קאָממסאַר: פּכע!... (טוט אויס דעם פאַטאַ, הענגט איהם

אויף אויפ'ן הענגער און בלייבט שטעהן אין אַווענד-קאַסטיום). דאָס טעאַ-

טער איז אַ אַבנאַרענדע זאַך... איך האַלט, ה' זשעראַם מאַלטעניו,

אַז דאָס טעאַטער ציהט זיין עקזיסטענץ פון מעשיות, וועלכע מאַ-

לען מיר, נאַרישע באַנאַליטעטען... מ'בעאַרבייט דאָרט נישט גענוג

גענד דאָס סאַציאַלע פּראָבלעם, דער טייוועל זאָל עס נעהמען!...

מאַלטעניו: אַן! ווען מיר, אַ שטייגער, וואַלטען געשרי-

בען פאַר'ן טעאַטער... מיר, ווע זכע לעבען מיט דער סאַציאַל פּראָ-

בע... שטענדיג!...

קאָממסאַר: מ'קאָן אַפילו זאָגען, אַז מיר לעבען מיט דער

סאַציאַלער פּראָגע אַזוי ווי מאַן און ווייב... עך, מאַן... (לעגט אַזעק

זיין הוט אויפ'ן שרייבטיש, זעצט זיך נעבען איהם, רעדט די נאַנצע צייט,

פּונאַנדערקלייבנדיג די פאַפּירען) געפיהלע... אינטימע מעשיות... אַ

הויז-פּריינד... איך פּערגעטער דיך... נעהם מיך... גיב אַהער דייע

דער מיסטער

דיפען... דאָס—האַבען מיר געגן... רעפארמען... אידען... קיינמאָל
נישט...

מאַל טעניו: דאָס טעאָטער מאַכט ניט דענקען...
קאַמיסאַר: ניין... ס'מאַכט יאָ... (מאַל טעניו מאַכט
אַ שימעלדיגע בעוועגונג) טאַקע דאָס... (רייבט זיך די הענד) ס'וואָלט
נישט געווען קיין צושויער-זאַל... די וויבער אין צושויער-זאַל... זאָגט
וואָס אידר ווילט, מאַלטעניו, מ'דאַרף זיין כַּערשטענדיג... אַז ס'איז
נישטאָ קיין פֿיש, איז אַ הערינג אויך אַ פֿיש... (דאַכט).

מאַל טעניו (דאַכט אויך): גוט געזאָגט.
קאַמיסאַר (קוקענדיג אויפ'ן זיינער, וואָס שמעהט אויפ'ן אוי-
האַל): דריי פֿערטעל איינס... יאָ!... איהר, מאַלטעניו, זענט מיר
היינט נישט נויטיג... איך דאַרף אַרבייטען... אַלזאָ אַ גוטע נאַכט...
מאַל טעניו: אויף ווידערזעהן, ה' קאַמיסאַר... (נעהט צו
דער טיר, קומט צוריק) ה' קאַמיסאַר!... (דער קאַמיסאַר הויבט אויף
דעם קאַפּ) און וואָס איז מיט מין אַרטיקעל?

קאַמיסאַר: אייער אַרטיקעל? זעהט איהר, איך האָב
גאַר פֿערגעסען... איך האָב זיך געזעהען מיט'ן רעדאַקטאָר פֿון
דער „בעוועגונג“...

מאַל טעניו: נו, און וואָס?...
קאַמיסאַר: יאָ, דאַכט זיך, אַז ער וועט נישט געהן... ער
וועט נישט זיין געדרוקט... ס'זעהלט אין אַיהם עלאַסטישקייט. ער
האַט נישט, אייער אַרטיקעל, מאַלטעניו, דאָס... (פֿערענדיגט די פֿראַ-
גע מיט אַ וועלט) איהר פֿערשטעהט?.. מ'דאַרף האָבען לייכטקייט,
ברויגאַמקייט... צו... (די זעלבע בעוועגונג) נו, מיט איין וואָרט, אַ פֿי-
סעל מעהר פֿאַרזעריש...
מאַל טעניו (מיט אַ נעטוישטען בליק): ס'איז דאָך אָבער אַ
זעהר ערנסטער בעטראַכטונג... אַ זעהר ערגסטע פֿאַרשונג... וועגען דער
פֿאַטאַגאַנישע פֿאַליציני... (איראַניש) און דאָס קאָן דאָך נישט זיין אינ-
גאַנצען פֿאַרזעריש...

קאַמיסאַר (אַפֿגיינענדיג): ווער זשע איז שולדיג? איך!

מאַל טעניו: אייך, אַלענפֿאַלס, דאַנק איהר, ה' קאַמיסאַר...
פֿערבייטערט) און מ'בעקלעגט זיך נאָך אויפ'ן נידריגען עטאַנד...

אויף דער ירידה פֿון דער פֿאַנצויזשער פרעסע...
 קאַמיסאַר: אַלץ פֿאַלש, מאַלטעניו, די פרעסע... טעאָ-
 טער... דער געשמאַק פֿון דער געזעלשאַפֿט... די פֿאַליצי פֿאַלט
 אויך... און פֿאַטאַגאַניע אויך... מיר לעבען אין אַ עטאַלע פֿון פֿאַ-
 לען... מ'קאָן דאָ גאַרנישט מאַלען... דאָס איז פֿאַר אונז נישט קיין
 נייעס... נו, גוט, אויף ווידערזעהן!
 מאַלטעניו: אַלענפֿאַלס אָבער איז עס טרויעריג... זעהר
 טרויעריג... אויף ווידערזעהן, ה' קאַמיסאַר (מאַלטעניו נעהט אַוועק
 מיט פֿערצווייפֿעלטע בעהענונגען).

צווייטער אויפֿטריט.

דער קאַמיסאַר, דערנאָך פֿלאַראַ טאַמבור.
 ערשטער און צווייטער פֿאַליציאַנט.
 קאַמיסאַר (האָט זיך גענומען צו דער אַרבייט. אַרבייטענדיג,
 פֿיפֿטער זיך אונטער. פֿלוצלינג הערט זיך אונטער ביהנז ווי אַ טוטעל
 פֿון אַ מהדוקה, גראָבע מענער-שטימע, נאָך וועלכע ס'הערט זיך פֿון
 צייט צו צייט נאָך אַ העכערע דורכֿרינגענדע פֿרויען-שטימע, דער קאַמי-
 סאַר הויבט אויף דעם קאַפּ אין דער ריכטונג פֿון וואָנען ס'הערט זיך דער
 טוטעל, גלעט די האָר, פֿערדרעהט די וואָנסען, גלייכט זיך אויס די מאַג-
 זשעטען, נעהמט אָן אַ זיגערניש אויסזעהן. דער טוטעל דערגעהערט זיך און
 דיטיר עפענט זיך. ס'קומען אַרײַן צוויי פֿאַליציאַנטען, וועלכע שלעפען גראָב
 פֿלאַרע טאַמבור, וואָס בעמיהט זיך אַרויסצורייסען פֿון זײַ. פֿלאַראַ
 געהט אָנגעטון ווי אַ נאַמען-פֿרוי. זי איז שטאַרק געפורעט, טראָגט אַ גרויסען,
 שרייענדען הוט מיט רײַשע פֿעדערען, אַ חעל קלייד אונטער אַ מאַנטעל
 מיט אַ פֿוטערן אונטערטלאָך).

פֿלאַראַ (וועהרענדיג זיך): ווילדע מענשען... בהמות...
 ווי שעמט איהר זיך נישט אַזוי צו בעגען מיט אַ פֿרויענצײַמער?...
 פֿאַזט מיך ענדליך אָב... בהמות!
 קאַמיסאַר: וואָס איז דאָ? וואָס איז דאָ?... (קוקענדיג
 אויף פֿלאַראַ'ן, מיט אַ האַרמע שטימע): וואָס? שײַן ווידער איהר?...
 1 = טער פֿאַליציאַנט: יאָ, ה' קאַמיסאַר... מיר האָ-
 בען זי ווידער פֿערנומען; זי זעהט זיך דאָ... אויפֿן טראַטאַר...
 דער טײַטער

פֿאַר'ן קאָמיכאַריאַט...

קאָמיסאַר (אויפֿגענוט): פֿאַר'ן קאָמיכאַריאַט... אָ!...

פֿלאָראַ: דאָס איז נישט אמת... איהר, ווילדע מצנשען...

קאָמיסאַר: שווייגט!... וואָס זיצט עפעס אַ רוח אין אַיך?

ער קערפער? אין אַזאַ צייט און אין אַזאַ הוט? מ'ברענגט אַיך

שוין דאָ אַהער, דאָכט זיך, דאָס צוואַנציגסטע מאָל?

1. טערפֿאָליציאַנט (צו פֿלאָראַ): איך בעט אַיך,

האַלט זיך רוהיגער...

2. טערפֿאָליציאַנט: מעהר, ה' קאָמיסאַר... מעהר

ווי דרייסיג מאָל.

פֿלאָראַ: אַך!... סאָ איז וואָס?

קאָמיסאַר: זעהט, ווי איהר זענט דאָנקבאַר פֿאַר מיין גוט-

קייט... מיינע פֿרױנדלעכע מיין שוואַכקייט...

פֿלאָראַ: דאָזט מיך אָב... ס'טוט מיר וועה... איהר וועט

מיך אפֿשר נאָך איינזעצן אין טורמע?

1. טערפֿאָליציאַנט (יאָכט גראַב): כַּע... כַּע...

פֿייגעלע...

2. טערפֿאָליציאַנט (אויך אַזוי): קום...

פֿלאָראַ: חורים!

קאָמיסאַר: שווייגט!... פֿערערגערט נישט אייער פֿער-

ברעכען... ער איז אַזוי אויך גענוג ערנסט...

פֿלאָראַ: אָבער ה' קאָמיסאַר... איך בין נישט שולדיג...

דאָס האַבען אָט די ווילדע...

קאָמיסאַר: שווייגט!... (עום פֿאליציאַנט) און איהר לאָזט

מיך אַליין מיט דער פֿערברעכערין... (אַדס ענטפער אויף דער בעווע-

גונג פֿון די פֿאליציאַנטען, זעהר שמאָליק) איך האָב נישט קיין מורא.

(צו פֿלאָראַ, מיט אַ העכערע שטימע) איך וועל איינמאַל פֿאַר זלע מאָל

מאַכען אַ סוף צו אייערע מעשים... פֿאַר'ן קאָמיכאַריאַט... אַ שאַנ-

דע... דאָס איז אַ פֿרעכהייט, דאָס איז געמיין!

פֿלאָראַ: אַך, נין... לאָזט מיך...

קאָמיסאַר: אַ פֿרעכהייט, פֿעראייניגט מיט אַ אָנגריף אויף

דער זיטליכקייט... אויף דער זיטליכקייט פֿון די עהרליכע פֿאלי-

ביצאנטען.

פלאָראַ שטאַרקע פֿערהאנדערטען טאָן: אַרן
קאַמיסאַר: גוט... (צום פּאַליציאַנט) איהר קענט געהן...
(אין טאָמענט, הען די נאָליציאַנטען געהן אָפּ) איהר וועט שוין מעהר
נישט בונטעווען, איהר, עז?

פלאָראַ: אָבער... ה' קאַמיסאַר...
קאַמיסאַר: גענוג... (די פּאַליציאַנטען זענען צוזעק. פֿון
הינטער ביהנע הערט מען גראַבע טריט און ברומענדע שטימען) ווו?
הייסט איהר?... (העלער) ענטפֿערטו...!

(ביידע, פֿלאָראַ און דער קאַמיסאַר, הערען זיך אונטער, אָנ-
שטרענגענדיג די אויגען אויף דער טיר. פּריווע. פּלוצלונג גיט זיך פֿלאָראַ,
הויך צוזאָבענדיג אַ וואָרף פּאַראַוויס און זעצט זיך צום קאַמיסאַר אויף
די קניע, אַרומנעהמענדיג איהם).

דריטער אַיִל־טריט.

פלאָראַ קאַמיסאַר.

פלאָראַ: אַרן טייערער... טייערער! טייערער!
קאַמיסאַר: דו ביזט שטענדיג אַמוזירענד... שטענדיג...
(פֿאַלענדיג) גוטען אָווענד, בעבען (קושט זי) געהט דיר זראַב דעם
הוט...!

פלאָראַ (טוט אויס דעם הוט, לענט איהם אַזעק אויפֿן טיש
און מאַכט נאָך דעם קאַמיסאַר) שוויגט... ווי הייסט איהר?... (קושט
איהם) דו ווייסט, דו ביזט אַ שרעקליכער מענש. נו... (דער קאַמי-
סאַר, זעהר פרעהליך, שאַקעלט זי אויף זיינע קניע, זי אַ קינד) ניין...!

ניין... העקטאַר... איך ב.ט. דיך
קאַמיסאַר (צווינגנדיג): האָפּ, האָפּ, האָפּ... האָפּ, האָפּ, האָפּ...
פלאָראַ: זיין... ניין... זיי האַבען מיך שוין גענוג צוטריי-
טעניט...

קאַמיסאַר: אַריס קינד...
פלאָראַ: דו ווייסט... איך בין ילכער, און זיי האַבען מיר
געמאַכט בלויז פֿלעקען אויפֿן גאַנצען קערפֿער.

קאָמיסאַר (שמילענדיג): מיר וועלען באַלד זעהן... (הילף זי
אַרומנעמען, פֿלאַראַ לאַזט זיך ניט) נו, וואָס עפיס?
פֿלאַראַ: ניין... ניין... שוין גענוג די מעשיות... ניין לאַז
אַבן... (שטעהט אויף, רייבט זיך אָב די הענד און די פֿיס, דענט אַזעק
דעם פּאַסטאַ) זיי בעהאַנדלען מיר זעהר שען, די בהכוח... דו
וועסט זעהן, אַז אין איין שענעם העלען טאָג וועלען זיי מיר נאָך
עפיס צוברעכען... און דו רופֿסט עס נאָך אָן ליבע...

קאָמיסאַר (איז אויך אויפֿגעשטאַנען און צוגעגאַנגען צו פֿאַ-
ר אַן, העלעט ער זיך דעמען): ליבע?... יאָ, אַ פֿערשטענדליכע זאַך, מײן
טייערע... אַ ראַמאַנטישע ליבע... אַ ליבע ון פֿערגאַנגענע טעג...
דאָס דערמאַנט מיר די באַלקאָנען... די זיידענע לייטערס... די פּאַסט-
קאַרטען... בעוואַפֿענטע דינער... (פּאַכט אַ זשעט פּון אַ גיטאַריסט)
און איבער דעם אַלעם שיינט די לבנה... אין אונזער יאָהרהונדערט,
ווען ס'זענען שוין מעהר ניט פֿאַרהאַן קיין געשעהענישען... ווען
די ליבע איז אַזוי מיטעלמעסיג... אַזוי פֿלאַך... געפֿין איך דאָס
פֿאַר פֿער'כשופֿט, אונערוואַרטעט... אין דעם איז פֿאַרהאַן עפיס
שעקספּיר'ישעס...

פֿלאַראַ: וואָס אַזעלכעס?

קאָמיסאַר: איך זאָג, צו דאָס איז עפיס שעקספּיר'ישעס...
אַט וואָס.

פֿלאַראַ: שוין ווידער, זיכער, עפיס אַ פּאַליצייאַישער אויס-
דרוק... יאָ, טאַקע! (פּערטראַכט זיך).

קאָמיסאַר: זיגט נאַאיוויטעט איז ענטזיקענד... (די פֿער-
טראַכטע פֿלאַראַ ווערט טרויריג) וואָס איז מיט דיר?..

פֿלאַראַ: גאַרנישט.

קאָמיסאַר: מיט דיר האָט עפיס פּאַסירט... וואָס?

פֿלאַראַ: נו, גוט, איך געפֿין ניט איין, אַז דאָס זאָל זיין
ליבע... ניין.

קאָמיסאַר: טאָ וואָס זשע ווילסטו?

פֿלאַראַ: אַז מ'פּאַקט דיר, זוזי ווי אַ גאַסען-זייעל...
אַזוי ווי אַ פֿעברעכערין צווישען צוויי פּאַליצייאַנטען... דאָס אַלץ
איז אַמוזיענד... דו וויסטו... אין אָנהויב האָט עס מיך אַמוזירט...

וּקָצָן זײַן... איצט... דאָ אַהער... איצט האָט עס זיך מיר צוגע-
וועסטן...

קאָמיסאַר: נו, לאָז אָבן לאָז אָב...

פּלאָראַ (בלאָזט זיך שטאַרק): דאָס ערנידעריגט מיך... (א)
קליינע פּויוט) און איך בין זיכער, אַז דו וועסט מיך נאָך לאָזען
קומען אויף אונזערע ראַנדעוואַען אין אַ קרעטע פֿאַר אַרעסטאַנ-
טען... אַז ס'זאָל זײַן נאָך ראַמאַנטישער...
קאָמיסאַר: דו טרייבסט איבער...
פּלאָראַ: און אַחוץ דעם... אָט וואָס... איך וויל נישט
מעהר...

קאָמיסאַר (מעלאַנכאָריש): דו האָסט נישט קיין פֿאַנטאַזיע
קינד, קיין פֿאַנטאַזיע... דו האָסט נישט אין זיך קיין ליבע צו אוי-
סערגעוועהנליכע געפֿיהלען... דו בעזיצט נישט קיין ליידענשאַפֿט...
פּלאָראַ (ווי פֿאַרגעוואַרפֿען): אַיך? (קוקט אוהם שאַרף אין די
אויגען אַריין, נלעטענדיג זיינע האַר פֿון קאַפּ) אַך! העקטאַר... דערמאַן
זיך נאָר...

קאָמיסאַר: יאָ... יאָ... איך פֿערשטעה... איך וויל זאָ-
גען, אַז דו האָסט נישט קיין מח-ליידענשאַפֿט... דו ביזט פֿאַר אַ
נאַרמאַלע ליבע... אַ ריכטיגע... ביי זיך אין דער היים... אַך, גאַט...
דאָס איז אויך אַזשאַנר אָן און פֿאַר זיך... און איך — איך האָב
אַזוי ליב די פֿאַעטישע ליבע... דעם קאַמף... די געפֿאַהר... שטע-
רונגען... ראַמעאַ... ערנאַני... נישט צו מאַכען! איך האָב שוין אַזאַ
נאַטור...

פּלאָראַ: אָ! דו האָסט!

קאָמיסאַר: נו, נו, קום אַהער... קום אַהער... (שלעפּט
זי צו דער וואָפע אין דער טיף סצענע).

פּלאָראַ (נאָך אַ דייכען ווידערשטאַנד, ראָוט זיך צושלעפען צו
דער וואָפע און זעצט זיך ווידער אויפֿן קאַמיסאַר'ס קניע): דאָס איז
אויך אמת... הער נאָר, טייערער... מיר מוזען אויסזוכען אַ אַנדער
מיטעל ווי זיך צו זעהן... מיט איין וואָרט, געפֿין עפעס אַ אַנדער
מיטעל, דו... ביזט דאָך עפעס אַ פֿאַליצימאַן!
קאָמיסאַר: ניין... איך פֿערויכער דיך... איך האָב נישט

קײן אַנדער מיטעל. דאָס איז דאָס דאָס איינציגע, וואָס שטעלט צוברידען מיין חשק צו אַוואַנטורעס... און גלייכצײטיג פּאָלישטענע-דיג אונז-פּערהרליך פֿאַר מיר... איך נױטיג זיך אין זיכערהײט... פֿערשטעהסט, נײַט פֿאַר מיר?... נאָר פֿאַר מיין נאָמען... וואָס זאָל מען טון?... און אויסערדעם, ווערט מיין פֿרוי וואָס אַ טאָג אַליץ אײפֿערזיכטיגער... זי קוקט מיר נאָך... שפּיאַנירט און געהט מיר נאָך טריט נאָך טריט... הער, אָט נאָר וואָס... איז זי דאָ געווען גע-גענאיבער... אין אַ דראַשקע... מיט אַ וואַאל אויפֿן פּנים... אַ שרעק-ליכע... זיך איפֿערצוצײגען, צי איך בין טאַקע באמת צוריקגעגאַנגען גען אין בײַרוץ... זי איז אויף אַלעם פֿעהיג... מיין פֿרוי איז פֿע-היג צו אַליץ.

פֿלאָר אַ: דיין פֿרוי... דיין פֿרוי... (קוקט איהם שאַרף אָן אייניגע סעקונדען) ערשטענס... פֿון וואָנען קומסטו עס עפֿעס אַזאַ שײַנקער?...
קאָמיסאַר: פֿון טעאַטער...
פֿלאָר אַ: פֿון טעאַטער?... דיין פֿרוי... (נױט זיך צו צו-הײנען) דו ליבסט מיך נײַט...
קאָמיסאַר: וואָס... איך ליב דיך נײַט?
פֿלאָר אַ: נײַן... אַלענפֿאַלס... איצט ליבסטו מיך נײַט...
קאָמיסאַר: נו... איך פֿערגעטער דיך... גיב מיר דײַנע ליפֿען.

פֿלאָר אַ (יאָזט זיך קושען): אַ, יאָ... נאַטירליך... דאָס וועסטו קײנמאָל נײַט פֿערשעטיגען.

קאָמיסאַר (קאָמיש זײדענשאַפֿטריך): דײַנע ליפֿען... דײַנע ליפֿען... דיפֿען... איך ליב דיך נײַט?... ווען איך וואָלט דיך נײַט געליבט... קינד מײַנס... וואָלט איך דיך געלאָזט וואַרטען גאַנצע שעה... בײַנאַכט אויפֿן טראַטואַר... אין אַ רעגען... קעלט... שניי... חאַלט איך דיך אַרויסגעשטעלט צו ווערען אַזוי פֿרעך בעלײדיג פֿון די פֿאַרבייגעהער... עזות/קײטען פֿון מײַנע פּאָליצײ:טען... קראַנק ווערען אויף אַ לונגען-ענטצינדונג... קאָן נאָך זײַן עפֿעס ערגערס? בערעכען עס... נישט נערווען... קאַלטבלוטיג... (רונט און מיט פּאַטאַם) קינד מײַנס, אָט די קרבנות... וואָס דערהױבען די

גשמה... וואָס רייניגען דעם גייסט... די גרויסע קרבנות... זיי
פֿערלאָנגט מען נאָר פֿון געליבטע פֿערזאָגען... אמת'דיג געליבטע...
ליידענשאַפֿטליך געליבטע...

פֿלאָראַ (א ביטער צוטומעלט, גישט פֿערשטעהענדיג איהם גענוג
דייטליך) דו זאָגסט עס?...

קאָמיסאַר: נו, יאָ... איך זאָג עס... דאָכט זיך, אַז איך
זאָג עס... איך זאָג עס דערפֿאַר, ווייל ס'איז אמת... עהרענוואָרט
(פֿלאָראַ שאַקעט מיטן קאָפּ) דו האָסט געלעזען בורזשע?
(פֿלאָראַ שאַקעלט אויף ניין) דאָס פֿערשכורן זיך אין זעלבסט-
אויפֿפֿערונג... דער תענוג אין ליידען...

פֿלאָראַ (ציהט מיט די אַקסען): נאַרישקייטען!

קאָמיסאַר: וואָס פֿאַראַ נאַרישקייטען?... א פֿסיכאָלאָגישער
אמת... א פֿסיכאָלאָגישער און קייסטליכער, קינד מיינס... דאָס, וואָס
ס'קוועלט מיך... דאָס, וואָס פֿערדריסט מיך אַ ביסעל... איז דאָס,
וואָס איך בין דיר געצוואונגען דאָס אַלץ צו זאָגען... אנדערע
פֿרויען... פֿרויען, וועלכע האָבען געלעזען בורזשע... וואָלטען עס
פֿערשטאנען... וואָלטען עס געפֿיהלט... מאַמענטאַל...

פֿלאָראַ (נאָך אַ ווייל נאָכאַראַכטען): ס'קאָן זיין, אַז דו ליבסט
מיך, נאָר אַכטעסט מיך ניט... (קאָמיסאַר טאַכט אַ פֿראַטעסירערע
בעוועגונג) ניין, דו אַכטעסט מיך ניט... אמת, איך בין בלויז אַ גא-
סען, פֿרויען... דו אַכטעסט מיך ניט... גענוג.

קאָמיסאַר: דאָס איז גוט! דו ביזט אַראָב פֿון זינען...
(מאַכט אַ ברייטען שטעט) אַט איז די ווייבערשע אונגערעכטיגקייט...
און זייער אונלאָגיק!

פֿלאָראַ: ניין... ניין... (דער קאָמיסאַר ווייל זי גלעצען)
טשעפע ניט מיט די הענד... מיט איין וואָרט... איך קום דאָ אהער
אויפֿן ראַנדעוואו אויף אַזאַ אופן, ווי מ'וואָלט מיך געשלעפט אין
טורמע סען—לאַזאר...

קאָמיסאַר: אַט... אַט דאָס איז טאַקע דאָס עקסצענטרישע.
קלאַראַ: אַן ווירקליך!

קאָמיסאַר: יאָ, עקסצענטרישע... שעקספירישע... ווי אַזוי
איך פֿיהר דיך קינסטליך דורך פֿאַר מיינע בעצאָמטע, אַגענטען... פֿון

גאנצען ב'וראָ... אַלס גאַסען-מיידעל... און ניט אַלס מיין געליבטע...
מיין פֿערגעטערטע געליבטע... און איך אַכט דיך ניט?... און זיי
נאָכדעם דעליקאַט!...

פֿל אָר אַ (אַ ביסעל נעריהרט): העקטאַר!

קאָמיסאַר: אַ, ניין, דו ווייסט... דאָס נעהמט צו דעם מוט...
און... ס'זוירקט שווער (מוטיגער) נו, דער טייוועל זאָל עס נעהמען!
ווער האָט דיר אַרויסגעוויזען מעהר אַכטונג ווי איך?... און אויף
פערשידענע אַפנים?... קאָנסטו כיר פֿאַרוואַרפֿען, אַז כ'האַב ווען אַ-
מאָל בעזאַהלט פֿאַר דיין ליבע?...
פֿל אָר אַ: ניין.

קאָמיסאַר: האָב איך דיר געגעבען ווען אַמאָל אַפֿילו
איין פֿרוטה... אַפֿילו קיין פֿרוטה?

פֿל אָר אַ: אָבער... אַפֿילו קיין איינציג בוקצעל פֿלומען...
קאָמיסאַר: נו? זעהסטו דאָך!

פֿל אָר אַ: יאָ... אָבער ניט וועגען דעם האַנדעלט זיך.

קאָמיסאַר: וואָס?... נישט וועגען דעם האַנדעלט זיך?...
די גאַנצע זאָך בעשטעהט דאָך אין דעם...

פֿל אָר אַ: דו קאָנסט זאָגען, וואָס דו ווילסט... איך שעם
זיך צווי אַהער צוקומען... איך האָב נאָך בושא אין מיר... און
אויסערדעם... איך פֿערוזכער דיר... דאָס צושטערט מיר מיין גאַנץ
פֿערגניגען. פֿאַרוואָס קומסטו ניט צו מיר?

קאָמיסאַר: אונמעגליך...

פֿל אָר אַ: ביי מיר איז זעהר אַנגענעהם... אַלץ אין ראָזע און
קרעם-קאָלירען... דאָרט שמעקט ניט מיט טאַפּאַק און אַלטע פּאַ-
ליציאַנטען, ווי אין דיין אַלטען פֿאָך... און דו האָסט דאָרט
אַלץ אונטער דער האַנד... העקטאַר, בערעכען זיך נאָר!

קאָמיסאַר: אונמעגליך!...

פֿל אָר אַ: די מאַמע וועט אונז גוט אויפֿנעהמען...
קאָמיסאַר: ניין... ניין..

פֿל אָר אַ: אָבער... דאָ איז דאָך גאַרניט דאָ... לאַמיר געהן
צו מיר, האָסטו...
קאָמיסאַר: און מיין פֿרוי? וועגען דעם טראַכטו ניט? אַ.

גיין, א דאָנק... דו ווילסט, אָז מיין פֿרוי זאָל אונז טרעפֿען אַרומ-
 גענומען... קאָנסטו זיך פֿאַרשטעלען: מיך געפֿאַקט פֿון דער ווייב
 און אַ געזונטאונגענער, אַלס בעאַמטער... צו בעשטעטיגען, אָז דער
 מאַן איז געווען אונטריי דער פֿרוי?... אַ שצנע לאַגע!
 פֿלאַראַ (בייסעדיג): נו, וואָס?... דאָס וואָלט געווען אַמוזי-
 רענדל... דו האָסט דאָך אַזוי ליב זעלטענע איבערלעבנישען, דאָס
 דאָס איז דאָך, ווי דו זאָגסט, שען... שען...
 קאָמיסאַר: ניין... ניין... גענוג מיט די נאַרישקייטען...
 אונז איז דאָ זעהר גוט... (נעהמט זי אָן ביי דער טאַליע). מיר האָבען
 דאָ אַלץ אונזער די הענד... כַע... כַע...
 פֿלאַראַ (אַרויסרייסענדיג זיך פֿון וויגע הענד): הער אויף...
 דאָס צו רוה... דו ביזט עס ניט ווערט...
 קאָמיסאַר (אַ ביסעל אויפֿערענט): און אויסערדעם, איז
 פֿאַר מיר, אַ מענש מיט פֿאַנטאַזיע, אַ מהימענש... (פֿלאַראַ ציהט מיט
 די אַקסלען) פֿאַר מיר אַ ליידענשאַפֿטליכען... (שטייט זיך צווייגענדיג צום
 אויער) אַ קאַליע געמאַכטען... יאָ, יאָ... אַ קאַליע געמאַכטען... ווען דו
 קומסט אַ צושוּיבערטע... אַ צונערטענע... אַ ביסעל בעשמאַצ... וועה-
 רענדיג זיך ווי אַ פֿריגעלע פֿון די גראַבע הצנד פֿון מיינע העלדי-
 שע פֿאַליציאַנטען... וואָס זאָל איך טון?... דאָס ברענגט מיך פֿאַלד
 אַריין... אין אַ גוטע שטימונג... דאָס מאַכט קאַכען מיין בלוט...
 דאָס... (ווייל זי ווידער אַרומנעהמען).
 פֿלאַראַ (אויפֿשעהענדיג): דו ביזט מיר עקעלאַהאַט... דו
 ביזט אַ גרויסער עגאָאיסט... יאָ... אַנאַלטער בעל-עברה'ניק... אַ
 אויסוואַרף... און דו זאָגסט מיר אַלץ נאַרישקייטען... און דיין
 פֿרוי?... כאַ-כאַ!... איך שפיי אויף דיין פֿרוי! האָסטו דען אַ פֿרוי?...
 פֿון וואָנען ווייס איך?
 קאָמיסאַר (שמעהט אויך אויף): פֿלאַראַ!
 פֿלאַראַ: און דיין טעאַצער?... זיי קומען שטענדיג פֿון
 טעאַטער. ווי עהנליך דאָס איז!
 קאָמיסאַר: מיין אַמט...
 פֿלאַראַ: צד! איך זעה טאַקע, ווי דיין אַמט זעהט אויס...
 נישקשה, אַ גאַנץ גוטער אַמט... אַלע שלעפֿערינס...

קאַמיסאַר: פֿלאָראַ!

פֿלאָראַ: לאָז מיך צו רוה!

קאַמיסאַר: נו... הער!...

פֿלאָראַ: לאָז מיך שוין אַמאָל צו רוה... דו האָסט מיך

דערעסען! (נישט קיין גרויסע פּויוע).

קאַמיסאַר (נאַניץ טרוקען): דו ווייסט דאָך, פֿלאָראַ, אַן

איך האָב פֿינד אַזעלכע מעשיות... איך האָס אַזעלכע סצענעס...

איך וואָלט לִיבער געבליבען אין דער הייז... ניין, מײן פֿרוי...

אַזעלכע מאַכט מיר אויך גענוג אַזעלכע סצענעס...

פֿלאָראַ: אויסגעצייכענט, בלייב זאָרט!

קאַמיסאַר: פֿלֶזְדֶרְג! (כאַפט זי אָן)

פֿלאָראַ: אַוועק!...

קאַמיסאַר: הער אויס!

פֿלאָראַ: אַוועק!

קאַמיסאַר: דו ביזט ניט גערעכט... איך פֿערזיכער דיר,

אַז דו ביזט ניט גערעכט...

פֿלאָראַ: אַוועק... אַזעק!...

קאַמיסאַר: דו ווייסט ניט, צו וואָס... דער פֿעס קאָן צו-

ברענגען אַ פֿאַליציי-קאַמיסאַר...

פֿלאָראַ (ראַכט גערועז): כאַ, כאַ, כאַ! (אין דעם מאָמענט

הערט זיך אין קאָרידאָר דער קלאַנג פֿון שווערע טריט און גראָכע שטימען...

ביידע פֿלאָראַ און דער קאַמיסאַר, שמעיען זיך אָב... הערען זיך צו,

שווייגענדיג, קוקע דיג אויף דער טיר).

קאַמיסאַר: אַ שענע געשיכטע!... וואָס איז שוין ווידער

דאָרט?

פֿלאָראַ (פֿערביטערט): אפשר ברענגט מען דיר אַ נייע גע-

ליבטע?

קאַמיסאַר: שווייג!... מ'געהט אָהער (נעהט שנעל צו צו

זיין טיש) זען דיר אויף דיין פֿריהערדיג אָרט... אָט דאָרט... ווי

פֿריהער... דיין הוט... (וואַרפט אַהר דעם הוט) און פֿראַטעסטיר...

שטעל זיך אַקעגען... דו טיסט דאָך דיר אָן דעם הוט פֿערדרעהט...

שנעלער, לעבעדיגער... פּראַ-עזטיר דרייסט... רייד צו מיר פֿרעך...

איך האָב ליב פֿרעכהייטען... בעליידיג מיך טאַקי... גוט... שריי...
שריי אויף מיר... (דאָס גערויש דערגעהנטערט זיך) שריי אויף זיי...
נו... אייל זיך צו...

פֿלאַראַ (טוט אָן דעם הוט): אַזוי ווילסטו?
קאַמיס אַר: נו, יאָ... דער טייוועל זאָל עס נעהמען!... נו
נו (רי טיר עפענט זיך און צוויי פּאַליציאָנטען, שלעפענדיג אַ אַרימאָן, קומ
מען אַרײַן אין בױרע מיט אַ גערויש) שװײגט... שװײגט... איהר—
פֿרעכע, שװײגט.

פֿלאַראַ: דאָס איז ניט אמת... זיי האָבען געזאָגט ליגענד...
די בהמות... ווילדע מענשען... מערדער... און דו אויך... דו
בהמה... אויסוואַרף... בהמה... בהמה... בהמה!
קאַמיס אַר (צופֿירדען): אײס־צײכענט... אָט אַזױ... (כאַפּט
זיך צוריק) שװײגט... ווי רופֿט מען אײך דאָרט? איהר זאָלט זיך
ניט ערלױבען מיך צו דױצען...
פֿלאַראַ: דו עקעלאַפט בעשעפֿעניש?

פֿערטער אויפֿטריט.

די פֿאַרײגע, זשאַן געניל, דער ער-

שטער און צווייטער פּאַליציאָנט.

ביידע פּאַליציאָנטען בעגריינען אויף אַ מינוט זייער געפּאַנגענעם און
חידען זיך וואַרפֿען אויף פֿלאַראַ'ן, וועלכער ביידע בעווייזען זייערע פֿויס-
מען און אויף וועלכע זיי וואַרפֿען ביידע בליקען.

1-טער פּאַליציאָנט: דער טייוועל זאָל זי נעהמען!

2-טער פּאַליציאָנט: אין אַרעסט!

קאַמיס אַר: פֿאַזט צורוה די דאָזיגע פֿרוי... איך האָב
נאָך מיט איהר ניט געענדיגט... אַ רוח איז אין איהר אַרײַן... (ווייזט
אָן אויף זשאַן געניל) וואָס איז דאָס?... (צו זשאַן געניל) וואָס
וואָס איז דאָרט? (קוקט אויף איהם) הם... אַ שמוציגע צורה... וואָס שלעפֿט
איהר זיך עפעס אַרום איבער די גאַסען אַזוי שפעט ביינאַכט?
זשאַן געניל (נעהמט אַראָב דעם הימער, רייבט זיך די הענד
און קוקט אויף פֿלאַראַ'ן מיט מיטגעפֿיהל, פֿערטאָנדע-ונג, זעהר

קירץ): אַן, ה' קאַמיסאַר... אַרימע לייט האָבען ניט קיין בעשטימטע
טע שעה'ן...

קאַמיסאַר: ניט קיין בעשטימטע שעה'ן? ... בעשטימטע
שעה'ן... וואָס רעדט איהר דערט? ... ערלויבט זיך ניט צו שפּאַסען
פֿון מיר... (צו די פּאַריזיאַנען) און איהר... פֿאַרוואָס האָט איהר
איהם ניט אָבערפֿיהרט גלייך אין אַרעסט?

1-טער פּאַליציאַנט: דער מענש גיט אַריינגעגאַנגען
אַהער לויט זיין אייגענעם ווילען...

קאַמיסאַר: דאָס איז ניט קיין תירוץ... אַריינגעהן קאָן
מען דאָ לויט דעם אייגענעם ווילען... אָבער ניט אַרויסגעהן...

1-טער פּאַליציאַנט: ער וויל מיט אייך ריידען ווע-
גען אַ דרינגענדע זאַך (וואָס און נעגיל מאַכט בעשעסטיגענדע זשעס-
טען).

קאַמיסאַר: וועגען אַ דרינגענדע זאַך? ... מערקווירדיג...
און ווען אלע פּאַריזער גנבים זאָלען וועלען מיט מיר ריידען ווע-
גען דרינגענדע זאַכען... האַלב צוויי ביינאַכט... ווען איך בין פֿער-
נומען... וואָלט איהר זיי אויך דאָ אַריינגעפֿיהרט אין מיין ביהר?

1-טער פּאַליציאַנט: אָבער... ה' קאַמיסאַר... (וואָס
נעגיל מאַכט ווייטער בעשעסטיגענדע זשעסטען) הערט אויף, איהר...
שטעהט גלייך? ... (גיט איהם אַ שטויס).

קאַמיסאַר (צו זשאָן געניל): נו... רעדט... און איהר
זייט שוין דאָ... נאָר שנעלער...

זשאָן געניל: עט שולדיגט... ערלויבט... ה' קאַמיסאַר...
איך וועל אייך דערצעהלען...

קאַמיסאַר: איהר וועט מיר דערצעהלען? ... איהר וועט
מיר דערצעהלען? ... וואָס יוט איהר מיר אַזוינס דערצעהלען...

זשאָן געניל (נוט איינענדיג זיך): אָט, ה' קאַמיסאַר...
(שמייכלענדיג) איך האָב אייך עפּעס געבראַכט... עפּעס גאַנץ אוי-
סערגעווענהליכעס... איך דאַב עס געפֿונען... ערשט מיט צעהן מי-
נוט צוריק... אויפֿן טראָטור...

קאַמיסאַר: אויך... אויפֿן טראָטור... (קוקנדיג אויף
פֿלאַראַץ) פּשוט צום ערשטונען היפּיל גוטע זאַכען מאַכעניט היינט

ביינצכט אויף די טראַטראַצען פֿון פֿאַריו...
פֿל אַר אַ: רעדט ווייטער... איהר... שענע צורה!

1-טער פֿאַליציאַנט (ווי זיך האַרפֿען אויף איהר): דער
טייוועל זאָל עס נעהמען!

קאַמיסאַר: קאָז צו רוה... הער אויף!... איך שטעה הע-
כער פֿון דעם... איך בעמערק... (צו ושאַן געניד'ן) וואָס האָט איהר
געפֿונען... (מיט פֿעראַכטונג) אויפֿן טראַטראַר?...

זשאַן געניד: אָט דאָס, ה' קאַמיסאַר... (נעהמט אַרויס פֿון
די צוריסענע טיילען פֿון זיין מלבוש אַ טייסער, און דערזאָנגט איהם
דעם קאַמיסאַר).

קאַמיסאַר: וואָס?

זשאַן געניד: אַ טייסער, ה' קאַמיסאַר... אַ טייסער
פֿון שוואַרצען סאַפֿיאַן, מיט זילבערנע עקען...

קאַמיסאַר: אַ טייסער?... (סקעפטיש) אַהאַ... איך ווייס...
און אין דעם טייסער ליגט, נאַטירליך, גאַרניט?... (ציהט מיט די
אַקסלען, די פֿאַליציאַנטען אויך).

זשאַן געניד (שטייכערט ביטער): גיט אַליין אַ קוק, ה'
קאַמיסאַר...

קאַמיסאַר: פֿערדרעהען מיר אַ קאַפּ האַלב צוויי ביינאַכט
צוליב אַ טייסער... (זענט דעם טייסער) אויב דאָרט איז גאַרניט
דאָ... היט זיך... (בעקוקט דעם טייסער, נעהמט פֿון איהם אַרויס אַ פֿע-
קער באַנקאָטען און צעהלט זיי תּופֿף איבער) אַלענפֿאַלס... אַלענ-
פֿאַלס... איז עס אַ אונזין... דאָס איז אונמעגליך... (צעהלט ווייטער
די באַנקאָטען, אין דער זעלבער צייט מאַכט זשאַן געניד צו די פֿאַ-
ליציאַנטען בעשטעטיגענדע סמנים, וועלכע דריקען אויס די פֿערוואַנדע-
רונג, און וועלכע דער קאַמיסאַר דאַרף זיך געפֿינען... די פֿאַליציאַנט-
טען ענטפֿערן אָב מיט בייזע בליקען און גראָבע זשעסטען).

קאַמיסאַר (מיט אויגען פֿור מיט בעוואַונדערונג): וואָס איז
דאָס? וואָס איז דאָס?... דאָס איז דאָך עפֿנס אַ פֿשוף... דאָ ליגען
דאָך צעהן טויזענד פֿראַנק!... (צעהלט איבער אַ דרום מאָל דאָס פעקעל)
עהרענוואַרט... דאָ ליגען צעהן טויזענד פֿראַנק!...

זשאַן געניד (שאַקלט מיט'ן קאַפּ מיט אַ גוטאָטיג אויס-
זען)

זעהן): יא... צעהן טוי ענד פראנק, ה' קאמיסאר... (די פאליציאג-
טען קוקען איצט אויף זשאן געניל'ן מיט א אויסדריק פון ספק, פֿול-
פעהלאונדערונג און דרוך-ארץ) נו, יא... נו, יא...

קאמיסאר (גריבלענדיג זיך אין די אנדערע אבמיינונגען פֿון
טיימטער): דער טייוועל זאָל עס נעהמען... דאָס איז דאָך אַ גוואַל-
דיגע סומע... אַ גוואַלדיגע סומע... אַ גאַנץ פֿערמעגען... אַ עשירות...
זשאַן געניל (פֿיראָואַמיש): אַז כִּיגִיב אַ טראַכט, אַז ס'ווע'
בען פֿאַרהאַן מענשען, וואָס אין זייער טייסטער געפֿינען זיך גאַנ-
צע צעהן טיווענד פֿראַנק... און וועלכע זענען מיט זיי אַזוי אַזנ-
פֿאַרויסטיג... נעהמט מיך פשוט אַרום... אַ רחמנות...

קאמיסאר: און איהר האָט עס געפֿונען?
זשאַן געניל: יא, ה' קאמיסאר.
קאמיסאר: אַלענפֿאַלס... אַלענפֿאַלס איז עס אויסער-
געוועהנליך...

פֿלאַראַ: דאָס איז שעק... דאָס איז שעקס...

1-טער פּאָליציאַנט: שווייגט...

2-טער פּאָליציאַנט: דער טייוועל זאָל עס נעהמען!
קאמיסאר: לאָזט צו רוה... הערט אויף... (צו זשאַן
געניל) און ווי אַזוי האָט איהר עס געפֿונען?

זשאַן געניל: גאַנץ געוועהליך, ה' קאמיסאר... (נעהמט
זיך אָן מיט מוט, מיר צו דערצעהלען) אָט ווי ס'איז געשעהען (פֿרויע).
ס'איז געווען אַניערך אַ פֿערטעל אַיינס... האַלב אַיינס... איך בין
געווען אויפֿן בולוואַר... ביים אַריינגאַנג אין טעאַטער ווִדעויל...
קאמיסאר: אַהאַן איהר בעוולכט די ערשטע פֿאַר-
שטעלונגען... איהר אויך?

זשאַן געניל (בעשיידען): ס'פֿאַכירט! (פרעט צוריק צו
דער ערצעהלונג) נאָר די פֿערגרעסערטע קנקרענען... די מידיג-
קייט נאָך אַ הונגעריגען טאָג... און מיין ברוך... איך בין, דאַרפֿט
איהר וויסען, ה' קאמיסאר, אַגעבראַכענער און דאָס קוועלט מיך
שטאַרק... און מאַכט מיך אַזוי שווער בעוועגליך. גענוג, אַז צוליב
דעם האָט מען מיך מיט יאָהרען צוריק בעפֿרייט פֿון מיליטער-
דינסט... יא... אַלאַן... צוליב דעם אַלעם, פֿערשטעהט איהר, האָב

איך געהאט א לעבערליכע פרנסה... אך, א ביטער רחמנות... צוויי
סו... אי דאָס אויסלענדישע... ס'האָט עס מיר אַריינגערוקט עפעס
אַ שענער הערר... אַזאַ ווי איהר... הערר קאָמיסאַר... אַ גוט גע-
קליידעטער הערר... נישטאָ וואָס צו ריידען!... אַ ווייסען האַלבוטך...
בריליאַנטענע ספינקעס אויפ'ן פאַרהעמדעל... אַ שטעקען מיט אַ
גאַלדענעם קאָפּ... אינגאַנצען זייד און פּוטער... ער האָט זיי מיר
געגעבען דערפאַר, וואָס ל'האָב איהם געעפּענט דאָר טירעל פֿון דער
קאַרטע... (ציהענדיג מיט די אַקסען) צוויי סו... צוויי שלעכטע
סו... אַזאַ אַרימען אביון ווי מיר... אַ מיליאָנער!... איז דאָס ניש
קײן רחמנות!...

קאָמיסאַר: דאָס איז, נאַטירליך, זעהר בעדויערנסווערט...
נאָר וועלכען אַרימאָן האָט ער עס בעסער געדאַרפט אַוועקגעבען
לויט אייער מיינונג... איהר זאָלט קיינמאָל נישט בעשולדיגען קיין
מיליאָנערען, טייַקסטער... זיי זענען אונבעדינגט נויטיג אין געזעל-
שאַפטליכען מעכאַניזם, און אַז ס'וואָלטען מעהר נישט עקזיסטירט
קיין מיליאָנערען... וואָלט איהר געפֿונען אויף די טראַטואַרען...
אַזעלכע... טייַסטער? נו, דערצעהלט ווייטער...

זשאַן געניל (אַ ביסעל צוטומעלט): קוקענדיג... אויף די
דאָזיגע צוויי סו, וועלכע האָבען נישט קיין ווערט, האָב איך זיך
געטראָצט: אַ שלעכטער טאָג... זאָל ער זיין פֿערשלאַטען אין
פֿאַרלויף פֿון גאַנצע דריי וואָכען האָב איך נאָך נישט געהאַט אַזאַ
שלעכטען טאָג... ער אמת מ'קלאָגט זיך אויפ'ן שילשטאַנד אין
האַנדעל... און אויב ס'זענען אין דעם שולדיג די ענגלענדער... מי
מ'שמעסט אין די צייטונגען...

קאָמיסאַר: אין אַלעם זענען שולדיג די ענגלענדער...
זשאַן געניל: אויב אַזוי, זאָלען זיי זיין פֿערשלאַטען...
זאָל זיי דער טייַוועל נעהמען!...

קאָמיסאַר: ריכטיג... איהר זענט אַ פאַטריאַט... אָבער צו
דער זאָך... צו דער זאָך!

זשאַן געניל: איך געה צו איהם צו, ה' קאָמיסאַר...
זאָל אָבער דער טייַוועל נעהמען ס'ין געבראַכענקייט
קאָמיסאַר: שנעלע... שנעלע!...

זשאן געניל: צוויי... איך, ה' פאליציי-קאמיסאר, וואוי
אויפ'ן אנטווערפענער פלאץ... דאס איז ווייט... איך האב בעשלאָ-
סען אַ היימצוגעהן... ניט פערדירענדיג די האַפנונג צו טרעפן אויפ'ן
וועג עפעס אַ בוטהערציגן טאשען-גנב... אַ פיינעם אַלפאָנס...
אָדער אַ אַרים גאָסען-מידעל... זיי, ועהט איהר... זיי, דעם אמת
געזאָגט... זענען מענשען מיט אַ האַרץ...

פֿלָר אַ: יאָ, דאָס איז אמת...

זשאן געניל (דערזעהלט ווייטער): זיי וואָלטען מיר געגעבען
צוויי סו... צוויי אמת'דיגע סו... פאר וועלכע צוואלט מארגען
געקאנט קיפ'ען ברויט... און דער ווייל בין איך אזוי געגאנגען אַ-
פערטעל שעה... ניט געאייילט זיך... ניט טרעפ'ענדיג קיינעם... פלוצ-
לונג פיהל איך עפעס אונטער די פיס... עפעס וויכטיגס. אין א-
הויב האב איך געמיינט, אז דאס איז בלאַטע... נאר באַלד... האב
איך א טראַכט געטון, אז אפֿשר איז עס גאר עפעס צו נעהמען אין
מויל אַרין... (פויע) עפעס צו עסען!... (רייבט זיך דעם בויך) דער צו-
פאל האט ניט שטארק ל ב אַרימע לייט און גרייט זיי ניט אפֿט צו
אנגענעהמע איבערראשונגען... אבער... וואָס?... מ'קאן דאך קיינמאל
ניט וויסען... אט, אשטייגער!... איך געדענק, אז אמאל האָב איך
אויף דער בלאַנש-גאַס געפונען... א געקאלט שטיק שפּעטען-פֿלייש...
עין האב איך אין יענע נאכט אַ לעב געטון... זיך מ'כבד געווען,
אזוי ווי א ווער הונד... גוט!... (פויע) איך האב זיך
איינגעבויען אויפֿצוהויבען די זאך... און ווען כ'האב זיך דערצו צו-
געריהרט, האב איך א זאג געטון: „געגאנגען, דאס עסט מען ניט...
כ'האב זיך אבגעזערט"... און אין דער אמת'ן האט מען מיך אנגע-
בארט, וואָרום דאָס, ה'קאמיסאר, איז געווען... דער זעלבער אונ-
גליקליכער טייטער... פֿערשטעהט זיך, אז ביים ליכט פֿון נאָהנטען
גאז-לאַמטערן האב איך געפֿענט דעם טייטער און איהם בעזוכט.
אין איין אבטיילונג האב איך געפֿונען אַ פעקל באַנקאטען, פֿערשטא-
לען מיט אַ שפּילקע... אויף די גאס איז ניט געווען קיינעם צו זעהן,
ניט קיין פֿארביגעעהער, ניט קיין הונד און ניט קיין בעלזוי-
סען געוועלפעל. איך האב נאך קיינמאל די גאס ניט געזעהן אזוי
טרויעריג... אזוי טרויעריג... און כ'האב זיך נאָך קיינמאל ניט גע-

פיהלט אזוי ארעם... אזוי ארעם!... (יאט דייכט אראב דעם קאפ און
 גלעט די האר מיט די הענד) אין די אנדערע אבטיילונגען איך
 גארניט געווען... ניט קיין וויזיט-קארטע ... ניט קיין פֿאטאגראפֿיע,
 ניט קיין בריף... ניט קיין שום סימן, לויט וועלכען מ'זאל דערקען
 נען דעם בעל-הבית פֿון דאזיגען עשירות, ווען איך האָב געהאלטען
 אט דאָ... אין דער האַנד... איך האב זיך ווידער אַ טראַכט געטון!
 נו, אשענעם דאנק... מ'זאל עס אוועקטראגען צום פּאליציי-קאמֿי-
 סאר... איך וועל מוזען צוליב דעם צוריקגעהן... און איך בין
 זעהר... זעהר מיד... יא... באמת... די נאַכט געהט מיר ניט, און
 אט, ה' קאמיסאר... איך האב געזוכט צוויי סו... צוויי אמת דיגע סו...
 און זיך אנגעשטויסען אויף 10 טויזענד פֿראַנק!... (א פּערצווייפּלונג-
 ושעסט) פשוט ארחמנות!...

פֿלָאַך אַ גרויס אַרױס אַ גרויסען אינטערעס צו דער ערצהלונג
 האָ אמת, אַ גרויס רחמנות...

די פּאָליצייאַנטען (מאַכען גראַבע ושעסטען און דראָהונגען).
 זשאַן געניל: און איצט, ה' קאָמיסאַר... ס'איז שוין
 שפעט... איך בין צובראַכען און צו מיר איז אזוי ווייט... אויב
 איהר ערלויבט, געה איך שוין אַהיים?..
 קאָמיסאַר: איין מינוט!... איהר קאָנט ניט אזוי אַוועק-
 געהן... איהר קאָנט ניט, עהרענוואָרט!... איהר האָט דאָך דאָ דער-
 צעהלט אַ אויפֿפּאַלענדע זאַך... עפעס אַ מערקווירדיגע געשיכטע...
 דאָס איז אַלץ שעקספיר!... נאָך דער טייוועל זאָל עס נעהמען...
 אויב אַלץ איז אמת...

זשאַן געניל: איך שווער ביי גאָט, ה' קאָמיסאַר...
 קאָמיסאַר: איך גלויב... איך בין דערין זיכער... אין איי-
 ער שטימע קלינגט דער אמת... נו... איך שווער... אַז איהר זענט
 אַ עהרליכער מענטש... איהר זענט אַ העלד... מ'קאָן ניט זאָגען...
 איהר זענט אַ העלד!...

זשאַן געניל (בעשיידען): אָ, ה' קאָמיסאַר!
 קאָמיסאַר (בעפעהלעריש): אַהן ספּאָ, אַ העלד... איך בין
 שוין אַ מבין אויף אַזעלכעס... איך וועל שטענדיג און אומעטום
 זאָגען, אַז „אידר זענט אַ העלד“.

זשאן געניל: לאמיר אָננעהמען, ה' קאָמיסאַר... ווען אָ
די העלדישע פּאָליציאַנטען וואָלטען געפֿונען דעם טייטטער?
1- טער פּאָליציאַנט (מיט רונדיגע אויגען): האָ! האָ!
2- טער פּאָליציאַנט (שעפטשעט, כמעט, נאָר מיט איבערצייט)

גונן: דער טייוועל זאָל עס נעהמען!
זשאן געניל (ווענדענדיג זיך צו פּלאָראַן): אָדער די דאָ-
זיגע גוטע פּרייליין?
פּלאָראַ: אָ-האָ.

זשאן געניל: אָדער איהר... האָ?
קאָמיסאַר: איך?... (וואַקלענדיג) דער טייוועל זאָל עס!
(פּרונעלונג, ענטשלאָסען) נו, וואָלט איך אויך געווען אַ העלד... אַ
העלד... פּערשטעהט איהר מיך... איך האָלט זיך ווייטער ביים דאָ-
זיגען וואָרט... ס'איז עפעס לייכט אַרויסצוואַגען... צעהן טויזענד
פּראַנקן גיט נאָר אַ טראַכט... צעהן טויזענד פּראַנקן... און די
גאָס איז לעדיג... נאָכט... שזי... איהר וואָלט דאָך געקאָנט... מיט
אין וואָרט, טייערער מיינער, איהר זענט אַ העלד... אָט וואָס!
זשאן געניל (שמייכלענדיג גוטמוטיג): דערפֿון ווערט מיין
פֿוס ניט בעסער... ה' קאָמיסאַר...

קאָמיסאַר: רעדט ניט אַזוי... רעדט ניט אַליין אויף זיך
קיין ריכיות... דאָס איז אַ זעלטענע טאַט... אַ ערשטקלאַסיגע...
העלדישע טאַט... עהרענוואָרט... איך געפֿין ניט קיין אַנדערן
אויסדרוק... אַ טאַט פֿון מאָראַלישער בעדייטונג... אַ וויכטיגע... אַ
אויסערגעווענהייכע טאַט... איהר פּערדינט צו בעקומען די מאָנ-
טיענער-פרעמיע... אַפֿילו נאָך מעהר... איהר פּערדינט זי נאָבעל-
פרעמיע. אויסגעצייכענט... אויסגעצייכענט! (ליבענסווירדיג) ווי הייסט
איהר?

זשאן געניל: זשאן געניל, ה' קאָמיסאַר.
קאָמיסאַר (מיט פּאַסאַס): ער הייסט זשאן געניל!... דאָס
איז פּרעכטיג... זשאן געניל!... דאָס איז שווער צו גלויבען... עס
בעט זיך פּשוט צו בעשרייבען אין אַ בוך... (שמייכלעט ברייט) וואָס
איז איינער טאָזעסיע?
זשאן געניל: וואָס פּרעגט איהר?

קאָמיסאַר: איך פֿרעג, וואָס איהר טוט? מיט וואָס איהר
פֿערנעהמט זיך? ... מיט איין וואָרט, אייער פֿראַפֿעסיע?
זשאַן געניל: אַזאַ ... ה' קאָמיסאַר.
קאָמיסאַר: אַ אויפוויפֿער פֿון טייסטער... איז דאָך ניט
קיין פֿראַפֿעסיע...

זשאַן געניל: איך האָב ניט קיין אַנדערע...
קאָמיסאַר (מיט ערשטויגונג): וואָס? ... איהר האָט נישט קיין
פֿראַפֿעסיע? ... וואָס, איהר האָט ניט קיין פֿראַ—פֿע—סיע?
זשאַן געניל: מיר דאַכט זיך, אַז דאָס איז באַלד
קענטיג...

קאָמיסאַר: איהר לעבט פֿון די הכנסות פֿון אייער
קאָפיטאַל?

זשאַן געניל: פֿון די הכנסות פֿון פֿרעמדע... איך לעב
פֿון נדבות, ה' קאָמיסאַר... און דעס אמת גערעדט, איז שווער צו
זאָגען אַז איך לעב דערפֿון...

קאָמיסאַר (אויפֿגעגרייזט זיך דעם קאָפּ): אַך! דער טייוועל
זאָל עס געהענען אַך, צו אַלע גוטע יאָהר... אָט דאָס איז שלעכט...
(מאָכט אַ מינע) דער טייוועל זאָל מיך געהענען! ווי אונזאַנגענעם דאָס
איז! ... און איך האָב געהאַט סימפּאַטיע... אַכטונג... בעוואונדערונג
צו אייך... (מיט אַ וועניגער בענייטערער שטימע, כמעט טרוקען) מיר
וועלען אָנרופֿען די זאַלען ביי זייער אמת'דיגען נאָמען... איהר
זענט אַ בעטלער... יאָ?

זשאַן געניל: גאָט! ... איך ריהם זיך ניט דערמיט... ה'
קאָמיסאַר... נאַטירליך... אַז מ'וואָלט געקאָנט... וואָלט איך בעסער
געוואָלט זיין אין אַ אַנדער לעגע...

קאָמיסאַר (מאַכענדיג זיך ערנסט): יאָ... יאָ!... פּוילקייט...
מאַנגעל אין דיסציפּלין... ניט וועלען ערפֿילען די בירגערליכע
פֿליכטען... אינדיוידוואַליזם, (נאָך אַ פּויוע) וואו וואונט איר?

זשאַן געניל: אויפֿן אַנטווערפענער פּלאַץ...
קאָמיסאַר: אַהאַ! ... איהר וואוינט... אויפֿן אַנטווערפענער
פּלאַץ... זעיר גוט... וואָלכער נומער?

זשאַן געניל: איך וואוין ניט אין קיין נומער, ה' גאָט!

סאָר... נאָר אויף אַ באַנק...
 קאָמיסאַר (פֿערזיהענדיג ערנסט די ברעמען): אויף אַ באַנק?...
 זשאַן געניל: יאָ... אויף אַ באַנק... אין סווקער... אונטער
 אַ קאַשטאַן-בוים...
 קאָמיסאַר: איהר שפאטט פֿון מיר, טייערער?
 זשאַן געניל: אַך, ניין... ווען איך וואָלט אייך געזאָגט,
 אַז די דאָזיגע באַנק-איז דאָס לעצטע וואָרט פֿון מאָדערנע וואַר-
 בונגען... וואָלט איהר מיר ניט געגלויבט, ה' קאָמיסאַר.
 קאָמיסאַר: הייסט עס... איהר האָט ניט קיין שטוב?... אַ
 שטוב?...
 זשאַן געניל: עך, וואָס!...
 קאָמיסאַר: דאָס איז זעהר ערנסט... איהר ווייסט, אַז
 דאָס איז זעהר וויכטיג... איהר זענט דאָך פֿערפֿליכטעט צו האַפֿען
 אַ וואוינונג... פֿערפֿליכטעט לויט'ן געזעץ...
 זשאַן געניל: אַרימקייט און געזעץ, ה' קאָמיסאַר, דאָס
 געזעץ צוויי זאַלען...
 קאָמיסאַר: אַ מענש זאָהן אַ וואוינונג... איהר ווייסט
 וואָס דאָס איז אַ זעלכעס?...
 זשאַן געניל: אַ אונדזליכער מענש...
 קאָמיסאַר: ניין... עפעס אַ מין דעזערטירטער בירגער...
 אַ שווערער פֿערברעכער... טיילמאָל... אַ פֿערברעכער שטענדיג...
 איהר זענט אַ פֿערברעכער, זשאַן געניל...
 זשאַן געניל (שאַקלענדיג מיט'ן קאָפּ): איך ווייס ניט, צי
 איך בין אַ פֿערברעכער... דאָס וואָס איך ווייס יאָ, איז... אז איך
 האָב ניט קיין אַרבייט... ניט קיין מיטלען... גאָרניט. גאָרניט.
 מי'אָגט מיר פֿון אומעטום... און, אַז איך שטרעק אַרויס די הענד...
 זעהט ה' קאָמיסאַר... גיט מען מיר נאָר אויסלענדישע סו...
 קאָמיסאַר: אַ פֿערשטענדליכע זאַך... איהר זענט דאָך
 אַ געפֿאָהר פֿאַר דער געזעלשאַפֿט...
 זשאַן געניל: אַ געפֿאָהר פֿאַר דער געזעלשאַפֿט! אַך, ה'
 קאָמיסאַר... גיט נאָר אַ קוק אויף מיר... גיט אַ קוק אויף מיין גע-
 זיכט... אויף מיין הענד... אויף מיין פֿיס, אַזעלכע בעדויערנס-
 דער טייטער

אערטע, אַזעלכע כידע... אויסערדעם, בין איך דאָך אַלט און
 שוואַך... אַ אמת'ע צרה... איך האָב אַ ברוך.
 קאָמיסאַר: אַ ברוך!... אַ ברוך!... דאָ האַנדעלט זיך ניט
 וועגען דעם... דאָ האַנדעלט זיך וועגען דעם, צו וויסען, ניט דאָס,
 וואָס איהר האָט, נאָר דאָס, וואָס איהר האָט ניט... איהר האָט אַ
 ברוך... דאָס איז זעהר גוט... איהר האָט דאָך ניט קיין וואינינג...
 איהר געײנט זיך אין צושטאַנד פֿון אַ שלעפּער... איהר וועט, פשוט
 גערעדט, בעשטראַפֿט ווערען פֿאַר שלעפּעריי... קלאָר, אַז איהר זענט
 אַ העלד... איהר זענט אַבער אויך אַ שלעפּער... און אויב ס'זענען
 ניטאָ קיין געזעצען לטובת העלדען... איז אַבער פֿאַרהאַן אַ גאַנצער
 באַרג געזעצען געגען שלעפּער... אַ גאַנצער באַרג, זשאַן געניל...
 זשאַן געניל: נו, יאָ... דאָס פֿעהלט ניט...
 קאָמיסאַר (איראָניש): איהר האָט וועגען דעם אַלס ניט
 נאָכבעטראַכט. אויפהויבענדיג דעם טייסמער?... איהר האָט זיך פֿאַר-
 נעשטעלט, אַז דאָס אַלץ איז אַ פשוטע זאַך... אַ לייכטער זשעסט...
 אויפהויבען אויפֿן טראַטאָר אַ בייטעל?... נו, דער טייוועל זאָל
 אייך נעהמען אויך אַ איינפֿאַר, עפעס אַ מין נצרישער איינפֿאַר...
 זשאַן געניל: ען! נאַטירליך... ווען איך וואָלט געקענט...
 דאָס געזעץ... זאָל מיר גאָט אַזוי העלפֿען... וואָלט איך איהם איבערגע-
 לאָזט, זאָלען איהם אויפהויבען אַנדערע... רייכע.
 קאָמיסאַר: און איהר וואָלט גוט געטון... זשאַן געניל...
 געלד איז גוט פֿאַר רייכע... און די רייכע נעהמען זייער גוטס דאָרט...
 זאז ווי געפֿינען עס...
 זשאַן געניל: רייכע... זענען ניט דאָס, וואָס אַרימע...
 קאָמיסאַר: ריכטיג... איצט טראַכט איהר, ווי ס'דאַרף זיין...
 צום אומגליק אַבער, אַביסעל צו שפעט...
 זשאַן געניל: דאָס אַבער לערנט ניט צו זיין אַזוי עהרליך...
 קאָמיסאַר: ס'האַנדעלט זיך ניט וועגען זיין עהרליך... קיי-
 נער בעט אייך ניט צו זיין עהרליך, זשאַן געניל... ס'האַנדעלט זיך -
 אָדער דאָס געזעץ מוז אַבגעהיט ווערען, אָדער מ'איז עובר דערויף...
 אַקס איז איינס און דאָס זעלבֿע...
 זשאַן געניל: איך פֿערשטעה... יאָ... יאָ... נאָר צו דעם

דארף מן צו זיין רייף.

קאָמיסאַר: וואָס קאָן מען טון? די זאַך איז שוין אַזוי
זוי (וועגט דעם טייסטער אין האַנד) אָט דעם טייסטער... זעהט איהר
אויף אייער אָרט... און אין אייער לאַגע... וואָלטען ניט פֿיל צו-
ריקגעבראַכט דעם טייסטער... איך בין איינשטימיג דערמיט...
מיינט אָבער פֿונדעסטוועגען ניט, אַז איהר זענט בעזאָנגען אַ נאָ-
רישקייט, ברענגענדיג איהם... ניין... פֿערקעהרט... נאָר אייך האָט
געפֿעהלט אַ ביסעל שכל... צופאַסען זיך צו די אומשטענדען... אָט
דאָס איז אַלץ... בכלל, ריידענדיג פֿון מאָראַלישען שטאַנדפּונקט,
איז אייער טאַט נאָך מעהר ווערט אַ לויב... עס איז זאָגאַר ווערט
אַ בעלזיהונג... און איהר וועט טאַקע בעקומען... די דאָזיגע בע-
לזיהונג... לויט מיינן מיינונג, דארף זי ניט זיין קלענער ווי 100
ס... אזוי ווי מיר וועלען נאָר אויסזוכען... אויב מיר וועלען נאָר
אַמאָל אויסזוכען... דעם בנל-הבית פֿון דאָזיגען טייסטער מיט די
10 טויזענד פֿראַנק. דאָס איז איינס... נאָר פֿון שטאַנדפּונקט פֿון
געזעץ... פֿון שטאַנדפּונקט פֿון געזעץ האָט איהר זיך אַריינגע-
בראַכט אין אַ זעהר אונבעקוועמער לאַגע...

זשאַן געניל: איך פֿערשטעה... איך פֿערשטעה...

קאָמיסאַר (היינענדיג): אין אַ זעהר אונבעקוועמע לאַגע...
פֿערשטעהט מיר... דאָס זאָג איך אייך אויף דער צוקונפֿט... סיי
אין געזעץ-בוך, סיי אין אַ אנדער אָרט איז ניטאָ קיין שום פּונקט,
וואָס זאָל אייך פֿערפֿליכטען צו געפֿינען ביינאַכט אויף דער גאַס
אַ טייסטער אָנגעפֿילט מיט באַנקנאָטען... (געהמט דאָס געווען-בוך פֿון
טייט) אָט איז דאָס געזעץ-בוך... זוכט... דאָ ווערט אַזעלכעס ניט
געזאָגט...

זשאַן געניל: איך פֿערשטעה... איך פֿערשטעה...

קאָמיסאַר: פֿערקעהרט, זענען דאָ פֿאַרהאַן פּונקטען, אונ-
טער דער דראָהונג פֿון די שטרענגסטע שטראַפֿען, וועלכע פֿערפֿליכ-
טען אייך צו האַבען אַ וואוינונג... (לעגט אַרויף דאָס בוך אויפֿן שרייב-
טייט) ערן איך פֿערזיכער אייך, אַז איהר וואָלט בעסער געמאַכט,
ווען איהר וואָלט געפֿונען אַ וואוינונג... ווי דעם דאָזיגען טייסטער...
זשאַן געניל: יאָ, ה' קאָמיסאַר, איך פֿערשטעה... הייסט עס?

קאָמיסאַר (אויפשטעהנדיג, ליבענסוויינד): וועל איך איין
געבען אַ וואוינונג...
זשאַן געניל: באמת?
קאָמיסאַר: עהרענוואָרט...
זשאַן געניל: איהר זענט זעהר אַ גוטער, ה' קאָמיסאַר...
קאָמיסאַר: איהר... איהר וועט די הייטיגע נאַכט שלאָפען
דאָ אין אונזער פּאָליציי־בעצירק...
זשאַן געניל: גוט!
קאָמיסאַר: און מאָרגען פֿריה... וועל איך איין אַנזשיקען
אין טורמע...

זשאַן געניל (ערשטוינט): אין טורמע?
קאָמיסאַר: יאָ...
פּלאָראַ: גרויסאַרטיג, מ'קאָן ניט זאָגען...
זשאַן געניל: יאָ, דאָס איז פֿיין!
קאָמיסאַר (צו די פּאָליציי־אָנזען): אַרעסטירט דעם דאָזיגען
מענש... נאָר בעהאַנדעלט איהם ווייך... ער איז אַ העלד...
פּלאָראַ (פּאָליציי־אָנזען): אַן...!
ביידע פּאָליציי־אָנזען (פּאָפען גראָב אָן זשאַן געניל):
מאַרש! לעבעדיג... אין אַרעסט... (שלעפען איהם, שלאָגענדיג און קלאַ-
פענדיג).

זשאַן געניל (וועהרט זיך ניט): אמת, ס'געהט מיר היינט
גיט... אָט די פֿערשאַלטענע בירגער... מ'קאָן ניט זאָגען...
1-טער פּאָליציי־אָנזען (שלאָגענדיג איהם): לעבעדיג!... דו
וועסט דערנאָך שמועסען... דו, העלד איינער...
זשאַן געניל: אַ ביטער רחמנות... (מ'פֿיהרט איהם אָפּ).

פֿינפֿטער אויפֿטריט.

קאָמיסאַר, פּלאָראַ.
פּלאָראַ איבערראַשט, געהט צו צום קאָמיסאַר, ניט קיין גרויסע פּוינען)
פּלאָראַ: אַלזאָ? דאָס איז ניט קיין שפּאַס?
קאָמיסאַר: וואָס?
פּלאָראַ: אַז דו שיקסט אַוועק אין טורמע דעם דאָזיגען

אומגליקליכען אלטען...

קאָמיסאַר: געוויס!...

פלאַראַ: עהרענוואָרט

קאָמיסאַר: נו, יאָ...

פלאַראַ (נאָך אַ פּריווע): אָ, ניין!... דו ווייסט... איך האָס

דיך...

קאָמיסאַר: דו דאַרפסט ניט אַזוי שרייען... ס'איז מעהר

קיינער ניטאָ.

פלאַראַ: אָ, דאָס מאַל שריי איך פֿון זיך אליין... אויף אַ

אמת... (טיפעט מיט די פֿיס) איך דאַרף דיך מעהר ניט האָבען. איך
שעם זיך מיט דיר... גאָט, ווי געמיין דו ביזט!

קאָמיסאַר: דו האָסט זיך מיר אויך שוין צוגעגעען...

פלאַראַ: איך האָב זיך דיר צוגעגעען?... גוט... דערמיט

איז נאָך ניט געענדיגט.

קאָמיסאַר: אַזוי? טאָ טו מיר די טובה און געה אַרויס

פֿון דאַנען...

פלאַראַ: ניין... איך וועל ניט אַרויסגעהן...

קאָמיסאַר: דו ווילסט ניט אַרויסגעהן?

פלאַראַ: ניין... ניין...

קאָמיסאַר: איז דאָס דיין לעצטער בעשלוס?

פלאַראַ: יאָ..

קאָמיסאַר: ס'זאָל דיר זיין צו טול... (רויקט אויף אַ גלעקעל).

פלאַראַ: וואָס טוטסטו?

קאָמיסאַר: וועסט באַלד זעהן...

זעקסטער אויפֿטריט.

די פֿאַריגע, 1-טער און 2-טער פּאַליציאַנט.

קאָמיסאַר (צו די פּאַליציאַנטען): נעהמט די פֿרוי...

פלאַראַ (רעדט קיים פֿון געהין און פעם): ניין!...

קאָמיסאַר: און פֿיהרט זי אָב אין אַרעסט...

פלאַראַ (חי פֿריהער): אַך!...

קאָמיסאַר: און מאַרגען וועל איך שוין זעהן וואָס צו

טון.

(די פאָליציאַנטען טוען עס).

1-טער פאָליציאַנט: דאָס איז ניט שלעכט...

2-טער פאָליציאַנט: ענדליך!... (יערער פון זיי כאַפּט פלאַראַן פאַר דער האַנד, זי וועהרט זיך, פראַטעסטירט און שרייט).

פלאַראַ: ניין... ניין... איך וויל ניט...

1-טער פאָליציאַנט: דו געמיין עטיק!

2-טער פאָליציאַנט: שווייג... קום... לעבעדיגער!

(פון די גראַבע פאָליציי-שטימען און דעם טומעל פון סכסוך הערען זיך

צאָר אָבעריסעגע פראַזען).

פלאַראַ: לאָזט מיך אָב... איך וויל ניט... בהמות... קאָנאַ

ליעס... ניין... ניין...

1-טער פאָליציאַנט: שווייג! (ניט איהר אַ קלאַפּ).

קאָמיסאַר: זייט אַביסעל ווייכער מיט איהר... זי איז

דאָך פאַרט אַ פֿרוי...

2-טער פאָליציאַנט: זי איז דאָך אָבער ווילד... (געוואַלד-

דען, אַ געוויין, פלאַראַ'ס וועהרען זיך, שטאַרק געשלעפט פון די פאָליציאַנ-

טען, וועלכע פערשווינדען).

זיבעטער אויפטריוט.

קאָמיסאַר, שפעטער זשערקאָם מאַלטעניו.

קאָמיסאַר (פֿערברייבענדיג) אַליין, געהט ער אויף און אָב איבער

דער זיהנע... אונטער די קוליסען הערט מען שוין מעהר נאָרניט... דער-

גאָך געהט ער צו צום שרייבטיש און צולעגט אויף איהם די פאַפירען,

זעהט דעם טייטשער, בעקוקט איהם און לענט איהם אַרײַן אין קעסטעל,

פֿערשליסענדיג עס צוויי מאָל מיט'ן שדיסער): אַ שוטה... דערנאָך מיט אַ

פֿיבערהאַפּטען זשעסט, מוט ער זיך אָן דעם פאלטאָ, געהמט דעם שזעקען

און הוט און פֿערוויכערט אַ פאַפיראַס) פֿערשאַלטענע פֿרויען!... אַ וואָך

קאָן מען מיט זיי ניט זיין רוהיג... געהט צום אַרויסגאַנג, זשערקאָם

מאַלטעניו בעווייזט זיך אין טיר רעכטס).

מאַלטעניו: ענטשולדיגט, ה' קאָמיסאַר...

קאַמיסאַר: איהר?... וואָס איז דאָס?... האָט ס'זיך איהר
 דאָ?... איהר זענט, הייסט עס, ניט אַוועקגעגאַנגען?...
 מאַלטעניו: ה' קאַמיסאַר...
 קאַמיסאַר: וועט איהר שוין ענדליך אַהיימגעהן?
 מאַלטעניו: אָבער... ה' קאַמיסאַר... איך האָב צוגעגעבען
 אַ צייכטקייט צו מיר... און...
 קאַמיסאַר: לאַזט מיר צו רוה... (שטופט איהם אָב) אָדער
 איך וועל איך אויך לאַזן אײַנוועזן... (דועהט זיך אים און בע-
 טערקט די פאַרציאָנטען, וועלכע זענען געקומען צו לויפן צוליב'ן
 שומער) און איך אויך... (געקומען אַרויס, אַבשטופענדיג די פאַרציאָנטען).

פאַרהאַנג

דאָס אויפֿפֿיהרונגס־רעכט זערט נעשיצן
 אין יוסלאַנד: דורכ'ן דראַמאטישען און מוסי
 קאַזישען שריפטשטייַער־פערבאַנד אין
 פּזשעבורג.
 אין פּוילען: דורכ'ן יודישען דיטעראַטן און
 זשורנאַליסטען־פּזראַיין אין לאָדז.

פערלאג „יודיש“ ווארשא.

דער פערלאג „יודיש“ האָט זיך געשטעלט דאָס ציל אַרויסצו-
געבען אין יודיש דאָס בעסטע און דאָס שענסטע, האָט איו געשאַפֿען
געוואָרען ביי אונז און ביי אַלע פֿעלקער אויפֿ'ן געביט פֿון שענקער ליטע,
ראַטור און היסטעריאָפֿיע. ביז אַזער זענען ערשינען פֿאַלגענדע ביכער:

1,2 קאַנפֿעסיאָן (יודי) . . . . . זשאַן זשאַק רוטאַ.

(דאָס בוך איז איינס פֿון יענע אונשטערבליכע ווערק, וואָס דורך זיי
דערקאָנט מען נישט בלויז אַנדערע, נאָר זיך אַליין. — פֿרייז 25 מאַרק.

3 די געשיכטע פֿון מיין קינדעייט. ל. נ. טאַלסטאַי.

(דאָס בוך שילדערט, גאנטיש דאָס לעבען פֿון אַלטען רוסיאַנער און
זונאַמען דערמיט גיט עס אויך אַ ברייט בילד פֿון טאַלסטאַי'ס קינדעייט.)
פֿרייז 20 מאַרק

4 געוועהלטע ערצעהלונגען . . . . . מאַרק טווען.

(געלעבטער, הומאַר און לייכטער שפּילענדיגער ווייז — פֿון
דעם זענען געקאָממען מאַרק טווע'ס שענסטע ערצעהלונגען.) פֿרייז 15 מ.

5,6 שטאַרקער פֿון טויט . . . גיואי דע-מאַפּאַסאַן.

(אין דימאָנדיגען הייסען ראָמאַן איז מאַפּאַסאַן דערנאָנגען צו דער
העכסטער קינסטלערישער מדרגה פֿון שאַפֿען און אַלס ראָמאַן איז עס
אַפֿשר דער איין-אינציגער אין דער וועלט-ליטעראַטור.) פֿרייז 50, 22 מ.

7 די שטים פֿון בלוט . . . . . דזשעק לאַנדאָן.

(דאָס איז אַ ברייטע, רייכע שילדערונג, ברייט און פֿרייז, הי די אונגענד-
ליכע טאַפֿעס, איבער וועלכע דער גרויסער קינסטלער ד. לאַנדאָן האָט
אַזויפיל געוואַנדערט און אַזויפיל געזעהן.) פֿרייז 11, 25 מאַרק.

זלמן זילבערצווייג.

איהר שוועסטער.

(יום לידת פולדא.)

קאמעדיע אין 1 אקט.

תר"פ
1919.

פערזאנען:

מאָריץ עפשטיין.

בערטא — זיין פרוי.

מאָניאַ — זייער דינסט.

יוֹליוס גרינבלאַט — מאָריצ'ס פֿריינד.

אַרט — אַ גרויסע שטאָדט.

צייט — געגענוואָרט.

די ביהנע שמעלט פֿאַר מאָריצ'ס כאָפֿן. רעכטס און לינקס
און אין מיטען ביהנע טרען. דער סאַלאַן איז רייך אויסגע-
שטאַטעט. לינקס פֿון שטישפּילער אַ סאַפּע, רעכטס אַ טשיעל.

ערשטער אויפטריוט.

מאָריץ און יוליוס.

יוליוס: נג וועסטו היינט קומען? ס'פעהלט אַקוראַט צו אַ האַנד.

מאָריץ: אויף בעשטימט קאָן איך דיר נישט זאָגען, ווייל מיך ערוואַרט היינט אַ סירפּריז.

יוליוס: אַ סירפּריז?

מאָריץ: יאָ, אַ סירפּריז! אַרבעט, טרעף וואָס אַזעלכעס?

יוליוס: אודאי אַ נייע שאַנסאַנעטע?

מאָריץ: נאָך בעסער!

יוליוס: אינטערעסאַנט.

מאָריץ: טרעף!

יוליוס: ס'איז גוט צו טרעפּען. דו ביזט דך עפעס אַ מענטש אַ גליקליכער, געה טרעף וואָס פאַר אַ סירפּריז אַז אַיינער קאָן האָבען.

מאָריץ: דאָס גליק, גו ער ברודער, קומט גלייך אין שטוב אַריין.

יוליוס: דו רעדסט עפעס היינט בלויז מיט רמוים. איך הויב דיך נישט אָן צו פּערשטעהן.

מאָריץ: אויב אַזוי, זען דיך און הער אויס: דו ווייסט דאָך ווי גליקליך איך בין אַמאָל געווען מיט מיין פּרוי, ווי אַזוי מיר האָבען ויך אַמאָל געליבט, איבערהויפט אין דער צייט, וואָס מיר זענען נאָך געווען געליבטע...

יוליוס: אַ, דאָס איז זעהר לאַנגווייליג, קאָנס נישט מאַכען באַצור?

מאָריץ: יאָ, אַלזאָ, און דאָ שפּעטער ווען זי האָט גע- האָט דאָס קינד, אַך, דאָס קינד... דו געדעקסט עס דאָך נאָך, אַזעלכע לאַקען... אַזעלכע...

י ו ל י ו ס : דו ווילסט ריידען צו דער זאך, צי נישט?

מ א ר י ק : ברען נישט אזוי. יא, נאָר שפעטער, וויסטו דאָך, נאָנדעם ווי דאָס קינד איז געשטאַרבען, און די דאָקטוירים האָבען איהר פֿערבאַטען צוליב איהר קראַנקהייט, פֿערשטעהסטו דאָך אַזוי, אַז איך האָב אָנגעהויבען אָפֿט שפעט אַהיימצוקומען. י ו ל י ו ס : יאָ, און ווער איז נאָך אַבעסערער ערוה, ווי איך, וואו מיר זענען געווען!

מ א ר י ק (קוקט זיך אַרום): שאַ (הייך) האָט בערטאַ אָנגע-
הויבען אַרומצוגעהן מיט אַ נאָז אויף מיר און וואָס אַמאָל ווערט
די נאָז אַלץ לענגער.

י ו ל י ו ס : קורץ גערעדט, ביי אונז אין שטוב דונערט און
בליצט.

מ א ר י ק : יאָ אָבער נאָך מעהר רעגענט... ס'הייסט, מיין
פֿרוי זיצט גאַנצע נעכט, די צייט, וואָס איך בין נישטאָ אין דער
היים און וויינט. וואָס קאָן איך איהר, אָבער העלפֿען. כ'קאָן דאָך
ניעט מיט געוואָלד ווערען אַלט. בקצור, פֿאַריגע וואָך, ווען מיר
האַבען זיך אַביסעל צעוונרטעלט, זאָגט מיינע צו מיר: וואָרט נאָר
צו, גוטער מאָן, באַלד קומט מיין שוועסטער אַהער, וועט זי דיר
שוין ווייזען, ווי אַזוי מ'דאַרף בעהאַנדלען אַ מצֵן.

י ו ל י ו ס : דיין פֿרוי האָט אַ שוועסטער? זעהסטו וויפֿיל
זי האָט מיר שוין געפֿלוידיגט און וועגען וואָס אַלץ, נאָר וועגען
איהר שוועסטער האָט זי מיר נאָך גאָרנישט דערצעהלט.

מ א ר י ק : יאָ, זי האָט עס, אפֿנים, געהאַלטען פֿאַר אַ סוד,
וועסט באַלד הערען פֿאַרוואָס. ווען זי האָט מיר דאָס ערשטע מאָל
דערצעהלט וועגען דער שוועסטער אין דערצו נאָך מיט אַזאַ דראַ-
הענדען טאָן, האָב איך, וואָס דער אמת איז, בעקומען אַ קנאַפען
חשק זי דאָ צו זעהן. ווען זי האָט אָבער אָנגעהויבען ווייטער צו
דערצעהלען וועגען איהר שוועסטער, האָט זיך די גאַנצע זאך
געענדערט.

י ו ל י ו ס : אינטערעסאַנט.

מ א ר י ק : יאָ זעהר אינטערעסאַנט. וואָרט אויס, וועסטו
הערען. די שוועסטער אהירע, אַלזאָ, איז נאָך ביז היינט נישט פֿאַר-

הייראט. זי האט שוין געהאט א האלבע וועלט געליבטע. זי איז
אבער קלוג און וויל נישט געהמען אבי וועמען און דעריבער איילט
זי זיך נישט, הגם זי איז פונקט אזוי אלט ווי מיינע.
יו לייס: וואס הייסט, פונקט אזוי אלט?

מאריץ: יא, דאס איז דאך דאס מערקווירדיגסטע. ביידע
שוועסטערן זענען צווילינגס-שוועסטערן. מיין פרוי און איהר שוועס-
טער, אלזא, זענען געבוירען געוואָרען צוזאמען אזוי ווי דאס סיא-
מער צווילינג מיטן איין אונטערשיד, וואָס אין דער צייט וואָס
דאָס סיאמער צווילינג האָט זיך אויך שפעטער נישט געקאָנט צו-
שיידען. און זיי יאָ. ביידע זענען זיי אָבער זעהר עהנליך איינע
צו די אנדערע, ווי אַ טראַפען וואַסער. מיינע איז אָבער אַ שטילע
און יענע אַ פֿייער. זי לאָזט נישט דורך קיין יונגענמאַן. מעגסט הע-
רען אַ שענע זאָך, וואָס מיין פֿרוי האָט מיר דערצעהלט: זיי זע-
נען אזוי עהנליך, אז ס'פעלט אָפֿט טרעפֿען, אַז ס'איז געקומען
עפעס אַ יונגעריכטן, צוגעגאַנגען צו מיין פֿרוי, דענסטמאָל איז זי
נאָך געווען אַ מיידעל און זי גענומען אין טעאַטער. געפֿינדעוועט
פֿערשידענע זאַכען און ערשט, ווען ער האָט געפרובט פֿלירטעווען,
האַט גראַ געזעהן זיין טעות.
יו לייס: וואָס איז?

מאריץ: מיינע האָט זיך נישט געלאָזט.
יו לייס: אַז איך גלויב דאָס נישט, בין אויך נישט קיין
אָפֿיקורס.

מאריץ: יוליוס, פֿערגעס נישט וועגען וועמען דו רעדסט,
זי איז מיין פֿרוי.
יו לייס: יאָ, אָבער דעמאָלט איז זי דאָך נאָך נישט גע-
ווען דיין פֿרוי.

מאריץ: ביזט גערעכט און צוליב דעם רוף איך דיך
איצטיגעס מאָל נישט אַרויס אויף אַ וועל.

יו לייס: גאָט זאָל דיך בעלויהגען פֿאַר דן טובה.
מאריץ: מיט איין וואָרט, זי ביידע זענען איינס, דאָס
זעלבע אויסזעהן, די זעלבע האַלטונג, דאָס זעלבע ריידען און די
זעלבע שטימען.

יוליוס: ווי אזוי אָבער דערקענט מען זיי אָבער פֿאַרט
מאַריץ: דורך איין זאַך, מיט וועלכער זיי אונטערשיידען
 זיך פֿון קינדוויין אָן. מיינע האָט פֿיינט צו געהן בעקליידעט אין רויטען
 און געהט שטענדיג ווייס, און איהר שוועסטער, אַלזאָ, האָט זעהר
 לייב צו געהן רויט. אַלזאָ, ווען מיין פֿרוי האָט מיר אָנגעשיל-
 דערט איהר כאַראַקטער, האָב איך ביי זיך אַ טראַכט געטונ;
 שאַדט נישט, מיט אַזאַ מיידעל, וועט נישט זיין אזוי שרעקליך.
 מ'וועט זיך קאָנען מיט איהר איבערדענען און איך האָב געהייסען,
 אַז זי זאָל איהר טעלעגראַפֿירען, און זי זאָל וואָס שנעלער קומען,
 ווייל איך רעכען אוועקצופֿאַהרען געזעצטליך אויף אייניגע טעג און
 איך וואָלט זעהר געוואָלט זיין, ווען זי וועט אָנקומען, פֿדי אויפֿצו-
 נעהנען זי אזוי ווי ס'דאַרף צו זיין.

יוליוס: און דיין פֿרוי האָט זיך געפֿאַלגט און איהר
 טעלעגראַפֿירט?

מאַריץ: יאָ, און אַט דאַרף היינט איהר שוועסטער אָנ-
 קומען.

יוליוס: אַהאַ, אָט דאָס איז עס דיין סיורפֿריז?
מאַריץ: יאָ, איך האָב מיר שוין געמאַכט אַ גאַנצען פֿלאַן.
יוליוס: דו, גיב נאָר גוט אַכטונג. זי קאָן שפעטער אַליץ
 איבערגעבען זיין פֿרוי.
מאַריץ: געה שוין, געה, אויב זי איז ווירקליך אזוי קלוג,
 מי מיין פֿרוי האָט זי געשילדערט, וועט זי אוועלכעס נישט טון.
יוליוס: כאַ-כאַ-כאַ...

צווייטער אויפֿטריט.

די פֿאַריגע, מאַניאַ.

מאַניאַ: די מאַדאַם פֿרעגט, ווען דער צוג קומט אָן.
מאַריץ: דו ווייסט נישט?
יוליוס: ניין.
מאַריץ: אַך ווייס אויך נישט.
מאַניאַ: די מאַדאַם איז טאַקע גערעכט. דער הערר אינ-

זי לעבערצווייג.

טערעמייט זיך גארנישט מיט איהר. אפילו אַזאָ קלייניגקייט ווי צו
וויסען, ווען זי זאָל אַרויסגעבן צום צוג, ווייס ער אויך נישט.
מאַר ין: מאַניאַ איך הער גענוג מוסר פון מיין פרוי
און פֿרעג דיך נישט קיין דעות. דו קאַנסט געהן.
מאַניאַ: איהר זענט טאַקע אַ „גוטער“ מאַן (אַב).

דריטער אַיפֿטריט.

די פֿריהער דיגע, אָהן מאַניאַ.

מאַר ין: זעסט אָט אַזוי ווערט כסדר געפֿיהרט אַ אָפֿענדיג
סיווע געגען מיר. איך וועל זיך אָבער נישט לאָזען. איינמאָל פֿאַר
אַלע מאָל, ס'מוז קלאָר ווערען, ווער ס'דאַרף זיין פון אויבען.
יוליאַס: דאָס איז שוין קלאָר: דער מאַן.
מאַר ין: יאַ, לאָז נאָר קומען איהר שוועסטער.
יוליאַס: דו ערוואַרטסט די גאַנצע ישועה פֿון איהר
שוועסטער?

מאַר ין: יאַ.

יוליאַס: מיך דאַכט זיך, אַז דער צוג קומט טאַקע באַלד
אַן. איך וועל אַהייטגעבן זיך אַביסעל איבערטון און וועל דאָ
שפּעטער אַהערקומען. כ'זייט, אפשר וועל איך דיר זיין נויטיג. דו
גיב נאָר אַכטונג, אַז דיין פֿרוי זאָל נישט פֿריהער אַויינבאַפֿען איהר
שוועסטער צו זיך און זי פֿריהער גוט אויסדרעסירען אויף דיר.
מאַר ין: יאַ, דו ביזט גערעכט. קום טאַקע באַלד צוריק.
וועל איך דיך בעקענען מיט מיין שוועגערין און דו זאָלסט זיך
בעמיהען זי צו פֿערשמזעסען, אַזוי אַז מיין פֿרוי זאָל צו איהר
נישט צוקומען.

יוליאַס: אָבער וואָס וועל איך האָבען דערפֿאַר?

מאַר ין: דו, באַלד זייט דיין מאַטעריאַליזאַ. נו, איך זאָג
דיר צו, נישט וועניגער ווי איך.

יוליאַס: גוט, אויף באַלדיגען היידערזעהן (אַב).

פֿערטער אַיפֿטריט.

מאַר ין.

מאַר ין (אַייני): איז דאָן דאָ אויף דער גאַנצער וועלט

איין מענטש, וואָס קאָן אַרײַנגעהן אין מיין לאַגע! האָבען אַ פֿרוי,
 דוּאַס זאָל בלוזן שרײַען ווי אַ פֿרוי. קיין איין צערטליך וואָרט,
 קיין קוש, קיין... גאַרנישט און נאָר געלד און געלד. אה, וויין
 ס'זאָל זיך מיר כאַטש איינגעבען מיט איהר שוועסטער. האָ פֿאַרט איי
 גען בלוזט און ל'זוייס דאָך מיט וועמען ל'האַב צו טון, נישט
 דאָרט, ווי אין די קאַבאַרעטען... יאָ, דער עיקר, מ'מוז נאָר האָבע
 מוט און דרייטטייט, מ'ט, ד' זיך נישט שרעקען. פֿאַרוואָס זאָל איך
 ביי איהר זיין ערגער ווי אַ אנדערער? מיין פֿרוי זאָל מיר נאָר
 נישט שטערען. אַך, ווי ווערט מען איצט איהרע פֿטור. ווען ס'גע
 שיהט איצט עניצ אַ נט און זי זאָל אַוועקפֿאַהרען. דאָס איז אָבער
 נאַרײַש, זי וועט אַוועלכעס נישט טון, אַ קליינדיקייט, איינ-איינצי-
 גע שוועסטער, מיט וועלכע, זי האָט זיך שוין נישט, ווי זי זאָגט.
 געזען 5 יאָהר, און פֿלוצלונג נעהמען און צו נקפֿאַהרען. און אפשר
 יאָ, אפשר זאָל איך זי דערבייזערו, איפֿרעגען, אַזוי אַז זי זאָל
 כאַטש אויף איין טאַג אַוועקפֿאַהרען צו איהר לריינדין, פֿרוי האַמ-
 בורגער, אפשר... נאָ, און אַט איז זי אַליין!

פֿינפֿטער אַקט

מאָריץ און בערט אַ.

בערט אַ (אין וויסען, קומט ציין פֿון דער רעכטער טיר, בײַן):
 גו, גוטער מאַן, דו האָסט זאָגאַר נישט געהאַלטען פֿאַר נויטיג זיך
 צו דערוויסען, ווען דער צוג קומט אָן, און ווען ל'זאָל אַרויסגעהן
 צום וואָקזאַל אויפֿנעהבען מיין טייערע שוועסטער, מיט וועלכע איך
 האָב זיך שוין נייעט געזעהען 5 יאָהר. ל'זוייס, דו שרעקסט זיך
 פֿאַר איהר, דו האָסט מורא, אַז זי וועט דיר געבען דיין פֿערדינ-
 טען פֿסק פֿאַר דעם, ווי אַזוי דו בעהאַנדעלסט מיך.

מאָריץ: ס'הויבט זיך גאַרנישט אַ. אדרבא, זאָל זי קומען
 און מיר וועלען זעהן, אַז זי וועט אויסהערען ביידענס טענות, ווע-
 מען זי וועט געבען גערעכט.

בערט אַ: דו האָסט אויך נאָך טענות צו מיר! (וויינט) אַ
 ווי אומגליקליך איך בין!

מָאָרִיץ: דו הערסט אויף צו וויינען, איך קאָן נישט זעהן
זווי דו וויינסט.

בער טאָ (וויינט): איך אינטערעסיר דאָך דיר שוין מעהר
גאָרנישט.

מָאָרִיץ: הערסט אויף צו וויינען, אָז נישט געה איך אַוועק
(נעהמט הוט און שטעקען).

בער טאָ: אַהאַ, דו ווילסט אַנטלויפֿען, דו ווילסט אויסמיין.
דען צו זעהן מיין שוועסטער.

מָאָרִיץ: פֿערקצהרט, נאָר צוליב דיין שוועסטער בלייב
איך דאָ, אָז נישט וואָלט איך טאַקע אַוועקגעגאַנגען. דו זייסט
דאָך, ווי ליב איך האָב מיט דיר אַליין צו בלייבען. שטענדיג נאָר
געוויינט און פרעטענזיעס און פרעטענזיעס.

בער טאָ: אָז דו וואָלט געווען אַ גוטער מאַן, וואָלט איך
נישט געהאַט קיין פרעטענזיעס און וואָלט נייעט געדאַרפֿט וויינען.

מָאָרִיץ (שפּאַטיש): אַ גוטער מאַן... אַ גוטער מאַן...
ב'וואָלט שוין געוואָלט צומאָל וויטען וואָס ס'הייסט ביי דיר אַזעל
בֿעס אַ גוטער מאַן...

בער טאָ: אָז דו וואָלט געוואָלט וויטען, וואָלטו נישט
געדאַרפֿט וואַרטען ביז היינט. געדענקסט ווי גוט אונז איז צמאָל

געווען, ווי ליב מיר האָבען זיך געהאַט, ווי דו פֿלעגסט גאַנצע
אַווענדען פֿערברענגען אין גערטענדעל און זיך נישט געקאַנט שייין

דען, ווי דו האָסט מיט אונגעדולד שוין געוואַרט אויפֿן מאַרגענדי
גען טאָג, אָז דו זאָלסט זיך ענדליך ווידער זעהן מיט מיר.

מָאָרִיץ: יאָ, דאָס אַלץ איז אָבער געווען צמאָל. היינט...
בער טאָ: וואָס, היינט בן איך דען אַנדערש געוואַרען
צו דיר?

מָאָרִיץ: אָבער דו פֿערשטעהסט... (אַפּאַרט) די צונג נעהמט
זיך מיר אָב, אָז ב'דאַרף מיט איהר ריידען.

בער טאָ: היינט (צעוויינט זיך) האָסטו מיר שוין מעהר נישט
ליב... דו דאַמט געוויס אַ אַנדערע... איך בין דיר געוואַרען איבער.

מָאָרִיץ: אָבער וואָרט. זאָל נאָר מיין שוועסטער קומען, וועט שוין
געהעצן אַ עק צו די צרות.

מָאָרִיץ: אָבער וואָרט. זאָל נאָר מיין שוועסטער קומען, וועט שוין
געהעצן אַ עק צו די צרות.

מאָריץ: יאָ, איך רעכען אויך אזוי.
בערטאָ: איך געה שוין אַרויס אויפֿן וואָקואַל, און דו
געה אַריין און טו זיך איבער, טו אָן דעם זשאַקעט. אויב דו
האַסט נישט ליב און טוסט זיך קיינמאָל נישט אַנשטענדיג
אָן, טו עס כאָטש פֿאַר מיין שוועסטער, ווען זי קומט אַמאָל צו
גאַסט.

מאָריץ: גוט, גוט, איך וועל זיך אַנטון (אפּערט) זי האָט
מיר צוקלאַפט מיין גאַנצען פּלאַן...
בערטאָ: דו זאָגסט עפעס?
מאָריץ: יאָ, איך זאָג, אַז ס'איז שוין שפעט און קאַנסט
שוין געהן (אָב אין צימער רעכטס).

זעקסטער אויפֿטריט.

בערטאָ.

בערטאָ (אַליין, געהט אַרויס אַ פּאַטאַנראַפֿיע, קישט זי) עלזאַ
עלזאַ, טייערע עלזאַ! 5 יאָר אַז מיר האָבען זיך שוין נישט גע-
זעהן. ווען דו וואָלסט גוואַזכט, וויפֿיל איך לייד לעצטענס פֿון
מיין מאַן, וואָלסטו זיכער מיך איין מינוט מעהר נישט געלאָזט דאָ
זיין. טייערע שוועסטער, דו ביזט איצט מיין איינציגע רעטונג.
אויף דיר לעג איך מיין גאַנצע האָפֿנונג. וועסטו מיר צוריקגעבען
מיין גוטען מאַן, וועל איך דין נאָך מעהר ליב האָבען, ווי בי-
איצט (פרעסט צו די פּאַטאַנראַפֿיע צו דער ברוסט). אָן, איך האָב שיער
נישט פֿעריגסען, אַז ס'ווערט שפעט. עלזאַ קען נאָך דערווייל אָנ-
קומען און קיינער זאָל זי נישט אָבנעהמען אויפֿן וואָקואַל (טוט
זיך אָן הוט אין זשאַקעט) אָט שוין, טייערע, וועסטער, איינציגע
האַפֿנונג מיינע (אָב).

זיבעטער אויפֿטריט.

מאַניאַ.

מאַניאַ (קומט אַריין פֿון רעכטס): אַהא, מיין מאַדאַם איז
שוין געגאַנגען צום וואָקואַל. אויב ס'זאל זיין אמת, וועט זי זאָגן
וועט איהר שוועסטער איבערקעהרען די שטוב. מיין בעל-הבית זאָל

זי זעלבער צווייט.

אָר נישט ווערען מיט איהר אַזוי חבר, ווי מיט טיר. אַזוי, דאַכט זיך
 ווי ער אַ שליל-מול, קאָן נישט קיין צוויי ווערטער אַרויסריידען
 זייט זיין פֿרוי, און אַזוי ווי זי געהט נאָר אַרויס פֿון שטוב, אָדער
 אַהאַרט ערגעץ אַוועק, בעקומט ער באַלד לשון. איך וואָלט אַפֿילו
 זיך פֿון איהם נישט געלָזט, פֿערדינט זיך אָבער ביי איום לייכט
 אַ זייטיגער גראַשען, און דאָס אַוועקצולאָזען איז אַ גרויסער שאַד.
 אַהאַ, מ'קלינגט, מ'דאַרף געהן עפֿענען (אַב).

אַכטער אויפֿטריט.

מאַניאַ, יוליוס.

יוליוס (קומט אַרײַן, נאָך איהם מאַניאַ): דער גאַסט איז
 שוין געקומען?
 מאַניאַ: נאָך נישט.
 יוליוס: איז קיינער נישט געגאַנגען איהם אָפֿנעמען?
 מאַניאַ: יאָ, די מאַדאַם.
 יוליוס (רעגעהנטערט זיך צו איהר): און איהר זענט איצט
 אַליין, מיין טייער פֿייגל?
 מאַניאַ: ניין, אייער טייער פֿייגעלע איז נישט אַליין, נאָר
 אייער פֿריינד איז אויך דאָ.
 יוליוס: זאָגט איהם, אַז איך בין דאָ געווען, און אַזוי
 ווי דער גאַסט איז נאָך נישטאָ, בין איך דערווייל אַוועק געשעפט-
 לײַך און קום באַלד צוריק.
 מאַניאַ (אַפֿאַט): נישט נויטיג.
 יוליוס: וואָס?
 מאַניאַ: איך זאָג, אַז כּוועל איהם זאָגען.
 יוליוס: אַ שענעם דאַנק (קנייפט איהר אין באַק).
 מאַניאַ (ניט איהם אַ קלאַפּ איבער דער האַנד): פֿון ווען אָן
 זענט איהר דאָס אַ שותף צו מיינע באַקען? דאָס איז אַ געמיינהייט!
 וואָס בין איך עפעס אַ קהל'שע? אַהאַ, מ'געהט שוין ווייטער. וועל
 איז דאָס? מיין בעל-הבית!

נינטער אויפטריט.

מאניא, מאריץ.

מאריץ (קומט אריין): מאניא, די מאדאם איז שוין געגאנגען צום וויקואל? (מאניא שאקעלט אויף יא) פוץ מיך נאָר אַ ביסעל אָב. (משפּעט זיך מיט איהר).

מאניא: איך פוץ דאָך אייך אָב, טאָ וואָס ווילט איהר? מאריץ: געה שוין, געה, דאָס טו איך דאָך אויס ליבע. מאניא: יאָ, פֿריהער איז געווען אויס ליבע צו אייער פֿרוי, איצט אויס ליבע צו מיר און באַלד וועט אַודאי זיין אויס ליבע צו אייער שוועגערין.

מאריץ: געה שוין, געה, נאָר, איך האָב נאָר דיך איינע ליב. מאניא: יאָ, איצט, אין די איצטיגע מינוט, האָט איהר נאָר מיך איינע, זאָל נאָר אָבער קומען אייער שוועגערין, ווייס איך שוין...

מאריץ (דערשראָקען): וואָס ווייסטו?

מאניא: איך וויל נישט זאָגען.

מאריץ: ניין, דו מוזט שוין זאָגען.

מאניא: ווט איהר ווערען חבר מיט אייער שוועגערין.

מאריץ: אָט דאָס איז אַלץ?

מאניא: וואָס נאָך האָט איהר געוואָלט?

מאריץ: כאַ-כאַ... דו זאָג מיר בעסער ווי געפֿעל איך דיר

שען, האָ?

מאניא: יאָ, נאָר די שיד האָט איהר געמעגט איבערטוי.

שען, טוט בעסער אָן די געלע.

מאריץ: ביט גערעכט, אַז אַ פּאַצעט - זאָל שוין זיין מיטן

קנאַק (אָב).

צעהנטער אויפטריט.

מאניא, באַלד דערנאָך בערטאָ.

מאניא: ווי ער האָט זיך דאָס אויסגעפּוצט, אַז ער האָט נאָר געהערט, אַז ס'קומט אַריין אַ נייע פֿרוי אין שטוב, פונקט ווי צום גט. וואָרט צו, וועסטו נישט קויפֿען אַ הוט מיט הענדשקעס,

ווי דו האָסט צוגעזאָגט, וועל איך שוין וויסען וואָס צו טון
(מ'קלוגט) אַ מינוט קאָן מען זיך נישט היינט אַברוהען, עפעס פּלוצלונג
טראַגט זיי אָן פּון אַלע זייטען (נעהט אַרויס און קומט באַלד צוריק מיט
בערשאַף, העלבע זי האָט איבער און געהט אַרײַן אַרויס).

ב ע ר ט אַ (מיט אַ טעלעגראַמע אין האַנט): וואָס פֿאַר אַ גליק-
ליכער צופאַל! אַרויסגעצונדיג האָב איך געטראָפּען דאָ נישט ווייט דעם
טעלעגראַמען-טראַנספּערט און ער האָט מיר איבערגעגעבען אַ טעלעג-
ראַמע פֿון מיין שוועסטער (קושט זי) אַך, שוועסטער מיינע, ווען
דו זאָלסט וויסען, וואָס איך לייד זיך אָן פֿון מיין מאַן (ענדערט
דעם טאָן). אָבער זעה נאָר, איך בין אַזוי צומישט, אַז איך האָב פּלוצל
געזעהן די אונטערשריפט און נאָך אפילו נישט איבערגעלעזען די
טעלעגראַמע (נעמט), מיינע טייערע, כִּי קום ערשט מאַרגען אָדער
איבערמאָרגען. די סבה וועל איך מינדליך ערקלערען. עלזאָ, אַך,
ערשט מאַרגען, און וואָס קאָן דאָ זיין פֿאַר אַ סבה? ווער ווייט, צי
ס'האָט נישט פּאַסירט עפעס אַ אומגליק, און אפשר זאָל איך שוין
פֿאַהרען צו איהר, אַ גאָט, וואָס זאָל איך טון? טאָמער קומט זי
אָבער דערווייל אַהער, מוּו איך דאָך דאָ זיין, וואָרום איך טאָר
נישט לאָזען, אַז מ'איז זאָל צוערשט מיט איהר ריידען. מאַריין
מוּו איבערהויפט זיין פֿון איהר פֿון דערווייטענס. מיין שוועסטער
זאָל נאָר נישט זיין מיט איהם צו גאָהנט, נו, נר איז גאָרנישט אַזאָ
שנער, און אפשר פֿאַרט? איך האָב אַ פּלאַן. מיין מאַן ווייסט דאָך
נישט, אַז מיין שוועסטער קומט ערשט מאַרגען, וועל איך זיך
אַ בערקליידען פֿאַר מיין שוועסטער און זעהן, ווי אַזוי ער וועט זיך
בעציהען צו מיין שוועסטער. יאָ, דאָס איז אַ פּלאַן. ווי אַזוי פֿיהרט
מען איהם אָבער דורך, וואָרט נאָר, (נעהט אויף און אָב, טראַכט
נאָך, דערנאָך רופט זי) מאַניאַ! מאַניאַ?

מ א נ י אַ (קומט אַרײַן): וואָס וויל די מאַדאַם.

ב ע ר ט אַ: הער אויס, איך האָב נאָר וואָס בעקומען אַ
טעלעגראַמע, אַז מיין בעסטע פֿריינדין, פֿרוי האַמבורגער איז פּלוצ-
לונג געפּעהרליך קראַנק געוואָרען און איך מוּו זאָפּאַרט צו איהר
אויספֿאַהרען. איך וועל, אַלזאָ, נישט גאַנצען אויפֿנהמען מיין שוועס-
טער און בעל דין, אַז נאָכדעם ווי איך געה באַלד אַרויס צום

צוג אוועקצופאָהרען, זאָלסטו עס זאָגען מיין מאַן.
מאַניאַ: גוט. די מאַדאַם דאַרף גאַרנישט, אַז כּוואָל
איהר העלפּען?

בערטאַ: ניין, כּוועל מיר שוין אַליין אַ עצה געבען.
געה און גרייט צו עפיס צו עסען פֿאַר מיין שוועסטער.
מאַניאַ: די מאַדאַם אַליין איז דאָך אויך הונגעריג. זי
האַט שוין אַזוי פֿאַנג נישט געגעסען.

בערטאַ: געה און טו וואָס מען הייסט דיר.
מאַניאַ: גוט (אַב).

בערטאַ: איצט וועל איך אריינגעהן צו מיר אין צימער.
דיר איבערטון אין רויטען, וואָס איז נישט מיין נאַטור און קומען
צו מיין מאַן אַלט שוועגערין, נישט אַלס זיין פֿרוי. מיר וועלען
זעהן, וועמען ער נעהמט בעסער אויף (אַב רעכטס).

מאַניאַ (קומט צוריק אַריין): מאַדאַם... זי איז דאָך שוין
גאַרנישט דאָ. מיין בעל-הבית האָט דאָס אַ הצלחה קומט אַ שווע-
גערין פֿאָהרט איהם דאָס ווייב אַוועק.

עלפּטער אויפֿטריט.

מאַניאַ און מאָריץ.

מאָריץ (קומט אַריין, אויסגעפּוצט, אין געלע שיד): נו, מאַ-
ניאַ-לעבען, ווי געפעל איך דיר איצט, האָט דאָס איז לויט דיין
געשמאַק? די מאַדאַם איז נאָך נישטאָ? דער צוג מוז געוויס האָ-
בען פֿערשפעניגט (קוקט אויפֿן ווינער).

מאַניאַ: ניין, די מאַדאַם איז שוין דאָ געווען, נאָר זי
האַט אויפֿן וועג בעקומען אַ טעלעגראַמע, אַז איהר פֿריינדיגע,
פֿרוי האַמבורגער איז געפֿעהרליך קראַנק און זי מוז זאָפֿאַרט צו
איהר קומען. האָט זי געלאָזט אַלץ שטעהן און אַוועקגעפֿן הרען.

מאָריץ: און זיך מיט מיר זאָגאַר נישט געזעגענט. (אַ.
פֿאַרט) אוי, וואָס פֿאַר אַ גליק!

מאַניאַ: דאָס געהט אייך אַזוי אין לעבען?

מאָריץ: ניין... יאָ, וואָס הייסט, זי איז דאָך מיין פֿרוי.

מאַניאַ: ע, דערצעהלט נישט קיין מעשיות, איך ווייס

שיין...

מ א ר י ץ : וואָס ווייסטו פון ווידע ?
 מ א נ י ע' איך ווייס, ווי ליב איהר האָט אייער פֿרוי.
 איהר וואָרט דײַך גאָר, און זי זאָל אַוועקמאַהרען, און איהר זאָלט
 זיך קאָנען אַנעהם טון צו איהר שוועסטער.
 מ א ר י ץ (משעפעט איהר): געה שוין, געה, וועמען ליגט
 אין קאָפּ איצט אַ שוועסטער, און דו ביזט דאָ.
 מ א נ י אַ : מוז אייך די טובות, איך ווייס שוין די גל קען.
 וואָס מ'האָט פֿון אייך. וואו איז דאָס, וואָס איהר האָט מיר צו
 געזאָגט?

מ א ר י ץ : כ'לעבען, דו ביזט גערעכט. נאָ אָט האָסטו
 (נעהמט אַרויס גערד און גיט איהר) אָבער איצט טייער קינד? —
 (א קלונג).

מ א נ י אַ : איך מוז דאָך געהן עפענען.
 מ א ר י ץ : נו, יאָ, מיין גליק, (מאניא אָפּ) שאַ, דאָס איז
 אַדאָי די שוועסטער. ברודער, גערענק, דו שטעהסט איצט אויפֿן
 עקזאָמען.

צוועלפטער אויפֿטריט.

די פֿריהער דיגע, יוליוס.

(מאניא קומט אַרײַן צוזאַמען מיט יוליוס, לאָזט איהם אויף דער
 בינהע און געהט אָפּ).

יוליוס: נו, מאַריץ, זי איז שוין דאָ?
 מאַריץ: נאָך נישט. אָבער שטעל דיר פֿאַר, טייערער
 פֿריינד, מיין גליק. מיין אַלגע האָט זיך דאָך פֿלוצלונג אויפֿגעהוי.
 בען אין אַיגענפֿאַהרען.

יוליוס: דאָס קאָן נישט זײַן!
 מאַריץ: נאָ דיר, ס'קאָן נישט זײַן. איך זאָג דיר, און אַווי
 איז עס. זי האָט עפעס בעקמען אַ טעלעגראַמע פֿון איהרע אַ
 פֿריינדן, און זי איז ערנסט קראַנק און זי זאָל תּיפֿף קומען. האָט
 זי מיך איבערגעלאָזט דאָ מיט אַה- שוועסטער, וואָס וועט אַדאָי
 באַלד קומען, און אַליין האָט זי זיך אָפֿגעטראַגען. דאָס איז דאָך
 אַ גליק. ניין, יוליוס, דאָס איז עפעס אַ רײַזע.

יוליוס: וואָס הייסט אַ נס, דער נס פֿון יציאת מצרים?
 איז דאָך גאַרנישט געגען דעם.
 מאָריץ: יאָ, אָבער, טייערער יוליוס, איצט, פֿערשטעקסטו
 דאָך אַליין, אַז דו מוזט...
 יוליוס: וואָס מוו איך?
 מאָריץ: מיך דאָ...
 יוליוס: רעד קלאָרע דבורים!
 מאָריץ: מיך דאָ אַליין לאָזען מיט איהר.
 יוליוס: וו-אָ-אָ-אָ!
 מאָריץ: יאָ, כִּמּוּן. חלילה, נישט קיין שלעכטס, נאָר דו
 פֿערשטעקסט דאָך אַליין...
 יוליוס: גיך פֿערשטעה גאַרנישט...
 מאָריץ: איך בעט דיך, טייערער יוליוס, איינציגער פֿריינד
 מיינער, רויב מיר נישט צו מיינע בעסטע מינוטען, לאָז מיך
 אַליין מיט מיינ שוועגערין.
 יוליוס: ניין, דאָס קאָן איך נישט.
 מאָריץ: דו ווילסט נישט.
 יוליוס: זאָל זיין, אַז איך וויל נישט. דו טאַרסט מיט
 דיין שוועגערין נישט בלייבען אַליין (ס'קלינגט).
 מאָריץ: יוליוס, יוליוס, האַרציגער מיינער, פֿריינד מיינער,
 ברודער מיינער, איך בעט דיך... (ס קלינגט) דו הערסט, דאָס איז
 זי... טו מיר די טובה, געה אַריין צו מיר אין קאַבינעט נאָר
 אויף אייניגע מינוט. עהרענוואָרט, איך וועל דיך באַלד אַליין
 אַריינלאָזען.
 יוליוס: גוט, איך געה, נאָר געדענק, רופֿסטו מיך נישט
 באַלד אַריין, קום איך אַריין און צוקלאַפֿ דיר אַלץ.
 מאָריץ: גוט, גוט (שמפֿט איהם אַריין אין זיין קאַבינעט, אין
 אַליין געהט ער עפֿענען די טיר. אַ היילע און די ביהנע פֿעדיג, באַלד
 עפֿענט זיך די טיר און ס'קומען אַריין מאָריץ און בערמאַ).
דרייצעהנטער אַקט
בערמאַ און מאָריץ
 בערמאַ (אין רוימען, לויפֿט אַריין מיט פֿאַסטאַם, פֿאַרט אַרויף

אויף מאַרין: אָ, שוואַגער! (וי קושט איהם, מאַרין זשאַלעוועט נישט
קין קיש צוריק) וואו איז עפעס מיין שוועסטער? אַע, נישט שען
פֿון איהר זייט! 5 יאָהר זיך נישט געזעהן מיט מיר און פונדעסט-
וועגען נישט געהאַלטען פֿאַר נויטיג מיך אָבצעוואַרטען אויפֿן
וואַקואַל. נו, שוואַגער, רופֿט זי אַרײַן!

מאַרין: דאָס קאָן איך נישט.

בערטאַ: צו איהר קאָנט נישט, וועל איך שוין קאָנט
(לאַזט זיך צו בערטאַ'ס טיר).

מאַרין: (פֿערשאַעלט איהר דעז וועג): איהר דאַרפֿט זיך
נישט בעמיהען, וואָרום אייער שוועסטער איז נישטאַ, זי איז
איינט אַוועקגעפֿאַהרען.

בערטאַ: (פֿאַרט אויף דער סאָפֿע): אָ, אָ, מיר איז נישט גוט,
מאַרין (העלפט איהר קומען צו זיך, בערטאַ לעהנט זיך אויף
איהם אָן, ער בענוצט זיך מיט דער געלענעהייט און ווערט וואָס ענער
מיט איהר. ווען בערטאַ בעמערקט דאָס, שפּרינגט זי פּלוצלונג אויף).

בערטאַ: אויב אַווי, פֿאַהר איך שוין אָב.

מאַרין: ניין, דאָס וועט איהר נישט טון!

בערטאַ: יאָ, צו מיין שוועסטער האָט געקאָנט זיין אַווי
געמיין, קאָן איך דאָ קין איין מינוט לענגער נישט בלייבען.

מאַרין: אָבער, טייערע שוועגערין, איך בין דאָך נישט
שולדיג דערין, טאָ פֿאַרוואָס זאָל איך נישט האַבען דאָס גליק צו
האַבען ביי זיך אַיאַ שענע שוועגערין?

בערטאַ (רראַקט איהם אַווי, אַז ער בעמערקט נישט): איך האָב
גאַרנישט געוואוסט, אַז איהר קאָנט מאַכען אַוועלכע קאָמפּלימענטען.

מאַרין: פֿאַוואָ, איהר בלייבט?

בערטאַ: יאָ, אָבער מיט איין בעדינגט...

מאַרין: אָהן שום בעדינגונגען און דערפֿאַר זייט איהר
ווערט אַ קוש (וויי זי קושען).

בערטאַ: איילט זיך נישט אַווי, איך פֿאַהר דאָך נאָך
נישט אַוועק.

מאַרין: ווי שווער דאָס זאָל מיר נישט זיין, טו איך
עס. אַלץ וואָס איהר זאָגט, איז ביי מיר ווי אַ בעפֿעהל.

בער טא: און וואָס אייער פֿרוי זאָגט?
 מאַר י: וואָס טויג אונז יעצט די רייד וועגען מיין פֿרוי,
 איהר זעהט דאָך, אַז זי אינטערעסירט זיך גאָרנישט מיט אונז.
 בער טא: זי האָט אונז אפשר ספעציעל איבערגעלאָזט
 אַליין, כדי אונז אויסצופֿרובען.
 מאַר י: ווען איך וואָלט געווען אין דעם איבערצייגט,
 וואָלט איך זי דערפֿאַר אָנגעלערנט.
 בער טא: וואָס וואָלט איהר איהר געטון?
 מאַר י: איהר וואָלט איך גאָרנישט געטון. איך אָבער
 וואָלט איך דערפֿאַר... (ריקט זי צו זיך צו, קושט זי).
 בער טא (רייסט זיך אַרויס): וואָס טוט איהר? מיר האָבען
 דאָך עפעס אָבגערעדט.
 מאַר י: דאָס איז געווען פֿריהער. איצט קאָן איך שוין
 מעהר נישט. שוועגערין, איך ליב אייך!
 בער טא: וואָס טוט זיך מיט אייך! איהר ווילט, אַז איך
 זאָל פֿערראַטען מיין אייגענע שוועסטערין.
 מאַר י: איך וויל פֿון גאָרנישט וויסען. אייער שפּען מויל,
 אייער פֿרעכטיגע אויגען, אייער אָנזיהענדער האַלד, אייער פנים,
 אייער האַנד, אייער פֿוס, אַלץ אין אייך קאָן משוגע מאַכען. ווען
 איך וואָלט אַפֿילו געהאַט אייער טאַכטער פֿאַר אַ פֿרוי, אָדער הונד-
 דערט פֿרויען, וואָלט איך אין אלע פֿערגעסען און נאָר אייך איינע
 אַליין געליבט.
 בער טא (פֿאַכט אַווי, אַז ער בעמערקט נישט): און זענט איהר
 זיכער, אַז די ליבע וועט לאַנג דויערן.
 מאַר י (ענטשאַסע): אייביג, אַ, ליזאַ! (קושט זי).
 בער טא: ווען מיין שוועסטער, אייער פֿרוי, זאָל דאָך זעהן
 מאַר י: אַ, דערמאָנט מיר נישט מיין פֿרוי. איך קאָן
 אויף איהר נישט קוקען. איהר מאוס פנים, איהרע נישט שענע
 אויגען, איהר אָבשטויסענדער האַלד, איהר געזיכט, די הענד און
 די פֿיס, אַלץ אין איהר איז אַווי מאוס, אַווי עקעלהאַפֿט. ווען איך
 דערמאָן זיך, אַז ס'זענען געווען מינוטען, אַז איך האָב זי אַווי
 אַרומגענומען אַווי ווי דיך, געהט מיר אַ שוידער אַיבערן ליב.

אָ טייַערע ליוואָ, זיי מיר מוחל די דאָזיגע מינוטען.
בער ט אַ (רעאַהא איהם, ער בעמערקט נישט): איך בין דיר
מוחל, ווייל דו ביזט געווען פערבלענדעט און ווייל דאָס איז גע-
ווען מיט מיין אימגליקליכע שוועסטער.
מאָריץ: דיין אומגליקליכע שוועסטער! איך בין אומגליק-
דיך, נישט זי שטעל דיר פאָר צו האַבען אַזאַ טייַערע שוועגערין
און אַזאַ שלעכטע פֿרוי.

בער ט אַ: יאָ, אַזאַ טייַערע שוועגערין אין אַזאַ שלעכטע פֿרוי
מאָריץ: דו שפּאַס פֿון מיר!
בער ט אַ: ניין, איך שפּאַס נישט. איך זאָג נאָר, אַז די
שוועגערין געפֿעלט דיר בעסער ווי דיין פֿרוי.
מאָריץ: אַך, ווען מיין פֿרוי וואָלט געווען אַזוי ווי דו,
וואָלט זי מיר אויך געפֿעלען.
בער ט אַ: און איז שוין נישטאָ קיין שום אויסזיכט. אַז
דיין פֿרוי זאָל אַזוי ווערען?
מאָריץ: ניין, אויסגעשלאָסען. איך מוז זיך מיט איהר
גטן.

בער ט אַ: און חתונה האַבען מיט מיר.
מאָריץ: יאָ, און חתונה האַבען מיט דיר.
בער ט אַ: אָ, דאָס וואָלט געווען אַ שענע קאָמעדיע!
מאָריץ: איך ווייס נישט, וואָס דאָ וואָלט געווען פֿאַראַ
קאָמעדיע? זי ליב איך נישט און דיר ליב איך יאָ.
בער ט אַ: (צוֹפֿאַכט זיך).
מאָריץ: וואָס לאַכסטו?
בער ט אַ: און דו ביזט אין דעם פֿעסט איבערציגיג?
מאָריץ: יאָ, איך שווער דיר ביי מיין פֿרוי'ס געזונד.
בער ט אַ: ניין, שווער דיר נישט ביי דיין פֿרוי'ס געזונד.
מאָריץ: וואָס אַט עס דיר?
בער ט אַ: אָ, דאָס אַרט מיר שוין זעהר פֿיל.
מאָריץ: אַהא, איך פֿערשטעה, פֿאַרט אַ גיינציגע שוועס-
טער...

בער ט אַ: יאָ, און נאָך עפעס מעהר...

מ א ר י ן (דערשראָקען): וואָס מעהר?
ב ע ר ט א : אַ איינאיינציגע שוועסטער.
מ א ר י ן (שוין אַביסער דערשראָקען) איך האָב שיער נישט
געמיינט, אַז...

ב ע ר ט א : אַ, איצט רייד גאַרנישט, איצט נעהט מיך בעסער
אַזום און דריק מיך פעסט צו צו זיך (א קירנע פּויע). וואָס וועט
אַבער זיין, אַז מיין שוועסטער וועט צוריקקומען.
מ א ר י ן : איך וועל זי מעהר אין שטוב נישט אַריין-
לאָזען. אַוועקצופאַהרען, ווען ס'קומט אָן אַזאָ טייערעה ליבע
שוועסטער!

ב ע ר ט א : נו, אַזוי שטרענג דאַרפסטו נישט זיין, אין דער
צייט ווען איך אַליין בין איהר מוחל. שאַ, איך האָב אַ פּלאַן. דו
בלייב ווייטער ביי דיין פּרוי, און איך וועל מיר אויסזוכען עפעס
אַ לייטערע יונגעמאַן, מיר וועלען חתונה האָבען און וואוינען
צוזאַמען מיט אייך, און דאַן...

מ א ר י ן : יאָ, דאָס איז אַ אויסגעצייכענטער פּלאַן און אַזאָ
יונגעמאַן דאַרפסטו גאַרנישט לאָנג זוכען, מיין בעסטער קאַלעגע...
(רופט) יוליוס! יוליוס!

פּערצעהנטער אויפטריוט.

די פּאַריגע, יוליוס

יוליוס (קומט אַריין): אַך, פּרל...
מ א ר י ן (שמעלט פּאַר): פּרוי ליזע, מיין פּרוי'ס שוועסטער,
יוליוס גרינבלאַט, מיין בעסטער פּריינד.

יוליוס: ווי עהנליך איהר זענט צו מיין פּריינד'ס פּרוי!
ווען איך וואָלט נישט געוואוסט, אַז דאָס זענט איהר, וואָלט איך
געמיינט, אַז דאָס איז זי.

מ א ר י ן (צו בערטאָן): נו, געפעלט ער דיר?

ב ע ר ט א (אין דער שטימע): יאָ.

מ א ר י ן : הער, יוליוס, דו ווייסט דאָך, אַז איך בין דיינער
אַ אמתער פּריינד, אַ גוטער פּרודער, אַזוי ווי גאָט און גוטע לייט

זויפלען, און אָט האָב איך בעשלאָסען צו מאַכען אַ סיורפריז. איך
האָב אין דיין אַנוועזענהייט דיך פֿאַרגעשטעלט פֿאַר מיין שוועגערין
און... דו ביזט איהר געפֿעלען, אַווי ווייט, אַז זי האָט בעשלאָסען
דאָ צו בלייבען.

יוליוס: דאָס איז זעהר ליבענסווירדיג פֿון אייער זייט.
וואָס וועט אָבער אייער שוועסטער זאָגען?

בערטאַ: איך וועל אייך זאָגען דעם אמת, איך מיט מיין
שוועסטער רייזען מיר קיינמָל נישט צוזאַמען. מיר קאָנען קיינ-
מאָל צוזאַמען נישט רייזען.

יוליוס און מאַריץ: וואָס הייסט?

בערטאַ: ס'היינט.. מיר זענען צוקריגט.

מאַריץ: און דיין שוועסטער האָט עס מיר גאָרנישט

געזאָגט.

בערטאַ: וואָס, בין איך פֿעראַנטוואָרטליך פֿאַר מיין שוועס-
טער? ס'איז גענוג, אַז כ'זאָג אייך, אַז מיר ביידע קאָנען צוזאַמען
נישט זיין.

מאַריץ: איך פֿערשטעה נישט, טאָ צו וואָס זענט איהר

אַהערגעקומען?

יוליוס: יאָ, צו וואָס זענט איהר אַהערגעקומען?

בערטאַ: איהר זעהט דאָך, אַז זי איז גאָרנישט דאָ, זי

איז אַוועקגעפֿאַהרען.

מאַריץ: אַהא, איצט זעהט מיר שוין אַפֿץ קלאָר. דיין
שוועסטער האָט געמוזט אַוועקפֿאַהרען, ווייל זי איז מיט דיר צו-
קריגט, נישט צוליב איהר קראַנקער פֿרייבדין. אָ, ווי נידעריג מיין
פֿרוי איז געפֿאַלען. זי האָט מיר געזאָגט ליגענד!

יוליוס: אָבער מיר איז נאָך אַליץ נישט קלאָר, צו וואָס

האָט איהר געטויגט די גאַנצע זאַך, צו וואָס האָט זי געדאַרפֿט זיך
מאַכען אַווי צופֿרידען פֿון איהר שוועסטער'ס קומען און שפּעטער
אַנטלויפֿען.

מאַריץ: יאָ, דאָ שטעקט עפעס אַ סוד...

בערטאַ: ... וועלכען איך וועל אייך ענטדעקען, אויב איך

וועל בעקומען אַ פֿעריזכערונג, אַז איהר וועט פֿון היינט אָן בעסטער

בעהאנדלען אייער פרוי.

מ א ר י ק : איך פֿערשטעה אייך נישט. נישט גענוג דאָס מיין פרוי איז מיט אייך צוקריגט און איז אַוועקגעפֿאַהרען, ווען איהר זענט צו איהר געקומען, נאָכדעם ווי איהר האָט זיך נישט געזעהן 5 יאָהר, געהמט איהר זיך נאָך אָן פֿאַר איהר. זאָגט מיר, דאָס אַרט זי אייך?

ב ע ר ט א : אָ, זי צרט מיך זעהר שטאַרק, אַלזאָ, אויב איהר ווילט, אָז איך זאָל אייך ענטדעקען דעם סוד, מוזט איהר מיך לאָזען אַ וויילע אַליין.

(מאָריץ און יוליוס קוקען זיך איבער איינער מיט'ן אַנדערן און זענען סוף פֿל סוף כּספּים אַרויסצוגעהן).

פֿופֿצעהנטער אַויפֿטריט.

ב ע ר ט אַ (וואָרפֿט אַראָפֿ פֿון זיך דאָס רויטע קלייד, בלייבט צו-ריק אין ווייסען) איצט האָב איך געהאַט די געלעגענהייט צו זעהן די אונטער-מיין מאָן איז מיר, ווי ליב ער האָט מיך בעקומען, ווען ער האָט נאָר געמיינט, אָז איך בין נישט איד, נאָר מיין שוועסטער אָבער, וואָס וועט ער זאָגען, אָז ער וועט זעהן ווי מאוס ער איז אַריינגעפֿאַלען! איך מוז איהם אָבער אַרצוברייטן די נאַצקע! (רופֿט) מאָריץ! מאָריץ!

זעכצעהנטער אַויפֿטריט.

די פֿאָריגע, מאָריץ און יוליוס.

מ א ר י ק און יוליוס (קימען אַרײַן און בלייבען שטעהן ערשטיגט).

ב ע ר ט אַ : וואָס האָט איהר זיך אַזוי דערשראָקען? דאָס בין איך, בערטאָ, נישט ליזאַ.

מ א ר י ק : איז דאָס אַלץ, אַלזאָ, נאָר געווען אַ שפּאַס?

יוליוס : איהר האָט פֿון אונז חוזק געמאַכט?

ב ע ר ט אַ : נישט וועניגער ווי איהר פֿון מיר.

יוליוס : הער, מאָריץ, דו זעהסט דאָך, אָז דו ביזט אַ

ריינגעפֿאַלען, ווער פֿון היינט אָן אַ אַנדערער.

מ א ר י ק : מילא, פֿערפֿאַלען, כּימוז שײַן בלייבען ביי איהר.

נישט ביי איהר שוועסטער.

פֿאַרהאַנג.

ארטור שניצלער.

ע פ י ז א ד

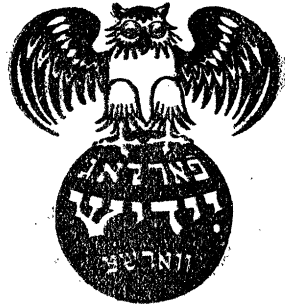
פון פוך (אנאטאלי)

קאמעדיע אין 1 אקט.

יודיש דורך זלמן זילבערצווייג.

הרע'ט
1919.

פּוֹלֵט וּנְדָב:

א. נ. א. ל.

מ. א. ס.

פ. י. א. ק. א.

מאקס'ס צימער, אין טונקעלע פארבען. טונקעלע רויטע מאפעמען, טונקע-רויטע פארטיערען. אין דער מיטע פון דער ביהנג אין דער מיט-א-טיר-אניף דינקס פון צושויער - א צווייטע טיר, אין דער מיט צימער א גרוי-סער שרייב-טיש; אויף איהם שטעהט א לאַפּ מיט א באַזשור; ס'לינגען ביכער און שרייב-מאטעריאלען. אויף דער רעכטער זייט פון אוואנסצענג א הויך פענסטער. אין רעכטען ווינקעל א אויזען, אין וועלכען ס'שליהט א פייער. נעבען אויזען 2 גידריגע שטולען, צוגערוקט צו זיי שטעהט א טונקעל רויט שפאניש הענטלעך.

מאקס (ויצט ביים טיש, רויכערט א סיגאר און לעזט א בריעף): טייער-דער מאקס! איך בין ווידער דאָ. אונזער טרופע, ווי איהר ווייסט ווארשיינליך פון די צייטונגען, בלייבט דאָ דריי חדשים. דער ערשטער אָווענד איז געווידמעט דער פריינדשאפט. היינט אין אָווענד וועל איך זיין ביי איך. ביבי... ביבי... אן, דאָס איז דאָך ביאנקא... אָיסגעצייכענט, איך וועל ווארטען... (מ'קלאפט) זאָל זי עס עוין זיין... אריין!

אנאטאל (קומט אריין מיט א גרויסען פאקעט, זעהט אויס טרויע-דיג):

גוטען אָווענד!

מאקס: וואָס האָסטו עס?

אנאטאל: איך זוך אַ היים פֿאַר מיין פֿערגאנגענהייט.

מאקס: וואָס מיינסטו דערמיט?

אנאטאל (דערלאנגט איהם די ראל פאפיר).

מאקס: נו?

אנאטאל: איך ברענג דיר דאָ מיין גאנצע פֿערגאנגענהייט,

די חלומות פֿון מיין גאנצע יוגענד; פֿעהאלט זיי ביי דיר.

מאקס: ביטע זעהר. גיב דו וועסט דאך מיר, געוויס, ער-

קלערען גענויער?

אנאטאל: קאָן איך זיך זעצען?

מאקס: וואָס פאַר'ע פֿראגע. פֿארוואָס ביזטו עפעס אזוי יום-

טובֿדיג?

אנאטאל (זעצט ויך): כ'מעג פֿעררויכערן א סיגאר?

מאקס: ביטע! אָט האָטו א פֿרישע סיגאר.

אנאטאל (פֿעררויכערט א פֿאַרגעדענטע סיגאר): אַך-גרויסארטיג!

מאקס (אָנהויבענדיג אויפֿ'ן פֿאקעט, וועלכען אנאטאל האָט אַוועק-
געלעגט אויפֿ'ן שראַפטיש): וועגען וואָס האַנדעלט עס זיך?

אנאטאל: פֿאַר די דאָזיגע יוגענד-חלומות איז אין מיין

וואוינונג מעהר נישטאָ קיין אָרט! איך פֿאָהר אוועק.

מאקס: אָ!

אנאטאל: איך הויב אָן א ניי לעבען אויף אַנאָנפעשטימטע

צייט. צו דעם צוועק מוז איך זיין פֿריי און אליין, אונזליב דעם

רייס איך איבער מיט דער גאַנצער פֿערגאַנגענהייט.

מאקס: הייסט עס, אז דו האָסט אַ נייע געליבטע?

אנאטאל: ניין — איך האָב נאָר דערווייל אוועקגעוואָרפֿען

די אלטע... (רייסט האַסטיג איבער און ווייזט אָן אויפֿ'ן פֿאקעט) איך

ווייל ביי דיר, ליבער פֿריינד, איבערלאָזען דאָס גאַנצע ביסעל מיסט.

דו זאָלסט עס היטען.

מאקס: דו זאָגסט, מיסט! פֿארוואָס פֿערברענסטו עס בעסער

נישט?

אנאטאל: איך קאָן נישט.

מאקס: דאָס איז קינדיש.

אנאטאל: דאָס איז א ספֿאַציעלע ארט טרייהייט מיינע. איך

קאָן נישט פֿערגעסען קיין איינע פֿון די אלע, וועלכע איך האָב גע-

ליבט. ווען איך הויב אָן דורכצוואַרפֿען די אלע בריעף, בלומען

און לאַקאָן — דו וועסט דאָך מיר ערלויבען א מאָל צוצוקומען צו

דיר, פֿדי זיי א ביסעל דורכצוואַרפֿען — בין איך ווידער מיט זיי.

לעבען זיי ווידער אויף און איך לעב ווידער איבער מיין ליבע צו זיי.

מאקס: דו ווילסט, הייסט עס, ביי מיר אין וואוינונג, דיר

אייןאַרדנען בעגעגנישען מיט דייער פֿריהערדיגע געליבטע?

ארטור שניצלער

אנאטאָל (כמעט נישט הערענדיג): טיילמאָל פֿאַלט מיר אין...
אָ, ווען ס'וואָלט עקזיסטירט עפעס א מאגיש וואָרט און זיי וואָלטען
אידער אלע געקאָנט ערשיינען. ווען איך וואָלט געקאָנט מיט עפעס
א כשוף-וואָרט אַרויסרופֿען זיי צום לעבען פֿון זייער נישט עק-
יסטענץ.

מאָקס: די דאָזיגע נישט עקזיסטענץ וואָלט, ווארשיינליך,
געווען זעהר פֿערשידענארטיג.
אנאטאָל: יאָ, יאָ... שטעל דיר פֿאַר, אז איך זאָג אַרויס
דאָס דאָזיגע וואָרט...

מאָקס: און אפשר וועט זיך ביי דיר געפֿונען דאָס מאגישע
שע וואָרט... נו, צום ביישפּיל: „אָ, דו איינציגע, וועלכע איך ליב“
אנאטאָל: יאָ, טאָקע, אַך וועל אַרויסשרייען: „אָ, דו איינציגע
וועלכע איך ליב...!“ און פּלוצלונג וועלען זיי זיך בעווייזען: איינע
פֿון עפעס א קליין הייזעל פֿון דער פֿארשטאדט, א צווייטע פֿון איהר
מאָג'ס א פּרעכטיגען סאלאָן, א דריטע פֿון דער טעאטער-גארדעראָבע..

מאָקס: אוועלכע זענען פֿערהאָן מעהר!
אנאטאָל: מעהר — ריכטיג... א פּירטע פֿון א מאדע מאגאזין.
מאָקס: א פינפטע פֿון די ארעמט פֿון איהר גייעם ליבהאַבער...
אנאטאָל: א זעקסטע פֿון קבר... א זיבעטע פֿון ערגעץ וואו
ס'איז, א אכטע... און אלע קומען זיי זיך דאָ צוזאמען...

מאָקס: זאָג בעסער נישט אַרויס דיין כשוף-וואָרט, די
דאָזיגע פֿערזאמלונג קאָן ווערען נישט אנגענעהם. ס'קאָן זיין, אז זיי
האַבען דיך אלע אויפֿגעהערט צו ליבען — נאר קיין איינע פֿון
זיי האָט נישט אויפֿגעהערט צו זיין אייפֿערזיכטיג אויף דיר.
אנאטאָל: א זעהר קלוגע עצה... לאָמיר זיי לאָוען אין
זייער רוד.

מאָקס: הייסט עס, אז איצט דארף מען אויסזוכען א אָרט
פֿאַר'ן דאָזיגען פּרעכטיגען פּאָקעט.

אנאטאָל: איצט וועט מען איהם עפֿנען. (רייסט אויף דעם
פּאָקעט) ס'בעווייזען זיך וואָרנפֿעלטיג צוגעבוּדענע פּעקלעך מיט בענדלעך).

מאָקס: א
אנאטאָל: אלץ איז אין בעסטען אָרדנונג.

מ א ק ס : לויט די בעמען?

א נ א ט א ל : אָ ניין. יעדעס פעקעל האָט עפעס א אויפֿשריפט;
לידער, ווערטער, א בעמערקונג, וועלכע רופֿט ארויס אין מיין זכרון
דאָס איבערגעלעבטע. קיין שום נאמען נישט; ווארום מאריע אדער
אננא קאָן זיך דאָך יעדע איינע רופֿען.

מ א ק ס : לעו עפעס איבער.

א נ א ט א ל : וועל איך אייך אַלע דערקענען? אויף פיעל פֿון
די זאכען, וועלכע ליגען דאָ, האב איך שוין איינגע יאָהר נישט
געקוקט.

מ א ק ס (נעמט איין פעקעל אין האנד און לעזט די איבערשריפט)

דו מששים-פֿול, מיין שענע ווילדע,

לאָז קלאַמערן דיך אין מיינע אָרעם. —

און ס'העלועל, הערליכע מאטילדע

ווי קאָן איך קושען דיך מיט שטורם!

און אָט איז ווי זי הייסט — מאטילדא!

א נ א ט א ל : יאָ, מאטילדא. — איבריגענס, מ'האָט זי אויך

אנדערש גערופֿען. איך פֿלעג זי שטענדיג קושען אין האַלד.

מ א ק ס : ווער איז זי?

א נ א ט א ל : פֿרעג נישט... זי איז געלעגען אין מיינע אָרעמס,

און דאָס איז גענוג.

מ א ק ס : נו, לאָמיר מער נישט ריידען וועגען מאטילדאָן.

דאָס פעקעל איז איבריגענס זעה-דין.

א נ א ט א ל : יאָ, אין איהר געזונט זיך נאָר אַ לאָק.

מ א ק ס : און קיין איין בריף נישט?

א נ א ט א ל : פֿון איהר? דאָס וואָלט איהר פֿערשאפט פיעל

ארבייט. און אויסערדעם וואָס וואָלט פֿון אונז געוואָרען, ווען אלע

פֿרויען וואָלטען אונז געשריבען בריף.

מ א ק ס (לעזט די איבערשריפט אויף א צווייט פעקעל): „אין איין

אינוויכט זענען אלע פֿרויען גלייך: זיי ווערען פֿרעך, ווען מ'כאפט

דיי ביי אַ ליגן“.

א נ א ט א ל : יאָ, דאָס איז אמת!

מ א ק ס : ווער איז זי געווען? א שווער פעקעל!

אנאטאָל: אַכט זייטען פיל מיט ליגענס ווארף עז אוועק?
מאקס: זי איז אויך בעזען פֿרעך?
אנאטאָל: ווען איך האָב זי געפאקט. ווארף זי אוועק.
מאקס: יאָ, מיר וועלען אוועק ווארפען די פֿרעכע ליגעריין.
אנאטאָל: בעלידיג זי נישט. זי איז געלעגען אין מיינע
אַרעמס: זי איז אונבעריהרליך.
מאקס: נו, יאָ, א גענוגענדער מאַטיוו. נאָר לאַמיר ווייטער
לעזען. (לעזט ווייטער)

ווען נאָר איך וויל מיין בענקעניש פֿערטרייבען
דערמאָנט זיך אין זכרון שטענדיג מיר דיין מאן.
און פֿלוצלונג: שטראַלט אין פנים אויף א שמיכלעל
צו וויילען די נשמה איז דאָך וואָס פֿארהאן.
אנאטאָל: אַך, יאָ, דאָס איז די.
מאקס: א — וואָס איז דאָס?
אנאטאָל: א פֿאטאגראַפֿיע. זי מיטן חתן.
מאקס: דו האָסט איהם געקענט.
אנאטאָל: פֿערשטעהט זיך, אז נישט וואָלט איך דאָך נישט
געשמיכלעלט. ער איז געווען אַ נאר.
מאקס (ערנסט): ער איז געלעגען אין איהרע אַרעמס: ער
איז אונבעריהרליך.

אנאטאָל: נו, גענוג
מאקס: לאַמיר איבערלאָזען די פֿרעהליכע שטפֿערין מיט
איהר לעבערליכען חתן. (נעמט אַ ניי פעקעל) וואָס איז דאָס? נאָר
אין וואָרט?

אנאטאָל: וואָס?
מאקס: א „פאטש“.
אנאטאָל: יאָ, איך געדענק.
מאקס: דאָס איז, ווארשיינליך, געווען צום סוף?
אנאטאָל: אַ, ניין, אין אָנהייב.
מאקס: אווי און אַט איז... „סאיז לייכטער צו ענדערן די
ריכטונג פֿון פֿלאַמען, ווי זי אָנצונענדען“. וואָס בעדייט דאָס?
אנאטאָל: נו, יאָ, איך האָב געענדערט די ריכטונג פֿון

די פלאמן און אָנגעצונדען האָט זיי א אנדערער.
 מאַקס: נו לאָמיר דאָס אריינארפֿען פֿאַר די פֿלאמען...
 „שטענדיג די צוואנג אין טאש“ (קוקט פֿרעגער אויף אַנאַטאָן).
 אַנאַטאָל: נו יאָן זי פֿלעגט שטענדיג מיטגעמען מיט זיך
 א צוואנג — אויף יעדען פֿאַל. נאָר זי איז געווען זעהר שעהן.
 ביי מיר איז פֿון איהר געפֿליבען נאָר א שטיקעל פֿון איהר וואואל!
 מאַקס: יאָ קענטיג אזוי. (יעזט ווייטער) „ווי אזוי האָב איך
 דיך פֿערלירען?“ ווי אזוי האָסטו זי טאקע פֿערלירען?
 אַנאַטאָל: דאָס ווייס איך נישט. זי איז פֿערשוואונדען —
 זי איז אונטרווארטעט פֿערשוואונדען פֿון מיין האָריוואָנט. נו יאָ,
 דאָס טרעפט דאָך טיילמאָל. פונקט אזוי, ווי צום ביישפּיל, דו פֿאַזט
 ערגעץ וואו איבער א שריט און ערשט אין אייניגע טעג ארום
 דערמאנסט זיך... און דו ווייכט נישט. וואו און ווען.
 מאַקס: נו, זאָלען די גוטע יאָהר נעמען אָט די פֿערלירע-
 גע. (יעזט ווייטער.) דו ביזט געווען אַ וואויל און ליב קינד.
 אַנאַטאָל (פֿערבענקט): „דאָס מיידעל מיט די צושטאָכענע
 פֿינגער“.

מאַקס: דאָס איז געווען קאָרא — נישט אמת?
 אַנאַטאָל: יאָ — דו ביזט דאָך געווען בעקענט מיט איהר.
 מאַקס: און דו ווייסט וואָס ס'איז שפּעטער מיט איהר
 געוואָרען?
 אַנאַטאָל: איך האָב זי שפּעטער ווידער גערטראָפֿען — אַלס
 פֿרוי פֿון א טישלער.
 מאַקס: אזוי!
 אַנאַטאָל: דאָס איז שטענדיג דער סוף פֿון די מיידלעך
 מיט די צושטאָכענע פֿינגער. אין דער שטאָדט ליבט מען זיי און
 אין די פֿאַרשטעדט האָבען זיי חתונה. דאָס איז געווען אַ פֿרעכטיג
 מיידעל!
 מאַקס: נו ווייטער! וואָס איז דאָס? „עפּיזאָד“, אינוועניג
 איז. קענטיג פֿעדיג... שטייב!
 אַנאַטאָל (נעמט אין דער האַנד אַרײַן דעם קאַנווערט): שטייב?...
 אַמאָל איז דאָרט געלעגען א בלימעל!

מאקס: וואָס הייסט עס א „עפיוואָד“?

אנאטאָל: אַך, גאַרנישט, א געדאַנק, וועלכער איז מיר צו-
פֿעליג געקומען אין קאָפּ אריין. דאָס איז געווען נאָר א עפיוואָד,
א ראָמאַן, וואָס האָט געדויערט 2 שעה... און מער גאַרנישט! יאָ,
שטייב!... און פֿון דעם גאַנצען גליק איז מעהר נישט געבליבען..
טרויריג — נישט אמת?

מאקס: יאָ, ווירקליך טרויריג... נאָר ווי אזוי איז דיר
איינגעפֿאַלען דאָס דאָזיגע וואָרט? מיר דאַכט זיך, אז מ'האָט אויף
אלע געקאָנט מאַכען אזא אויפֿשריפט?

אנאטאָל: אמת; נאָר קיינמאָל איז מיר נישט איינגעפֿאַלען
דער דאָזיגער געדאַנק ווי אין דאָזיגען פֿאַל. אָפֿט, ווען איך האָב געהאַט
א געוויסע פֿערבינדונג, איבערהויפט אין די פֿריהערדיגע צייטען,
ווען איך האָב זיך נאָך געהאַלטען שיער נישט פֿאַר א גרויסען מענש,
האָב איך נישט ווילענדיג געטראַכט: אַרים, אומגליקליך קינד!...
מאקס: פֿאַרוואָס?

אנאטאָל: דערפֿאַר ווייץ מיר האָט זיך געדאַכט, אז איך
געהער צו די שטאַרקע גייסטער, אז די אלע מיידלעך און פֿרויען...
איך האָב זיי דערשטיקט ווען איך האָב זיי געטראָפֿען אויף מיין
פֿעבענסוועג. אזוי איז דאָס געווען פֿון דער נאַטור, האָב איך זיך
געטראַכט — און איך דאַרף אריבער שפּרייזען איבער זיי.

מאקס: דו ביזט געווען א שטורם-ווינד, וואָס קעהרט אָב
די בלומען... נישט אמת?

אנאטאָל: יאָ! איך האָב זיך דורכגעטראָגען ווי א שטורם
ווינד. דערפֿאַר פֿלעג איך דאָס טראַכטען: אַרעם, אומגליקליך קינד.
נאַטירליך האָב איך געהאַט א טעות. איצט ווייס איך, אז ל'געהער
נישט צו די גרויסע און, וואָס ס'איז בעזונדערס שמערצליך, אז
ל'דאַרף זיך נישט טועה זיין אויפֿ'ן דאָזיגען חשבון. נאָר דאן...

מאקס: אָבער וואָס בעווייזט דאָס „עפיוואָד“?
אנאטאָל: יאָ, דאָס איז אזוי געווען... זי האָט זיך מיר
צופֿעליג געשטעלט אין מיין וועג.

מאקס: און דו האָסט זי צוטרעטען.
אנאטאָל: יאָ — זי, דאַכט זיך, האָב איך ווירקליך צו-

טרעטען.

מאקס: אן

אנאטאָל: יאָ, אָבער הער נאָר אויס... דאָס איז אייגענט-
ליך דאָס בעסטע פֿון אלעם וואָס איך האָב איבערגעלעבט... איך
קאָן דיר דאָס נישט דערצעהלען...

מאקס: פֿארוואָס?

אנאטאָל: דערפֿאר, ווייל די גאנצע געשיכטע איז אזוי
איינפֿאך, ווי מ'קאָן זיך נאָר פֿארשטעלען... זי בעזיצט נישט... קיין
שום בעוונדערעס... דו וועסט נישט פֿערשטעהן די דאָזיגע שעה-
הייט.

מאקס: נו...?

אנאטאָל: שטעל דיר פֿאָר, איך זיך ביי דער פֿיאנא... אן
צימער, אין וועלכען איך האָב דעמאָלט געוואוינט... אָווענד צייט...
איך בין מיט איהר בעקענט ערשט צוויי שעה... ס'ברענט מײן לאמ-
טערן מיט די גרינע און רויטע גלעזלעך — איך דערמאָהן דעם
דאָזיגען לאמטערן, ווייל ער שפּילט דאָ מיט א געוויסע ראָלע.

מאקס: נו?

אנאטאָל: נו! זיך איך מיר אזוי ביי דער פֿיאנא. זי ליגט
ביי מיינע פֿיס, אזוי, און איך קאָן נישט צוקומען צום פעדאל. איהר
קאָפּ ליגט אויף מיינע קניען, און איהרע געפֿלאַכטענע האַר גלאַנ-
צען דאָ מיט'ן גרינעם, דאָ מיט'ן רויטען ליכט פֿון דער לאמטערן...
איך פֿאנטאזיר אויף די קלאווישען, נאָר מיט דער איינער לינקער
האנד, די רעכטע דריקט זי צו צו איהרע ליפּען.

מאקס: נו?

אנאטאָל: דו שטענדיג מיט דייןע אבוואַרטענדע „נו“...
אייגענטליך איז מעהר גאַרנישט... איך האָב זיך מיט איהר געקענט
ערשט צוויי שעה, איך האָב געוואוכט, און נאָכ'ן דאָזיגען אָווענד
וועל איך זי, ווארשיינליך, מעהר קיינמאָל נישט זעהען — וי האָט
עס מיר אליין געוואָגט — און איך האָב אין דאָזיגען מאָמענט גע-
פֿיהלט, אז זי ליבט מיך אָהן א שיעור. איך בין געווען אינגאנצען
פֿערלאָסט פֿון דאָזיגען געפֿיהל — די גאנצע לופּט איז געווען
פֿערשכורט און געעטעמט מיט'ן אראמאט פֿון דער דאָזיגער ליבע...

דו פֿערשטעֿהסט? (מאָס שאַקט מיטן קאָפּ) און פּלוצלונג איז מיר
 אין קאָפּ ווידער איינגעֿפֿאלען א נאָרישע גאווֿדיגער געדאַנק: אָריס,
 אומגליקֿליך קינד. און איך אנערקען דייטליך ווי צופֿעליג די גאנ-
 צע זאך איז. איך פֿיהל אויף מיין האַנד דאָס הייסע עטעמען פֿון
 איהר מויל, נאָר איך האָב שוין אלץ איבערגעֿלעבט אין מיין פֿאַנ-
 טאזיע. אלץ איז שוין געווען געענדיגט. און זי איז ווידער געוואָרען
 פֿאַר מיר איינע פֿון די, איבער וועלכֿע איך מוז אריבער שפּרייזען.
 אָט דעמאָלט איז עס מיר איינגעֿפֿאלען דאָס דאָזיגע וואָרט, דאָס
 גרויאַמע וואָרט „עפּיזאָד“. און אין דער צייט האָב איך זיך אליין
 בעטראַכט אלס א אייביגען... איך האָב געוואוסט. אז דאָס „אַרימע
 אומגליקֿליכע קינד“ וועט קיינמאָל נישט פֿערגעסען די דאָזיגע שעהן,
 איך האָב עס אין איהר געפֿיהלט. טיילמאָל אין אועלכֿע פֿאַלען
 פֿיהלסטו דייטליך, אז „מאַרגען אין דער פֿריה וועט זי דיך פֿערגע-
 סען“. דעמאָלט אָבער איז געווען גאָר עפעס אנדערש. פֿאַר די
 וועלכֿע איז געלעגען ביי מיינע פֿיס, בין איך געווען א גאנצע וועלט,
 איך האָב געפֿיהלט מיט וואָס פֿאַר אַ אונענדליכע און אונבערעניצטע
 ליבע זי האָט מיך אין דאָזיגען מאַמענט ארומגענומען. דאָס פֿיהלט
 זיך: פֿאַר מיר איז דאָס געווען זעהר קלאָר. אין דאָזיגען מאַמענט
 האָט זי זיכער, נישט געקאָנט וועגען עפעס אנדערש טראַכטען, זי
 האָט געטראַכט וועגען מיר — נאָר וועגען מיר. פֿאַר מיר אָבער
 איז זי שוין געווען עפעס פֿערגאַנגענעס, פֿאַראיבערגעהענדעס,
 פשוט א עפּיזאָד.

מאָס: וואָס איז זי אייגענטליך געווען?
 אַנאַטאָלי: וואָס זי איז געווען? דו האָסט דאָך זי געקענט.
 — מיר האָבען זיך מיט איהר בעקענט איינמאָל אין אַווענד אין
 אַ לוסטיגע געזעלשאַפֿט, און דו האָסט זי, ווי דו האָסט ערקלערט,
 נאָך פֿריהער געקענט.

מאָס: אָבער ווער איז זי דאָס אועלכֿע? וועגיג מיידלעך
 האָב איך געקענט פֿון פֿריהער. דו שילדערסט דאָך זי ביים ליכט
 פֿון דיין לאַמטערן, כמעט א לעגענדאַריש בילד.
 אַנאַטאָלי: יאָ — אין דער ווירקליכקייט איז זי נישט גע-
 ווען אזא. דו ווייסט, ווער דאָס איז געווען? — איך וועל באלד

צושטערין די גאנצע בעצויבערונג.

מאקס: הייסט עס, זי איז געווען — ?

אנאטאָל (שטיילענדיג): זי איז געווען אָנגעשטעלט אין...

מאקס: אין טעאטער?

אנאטאָל: ניין — אין צירק.

מאקס: ס'קאָן נישט זיין!

אנאטאָל: יאָ, דאָס איז געווען ביאנקא. איך האָב דיר בין

היינט נישט דערצעהלט, או איך האָב זי נאָך געטראָפֿען נאָכ'ן

דאָזיגען אָווענד און זי האָט אויף מיר נישט געמאכט קיין שום

איינדרוק.

מאקס: און דו מיינסט ווירקליך, או ביבי האָט דיר געליבט?...

אנאטאָל: יאָ, זי — זיכער. אין אכט אָדער צעהן טאָג

ארום נאָכ'ן דאָזיגען יום-טוב האָבען מיר זיך געטראָפֿען אויפֿן גאס...

זו מאָרגענס איז זי מיט דער טראַפֿע אָפֿגעפֿאַהרען קיין רוסלאַנד.

מאקס: דער מאַמענט איז, הייסט עס, געווען דער פאסיגסטער.

אנאטאָל: איך האָב פֿרידער געוואוסט, או פֿאר דיר

וואָס אלץ זיין צושטערט. דו קאָנסט נאָך נישט פֿיהלען דעם אמת'ן

סוד פֿון דער ליבע.

מאקס: טאָ אין וואָס געפֿוננטו דו דאָס רעטעניש פֿון

דער פֿרוי?

אנאטאָל: אין דער שטימונג.

מאקס: אך — דו דארפֿסט האָבען דעמערונג, דיין לאַנג-

טערן מיט די גרינע און רויטע גלעזער... דיין שפילען אויף דער

פֿאנא.

אנאטאָל: יאָ, ריכטיג. דאָס אלץ גיט מיין לעבען אוי-

פיעל פֿערשידענקייט און אלערליי פֿערוואַנדלונגען, או איין פֿארב

קאָן מיר פֿערטוישען די גאנצע וועלט. וואָס איז פֿאר דיר און פֿאר

טויזענדער דיינגעליכענס דאָס דאָזיגע מיידעל מיט די גלאַנצענדע

האַר, וואָס פֿאַר'ע בעדייטונג האָט ביי אייך דער לאַמטערן פֿון

וועלכען דו שפעסט אָפֿ! אַ צירקרייטערין און א רויט-גרין גלעזן

מיט אנאָגעצונדען ליכט! וואָס איז דאָ פֿאַרהאָן פֿאַר'ע בעצויבערונג?

לעבען, נאטירליך. קאָנסט אידר, נאָר איבערלעבען קאָנסט איהר גאָר-

אירטור שניצלעך

נישט. איהר לָזוט זיך גראָד אריין אין עפעס א געשעהעניש, מיט א פֿערמאכטע נשמה, און זי ווערט פֿאר אייך מַזְנאַטען! נאָר פֿון מיין נשמה, יאָ. פֿון מיר. שטראַמט א שטראהל פֿון טויזענדער פֿייִערס און פֿארבען, און איך קאָן פֿיהלען דאָרט, וואו איהר געניסט נאָר.

מאָס: דיין „שטימונג“ איז ווירקליך א בעצויבערענדע קוועלע. די אלע, וועלכע דו ליבסט, נעמען זיך פֿריהער דערמיט איבער און גיבען צו דייע אוואנטורעס א בעזונדערען חן און שעה־קייט, מיט וועלכען דו אליין בערוישט זיך...

אנאטאָל: דו קאָנסט דיר די זאך פֿערשטעהן, ווי דו ווילסט. מאָס: און וואָס אנבעלאנגט דיין צירקרייטערין איז דיר שווער מיר צו בעיוויזען, אז זי האָט ביים שיין פֿון גרין־רויטען לאַמטען געפֿיהלט אועלכע געפֿיהלען ווי דו.

אנאטאָל: איך האָב אָבער געפֿיהלט, וואָס האָט זי געפֿיהלט ווען זי איז געלנגען אין מיינע אָרעמס.

מאָס: איך קאָן דאָך אָבער אויך דיין ביאנקע און נאָך אנאטאָל: בעסער ווי דו?

מאָס, יאָ, בעסער. דערנאר וויל מיר האָבען נישט געליבט איינער דעם אנדערן. פֿאר מיר איז זי נישט געווען קיין לֶז־גענדאריש געשטאלט, פֿאר מיר איז זי פשוט איינע פֿון די טויזענד־דער געפֿאלענע, וועלכע די פֿאנטאזיע פֿון א טרוימער בעשענקט מיט א נייער אונשולד. פֿאר מיר איז זי נישט בעסער ווי הונדערטער אנדערע, וועלכע שפּרינגען דורך די רייפֿען אָדער שטעהען אין די קורצע קליידלעך אלס נטאניטקעס אין א פֿאטאָמינע.

אנאטאָל: אזוי... אזוי...

מאָס: זי האָט אויך נישט געהאט קיין שום בעזונדערעס. נאָר איך האָב געזעהן וואָס זי איז אין דער וורקלִיכקייט, און וואָס האָסט אין איהר געפֿונען דאָס, וואָס זי האָט בכלל נישט. פֿון דיין רייך און שעהן לעבען האָסטו איבערגעגאָסען דיין פֿאנטאָסישע יוגענד־היץ און טעמפּראַמעט אין איהר נישט ג האַרץ — און דו האָסט האָט פֿאר דיר א בליץ געטהון, איז געווען א בליץ פֿון דיין אייגען ליכט.

מאקס: זָהן ספּק, און איך וועל זי זעגאר זעהן היינט איך
צווענד.

אנאטאָל: וואָס? דוז דו ווייסט וואו זי וואוינט?
מאקס: ניין. זי האָט מיר געשריבען, אז זי וועט קומען
צו מיר.

אנאטאָל (אויפּשפּרינגנדיג פֿון שטוי): וואָס? און דו זאָגסט
עס מיר ערשט איצט?

מאקס: וואָס אינטערעסירט עס דיך? דו ווילסט דאָך זיין
פּריי און איינזאם.

אנאטאָל: הער אויף!

מאקס: און אויסערדעם איז נישט פֿארהאן קיין שמערצלי-
לערע זאך ווי א אויפגעפּרישטע בעצויבערונג.

אנאטאָל: דו האלסט, אז?

מאקס: איך האלט, אז דו דארפֿסט היטען מיט איהר
זיך נישט צו טרעפֿען.

אנאטאָל: דערפֿאר ווייל זי קאָן ווידער ווערען געפֿעהר-
דיך פֿאר מיר?

מאקס: ניין — נאָר דערפֿאר ווייל דעמאָלט איז דיר גע-
ווען אזוי גוט. געה בעסער אהיים מיט דיינע זיסע עראינערונגען.

מ'דארף נישט אזעלכע זאכען איבערלעבען נאָך אמאָל.

אנאטאָל: דו קאָנסט דאָך נישט עינסט מיינען, אז איך
דארף זיך אָבזאָגען פֿון דער בעגעגעניש, וועלכע איך קאָן דאָ איצט
אזוי לייכט האָבען מיט איהר.

מאקס: זי איז קלוגער פֿאר דיר. זי האָט דיר נישט גע-
שריבען... איבריגענס, קאָן זיין דערפֿאר ווייל זי האָט דיך פֿערגעסען.

אנאטאָל: נארישקייטען!

מאקס: דו האלסט דאָס פֿאר אונמעגליך?

אנאטאָל: איך לאך דערפֿון.

מאקס: לאך, לאך.

אנאטאָל: אך, די שעה וועלכע מיר האָבען דעמאָלט אי-
בערגלעכט!

מאקס: נו?

א נ א ט אָ ל : דאָס איז געווען איינע פֿון די שעה'ן, וועלכע בלייבען אייביג אין זכרון.

מ א ק ס : איך הער געהן אין קאָרידאָר.

א נ א ט אָ ל : ס'קאָן זיין, אז דאָס איז זי.

מ א ק ס : געה אוועק — געה אַרויס דורך מיין שלאָפֿצימער.

א נ ט אָ ל : וואָס בין איך משוגע געוואָרען, צי וואָס?

מ א ק ס : געה בעסער אוועק. — צו וואָס ווילסטו צושטעלן?

רען דיין חלום?

א נ א ט אָ ל : איך בלייב דאָ. (ס'דערהערט זיך א קלאַפּ)

מ א ק ס : געה אוועק: געה זאָפֿאַרט אוועק!

א נ א ט אָ ל (שאַקעלט מיט'ן קאָפּ).

מ א ק ס : טאָ שטעל דיך דאָ אוועק, אז זי זאָל דיך, כּאַטש,

נישט באַלד דערזעהען — אָט אזוי... (שטופט איהם צו צום אויווען)

אזוי אז ער איז געוויסערמאסען פֿערשטעלט מיט'ן שפּאַנישען ווענדטעל)

א נ א ט אָ ל (אַנגלעהנענדיג זיך אויפֿ'ן אויווען): זאָל זיין, (ס'דער-

הערט זיך ווידער א קלאַפּ).

מ א ק ס : אַריין!

ב י א נ ק א (קומט אריין און רעדט אויפֿגעלעבט): גוטען אָווענד,

טייערער פֿריינד, און אָט בין איך ווידער צוריקגעקומען.

מ א ק ס (דריקענדיג איהר די הענד): גוטען אָווענד, טייערע

ביאַנקא. דאָס איז, עהרענוואָרט, זעהר שעהן פֿון אייער זייט, זעהר

שעהן!

ב י א נ ק א : איהר האָט בעקומען מיין בריעף? איהר זענט

דער ערשטער און דער איינציגער.

מ א ק ס : איהר קאָנט זיך גאָרנישט פֿאַרשטעלען, ווי איך

בין שטאַלץ דערויף.

ב י א נ ק א : נו, און וואָס מאַכען די איבריגע, אונזער גע-

זעלשאַפּט? זי עקזיסטירט נאָך ווייטער? מיר וועלען זיך ווייטער

צוזאמענקומען יעדען אָווענד נאָך דער פֿאַרשטעלונג?

מ א ק ס (העלפט איהר זיך אויסטון): ס'זענען געווען אווענדען.

ווען איהר פֿלעגט אהין נישט קומען.

ביאַנקא : נאָך דער פֿאַרשטעלונג?

מאקס: יאָ, ווען איהר פֿלעגט באלד נאָך דער פֿרשטעלונג
ערגעץ וואו פֿערשוואונדען.

ביאנקא (שמיכלענדיג): א, יאָ... ריכטיג... ווי גוט ס'איז
אז מ'רעדט אזוי איינפֿאָך — אָהן שום אייפֿערוואַלט! מ'דארף שטענ-
דיג האָבען אוועלכע פֿריינד ווי איהר...
מאקס: יאָ, יאָ, געוויס.

ביאנקא: וועלכע ליבען און קוועלען נישט.
מאקס: און דאָס האָט ביי אייך זעלטען געטראָפֿען!
ביאנקא (בעמערקענדיג אנאטאָל'ס שאַטען): איהר זענט נישט

אליין.

אנאטאָל (נעהט ארויס און פֿערנייגט זיך).

מאקס: א אלטער בעקאנטער.

ביאנקא (אויפהויבענדיג א פֿאַרנעמע צו די אויגען): אַך...

אנאטאָל (צוגעהענדיג נענטער): פֿרייליין...

מאקס: א סירפֿריו, ביבי, הא?

ביאנקא (א ביסעל פֿערלענען, זי בעמיהט זיך, קענטיג, עפעס

צו דערמאָנען): אַך—מיר זענען דאָך ווירקליך בעקענט.

אנאטאָל: געוויס, ביאנקא.

ביאנקא: ריכטיג — מיר זענען זיכער גוט בעקענט.

אנאטאָל (דריקט אויפֿנערקענט מיט בירע הענד איהר רעכטע

האנד): ביאנקא...]

ביאנקא: וואו איז דאָס אָבער געווען, וואו מיר האָבען

זיך געטראָפֿען... וואו... אַך, יאָ!

אנאטאָל: איהר דערמאָנט זיך...

ביאנקא: יאָ... נישט אמת... אין פעטערבורג?

אנאטאָל (לאַזט האַסטיג ארויס איהר האַנד): דאָס איז געווען

נישט אין פעטערבורג, פֿרייליין... (נעהט צו דער טיר)

ביאנקא (דערשראָקען, צו מאַקס'ן): וואָס איז מיט איהם?..

איך האָב איהם בעליידיגט?

מאקס: ער אנטלויפֿט... (אנאטאָל פֿערשווינדט אין דער הינט

טערשטער טיר)

ביאנקא: אָבער וואָס בעדייט דאָס?

מאקס: איהר האָט איהם דען נישט דערקענט?
ביאנקא: כ'האָב איהם יאָ דערקענט... נאָר כ'קאָן זיך
בישט גוט דערמאָנען וואו און ווען?

מאקס: אָבער, בי'בי, דאָס איז דאָך געווען אנאטאָל!
ביאנקא: אנאטאָל? ... אנאטאָל?!

מאקס: אנאטאָל... די פיאנא... דער לאמטערן... ארויט-גרי-
נער שיין... אָט דאָ אין דער דאָזיגער שטאָדט - מיט 3 יאָהר צוריק...
ביאנקא (ניס ויך א קלאפ אין שטערען): וואו זענען געווען
מיינע אויגען? אנאטאָל! (צולויפֿענדיג צו דער טיר) איך וועל איהם
צוריק רופֿען... (עפֿענט די טיר) אנאטאָל! (לויפֿט ארויס הינטער דער
ביהנע, אין קאָרידאָר) אנאטאָל! אנאטאָל!

מאקס (שטעהט, שטייכלענדיג, דערנאָך געהט ער נאָך איהר צו
צו דער טיר): נו, וואָס?

ביאנקא (צוריקקומענדיג): ער מוז שוין זיין אויף דער גאס
צורלויבט! (עפֿענט שנער א פֿענסטער): אָט געהט ער!

מאקס (הינטער איהרע פֿלייצעם): יאָ, דאָס איז ער!
בי'בא (רופֿט): אנאטאָל!

מאקס: ער וועט אייך נישט דערהערען.

ביאנקא (קלאפֿענדיג מיט די פֿיס): א שאָד... איהר וועט
איהם מוזען בעטען פֿאר מיר ענטשולדיגונג. איך האָב איהם בעפֿליי-
דיגט, דעם גוטען, ליבען מענטש.

מאקס: איהר האָט זיך איהם דעמאָנט?

ביאנקא: יאָ, פֿערשטעהט זיך, נאָר... ער איז זעהר
עהנליך גוף איינעם אין פֿעטערבורג.

מאקס (וי בערוהיגענדיג): איך וועל איהם דאָס ערקלערען.

ביאנקא: יאָ, איהר זאָלט איהם אויך זאָגען, אז מ'טראכט
בישט דריי יאָהר וועגען א מענטש, און דו דערזעהסט איהם פֿלוצ-
לונג, קאָן מען נישט אלץ געדענקען.

מאקס: איך וועל פֿערמאכען דאָס פֿענסטער. ס'ציהט פֿון
איהם א קעלט. (פֿערמאכט דאָס פֿענסטער).

ביאנקא: איך וועל דאָך איהם נאָך זעהן, אין דער צייט
וואָס איך וועל דאָ פֿערפֿלייבען?

מאקס: ווארשיינליך. נאָר איך וויל אייך עפעס ווייזען
(נעמט אקאנזערט פֿון שרייב טיש און דערלאנגט איהר).

ביאנקא: וואָס איז דאָס?

מאקס: דאָס איז א בלימעל, וואָס איהר האָט געטראַגען
יענעם אָווענד — יענעם אָווענד.

ביאנקא: ער האָט עס אָוועקגעלעגט?

מאקס: איהר זעהט דאָך.

ביאנקא: הייסט עס, או ער האָט מיך געליבט?

מאקס: הייסט שטארק און אייביג — אזוי ווי די אלע
אויף די פעלקער.

ביאנקא: וואָס, ווי די אלע? וואָס מיינט איהר דאָס? די
אלע זענען בלומען?

מאקס: בלומען, בריף, לאָקען, פֿאַטאַגראַפֿיעס. מיר האָ-
בען זיי נאָר וואָס פֿינאנדער גע'סדר'ט.

ביאנקא (אויפֿגעצייטערט): לויט פֿערשידענע אבטיילונגען?

מאקס: קענטיג, אז יאָ.

ביאנקא: טאָ אין וועלכע בין איך אריינגעפֿאלען?

מאקס: מיר דאכט זיך, אז אין די! (ווארפט אריין א קאָ-
פּערט אין אוימען)

ביאנקא: אָ...?

מאקס (פאר זיך): איך בין זיך פֿאַר דיר נוקם, פֿריינד אַנא-
טאָל, וויפֿיעל כִּקאָן נאָר. (הויך) יאָ. אזוי איז עס, נאָר איהר
דארפט זיך נייעס אויפֿרעגען... זעצט זיך דאָ אהער נעבען מיר
און דערזעהלט מיר עפעס פֿון אייער לעבען פֿון די לעצטע דריי
יאָהר.

ביאנקא: איך בין מאַמענטאל אזוי אויפֿגערעגט! ווען מ'
זעמט אזוי אויף!

מאקס: איך בין דאָך אייער פֿריינד... קומט אהער, ביאנ-
קא... דערזעהלט מיר עפעס.

ביאנקא: (זעצט זיך אויף א שטוד נעבען אוימען) אבער וואס
מאקס: (זעצט זיך נעגענאָבער איהר) נו, צום ביישפּיל, וועגען

דעם עהנליכען אין פעטערבורג.

ביאנקא: א עקעלהאפטער.

מאקס: ... נו...

ביאנקא (בייז) נו, וואָס זאָל איך אייך דערצעהלען?

מאקס: איהר הויפט נאָר אָן... דאָס איז געווען... נו... דאָס

איז געווען אין א גרויסע, גרויסע שטאדט.

ביאנקא: (אויפגערענט) דאָרט איז געווען א גרויסער, גרויס-

סער צירק.

מאקס: נו ווייטער... אין צירק איז געווען א קליינע,

קליינע אקטריסע.

ביאנקא: וואָס איז געשפּרונגען איבער א גרויסע, גרויס-

סע רייף (לאכט שטיי).

מאקס: איהר זעהט... די ערצעהלונג הויבט זיך אָן (דער-

פארהאנג לאָזט זיך שטיי אראָפּ) אין דער לאָזשע... נו... אין דער

לאָזשע איז געזעסען יעדען אווענד...

ביאנקא: אין דער לאָזשע איז געזעסען יעדען אווענד א-

שעהנער, שעהנער... אָך.

מאקס: נו... און...!

פארהאנג.

די לידער איבערזעצט דורך הערשעלעך.

פערלאג „יודיש“ ווארשא. ~~~~~

15) זכרונות און ארטיקלען. .... וו. מעדעס.

מיט דער ביאגראפיע און בילד פון איטאָר.
(זאָ גלענצענדיגער שרייבשטעלער, ווי מעדעס, הערט געלייזט
נישט גאר ביי זיין אייגען פּאָלק, נאָר אַזויך ביי אַנדערע פּעלקער).
~~~~~

16) די נשמה פֿון אַ פֿרוי ..... סאַפּאַטי.

(די פרוי, איהר בלוט, איהר העלט, איהר מאַט, איהר ראָץ —
דאָס זענען די פֿעדעס, פֿון העלבע עס איז מיט אַזויפיל טאַלענט אַרומגע-
העבט געזאָרען דערדאָזיגער מערקזירידיגער ראַטאָן).
~~~~~

17, 18, 19, 20. אלעקסאַנדער דער ערשטער. ....

ד. מערעזשקאָווסקי.

(הייל מען פֿערשטעהן דאָס גרויסע און טראַגישע רוסלאַנד אין זיין
ערשטען קאַמף מיט'ן צאַריזם, אין זיין ירוּדה און גלאַנק, אין זיין גוטען
און שלעכטען, מוז מען ליינען דאָסדאָזיגע גראַנדיקע דערק, וואָס איז אַ-
אונזר פֿון אונזערבליבער קונסט).
~~~~~

21) די שטרעמונגען אין דער ליטעראַטור פֿון

XIX-טען יאָרהונדערט.

(היינטיגע צייטען איז זיך שווער פֿאַרצושטעלען אַ ליטעראַטור,
וואָס אין איהר זאָלען נישט איבערגעזעצט, הערען די טיפע און גלאַנצע-
לע דערק פֿון העלטיבעריזמען קייטיקער און דענקער).
~~~~~

22) נאַפּאָלעאָן אין רוסלאַנד . . . היינריך ראָס.

(היינריך ראָס געהערט נישט צו יענע טרייבער, וואָס האָבען גע-
זונגען לויבליכער נאַפּאָלעאָנ'ען, נאָר ער געהט יחם בעסער נאָך טריט
ביי טריט און דעקט איהן די אַלע טונקעלע זייטען פֿונ'ם גרויסען קריג-
פֿיהרער, אין זיין מלחמה מיט רוסלאַנד. דאָסדאָזיגע בוך איז אונגעוויקער
אינטערעסאַנט און שפּאַנענדיג פֿאַר יעדן).
~~~~~

פערלאג „יודיש“ ווארשא.

(23) אונטער א ווייטען פארהאנג .... דוד קאסעל.

(די ברייטגעשילדערטע לאנדשאפטען, די בולטע בילדער, פארבען און געשטאלטען און דער פיינער פטיבלאגנישער אנאליז – דאס אלץ זענען גאר נייע טענער אין דער יודישער ליטעראטור).

(24,25,26) דריי דורות ..... יואל מאסטבוים.

(דאס איז א גרויס הערק, וואס לאפט ארום א שטיק לעבען פון דריי דורות מיט זייערע איבערגאנגען און טרעניזם, וואס מ'כט א געוואלטיגען רושם אויפ'ן לעזער).

(27,28) מאיר יעזעפאָוויטש ..... ע. אַרזשעסקאָ.

(מאנכע האנדלונגען און טיפען פון דעמואָזיגען בוך זענען אזוי שפאָנענדיג און אזוי שטארק, אז דער איינדרוק בעהערשט דעם לעזער, ווי עפס אַן אונגעחוקהליכע מאַכט).

(29,30) פוילען ..... נח פרידלויקי.

(דאָס זענען די סאמע וויכטיגסטע און העלסט-בעלעהרענדיגסטע ביכער וועגען פוילען, און יעדער יוד, וואס וויל זיך אַרענטירען אין די פראגען וועגען פוילען, מוז אונבערינגט זיי האָבען אונטער דער האַנד).

(31) דאָס בוך פֿון דער צייט ..... דוד איינהאַרן.

(א שפייער פֿון פאָעזיע ליגט אויף איינהאַרנס פראָזע און די גע-דאנקען זייטען-ארויס, ווי גאלדענע פֿונקען).

(32) בעגייטערונג ..... משה בראָדערזאָן.

(די יודישע פאָעזיע הערט דאָ בערייכערט מיט נייע קלאַנגען און מאַרבען, וואָס קומען באַמט פֿון ריינער גאָט-געבענשטער בעגייטערונג).

מאקס הארטונג.

קלעפּטאמאניע.

פּערסאן און אקט

יוזש זורד זלמן זילבערצווייג.

תרכ"ט
1919.

פערזאנען:

פראָפּעסאָר הערמאַן ביכנער.

עלזע — זיין פרוי.

ליילי — זיין טאכטער.

ד"ר מאַקס פֿריש — איהר חתן.

אַסעסאָר שטיין.

האַנאַ — אַ דינסטמיידעל ביי ביכנער'ן.

אַר ט: א גרויסע שטאָרט.

צ ז ט: געגענווארט.

א שׂען מעבֿלירט די מער.

מיטגליטיר, מיר רעכטס, רעכטס נעמען דער מיטעל-טיר א
פראגמאט און א קראויר, רעכטס, פאָרנט אַ ביכערשאַנק.
דינקס, הינטען אַ אױווען, דינקס, פאָרנט - אַ שאַנק מיט אַ גע-
זיס, אױף װעלכען ס'שטעהען װאָזעס און בראַנו-פּיגורען. רעכטס
אַ זאַפּ, מיש און שמוּלען. אױפֿן מיש - קאָױק-געשיר, אַ פּערל-
מושעין מעסער און אַ מיש-גלאַק. דינקס אַ מיש און שמוּלען,
בייטאָנ.

ערשטער אױפֿטריט.

דילי, עלזע, פראָפעסאָר.

דילי און עלזע (ױצען אױף דער זאַפע רעכטס, לעזען די מאָר-
נטן-צױטונגען).

פראָפעסאָר (ױצט אױף אַ שמוּל לינקס פֿון דער זאַפּ).
דילי (ײַנעט): „די טעג איז אין אַ װײסװאָרג-געשעפֿט אױף
דער... גאַס געװמען אַ עלעגאַנט-געקליידעטע דאַמע און זיך גע-
הײסען װײצען פּערשידענע זאַכען. װען זי איז אַװעקגעגאַנגען, האָט
דער אײגענטימער פֿון געשעפֿט בעמערקט, אַז ס'פּעהלט איהם אַ
קינדער-יאַקע, װאָס איז ערשט גלגלען אױפֿן מיש. ער האָט פּאַלד
אַרויסגעשיקט אַ אָנגעשטעלטען נאָך דער דאַמע. װען די דאַמע איז
בײגעקומען צו אַ רײך הױז און אַרײנגעגאַנגען אין טױער, האָט זי
אַרױסגענומען די יאַקע, װאָס זי האָט געהאַט בעהאַלטען אונט-
טער איהר מאַנטעל און געװאָלט אַרײנגעהן אין אַ װאױנונג אױפֿן

גרשטען שטאָץ. דער יונגער מאָן איז אָזער שנעל צוגעגאָנגען
און פֿעילאָנגט די יאָקע. די דאַמע האָט אָנגעהויבען צו פּראָטעס-
טירען, ס'איז געוואָרען אַ טומעל און אויף די געשרייען איז אַרויס-
געקומען דער מאָן פֿון דער דאַמע, אַ בעקאַנטע פֿערמעגליכע פּער-
זענליכקייט, וועלכער האָט באַלד אויפגעקלייט די גאַנצע זאָך. אַז
מ'האָט צו טון מיט אַ פּערזאָן, וואָס ליידט אויף קלעפטאַמאַניע".
עלזע (אין דער לינקער זייט זאָפּע, הוסט בעז'ן לעזען אייניגע
פּאַל, ווי געבענדיג דערמיט סימנים און וואָרפּט בדיקען אויף איהר מאַן).
פּראָפּעסאָר (אויפֿן שטול לינקס פֿון דער זאָפּע, בעמערקט נישט
די געגעבענע סימנים): דאָס איז אַ בּא-מעשה! ווער גלויבט דאָס
אַזעלכע נאַרישקייטען!

עלזע (הוסט ווידער בעדייטונגספֿול).

פּראָפּעסאָר: עלזע, דו הוסט אַזוי שרעקליך, פֿאַרוואָס
פֿרענסטו נישט אַ דאָקטאָר?

עלזע (וואָס האָט אונרחיג געקוקט אויף דער פּאַלמער): לילי,
געה נאָך אַרויס און גיב אַ קוק וואָס ס'הערט זיך אין קיך!
לילי (אויפֿן רעכטען עק זאָפּע): וואָס זאָל דען זיין אין דער
קיך, מאַמאַ?

עלזע: אַז איך זאָג דיר געזאָן, זאָלסטו נישט פֿרעגן. נעהם מיט
דאָס קינע-געשיר. דאָס פֿערעלמוטערנע כעזער לאָז איבער, ווייל די
שייד אַז געוואָרען לאָקער און כּוועל עס געבען צו רעפּעריהען.
לילי (פֿאַר זיך): זי האָט ווידער כּודות מיט'ן פּאַפּאָ (היך)
איך בין דך שוין מעהר נישט קיין קינד!

עלזע (קוקט ווי בעכע לעריש אַ).

לילי (שמעהט אויף און נעהט נישט היצענדיג אַז מיט'ן קאַנע-
געשיר דורך דער מיט).

צווייטער אַקטריט.

עלזע, פּראָפּעסאָר.

עלזע: איך האָב שוין געוואָלט נישט זיין אייניגע מאָל ריי-
דען. ליליס חתן ווייזט אויס צו זיין אַ טיכטיגער דאָקטאָר און
דורך דער קורצער צייט פֿון זיין פּראָקטיק האָט ער זיך שוין ער-

וואָרבען אַ נאַמען. ער איז מיר אויך זעהר גוט געפעלען. ביז...

פּראָפּעסאָר: ביה —

עלזע: ביו מיט אַ קורצע צייט צוריק, זאָג, ליבער הערמאַן, איז דיר גאָרנישט געוואָרען אויפֿפּאַלענד ביים דאָזיגען יונגעמאַן? פּראָפּעסאָר: ניין! (ער שטעהט-אויף, נעהמט ארויס אַ בוך פֿון דער ביכער-שאַנק, זעצט זיך צוריק אויף זיין פֿריהערדיג אָרט, עפענט אויף דאָס בוך און לעזט עס, ער ענטפּערט אָבער יעדעס מאל, נאָטש גישט גערנוידיג).

עלזע: האָסט ווירקליך גאָרנישט בעמערקט? און ווען לילי האָט פֿריהער געלעזען די געשיכטע מיט דעם גנבה, האָסטו נישט בעמערקט די צייכענס, וואָס כ'האַב דיר געגעבען? דייטליכער האָב איך עס נישט געקאָנט מאַכען, כדי ליליין זאל נישט ווערען אויפֿפּאַלענד וואָס איך מיינ. הערמאַן, ביז היינט האָב איך געשוויגען, אָבער איצט קאָן איך שוין מעהר נישט. דו זאָלסט וויסען, ליבער מאַן, אז אונזער טאָכטער'ס חתן, דר. פֿריש, ליידט אויף קלעפטאָמאַניע! פּראָפּעסאָר (אונצופֿרידען): דו ביזט אַראָב פֿון זינען! אזא זאך זאָגט מען נישט צווי לייכט, פֿריהער ווי מ'האָט בעווייזען.

עלזע: איך האָב אָבער בעווייזען. איינמאל, ס'איז געווען גראַד דאָן, ווען דו האָסט געקויפֿט נייע ביכער און ס'איז נישט געווען פֿאַר זיי קיין אָרט, אַזוי אַז כ'האַב זיי געמוזט אַריינלעגען דאָ (זייזט אן אויף רעכטס) אין שאַנק, איז געקומען דר. פֿריש. איך האָב געהאַט ליגען אויפֿ'ן טיש אַ נייעם שוואַרצען טרויער-באַנד, יואָס כ'האַב געטראָגען אַלס טרויער נאָך דער פֿער-שטאָרבענער מימע. קיינער איז נישט געווען אין שטוב, אויסער אונזער טאָכטער'ס חתן, און ווען איך בין צוריק אַריינגעקומען, איז זער באַנד געווען פֿערשוואַנדען.

פּראָפּעסאָר (אי פֿריהער): אָבער צו וואָס טויג איהם אַ שוואַרצע באַנד!

עלזע: אָט דאָז איז עס דאָך! דאָס בעווייזט דאָך די קלעפּ-טאָמאַניע! פֿאַר דעם, וואָס ליידט אויף קלעפטאָמאַניע, איז נישט קיין אונטערשייד וואָס ער גנב'עט.

פּראָפּעסאָר: אַך, צוליב אַ פֿערשוואַנדען שטיקעל באַנד

קאן מען נאך נישט ווארפען א חשד אויף א מענשען.
 על זע: ווי איז אָבער, אָ דאָס איז נישט די איינציגע זאך
 וואָס ווערט פֿערשוואונדען, זייט ער קומט אַריין צו אונז איד
 וואָלט דיר געקאָנט אויסרעכענען פֿיר זאָכען, וואָס זענען פֿער-
 שוואונדען פֿון טיש צראָב. און שטענדיג, ווען דאָס געשעהט איז
 גראָד דר. פֿריש געווען ביי אונז. יאָ, ער האָט זאָגאר (שטיל) צו-
 גענומען מיינס א זאָקען-בענדעל.

על זע (שטעהט אויף און געהט האַסטיג צו צו איהר מאַן): דר
 גלויבסט מיר נישט? איך האָב עס פֿריהער געוואוסט, דו ווייסט
 דען וואָס ס'טוט זיך ביי אונז אין שטוב? דו האָסט דאָך שטענ-
 דיג אין לגוען און וואָס ס'געשיהט אַרום דיר, האָסטו נישט קיין
 אַהנונג, נו, נו, לעז דיר, נאָר איין זאך זאָלסטו וויסען, אַז איך
 וועל קיינמאָל נישט איינשטימען, אַז אונזער לילי זאָל חתונה האָ-
 בען מיט'ן דר. פֿריש, דו הערסט? (אַב רעכטס און קלאַפט צו די טיר).
 פֿראָ פֿעס אָר: וואָס פֿרויען קאָן אלץ איינפֿאלען... צוליב
 א זאָקענבענדעל.. אַך, נאַרישקייטען (לעוט הייטער).

דריטער אַיפֿטריט.

פֿראָ פֿעס אָר, האָנאַ.

האַנאַ (א עלטער דינסטמידעל, קומט דורך דער מיט): ה' פֿראָפֿע-
 סאָר, ה' דר. פֿריש...

פֿראָ פֿעס אָר (פֿאַר זיך): אַך, און דאָ האָלט איך גראָד
 אויף אַזאַ איגטערעסאַנטע שטעל! (הייד) זאָל ער אַריינקומען! (ער
 געהט פֿון טיש דאָס פֿערעכטערנע מעסער, לעגט עס אין בוך אַריין צוויי-
 שען די ווייטען, ביי וועלכע ער האָט זיך אָפגעשטעלט, פֿערמאַכט דאָס בוך,
 שטעהט אויף און לעגט עס אַוועק אויף זיין אָרט אין דער ביכער-שאַפֿן.
 אויף רעכטס, דערנאָך געהט ער אָב רעכטס).

פֿערטער אַיפֿטריט.

דר. מאַקס פֿריש און האָנאַ (קומען אַריין דורך דער מיט).
 האָנאַ: איך רוף באַלד אַריין די הערשאַפֿטען! (אַב רעכטס).

פֿינפֿטער ארײַטריט.

פֿריש (אליין).

פֿריש (בעקוקט זיין זיינער): איך קום זאָגאַר אַ ביסעל צו פֿריה. אזוי אָבער ווי מיין צוקונפֿטיגע שוויגער האָט זיך געכֿטען שלעכט געפֿיהלט, וועט ביי איהר זיין זעהר אָנגעלעגט, וואָס איך בין געקומען שוין אזוי פֿריה נאָכפֿרעגען אויף איהר געזונד. אַז מ'האָט לײַב די טאָכטער, טאָר מען אין דער מוטער אויך נישט פֿערגעסען (בעטראַכט ויין לינקע האַנד, וועלכע ער האָט אַ ביסעל בע- האַלטען). ווען איך וואָלט נאָר געהאַט מיין פֿערלאָבונגס-רינג! נעל- טען. ווען איך האָב זיך אָנגעוואַשען, האָב איך איהם אַוועקגעלעגט און כע-געסען איהם ווידער אָנצוטון, ווייל מ'האָט מיך שנעל אַ- וועקגערופֿען צו אַ קראַנקען. ווען איך בין צוריקגעקומען, איז דער רינג געווען פֿערוואונדען. איך האָב געפֿרעגט מיין ווירטין, וואו דער רינג איז, האָט זי זיך בעלֿידיגט, און געזאָגט, אַז זי האָט איהם נישט צוגענומען און ווייס נישט, וואו ער איז. איך האָב זיך אָנגעהויבען נאָכצופֿרעגען, צי ס'איז ווער געווען ביי מיר אין צי- מער אין מיין אָפוועזענהייט. ס'איז אָבער קיינער נישט געווען, אויסער מיין צוקונפֿטיגער שווער, דער פֿראַפֿעסאָר, וואָס האָט זיך נישט געקאָנט דערוואַרטען אויף מיר און איז אַוועקגעגאַנגען. ווען לידי זאָל בעמערקען, אַז איך האָב מעהר נישט דעם רינג, ווייס איך נאָר נישט וואָס זי וואָלט געזאָגט. איך וועל מיר מוזען קוי- פֿען אַ נייעם רינג. זי קאָן אָבער יעדען אויגענבליק אַרייַנקומען... וואָס טון איר? אַך, ווען איך וואָלט דערווייל געקאָנט בעקומען אַ רינג...

זעקסטער ארײַטריט.

דער פֿאַריגער, האַנאַ.

האַנאַ (קומט אַריין פֿון רעכאַם, כּדו דורך דער מיט דורכגאַנג- געהן אין קיך).

פֿריש: האַלט, איך האָב עס! (ער כאַפט אַן האַנאַן) גוטע פֿריי — וויינט מיר אייער האַנדו (א חיים) איהר זענט אַ אלמנה.

סלעפֿטאמאניע

ואן איהר טראָנס נאָך אייער רינג... אייער האַנד איז נמעט אַזוי
אזוי מיינע... איך בעט אייך, ערלויבט מיר אָנצוטון אייער רינגעל?
האַנאַ: דאָס רינגעל געוהט אָבער נישט אַראָב פֿון פינגער.
פֿריש: וואָס הייסט, ער געהט נישט אַראָב?

האַנאַ (מיינט איהם): יאָ, איהר זעהט דאָן!
פֿריש: אַך, לאָזט נאָר מיך צו, איך וועל איהם שוין אַ-
רדאָבנעהמען. איהר מוזט איהם אונבעדינגט אַראָבנעהמען, איהר הערט!
ער איז אַזוי צוגעפרעסט, אַז ער שטערט די צירקולאַציע פֿון בלוט.
דער פינגער קאָן נאָך ווערען בראַנדיג און מ'וועט מווען אַראָבנעה-
מען דעם באַנצען פינגער (ווי איהר אַראָבציהען דעם רינג).

האַנאַ (לאָזט זיך נישט, שרייט): שלעפט נישט דעם רינג
אוי, מיין פינגער! מיין פינגער!
פֿריש (האַט אַראָבגעצויגען דעם רינג, פֿערהאַלט איהר דאָס טייל
ואָן וואַרפֿט זי אַרויס דורך דער טימעליר). אַז, אַזוי (טוט איהם אָן)
ער זעהט אויס גראָד ווי מיינער.

זיבעטער איפֿטריט.

פֿריש, לילי.

לילי (קומט אַריין דורך דער טיר): גוט מאַרגען, ליבער מאַקס!
פֿריש: גוט מאַרגען, מיין טייערע!
פֿריש: וואָס איז עפעס מיט דער דינסט? וואָס שרייט זי
אַזוי: מיין פינגער?

פֿריש: ווער... די דינסט?

לילי: יאָ, די דינסט?

פֿריש: די דינסט... אַדאָ, די דינסט... יאָ, די דינסט...
דער פינגער... כע... כע... כע... פֿערשטעהסטו, איהר רינגעל איז
איהר געוואָרען עג און דער פינגער האָט אָנגעהויבען געשוואַצן
צו ווערען, האָב איך איהם אַראָבגענומען.

פֿריש: וואָס, דעם פינגער?

פֿריש: ניין, דאָס רינגעל און ווייל ס'האָט איהר וועה
געטון, שרייט זי...

לילי: פאַסירט עס אַפֿט אַזוי מיט די רינגלעך?

פֿרײַשׁ: ניין, נאָך בײַ פֿערזאָגען, וועלכע האָבען שוין זײער
רײַנגעל נישט אַראָפֿגענומען פֿיל יאָהר — אײגענטליך נאָך בײַ
אַלכע לײט.

לײלי (פרובירט): מײן רײנגעל איז נײַר טאַקע נישט צו ענג
און ווי איז מיט דײנס?

פֿרײַשׁ: וואָס טױג אונז אָפֿצוגעבען זיך מיט אַזעלכע נאַרײַ
שע זאַלען? דו, זאָג מיר בעסער, האָסט גערעדט מיט דײן מונע?
וואָס זאָגט זי? הײנט האָבען מיר זע: 2 מערץ און ביז צום 31
מוזען מיר האָבען חתונה געהאַט. מעהר וועל איך נישט לאַזען
אַבשלעפֿען אונזער גליק!

לײלי: איך ווילט אויך געוואָלט. וואָס טוט מען אָבער, אַז
די מאַמאָ וויל באַרנישט הערען, אַז מיר זאָלען שוין חתונה האָבען.
פֿרײַשׁ: שוין חתונה האָבען! איך וואַרט שוין 4 וואָכען,
ניין, זײט — 4 מאָל 7 = 28 — אַכטאונצוואַנציג טעג זענען מיר שוין
פֿערלאָבט און...

לײלי: יאָ אָבער מײנע קלײדער זענען נאָך נישט פֿערטיג.
פֿרײַשׁ: וואָס דאַרפֿסטו האָבען קלײדער? אַזוי ווי דו
ישט צעהסט און געהסט, אין דײן הויז-קלײד ביזטו ענטזיקענד און
איך וויל דיך אַזוי נעהמען. דו געפֿעלסט מיר אַזוי שענער ווי אַלע
אַנדערע אין די שענסטע, פֿרעכטיגסטע קאַסטײמען. נו, גיב מיר
דערווײַל אַ קוש.

לײלי (קושט איהם).

פֿרײַשׁ: נאָך אײנעם (לײלי קושט). נו נאָך, קוש און וויר
נישט מיד.

לײלי: אַ ניין, מאַקס, איך האָב מורא די מאַמאָ קאָן נאָך
אַרײַנקומען, לאָז מיר אָפֿ (רײסט זיך אַרויס).

פֿרײַשׁ: ווי דו שרעקסט זיך פֿאַר דײן מאַמאָ. אפילו קושען
האַסטו מורא, אַ איך מוז הײנט רײדען מיט דער מאַמאָ. די חתונה
טאָר לענגער נישט אָפֿגעלעגט ווערען. און אַט איז די מאַכאַ!

אַכטער אױפֿטריט.

די פֿאַרײַגע, עלזע קומט אַרײַן (פֿון רעכט).

פֿרײַש (צו דער אַרײַנגעקומענער): גוט מאָרגען, זעהר געעהר-
מע צוקונפֿטיגע מאַמאָ!

עלזע: גוט מאָרגען!

פֿרײַש: פֿיהלט איהר זיך שוין געזונד?

עלזע (ווכט אויפֿן טיש רעכטס דאָס פֿערעמוטערנע מעסער: אזוי
ווי זי געפינט עס נישט, וואָרפֿט זי אַ דורכדרינגענדען בליק אויף פֿרײַשׁ.
צו זיך): דאָס מעסער איז נישטאַ. (הויך) יאָ, איך פֿיהל זיך שוין
גאַנץ גוט! טיילמאָל רייסט מיר נאָר אַ ביסעל אין די גלידער, אזוי
ווי מ'וואָלט מיר געשניטען מיט אַ מעסער!
פֿרײַשׁ: וועל איך אייך עפעס פֿערשרייבען און ס'וועט
באַלד אויפהערען. לילי, זיי אזוי גוט און גיב מיר פֿאַפּיר, טינט
און פֿעדער.

עלזע (נעהמט אַרויס אַ בליישטיפט): איך האָב אַ בליישטיפט. עס איז
אַבער אַהן אַ שפיץ. איהר האָט דאָך געוויס אַ מעסער אָבצושניצען
פֿרײַשׁ: איך האָב ביי מיר פֿאַפּיר און אַ טאַשען-מעסער ל
(נעהמט אַרויס בירע זאַכען). זייט אזוי גוט און גיט מיר דאָס בליישטיפט
עלזע: ניין, איך וועל אַליין אָבשניצען.
פֿרײַשׁ (גיט איהר זיין קליין טאַשענמעסער).
עלזע: האָט איהר נישט אַ אַנדער מעסער? מיט אַזאַ קליין
מעסער שניצט זיך נישט אזוי גוט. האָט איהר נישט ביי זיך אַ
גרעסער מעסער?

פֿרײַשׁ (קוקט זי אָן פֿערוואונדערט): ניין!

עלזע: אַמבעסטען וואָלט זיך געלאָזט אָבשניצען מיט אַ
אַ מעסער מיט... מיט אַ פֿערעלמוטערן הענדטעל. זוכט נאָר נאָך
אַמאָל, איהר האָט געוויס ביי זיך אַזאַ מעסער... איהר ווייסט
אפשר אַליין נישט... (זי קוקט ווידער פֿאַרשענד אויף דער ריכטער זייט
פֿון טיש).

לילי (הערט זי אויס מיט אַ וואַקסענדער בעאונרוהונג): אָבער,
מאַמאָ!

פֿרײַשׁ (אפּארט): מיר דאַכט זיך, אַז זי איז נישט ביים קלאָ-
רען זין. (הויך) לילי, דער פֿאַפּאַ איז דאָ?
לילי? (רערשאַקען): דאַכט זיך, יאָ.

פּרײַש: טאָ בעט איהם אַרײַן זאָג אנהם, און איך רוף אנהם.
 לײַ (אב שנער רעכטס).
 פּרײַש: ליבע מאַמאָ (פרובט איהר צו טאַפּען דעם פּוּלס), איהר
 זענט אָנגעגריפּען... איהר זענט שטאַרק אויפגערעגט... איך וועל
 אייך פּאַרשרייבען אַ מיטעל זיך צו בערוהיגען. זייט ווען לײַדט איהר
 אויף דעם? (נעהמט צו בײַ עלזען דאָס בלוטשטופּט און מעסער, שניצט עס
 שנעל אָב, זעצט זיך לינקס ביים טיש און שרייבט).
 עלזע (אַפּארט): ניין, ליבער יונגעראַן, אַזוי גלאַטיג וועט
 עס נישט אָבגעהן!

ניינטער אויפטריט.

פּרײַש, עלזע, פּראָפּעסאָר און לײַ? (קומען פּון רעכטס)
 עלזע: גוט, וואָס דו ביזט געקומען. איך וויל דיך נאָר
 פּרעגען: דו האָסט גענומען פּון דעם טיש (ווייזט אויף רעכטס) אַ
 מעסער מיט אַ פּערעלמוטערן הענדטעל?
 פּראָפּעסאָר (דערשראַקען): וואָס פּאַלט דיר איין!
 עלזע: איך פּרעג דיך נאָר: דו האָסט...
 פּראָפּעסאָר (קלערט נאָך): כּוהיב נישט אָן צו וויסען!
 עלזע: לײַ, מיין איינציגע טאַכטער, זאָג מיר, האָסטו
 אַראָפּגענומען פּון טיש אַ מעסער מיט אַ פּערעלמוטערן הענדטעל?
 זאָג מיר נאָר דעם אמת?
 לײַ: ניין, מאַמאָ! (וויל צוגעהן צו פּרײַש).
 עלזע (דערקאָוט זי נישט): קום נאָר אנצט דאָ אַהער, שטעף
 נאָר נעבען מיר! (קליינט).

צעהנטער אויפטריט.

די פּאַריגע, האַנא (קומט דורך דער מיט).
 עלזע: זאָג, האַנא, דעם אמת: דו האָסט אַראָפּגענומען פּון
 טיש אַ מעסער מיט אַ פּערעלמוטערן הענדטעל? דו הערט, נאָר
 דעם ריינעם אמת!
 האַנא: ניין!
 עלזע: דו קאָנסט געהן! (האַנא אָב). אויך איך קאָן שווע-

רָגַן. אָז אײך האָב נישט אַראָבגענומען פֿון טײַש דאָס מעסער מיטן
פֿערעלמוטערן הענדטעל, און אײדער איהר, ה' דאָקטאָר, זענט
אַרײַנגעקומען, אײַז עס דא געלעגען, וואָס זאָגט איהר אײַצט?
פֿראָפּעסאָר און לײַב: (צופֿען עלזען) בײַם קלײַד, מײַן זײַ
שײַל צו מאַכען).

לײַב: אָבער, מאַמאַ!

פֿראָפּעסאָר: עלזע, וואָס טוט זײך מיט דיר?

פֿרײַש (אפּאַרט): זײ האַלט מיך פֿאַר אַ מעסער-פֿרעסער (האַב
זײך אױפֿגעשטעלט), אָט אײַז עס, איהר וועט עס נעהמען יעדע האַלבע
שעה, מעהר גאַרנישט, ס'וועט זיכער אַרײַבער (קוק אױפֿן זײַגער)
אײך מוז שוין אַוועקגעהן, נאָר אײך וועל נאָך הײַנט זײַן דא.
עלזע: אָ, נישט נױטיג, אײך דאַרף אײך נישט האַבען.
לײַב: (ברעכט אױס אײַן אַ געױינן).

פֿראָפּעסאָר (בערוהיגט זײ):

פֿרײַש (שײַד צום פֿראָפּעסאָר): איהר דאַרפֿט נישט זײַן בע-
זאָרגט איהר דאַרפֿט זײך גאַרנישט שרעקען! אַײער פֿרוי מוז אונ-
בעדינגט האַבען רוה, זײ וועט דאָן זיכער געזונד ווערען. די גע-
הירען נאָר בײַ איהר אַ בײַסעל נישט אײַן אַרדנונג. אײך וועל נאָך
הײַנט דאָ זײַן אױף ווידערזעהן! (אַב דורך דער מיט).

עלפֿטער אױפֿטריט.

פֿראָפּעסאָר, עלזע, לײַב.

לײַב (רופֿט נאָך ווײַגענדיג): אַדײע, מאַקסו (לױפֿט שנעל צו
צו איהר מוטער) מאַמאַ, וואָס טוט זײך מיט דיר?
פֿראָפּעסאָר: דער דאָקטאָר מײַנט דאָך, אָז דו ביזט
(חײַזט אָן אױפֿן שטערען) דאָ עפעס נישט אײַן אַרדנונג. ווי האַסטו
דײך נישט געשעמט צו מאַכען אַזאַ כצענע?
עלזע: דו ביזט בלינד און טױב און דעריבער מוז אײך
פֿלײַן אַלץ זעהן, הערען און רײדען.

צוועלפֿטער אױפֿטריט.

די פֿאַריגע, האַנא (קומט ארײַן ווײַגענדיג).

פּר אַ פּעס אָר (נעהמט פֿון ביכערשאַנק אַ בוך און זענט זיך
לעזן ביים טיש רעכטס).

האַנאַ: מאַדאַם, איך... איך האָב אייך עפּעס צו זאָגען...
איך וואָלט גערן געשוויגען... נאָר איך קאָן נישט... איך טאָר
נישט... שוין נאָר צוליב דער פֿרייליינס צוקונפֿט!
עלזע: וואָס אַזוינס?

האַנאַ: מאַדאַם, איך בין 24 יאָהר ביי אייך... איבער אַ
יאָהר וואָלט געוואָרען 25 יאָהר... איהר זענט שטענדיג געזען גוט
צו מיר... איך קאָן מיר נישט בעקלאָגען...

עלזע: אָבער זאָג שוין, וואָס דו ווילסט!
האַנאַ (נעהמט זיך צוזאַמען און זאָגט אַרויס מיט שרעק):
מאַדאַם, אין דעם הויז איז פֿאַרגעקומען אַ רויב־אַנפֿאַל.
פּר אַ פּעס אָר (קוקט זיך אַרום).

עלזע: אַ רויב־אַנפֿאַל? ווער? אויף וועמען?
האַנאַ: איך בין פֿריהער דאָ געשטאַנען, קומט אַריין
דער דאָקטער און רייסט מיר מיט גוואַלד אַראָב מיין רינגעל פֿון
פֿינגער.

עלזע (קוקט בעדייטונגספֿול אָן איהר מאַן).
פּר אַ פּעס אָר (לעזט ווייטער).

לירי: און מיר האָט ער געזאָגט, אַז דער פֿינגער האָט
דיר וועה געטון און צוליב דעם האָט ער דיר אַראָבגענומען דאָס
רינגעל. אָ, מאַקס! מאַקס!

עלזע (צו לירי): געה, מיין אומגליקליכע טאָכטער, אַרויס!
אָדער ניין, — בלייב, ס'איז אפשר בעסער, אַז דו זאָלסט וויסען,
ווער ער איז!

האַנאַ: מאַדאַם, אויב ביי אונז אין שטוב קאָן אַזעלכעס
געשעהן, וויל איך מעהר דאָ נישט בלייבען.
עלזע: דו יאָג זיך נאָר נישט, בלייב און איך וועל שוין
זעהן, אַז ער זאָל דיר דעם רינג אַויך צוריקגעבען.
(ס'קלינגט).

עלזע: ווער קאָן דאָס זיין? האַנאַ, געה אַרויס עפֿענען.
האַנאַ (נעהמט אָב דורך דער טיש).

ע ל ז ע (עום מאן): נו, וואָס זאָגסטו איצט? אינווער דינסט
האַט ער אויך בע'גנב'עט!
פ ר י ל י (פאַרמ דער מוטער אויפ'ן האַלד): וואָס רעדסטו, מאַמאַ
ע ל ז ע: אומגליקליך קינדו וויין דיך אויס אויף מיין מו-
טער-האַרץ.

פ ר אָ פ ע ס אָ ר : פאַרלויפ'ג דאַרף מען נישט מאַכען קיין
טומעל. מ'דאַרף וואַרטען ביז דער דאָקטאָר וועט קומען און דאַן
וועט מען איהר פֿרעגן וואָס ס'זי געוואָרען מיט'ן רינג. שטענדיג
מוז מען אויסהערען ביידע צדדים! (ער רעדט ווייטער).
ה אָ נ א (קימט צוריק דורך דער טיר): דרויסען שטעהט אַ
הערר, וואָס וויל ריידען מיט'ן ה. דאָקטאָר פֿריש. אַז איך האָב
איהם געזאָגט, אַז דער דאָקטאָר איז נישטאָ, האָט ער געענטפֿערט.
אַז ער וויל ריידען מיט'ן ה' פֿראַפֿעסאָר.

ע ל ז ע (צו איהר מאן): אַ הערר וויל מיט דיר ריידען!
פ ר אָ פ ע ס אָ ר : ש'י! (שטעהט אויף און רעדט אַינעק ראָט בוך)
ע ל ז ע: געה, לילי, איך קום אויך באַלד (לילי צו האַנאַן).
זאָג דעם הערר, אַז ער קאָן אַריינקומען.
ה אָ נ א (אָב דורך דער טיר): גוט!
ע ל ז ע: אַזוי ווי ס'האַנדעלט זיך וועגען דאָקטאָר פֿריש.
וועל איך דאָ בלייבען! (געהט אָב אויף לינקס, אַזוי אַז דער אַריינקו-
מענדער בעמערקט וי נישט באַלד).

דרייצעהנטער אויפֿטריט.

פ ר אָ פ ע ס אָ ר , ש ט י י נ , ע ל ז ע .

ש ט י י נ (אַריינקומענד): געהרטער ה' פֿראַפֿעסאָר! ענטשול-
דיגט מיר מיין דרייסקייט, וואָס ל'בין אַלס אונבעקאַנטער אַריינגע-
קומען, נאָר ס'האַנדעלט זיך וועגען אַ וויכטיגע זאַך מיין נאָמען
איז שטיין. איך בין נעכטען געווען צוזאַמען און אַ קאַפֿע-הויז
מיט'ן דאָקטאָר פֿריש, און ווען ל'בין אַהיימגעקומען, האָב איך בע-
מערקט, אַז איך האָב נישט מיין פֿאַרטפֿעל. איך בין באַלד צוריק-
געגאַנגען אויפֿן ועלבען אָרט. פֿריש איז מער נישט געוואָן. נאָר

דער קעלנער האָט מיר געזאָגט, אַז דער הערר וואָס איז, געזעסען
צוזאַמען מיט מיר, האָט צוגענומען מיין פּאַרטפּעל. ער האָט עס
אַליין געזעהן. דאָס האָט מיך שטאַרק בערוהיגט.

ע ל ז ע : בערוהיגט?

ש ט י ין (דרעהט זיך איבעראַשט אויס צו עלזען, וועלכע ער
האַט ביו איצט נישט געזעהן און פּערנייגט זיך): ענטשולדיגט, וואס
איך האָב אייך נישט בעמערקט.

ע ל ז ע : ס'מאַכט נישט, ס'מאַכט נישט, זעצט אייך און דער-

צעהלט ווייטער: אַלזאָ „בערוהיגט“?

ש ט י ין : יאָ. היינט באַלד אין דער פּרייה בין איך אַהינגע-
גאַנגען צו פּריש'ן. כ'האַב איהם אָבער שוין נישט געזאַפּען אין
שטוב און מ'האַט מיר געזאָגט, אַז ער איז דאָ אַהערגעגאַנגען.

פּר אַ פּע ס אָר : ער איז ווירקליך דאָ געווען, ער איז אָבער
שוין אַוועקגעגאַנגען. נאָר ער קומט נאָך ווידער.

ש ט י ין : בעט איך אייך, אַז איהר וואָלט אַזוי גוט זיין און
איהם זאָגען, אַז כ'וואָלט איהם זעהר געבעטען, אַז ער זאָל מיר
וואָס שנעלער צוריקגעבען מיין פּאַרטפּעל, ווארום מיין גאַנץ געלד
ליגט דאָרט.

ע ל ז ע : ווי אַזוי?

ש ט י ין : ווייל איך יהאָב געהאַט בלויו פּאַפּיר-געלד, און אין
פּאַרטמאַנע האָלט איך בלויו קליין-געלד.

ע ל ז ע : ניין, איך מיינ ווי אַזוי קומט עס, אַז דער דאָק-
טאָר זאָל צונעהמען אייער פּאַרטפּעל?

ש ט י ין : דאָס איז דאָך דאָס גליק ווען נישט וואָלט איך איצט
גאַרנישט געהאַט... נו, איך האָב אייך שוין גענוג געשטערט, איך דאַנק
אייך בעסטענס פּאַראויס, אַדיעו! (אַב דורך דער מיט).

פּערצעהנטער אויפטרײט.

פּר אַ פּע ס אָר, ע ל ז ע.

ע ל ז ע : דו האָסט געהערט: דאָס איז דאָך דאָס גליק? ער
מוז געוויס וויסען, אַז פּריש ליידיט אויף קלעפטאַמאַניע און האָפּט

דעריבער, אז ער וועט צוריקגעבען דאָס געלד. נו, וואָס זאָגסטו
איצט וועגען דיין צוקונפטיגען איידעם?
פּראָפּעסאָר: יאָ... זאָל ער ווירקליך... ס'גלויבט זיך
מיר אָבער נישט... (זעט זיך צוריק צום בוך) דאָ מוזו געוויס זיין אַ
טעות.

עלזע (בייז): אַ טעות! גוט, איך וועל מאַכען נאָך איין פּראָ-
בע: מעגליך, אז דאָס וועט דיך איבערצייגען אָז דאָ לעג איך צויען
(זוכט אין דער טאש פֿון קלייר און געפינט אַ שריסעל) דעם אַלטען
שליסעל פֿון גאַרטען, וואָס האָט אַ צובראָכען צינגעל (לעגט אַוועק
דעם שליסעל אויפֿן טיש לינקס) און ס'וועט מיך נישט אַרען, אויב
ער וועט אַוועקקומען. דו זעהסט, דאָ ליגט ער און מיר וועלען
זעהן (אָב רעכטס).
פּראָפּעסאָר: גוט, לאָמך נאר ריידען מיט פֿרישן, ווע-
לען מיר שוין זעהן!

פֿרעזעהנטער אויפֿטריט.

פּראָפּעסאָר, האַנאַ.

האַנאַ (קומט אַריין דורך דער מיט): ה' פּראָפּעסאָר, איך
וויל דאָ צוקעהרען.
פּראָפּעסאָר (לעזט).

האַנאַ (העכער): ה' פּראָפּעסאָר, איך וויל צוקעהרען
פּראָפּעסאָר (בייז): מ'לאָזט נישט צו רוה אַ מינוט. נו,
קעהר שוין אויס! (ניט אַ קיק אויפֿן זינער) אַ שוין אַזוי שפעט
און איך האָב אַזוי לפיל אַביס (געהאט דעם שליסעל פֿון טיש לינקס
און לעגט איהם אַריין אין געפּענשען בוך, פּערמאַנט עס און שאַלט עס
אַריין אין דער ביכער-שאַנק) אַ שאָד, אַזאָ אינטערעסאַנטע שטעל
לאָמך כּאָטש נישט פֿערגעסען, וואו כ'האַט! (אָב רעכטס).

זעכצעהנטער אויפֿטריט.

האַנאַ (אַריין).

האַנאַ (רוימט און קעהרט): ענדליך האָב איך אָנגעלערנט.

דעם דאָקטאָר! ווי איך האָב איהם פיינט! יעדעס מאָל, ווען כ'בין
 קראַנק געווען, האָט ער מיר שטענדיג געגעבען אַזעלכע ביטערע
 מעדיצינען, און איך האָב שיער נישט געבראַכען, איך פֿרעסטע
 ער וויל מיר אַוועקברענגען, ווייל ער איז אייפֿערזיכט: אויף פֿריי-
 לייַן לייַד, וואָס האָט מיר אַזוי ליב. אָבער היינט האָב איך איהם
 דערלאָנגט אַ ביטערע כעדיצין... און דערצו נאָך אַזאָ געמיינהייט,
 מיר אַראָפצורייסען פֿון פֿינגער מיין קדושין-רינגעל. מיין באַבע
 פֿלעגט שוין דיג זאָגען, און מ'טאָר נישט ארינטון דאָס קדושין-רינג-
 געל, און נישט פאַסירט אַ אומגליק. זי פֿלעגט שטענדיג זאָגען, און
 דאָס קדושין-רינגעל טאָר מען קיינמאָל נישט אויסטון און ס'מוז
 אַזוי אַרייַנוואַקסען אין פֿלייש, און מ'זאָל קיינמאָל נישט דערקן נאָך.
 וואו ס'איז דאָס פֿלייש און וואו דאָס רינגעל. און אין אַלעם איז
 שולדיג דער דאָקטאָר. אַ וואו נעהמט מען איהם איצט, איך וואָס
 איהם אָנגעקוקט אַס אַזוי (מאָכט אַ מינע), און דערנאָך אַ שטופֿ-גע-
 נעבען (וי מאָכט אַזאָ בעהענגונג און זי וואַרפט אַראָב פֿון דער שאַנק אַ
 האַזע, וואָס הערט צובראַכען). נאָ, און אַט איז דאָך טאַקע דאָס אומ-
 גליק און אַלץ איז דער דאָקטאָר שולדיג!
 (ס'קלינגט אין דרויסען).

האָב אַ: אוי, מ'געהטו איצט מוז איך שנעל אַוועקרוימען די
 צובראַכענע שטיקלעך (קלויבט צוזאַמען די שטיקלעך און האַרפט זיי
 אין אוימען). זאָלען זיי דערווייל דאָ ליגען!
 (ס'קלינגט ווידער אין דרויסען).

האָב אַ שוין, שוין, כ'געה שוין! (זי געהט אָב דורך דער טיר).

זיבעצעהנטער אױפֿטריט.

האַב אַ, פֿריש.

פֿריש (קומט אַריין צוזאַמען מיט האַב אַ'ן דורך דער טיר).
 האָב אַ: זעצט אייך, ה' דאָקטאָר, איך רוף באַלד אַריין די
 הערשאַפֿטען (אַב רעכטס).
 פֿריש (קוקט זיך פֿאַרויכטיג אַרום און נעהמט צו אַ קליינע בראַנז-
 פֿינור, וועלכע שטעהט צווישען אַנדערע זאַכען לינקס אויף דער שאַנק):

כ'האָב שוין לאַנג געוואָלט שענקען לילי'ן עפעס אַ זאַך, וואָס זאָל זיין צוגעפאַסט צו דער דאָזיגער בראַנו-פּיגור (לעגט אַרײַן די בראַנו-פּיגור אין טאַש). איצט איז די פּאַסיגסטע געלעגענהייט, קינער איז נישטאָ און מ'קאָן נישט אַזוי לייב דערקענען, אַז ס'פּעהלט אין דער שטוב די קליינע פּיגור און מאַרגען שטעהט זי ווידער אויף איהר פּלאַץ. ביז מאַרגען וועל איך שוין געפּינען איינעם, וואָס זאָל צורייטען עפעס אַ שענע אַיבערראַשונג צו לילי'ס געבורטסטאָג.

אַלצערהונטער אויפֿטריט.

פּריש, פּראָפּעסאָר, עלזע און לידי (קומען פֿון רעכטס).
האַב (געהט זיי נאָך פֿון דאָרט און געהט אָב דורך דער מיט)
פּריש: נו, וואָס מאַכט איהר עפּיס?
עלזע (האַט תּיכּף בעמערקט, אַז דער שליסעל אויפֿן טיש לינקס פּעהלט, האַלט צוריק איהר מאַן און טאַכער און ווייזט אָן מיט איינסע-שמעקטע אויגען אויפֿן טיש).

פּריש: ס'איז אייך שוין בעסער, שוויגער? דאָס פּיבער האָט, וואָהרשיינליך, נאָכגעלאָזט (ער וויל אָנטאַפּען עלזע'ס פּולס).
עלזע (שרייענדיג און צוריקלויפֿענדיג): איהר ווילט מיר מיין גע-זונד אויך צוגעהמען! (שעפטשענדיג צום מאַן און טאַכער) דער שליסעל איז — פּערשוואַנדען!

פּריש (אַפּאַרט): אַרימע פּרוי, זי קריגט געפּאָך ווידער איהרע אַטאַקעס! (צו לידי) לילי, פּאַרוואָס געהסטו נישט צו צו-מיר? טייערע מיינע, טרייסט דיך, עס וועט ווידער בעסער ווערען. (ווייך צוגעהן צו לילי'ן).

לידי (ציהט זיך צוריק).
פּריש: וואָס איז דיר? דו אויך? גרויסער גאַט! איך האָב נישט קיין ווערטער.

פּראָפּעסאָר (אונזערֿידען פֿון דער האַלטונג פֿון די פּרויען):
ליבער דאָקטאָר, ביידע פּרויען זענען ליידער משוגע געוואָרען.
ס'וועט אָבער אַריבערגעהן. זייט אונבעזאָרגט.
פּריש (געהט אַרײַן צווישען פּראָפּעסאָר און לידי, צום פּראָפּעסאָר):
וואָס? איהר רעדט אַזוי רוהיג וועגן דאָזיגען טרויעריגען פּאַקט?

וואָס איז מערקווירדיג! איך פֿערשטעה דאָס נישט!
פֿראַפֿעסאָר: זיי רעכענען, אַז איהר זענט...
עלזע (ענטרעקט, אַז אויף דער שאַנק לינקס פֿעהלט די האַנז);
גאָט אין זימעל! די וואַזע, וואָס איז ערשט פֿריהער דאָ געשטאַנען,
איז פֿערשוואַנדען!

פֿילי (בעמערקט, אַז די בראַנז־פֿיגור פֿעהלט, שרייט אויס): מײַן
בראַנז־פֿיגור איז אויך נישטאָ!

פֿריש: וואָס טוט זיך דאָ? אַ קאַלטער שווייס בעדעקט
מיר דעם שטערן! (נעהמט אַרויס דאָס טאַשענמוך כדי זיך אַב־
צעווישען דעם שטערן און וואַרפֿט דערביי אַרויס פֿון טאַש די בראַנז־פֿיגור).
פֿילי (וויינענדיג): מײַן בראַנז־פֿיגור!

פֿראַפֿעסאָר, פֿילי און עלזע (בדרייבען פֿערנלייזערס).
עלזע: דאָס איז אַרויסגעפֿאַלען פֿון אייער טאַש, ה'דאָקטאָר!
פֿראַפֿעסאָר (פֿערלענט): יאָ, איך בין אַ עדות, אַז פֿון
אייער טאַש צום בעדויערן איז, אַלואָ, שוין נישטאָ קיין שום ספֿק,
אַז איהר ליידט פֿון... קלעפט־מאַניע.

פֿריש: וואָס רעדט איהר! (נעהט צו צו די פֿרויען, כדי זיי צו
בערוהיגען).

פֿילי און עלזע (ציהען זיך פֿאַר איהם צוריק. אַלץ, וואָס
ס'געפֿונט זיך אויף זייער וועג, נעהמען זיי צו זיך און בעהאַלטען עס פֿאַרן
דאָקטאָר).

פֿראַפֿעסאָר: איך בעדויער זעהר, ה'דאָקטאָר, ס'טהוט מיר
זעהר לייד, נאָר, איהר זענט קראַנק. איהר האָט עס דאָך אָבער
פֿריהער געוואוסט און איהר האָט נישט געמאָרט בעטען די האַנד
פֿון מײַן טאַכטער! הערר דאָקטאָר! איך ערלויב אייך מעהר נישט
אַריינצוקומען צו מיר! אַדיע, ה'דאָקטאָר!

פֿריש (האַט זיך בעמהיט צו קומען צום וואַרט, ס'האַט זיך איהם
אָבער נישט איינגעבעטן): אַ רײַן משוגעים־הויז! גוט, איך געה! אַדיע
(אָב דורך דער מיט).

ניינצעהנטער אױפֿטריט.

פֿראַפֿעסאָר, פֿילי, עלזע, דערנאָך האַנאָ.

פֿילי (צעווייג זיך ווידער) .
פּראָפּעסאָר (פאלט אַגידער אויף אַ שמוע רעכטס).
עלזע (פאלט אויף אַ שמוע דינקס).
(פויזע).

עלזע (מיט אַ שטימע געשטיקט פֿון טרעהרען): נו?
פּראָפּעסאָר: נו?

עלזע: שרייב שוין אָן צו פֿריש'ן, דאָס איז איהם פֿאַר דעם-
וואָס ער איז געווען אַזוי איבערגעגעבען אַלס דאָקטאָר צו אונד
און בעט איהם, ער זאָל צושיקען אַ רעכנונג, וויפֿיל ס'קומט איהם.
מיר מוזען זיך פֿאַלשטענדיג אַבוויקלען פֿון איהם.

פּראָפּעסאָר: יאָ, יאָ, איך וועל עס שפעטער טון. איצט
בין איך נאָך אַזוי אויפֿגערעגט פֿון דעם, וואָס איז דאָ געשעהען-
אַז ל'קאָן עס נישט טון, אויסערדעם, דאָרף מען איבערהויבט
אַבוואָרטען. מעגליך, וועט אַז ער אונז צושיקען אַ בריף, אין וועלכען
ער וועט אונז אַלץ ערקלערען. מיר גלויבט זיך נאָך אַלץ נישט...
עלזע: און די בראָנו-פֿיגור?

פֿילי (צעווייג זיך ווידער).

פּראָפּעסאָר: יאָ, די פֿיגור!

(ס'קלינגט אין דרויסען).

האַנאַ (קומט אַריין דורך דער מיט): ה' שטיין! (א דאָס
אַריין שטיינען און געהט אָפֿ דורך דער מיט).

צוואַנציגסטער אויפֿטריט.

פּראָפּעסאָר, פֿילי, עלזע, שטיין.

פּראָפּעסאָר און עלזע (הויבען זיך אויף און נימען איהם
אַ צייכען צו זייען).

שטיין (געהט אַריין צווישען פּראָפּעסאָר און פֿילי): ענטשולדיגט.
איך שטער דאָך נישט? איך האָב נאָר געוואָלט פֿרעגען, צי איהר
האָט גערעדט מיט'ן ה' דאָקטאָר וועגען מיין פּאַרטעל און צי ער
האָט איהם דאָ איבערגעלאָזט!
פּראָפּעסאָר: גיין!

שטיין: איז ער דען נאך נישט געווען?
פראפעסאר: יא, ער איז יא געווען, נאך...
שטיין: נאך?

פראפעסאר: דער דאקטאר פריש איז קראנק... געשטארבן...
בען...

שטיין: וואס רעדט איהר, געשטארבען... ווירקליך גע-
שטארבען?

פראפעסאר: ניין, פאר אונז איז ער אזוי גוט ווי גע-
שטארבען. ער וועט שוין מעהר קיינמאל צו אונז נישט אריינקומען.
מיר האבען דא געהאט א פייליכע סצענע און איך האב נישט גע-
האט קיין צייט צו דערמאנען אייער אנגעלעגענהייט (פערטרוידן).
דאקטאר פריש ליידט אויף קלעפטאמאניע!

שטיין: נארישקייטען! ה' פראפעסאר, גרויסע געלעהרטע
לייקענען גאר אינגאנצען אב די גאנצע קראנקהייט.

פראפעסאר: איך האב אויך אין אנהויב נישט געגלייבט
דערין. ווי איז אבער. אז ער האט ביי אונז ארויסגע'גבעט א אל-
טען גארטען-שליטעל, א שווארצען באנד און א טואלעט-געגענע-
שטאנד פון מיין פרוי, וואס מיין גוטע ערציהונג לאזט מיך נישט אן-
רופען ביים נאמען? אייך האט ער דען נישט צוגע'גבעט אייער
פארטפעל?

שטיין: וואס רעדט איהר, זעהר געעהערטער ה' פראפעסאר
זער האט אייך א זעלכעס געזאגט?

פראפעסאר: איהר האט עס דאך אליין פריהער ערצעהלט?
שטיין: איך? פערקעהרט, ה' פראפעסאר, ער האט גענומען
מיין פארטפעל, וועלכען איך האב אויף א לייכטזיניגען אופן פער-
געסען אין קאפע-הויז, און איך בין איהם דערפאר זעהר דאק-
באר, ווארום ווען ער וואלט עס נישט געטון, וואלט איך מיך
שוין געמוזט געזעגען אויף אייביג מיט מיין פארטפעל.

פראפעסאר: אזוי?! אבער ביז איצט האט ער איהם
אויך נישט צוריקגעגעבען?!

שטיין: גאנץ איינפאך דערפאר, ווייל ער האט פער-
טען, אז ער האט איהם גענומען צו זיך.

פ ר א פ ע ס א ר : און וואָס זאָגט איהר צום שוואַרצען
באַנד, צום גאָרטען-שליסער און צום?... (ער טאַכט אַ בעמענונג, מי
ער וואָלט געוואָלט אָנטון אַ זאַקען-בענדערל).

ש ט י י : איך זאָג, אַז פֿריש איז נישט פֿריש, געזונד און
משוגע און אויב ער האָט די זאַכען גענומען צו זיך, האָט ער
געוואוסט וואָס ער טוט, און, וואָהרשיינליך, האָט ער אַ אורזאַך
דערצו.

ע ל ז ע (נעהט אַרײַן צווישען שטיינען און ייִדן): איך וואָלט
געוואָלט וויסען די אורזאַך, וואָס צווינגט איהם צו גנב'נען וואָזעס
און פֿיגורען.

ש ט י י : האָט ער אַזעלכעס געטון?
פ ר א פ ע ס א ר , ע ל ז ע און ל י ל י (גלייכצייטיג) : יאָ.
ע ל ז ע : ערשט מיט אייניגע מינוט צוריק איז פֿון זײַן טאַש
אַרויסגעפֿאַלען אַט די זאַזיגע בראַנז-פֿיגור, וואָס איז געשטאַנען
דאָרט אויף דער שאַנק! זעהר געעהרטער הערר, איהר זאָגט דאָך,
אַז איהר זענט היינט געווען אין זײַן וואוינונג; האָט איהר דאָרט
גאָרנישט בעמערקט פֿון די זאַכען, וועלכע פֿעהלען אונז? אַ שוואַר-
צער באַנד, אַ שליסער אהן אַ צינגערל, אַ וואָזע?
ש ט י י : ניין. קיין איין זאַך נישט! זאָגאַר דאָס (ער טאַכט
נאָך אַ זאַקען-בענדערל) אויך נישט.

ע ל ז ע : אַ פּערלמוטערן מעסער?
ש ט י י : (טראַכט נאָך) אַ פּערלמוטערן מעסער? יאָ, דאָס, דאָכט
זיך מיר, האָב איך געזעהן ליגען אויפֿ'ן טיש.
ע ל ז ע : אַ, זעהט איהר שוין!
ל י ל י : אַלץ איז טאַקע אמת!
ע ל ז ע : איהר זאָגט אליין, אַז איהר האָט עס געזעהן בײַ
איהם?

ש ט י י : יאָ, צי האָט איהר נאָך פֿיל אַזעלכע פּערעלמוטערנע
טאַשענמעסערלעך?

ע ל ז ע : וואָס פֿאַר'ע טאַשענמעסערלעך?
ש ט י י : איך מײַן, ווי דעם דאָקטאָר פֿריש'ט פּערעלמוטערן
מעסערל, וואָס כִּהאַב געזעהן ליגען בײַ איהם אויפֿ'ן טיש.

על זע: איהר שפאסט גאָר פון מיר טאָ געהט אייך צו
 אייער פריינד און זאָגט איהם, אַז אַלע זאַכען, וואָס ער האָט צו-
 געזאָגט, קאָנען בלייבען ביי איהם, נאָר דאָס מעסער זאָל ער מיר
 צוריקשיקען, ווייל דאָס האָב איך אַ אַנדערנאָנג פון מיין זיידען.
 ער זאָל זיך אָבער נישט בעמיהען אַליין צוריקצוברענגען דאָס מע-
 סער, וואָרום מיר פאָרען אַוועק אויף אַ קורצע צייט.
 שט יין: גוט, איך געה און וועל איהם אויפזוכען און דערצעה-
 לען, וואָס איהר האָט דאָ אַלץ אויסגעזעט אויף איהם (אפארט)
 איך מוז זאָפארט אַנטלויפען, וואָרום זיי ריידען אַלע פון היקן
 (אָב דורך דער מיט).

אינאונצוואַנציגסטער אויפֿטריט.

די פֿאַריגע (אָהן שאַיינען), האַנאַ.

האַנאַ (קומט דורך דער מיט): איך האָב נאָר געוואָלט זאָ-
 גען, אַז דער הערר דאָקטאָר... (וויינט).

פֿראַפֿעסאָר: וואָס איז? וואָס האָט ער שוין ווידער?

האַנאַ: אַז דער ה' דאָקטאָר האָט מיר... (צוכליפעט זיך).

עלזע: אָבער, האַנאַ, וואָס האָט ער דיר שוין ווידער?

האַנאַ (שרייט): אַז דער ה' דאָקטאָר האָט...
 עלזע: אָבער דערצעהל שוין אַמאָל, וואָס האָט ער?

האַנאַ (צוכליפעט זיך ווידער): מיין רינג... מיין רינג...

פֿראַפֿעסאָר: וואָס איז דאָרט מיט'ן רינג?

האַנאַ: צוריקגעגעבען, ווען ער איז פֿריהער אַרויסגעגאַנגען.

פֿראַפֿעסאָר: אָבער צוליב וואָס האָט ער איהם פֿריהער
 געזאָגט? האָט ער דיר גאָרנישט געזאָגט?

האַנאַ: יאָ, ער האָט געזאָגט, אַז ער וועט שוין מעהר
 אין דעם הויז נישט אַריינקומען.

פֿירי (צעוויינט זיך).

האַנאַ: ער האָט מיר נאָר ערקלערט, פֿאַרוואָס ער האָט
 ביי מיר זעפֿאַרגט דעם רינג...

עלזע (גרייכצייטיג): געפֿאַרגט?

האַנאַ: יאָ געבאַרגט. די געשיכטע איז אַזאַ זיין פֿער-
לאַבונגס-רינג איז איהם פֿען לוידען געגאַנגען אין זיין האַרונג און
אַזוי ווי ער האָט נישט געוואָלט, אַז פֿרייליך לילי זאָל עס בע-
מערקען און האָבען עגמת-נפֿש...

לילי (צובליפעט זיך).

האַנאַ: ...האָט ער ביי מיר געבאַרגט מיין רינג.
פֿאַפֿעט אָר (עו זיין פֿרוי): דו הערסט?
עלזע: יאָ, איך הער. איך פֿרעג אָבער, וואו זענען אַלע
אַנדערע זאַכען, וואָס פֿעהלען אונז?

(ס'קלינגט אין דרויסען).

האַנאַ (נעהט אָב דורך דער מיט).
עלזע: די געשיכטע מיטן פֿאַרטפֿעל איז אויך נאָך נישט
קלאָר.

צווייאַונצוואַנציגסטער אויפֿטריט.

די פֿאַריגע (אַהו האַנאַ). שט"ן.

שט"ן (קומט שנעל אַריין דורך דער מיט): ניין, זי איז שוין
יאָ קלאָר אָט איז ער! איך האָב ענדליך געטראָפֿען פֿרישן אין
זיין וואוינונג. ער האָט גאָר אינגאַנצן געהאַט פֿערגעסען אין מיין
פֿאַרטפֿעל. און אַזוי ווי איך האָב איהם גאָר דערמאָנט, האָט ער
מיר איהם זאָפֿאַרט אָבגעגעבען.

עלזע: מיטן גאַנצען געלד?

שט"ן: זעלבסטפֿערשטענדליך. מיין פֿריינד איז געווען זעהר
ביי, ווען איך האָב איהם דערצעהלט, וואָס איך האָב דאָ געהערט.
אַזוי ווי איהר פֿעשולדיגט איהם, אַז ער האָט אייך בע'אָנב'עט,
קלאָגט ער אייך אין געריכט. ער קען אָבער אויך דעם גנב
(ער רוקט זיך גאָהנט צו צום פֿראַפעסאָר): הערר פֿראַפעסאָר!

פֿראַפעסאָר: נו? (ער רוקט זיך אָב).

שט"ן: ער געפֿינט זיך אין דער דאָזיגער שטוב.

פֿראַפעסאָר: וו—אָ—ס?

לילי (היינענדיג): דו זעהסט, מאַמאַ, ער איז אונשולדיג!

איך האָב עס שׂענדיג געזאָגט
 פּראָפּעסאָר: אָבער זאָגט מיר, ווער האָט געקאָנט ..
 שטיין: דאָקטאָר פּריש קען איהם... איך מוז אַוועקגעהן...
 אַדיע! אויף ווידערזעהן אין געריכט
 פּראָפּעסאָר (האַט איהם צוריק): אָבער זעהר געעהרטער
 הערר, בלייבט נאָך אַ מינוט. זאָגט אייער כּריינד, אַז ער דאַרף
 נישט קלאָגען, אַז ער דאַרף נישט...
 שטיין: איך קאָן אייך גאַנשז העלען, ער איז זעהר
 ארפּערעגט, און ער גיז שוין געוויס געאַגען אין געריכט.
 פּראָפּעסאָר (עוואמען): וואָס רעדט איהר!
 עלזע: דאָס איז שרעקליך!
 פּראָפּעסאָר (צו זיין פּרוי): דו זעהסט, צו וואָס דו האָסט
 געבראַכט?

עלזע: דו אליין ביזט דאָך געוואָרען איבערצייגט אין דאָך-
 טאָר'ס שולד, ווען די בראַנו-פּיגור איז אַרויסגעפּאַלען פון זיין טאַש!
 יאָ די בראַנו-פּיגור!

שטיין: ער איז מודה, אַז ער האָט עס געטון. אָבער
 וויסט איהר צוליב וואָס? ער האָט געוואָלט קויפּען אַעהנליכע זאָך
 צום פּרייזיין לילייס געבורטסטאָג, אַזוי ווי ער האָט זאָגעזאָגט.
 פּרייזיין: אַך, לייבער כאַקס! מצאָ, דו זעהסט, ער איז אונשוילדיג
 און נישט קראַנק, ווי דו האָסט געזאָגט. אַ, איך אומגליקליכע!
 וועל שטאַרבען, אויב כאַקס וועט נישט זיין מיין מאַן העלפט מיר.
 זעהר געהערטער ה' שטיין! העלפט מיר!

שטיין: איך בעדויער זעהר, אָבער איך קאָן אייך גאָר-
 נישט העלפען, אַדיע!

עלזע: אָבער זעהר געהערטער ה', זעהט כּאָסט, אַז אייער
 כּריינד זאָל אונז נישט איינקלאָגען!

פּראָפּעסאָר: מיר וועלען טון אַלץ, וואָס ער פּערלאָנגט
 עלזע: יאָ, מיר וועלען זאָגן געהן צו איהם.

שטיין: (מאכט עלען נאָך) דאָס דאַרפט איהר ניט טון, וואָ-
 רט ער איז אַוועקגעפּאַהרען זויף אַ קורצע צייט.

פּראָפּעסאָר: וועלען מיר איהם נאָכפּאַרן. מיר טאַרען

נישט דערלאזען צו א פראצעס.

שטיין: אבער צי וועט דאס העלפען! (ער פערטראכט זיך)
אייך זאך אפשר קאן אויף איהם ווירקען.

פראפעסאר: וואס?

שטיין: אויב...

עלזע: }
פילי: } אויב?

שטיין: אויב איהר וועט איינשטימען... (ער שטעפט זיך אָב).
עלזע: (זעהר געשאפט) אבער וואס? רעדט שוין אמאל

ארויס!

שטיין (יעדעס ווארט בעשאַנענדיג בעזונדער און ריידענדיג לאנג זאם): אויב איהר וועט איינשטימען, אז די תונה צווישען אייער טאכטער, פרייליך פילי, מיט איהר געליבטען, ד"ר פריש, זאל פארקומען נאך היינטיגען חודש.

פילי: יא, יא, מאמא!

עלזע: דאס איז אונמעגליך! איך ווייס נאך נישט, וואו די איבריגע זאכען זענען.

שטיין: אלזא, איהר ווילט נישט? אויב אזוי, אָדיע!

פראפעסאר: ווארט נאָר! יא, זאל זיין, איך ווילג איין.

עלזע: איך וועל עס אבער נישט דערלאזען! וואו איז דער

שווארצער באַנד, דער שליסעל, די וואַזע?

(ס'קלינגט אין רויסען).

דרייאונצוואַנציגסטער אויפטרעט.

די פאַרניגע, פריש, דערנאָך האַנאַ.

פריש (קומט אַריין): איך קאן איצער ענטדעקען אַלע גע-

דייַזניסען.

פריש און פילי: (וויצען זיך אַרומנעהמען).

שטיין (געהט אַריין צווישען זיי): ווארט, דערוויל איז נאָך

נישט אַרץ קלאָר.

פריש: איך האָב אַז איך וועל אַלעמען באַד איבערציי-

גען, אז איך בין נישט קיין נגב. נאך א לאנג זוכען האב איך איצט
 געפונען מיין רינג אין איינעם פֿון מיינע ביכער אריינגעלעגט, קענ-
 טיג אלס צייכען, יזאו ט'האלט אין לעזען (בעמאכט פארשענד דעם
 פראפעסאר'ס בובליאטעק). איך האב דאס דאזיגע בוך שוי לאנג נישט
 געלעזען, דער רינג איז אָבער דאָרט אַריינגעלעגט געוואָרען זייט
 נעכטען, זייט איהר, ה' פּרָאָפּעקאָר, זענט געווען ביי מיר
 פּרָאָפּעסאָר (טרעט אַרײַן צווישען עזע'ן און פֿײַש'ן): איך ווייט
 נישט וואָס ווילט איהר דערמיט זאָגען? איך פֿערשטעה איך נישט...
 פֿרײַש: מיין רינג איז געלעגען צווישען די זייטלעך פֿון
 אַרטיקל וועגען, דאָקטוירים אין אַלטען רוים".
 פּרָאָפּעסאָר: יאָ, איך דערמאן זיך... אַ זעהר אינטערע-
 סאַנטער אַרטיקל... איך האָב איהם נעכטען אָנגעהויבען צו לעזען
 ביי איהר, זענט נישט געווען אין שטוב. איך האָב זיך אָבער
 אויף אייך נישט געקאָנט דערוואָרטען און האָב איהם איבערגעלאָזט
 אין דערמיט...

פֿרײַש: ריכטיג, און פֿרי צו געדענקען, וואו איהר האָט זיך
 אָפּגעשטעלט, האָט איהר אַריינגעלעגט אין בוך אלס צייכען מיין
 פֿאַרלאָבונג-רינג, וועלכער איז גראָד געלעגען אויפֿן טיש.

פּרָאָפּעסאָר: וואָס, דאָס האָב איך געטון?
 פֿרײַש: און ווען איך האָב אָנגעהויבען נאָכצווילען נאָך
 אין אייניגע ביכער, האָב איך געפונען אַ קראַוואַט, וועלכער איז
 מיר שוין לאַנג פֿערלוירען געגאַנגען.

שטײַן: אויסהערענדיג די ערקלערונגען פֿון מיין פֿריינד,
 ערלויב איך מיר, געעהרטער ה' פּרָאָפּעסאָר, צו שטעלען אייך די
 פֿראַגע, צי געפֿינען זיך נישט צווישען אייערע ביכער אויך אַזעלכע
 צייכענס? איהר ערלויבט דאָך? (נעהט צו צו דער ביכער-שאַנק רעכטס,
 נעהט אַרום אין בוך נאָכ'ן אַנדערן, עפענט עס אײַף און שעהט עס
 צוריק אַרײַן).

פֿרײַש (העלפט אויך זוכען און געפֿינט אַ שוואַרצען באַנד): אַ
 שוואַרצער באַנד!

שטײַן (געפֿינט אַ הענטשקע): אַ הענטשקע!

פֿרײַש (געפֿינט אַ שריסעל): אַ שריסעל אָהן אַ צינגעל!

ע ל ז ע (פֿערשעמט): דער גארטען-שליסער!
 ש ט י י (נעפינט א ברוף): א נישט-געעפֿענטער ברוף צום
 פֿרייליין ליפי — דאָקטער פֿריש'ס האַנדשריפט.
 פֿי פֿי: גיט אָהער דעם ברוף (פֿרופֿט צו און רייסט אַרויס
 דעם ברוף).

ש ט י י: א פֿערעלמוטערן מעסער — נישט קיין טאָשען-
 מעסער!

ע ל ז ע (צו איהר מאַן): דו!
 פֿריש (נעפינט עפעס און א בוך, דערשרעקט זיך און פֿערמאַכט עס)
 ש ט י י (האַט בעמערקט זיין פֿערלענעהייט און געהמט איהם אַרויס
 דאָס בוך פֿון דער האַנד): כַּאָ... כַּאָ! (ער קוקט אַרײַן אין בוך און מאַכט
 נאָך די בעזענונג, הי ער וואָלט אָנגעמון אַ זאָקען-בענדעל; דערנאָך
 געהט ער צו צו זינ'ן און עלזע'ן און גיט זי אַזבער דאָס פֿערמאַכטע
 בוך). געזיגע פֿרוי, איך גיב אייך איבער אייער שמערצליכסטען
 פֿערלוסט.

ע ל ז ע (צומישט, צומעלט, און דערנאָך שנעל געפֿאַסט): מיין...
 ל ל ל (געהמט אַרום פֿרוש'ן): מיין מאַסס! זיי מיר מוחל און
 אונז אַלע!

פֿראַ פֿעס אָר (שמאַרק פֿערוואַנדערט): זאָל איך עס ווירקליך
 האָבען? איך קאָן זיך אָבער גאַרנישט דערמאַנען.

ע ל ז ע: וואָס געווען, איז פֿערפֿאַלען. איצט מענסטו דאָך
 אָבער שוין זאָגען דעם אמת, האָסטו די וואַזע, וואָס איז דאָרט גע-
 שטאַנען, אויך אַריינגעלעגט אין אַ בוך?

ה אַ נ אַ (וועלכע איז שוין דאַנג געשטאַנען אין דער האַלב נע-
 פֿענטער מיטעל-טיר, קומט צוריק-געהאַלטען אַרײַן און רוימט עפעס אַין
 שטייג'ן אין אויער).

ש ט י י: אייער האַנצ האָט מיר נאָר וואָס עפעס דער-
 צעהלט, נאָר מיט'ן בעדינג, אַז מ'זאָל אויף איהר נישט ביין זיין
 און איהר מוחל זיין. דו וואַזע — איז איהר מלאכה... זי האָט זי
 פֿרוהער צובראַכען ביים אויסקעהרען.

ע ל ז ע: ה' דאָקטאָר, איצט זענט איהר פֿאַלשטענדיג פֿער-
 ענטפֿערט און איך בעט, אַז איהר זאָלט אונז פֿאַרצייהען.

פריש: לעמיר גארנישט געדענקען. איך ווייס נאָר איינמ
 איד בין גליקליך און מיין לילי איז גליקליך.
 לילי: יא, אבערגליקליך, טייערער מאַקסו
 שטיין (צו עלזען, שטרענג): און די חתונה וועט נאָך זיין
 היינטיגען חודש.
 עלזע: בעשטימט, נאָך היינטיגען חודש.
 שטיין: אָבער אונזער דאָקטאָר האָט דאָך ביי אייך עפעס
 אַע'גוב'עט.
 עלזע (קוקען איהם פֿערוואונדערט אָן).
 שטיין: דאָס האַרץ פֿון אייער טאָכטער, זיין ליבע לילי.
 פֿרעסער: נאָר דאָסמאָל בין איך שוין גישט שולדיג.
 פֿאַרהאַנג.

דאָס איינפֿיהרונגס-רעלם ווערט געזיגט
 אין קוסלאַנד: דורכ'ן דראַמאטישען און מוטי
 קאָלישען שריפטשטייגער-פֿערבאַנד אין
 פעטערבורג.
 אין פּוילען: דורכ'ן יודישען ליבערשאַפֿט און
 זשורנאַליסטישן פֿעראיין אין לאָדז.

פערלאג, יודיש, ווארשא.

23) אונטער א ווייסען פארהאנג .... דוד קאטעל.

(די ברייטגעשילדערטע לאנדשאפטען, די בולטע בילדער, פארבען און געשטאלטען און דער פרייער פסיכאלאגישער אגאליז - דאס אלץ זענען נאך נייע טענער אין דער יודישער ליטעראטור).

24,25,26) דריי דורות ..... יואל מאטטבוים.

(דאס איז א גרויס חזק, האָס לאַפט אַרום אַ שטיק לעבען פֿון דריי דורות מיט זייערע איבערגאנגען און טראגיום, האָס מאַכט אַ געהאַל טיגען רושם אויפֿן לעזער).

27,28) מאיר יעזעפֿאוויטש ..... ע. אַרזשעסקאָ.

(מאנכע האנדלונגען און טיפּען פֿון דעמדזשיגען בוך זענען אזוי שפּאַנענדיג און אזוי שטאַרק, אז דער איינרוק בעהערשט דעם לעזער, הי עפּים אַנאָנונעקעוהליכע מאַכט).

29,30) פוילען ..... נח פּרילאָקין.

(דאָס זענען די טאַמע וויזשניגסטע און העכסט-בעלעהרענדיגסטע ביכער חזקען פּוילען, און יעדער יוד, האָס חיל זיך אַריענטירען אין די פּראַגען חזק. גען פּוילען, מוז אונבעדינגט זיי האַבען אונטער דער האַנד).

31) דאָס בוך פֿון דער צייט ..... דוד איינהאַרן.

(אַ שלייער פֿון פּאַעזיע ליגט אויף איינהאַרנס פּראָזאָ און די גע- דאַנקען לייכטען-ארויס, ווי גאַלדעלע פּונקען).

32) בעגייסטערונג ..... משה בראָדערזאָן.

(די יודישע פּאַעזיע חערט דאָ בערייכערט מיט נייע קלאַנגען און פּאַרבען, האָס קומען באַמט פֿון ריינער גאָט-געבענשטער בעגייסטערונג).

מאנועל זשאן דיאנא.

א רעצעפט
געגען שוויגערס

פארס אין 1 אקט.

בעארבײט דורך זלמן זילבעררזח ז.ג.

הרעז
1919

פערזאנען:

- פֿרוי שטיינבערג — 53 יאָהר
פֿרוי האַרטשטיין — איהר טאָכטער, 35 יאָהר
אַננא — איהר טאָכטער
אַרנאָלד וויינבערג — איהר מאַן, 28 יאָהר
יוליוס ליכטענפֿעלד — יין זפריינד, 40 יאָהר
דאָקטאָר סאַלאַמאָן פֿלדמאַן — 52 יאָהר
אַ דינער.

דאָס איז פֿאַרהאַנגען-רעכט ווערט געשיצט:
אין רוסלאַנד: דורכ'ן דראַמאַטישען אין מוזיק-
קאָלישען שריפטשטעלער-פֿערבאָנד אין
פּעטערבורג.
אין פּוילען: דורכ'ן יודישען דיטאָגראַפֿען און
זשודנאָליסאָפֿען-פֿעראַיין אין באָרג.

א עלעגאנט מעבלירט צימער.

איין מיר אין הינטערגונד און 2 זייטענטירען. לינקס, נע-
בען אויווען, פאטאגראפיעס ביי דער וואנד. איבערן אויווען
א שפיגעל.

ערשטער אויפטריט.

אַרנאָלד, אַננאָ, פֿרוי האַרט שטיין,
פֿרוי שטיינבערג, דײַר פֿעלדמאַן.

אַרנאָלד ויצט ביים מיט רעכטס, האַלט אַ הויטשאַפּטס בוך און אַ
פֿעדער אין דער האַנד. גענענאיבער אַהם אַננאָ, געבען איהר אויף אַ זאָ-
פע פֿרוי האַרטשטיין און פֿרוי שטיינבערג. די דאַמען שטיקען אָדער לעוען,
לינקס, נישט ווייט פֿון אויווען ויצט דאָקטאָר פֿעלדמאַן אין אַ פֿאַמעל און
לבוש אַ צייטונג.

דאָקטאָר (איבעררייסנדיג דאָס לעוען): גאָט, שוין ווידער אַ
פֿאַזן-קאַטאַסטראָפֿע!

פֿרוי שטיינבערג: שוין ווידער! שרעקליך!

אַרנאָלד: אזוי שרעקליך, אַז מ'וואָלט שוין גערן געוואָלט
אַז ס'זאָלען זיך צוריק אומקעהן ען די אַלטע גוטע צייטען, ווען מ'-
איז געפֿאַהרן אין אַ פֿאַסט-וואָגען — נישט אמת, באַבע? פֿרוי
שטיינבערג מאַכט אַ שלעכט-געשאַימע בעווענונג. אַננאָ האַרפט אַרנאָלד'ן
צו אַבליק, ווי זי וואָרט איהם געבעטען ווייטער נישט צו ריידען.

פֿרוי האַרט שטיין: און אויסערדעם איז גאַרנישט פֿאַר-
האַן נייעס אין דער צייטונג, ה' דאָקטאָר?

דאָקטאָר: נייעס?... כוויי! אויסער אַ טוץ מיניסטראָרען-

קריזיסען און אייניגע הונדערט רויב אָנפאלען, געדענק איך בכלל
נישט, אַז כ׳זאָל האָבען געזעהען שוין זייט 3 חדשים עפעס נייעס
אין דער צייטונג.

אַרנאָלד: און טאָמער איז שוין יאָ דאָ אַמאָל עפעס אַ
סענסאַציאָנעלע מעשה, ווערט זי באלד צומאָרגענט אָבעליקע:ט.
דאָקטאָר: דאָס הייסט, פֿון דער קאָנקורענץ צייטונג...

אַרנאָלד: פֿערש:עהט זיך.
פֿרוי האַרט שטיין: זענען די רעכנונגען אין אָרדנונג,

אַרנאָלד?

אַרנאָלד: איך רעכען דאָך ערשט נאָך...

פֿרוי שטיינבערג: אייל זיך נאָר נישט אַן האָב נישט

קיין טעות...

אַרנאָלד: זאָל גאָט אָבהיטען, באַזען (פֿרוי שטיינבערג האַרפט
אויף איהם אַ ביזען בליק, אַנאָך ניט איהם אַ זייכען, אַז ער זאָל אויפֿ-
הערען, נאָך אַ פּויוז, שטיר צו אַנאָז) מיר וועלען היינט אַרזיסגעהן
אַביסעל שפּאַצירען?

אַננא (צו דער מוטער): מאַמא, וועסט געהן מיט אונז היינט

שפּאַצירען?

פֿרוי האַרט שטיין (צו איהר מוטער): וועסט געהן היינט

אַביסעל מיט אונז, מאַמא?

פֿרוי שטיינבערג (צו איהר מאַכטער): ס'איז היינט אַזוי

קיהל אין דרויסען.

פֿרוי האַרט שטיין (צו איהר מאַכטער): ס'זעט נאָך זיכער

רעגנען.

אַננא (צו אַרנאָלד): ס'איז היינט אַזאָ שלעכט וועטער, אַרנאָלד.

אַרנאָלד: אַ שלעכט וועטער! אויפֿן גאַנצען הימעל זעהט

מען דאָך אָבער נישט קיין וואָלקענדיג.

אַננא (אַמאָרט): אַרנאָלד!

פֿרוי האַרט שטיין: ס'זעט נאָך רעגנען; פֿערלאָן דיך

אויף מיר, אַז איך זאָג ווייס איך וואָס כֿרייד... זענען די רעכנונגען

אין אָרדנונג?

אַרנאָלד (קוקט אַריין אין די פּאַפּירען): יאָ, ס'שטומט אויף

א האָר, באַבע. (פֿרוי האַרשטיין קוקט איהם ביין אָן) דאָקטאָר, וואָס
שפּילעלט מען היינט אין טעאַטער?

דאָקטאָר (קוקט אַרײַן אין צײַטונג): עװאָ.
אַרנאָלד (צו אַנאָן) ווי מײנסטו, אַנאָ, זאָלען מיר געזען
צו עװאָ?

אַנאָ (האַלב אַפּאַרט): עװאָ דאָס איז אַ פּרעכטיגע זאַך.
(צו איהר מוטער) וואָס זאָגסט דו דערצו, מאַמאָ?
פֿרוי שטיינבערג (צו איהר טאָכטער): עװאָ! אַך, דאָס
איז אַ לאַנגווייליגע זאַך.

פֿרוי האַרטשטיין (צו איהר טאָכטער): אַ צו אַלטע זאַך.
אַנאָ (צו אַרנאָלד): כּײַנאַז נישט ליעב די זאַך.
אַרנאָלד (אַפּאַרט): נאָך אַ משפּט פֿון אַלע דריי ווייבער
האַב איך עס פֿריהער געקאָנט ערוואַרטען.

פֿרוי שטיינבערג: ווילסטו נישט בעסער אַריינגעהן
שפּילען מיט מר אַ פּאַרטיע שאָך?
אַרנאָלד: איך דאַנק איך דאַרף צווצוקעהן.

אַנאָ: דו געהסט אַוועק?
אַרנאָלד: דו ווייסט דאָך, צו סאַמעטן וועגען פֿערד,
וואָס כּײַל קײַפען.

אַנאָ: אַ, דאָס געפּעלט מיר! (צו דער מוטער) מאַמא, ער
וויל מיר קײַפען אַ פֿערד צו רײטען.

פֿרוי שטיינבערג: אַ רײט-פֿערד? דאָס פֿעהלט נאָך
אויף אַזאָ פֿעיד איז מען דאָך אײַנגעשטעלט מיטן לעבען.
אַרנאָלד (אַפּאַרט): ס'איז מיר גוט... זי הויבט אָן און
באַלד וועלען מיר האָבען אַ גאַנצען קאָנצערט אויפֿן זעלבען מאָטיוו.
פֿרוי האַרטשטיין (צו איהר טאָכטער): פֿערד זענען אַ
זעהר געפּעהרליך שפּילצײַג.

פֿרוי שטיינבערג (צו איהר טאָכטער): מיט פֿערד טאָך
מען זיך נישט שפּילען.

דאָקטאָר (צוויי ווייניג): יאָ, פֿערד זענען טאַקע אַ שלעכטע
זאַך.

פֿרוי האַרטשטיין: איך קאָן אַיבערהויפט נישט הערען

ריזען וועגען פערד. (צו איהר טאכטער) דו געהסט?
 פרוי שטייבערג: יא, איך געה. (צו איהר טאכטער) דו
 געהסט אויך? (אננא שאקלט אויף ניין) און איהר, ה' דאקטאר.
 געהט אויך נישט.
 דאקטאר: איך געה יא. (די פרויען הארט שטיין און
 שטיינבערג און דאקטאר - אב).

צווייטער אקט דיט.

ארנאלד. אננא.
 ארנאלד: וואס פארע שרעקליכע לאגע
 אננא: וואס פעהלט דיר דען, טייערער?
 ארנאלד: לאז מיך אָ!
 אננא: ביזט ביז אויף מיר?
 ארנאלד: אויף דיר? זאל גאט צוהיטען ניין, דו ביזט
 פונקט אזוי אומגליקליך ווי איך.
 אננא: דו — אומגליקליך?
 ארנאלד: דו רעכענסט, אָו ס'איז אזוי בעקוועם פאר א
 מאן שטענדיג צו ליגען אינטערן פאנטאזיעל און קיינמאל נישט צו
 קאנען אויפהויבען דעם אייגענעם קאפ?
 אננא: דו ביזט שלעכט געשטימט.
 ארנאלד: מ'קען דען אנדערש זיין? איך בין מעהר קיין
 מענש, איך בין א מאשין, וואס ווערט געדריעהט פון דיין מאמע
 און באבע. איך געה שלאפען, שטעה אויף, געה אוועק, קום צוריק,
 עס, טרינק, רעד, שלאף, זיטעם, זיפן, לאף, שוויג, שמועס, קרעכץ,
 זינג און טאנץ שטענדיג לויט א פראגראם וואס איינע פון זיי ביי-
 דע ארבייט מיר אויס. יעדען אין דערפריה ארבייטען זיי מיר אויס
 דעם פלאץ, וואס איך האב צו טהון א גאנצען טאג... זיי וועלען
 מיר נאך באלד בעפעהלען וואס כ'האב צו טהון ביי נאכט און.
 אננא (פערזיגערט): ארנאלד — דאָ איז שוין איבערגעטריבען!
 ארנאלד: ניין, ניין, ס'האלט שוין גארנישט ווייט דער-
 פון. און דערצו איז נאך מיין אומגליק גרעסער ווי אלעמענס. צו-
 דערע יונגע פארלעך האבען נאר איין שוויגער, און איך אומגליק-

ליכער האָב צוויי.

אַננאַ: אָבער וואָס זאָל מען דערצו טהון?
אַרנאָלד: אָ, ווען איך וואָלט געוואונט... אזוי קאָן עס
אָבער נישט בלייבען; מיר האָבען נישט חתונה געהאַט צו פֿערברענגן
גען אַזאַ לעבען. ווען איך וואָלט פֿריהער געוואונט, אָן איך וועל
זיין אייביג פֿער'משפט אויף צוויי גיהנום'ס, וואָלט איך...
אַננאַ: דו האָסט חרטה אויף אונזער חתונה! פֿן, איך וויל
מעהר, גאָרנישט הערען פֿון דיר. איך געה שוין אַוועק!
אַרנאָלד: צו די שוויגערס... קוש זיי דאָרט אַנשטאַט מיר!
אַננאַ (קומט צוריק, שטעקט אויס דעם שטערן) גוט... איך האָב
אָבער נישט צו פֿאַרגען... (ארנאָלד קישט זי) איצט וועל איך האָב
בען אָפּצוגעבען. דו קומסט דאָך באַלד? (אב)
אַרנאָלד: יאָ.

דריטער אַקט

אַרנאָלד, דערנאָך דער דינער און ליכט

סענפֿעלד.

אַרנאָלד: אַ שאַד! אַ גוטע פֿרוי, נאָר זי האָט צופֿיל מורא
פֿאַר איהר מוטער און באַבע. ווייטער קאָן אָבער אזוי נישט געהן.
מ'מוז צו טראַכטען עפעס אַ מיטעל.
דינער (ברענגט אַריין אַ ווייז קאַרטע, באַלד אָב).
אַרנאָלד (נעמט די קאַרטע): יוליוס ליכטענפֿעלד! מיין פעס-
טער פֿריינד! ער דאָ?

יוליוס (אַריינקומענדיג): יאָ, דאָ איז ער.
אַרנאָלד: אָ, ליבער פֿריינד, וואָס פֿאַר'ע גליקליכער צו-
פֿאַל האָט דיר דאָ אַהערגעבראַכט. מיר האָבען זיך דאָך שוין אַזוי
לאַנג נישט געזעהען. וואָס מאַכסטו? און וואָס מאַכט דיין פֿרוי?
יוליוס: איך האָב נישט מעהר קיין פֿרוי...

אַרנאָלד: וואָס?
יוליוס: וואָס דו הערסט. שוין 3 יאָהר ווי כ'בין אַליין.
אַרנאָלד: אַרימער פֿריינד — און דו ביזט דאָך געווען

גליקליך!

יוליוס: יא, מין פרוי א ז געווען זעהר א גוטע און כ'וואָלט
געווען גליקליך, ווען דער טייוועל וואָלט זיך נישט אַריינגעמישט
אין מיטען.

ארנאָלד: דער טייוועל? אַהאָ, כ'פערשטעהן דו מיינסט,
דיין שוויגער.

יוליוס: געטראָפֿען... זי האָט ביי אונז געוואוינט און וואָס
איך האָב זיך פֿון איהר אָנגעליטען, קאָנסטו דיר גאָרנישט
פֿאַרשטעלען. ווי קאָנסטו פֿיהלען די צרות וואָס מ'ליידט זיך אָן
פֿון אַ שוויגער, אַז דאָ האָסט נאָך נישט דיין אייגענע היים.

ארנאָלד: איך האָב.

יוליוס: דו האָסט חתונה געהאַט?

ארנאָלד: יא, מיט אַ חודש צוריק.

יוליוס: מל-טוב. און אַ שוויגער האָסטו?

ארנאָלד: ניין.

יוליוס: גליקליכער מענש, לאָז מיך דיר גראַטולירען.

ארנאָלד: כאַפֿ נישט.

יוליוס: פֿאַרוואָס?

ארנאָלד: ווייל... כ'האַב 2 שוויגערס.

יוליוס: צוויי! ווי אזוי איז דאָס מעגליך?

ארנאָלד: מין פֿרוי'ס מוטער און אַ באַבע...

יוליוס: און דו וואוינסט צוזאַמען מיט זיי? (ארנאָלד מאַכט

אַ צייכען אויף יא) אַך, ליבער פֿריינד, ווי איך בעדויער דיך! ווי

זאָגט מען עפעס, מ'זאָל נישט געהן צום רופֿא נאָר צום חוליה, נאָר

איך קאָן דיר מיטפֿיהלען דעם טעם פֿון דער חוליה, וואָס מ'רופֿט

אַן: שוויגער... אזא דיק בוך וואָלט איך געקאָנט וועגען דעם צני-

שרייבען. שוויגערס זענען פֿאַרהאַן 3 קאַטעגאָריעס: אַ שוויגער אויף

אַ מרחק פֿון 100 מייל, איז אַ לייכט פֿיבער, אַ שוויגער אין דער

זעלבער שטאָדט, איז אַ שטאַרק פֿיבער, און אַ שוויגער אונטערן

זעלבען דאָר, איז די כאַלערא אליין!

ארנאָלד: און איך, ברודער, שטעק אין דערדריטער קאַ-

טעגאָריע און אויב ס'איז פֿאַרהאַן אַ פֿירטע, בין איך אין דער

פֿירטער.

יוליוס (שמזקט מיט דער נאָן): ס'שמעקט דאָ טאַקע מיט שוויגערס.

אַרנאָלד: נישט אמת, ס'שמעקט מיט פולווער?
יוליוס: יאָ, אזוי ווי אַ בליץ וואָלט אַרייַנגעשלאָגען.
אַרנאָלד: אַזע עשר מכות זעגען דאָך גאָרנישט געגען מיינע צרות...

יוליוס: און דו טהוסט גאָרנישט געגען דעם?
אַרנאָלד: איך האָב געפרובט... וואָס קאָן מען אָבער אויף-טהון געגען אַ שוויגער? שטעל דיר פאַר, אַז זי האָט זיך אַהער-געבראַכט אַ דאַקטאָר, וואָס האָט פֿאַר איהר ערפונדען אַ מיטעל-לאָנג צו לעבען.

יוליוס: דעם דאַקטאָר עקספעדיר איך באַלד.
אַרנאָלד: דו?
יוליוס: יאָ, דאָס איז ביי מיר פֿון די לייכטע זאַכען. זאָג נאָר, ער יאָגט זיך עפעס נאָך כבוד?
אַרנאָלד: אַ שעהנע פֿראַגע. ער חלום'ט נאָר שטענדיג וועגען אַ קאַריערע.

יוליוס: אויסגעצייכענט!
אַרנאָלד: וואָס, דו קאָנסט איהם פֿערשאַפֿען די קאַריערע?
יוליוס: ניין, אָבער צוואַנגען קאָן איך איהם דאָך.
אַרנאָלד: אַזאָ, דעם דאַקטאָר ביזטו מיר בעשטימט משלח?
יוליוס: יאָ, אַך, אַרנאָלד, אַרנאָלד! ווער נאָך ווי איך פֿיהל דיר מיט וואָס דו לייסט פֿון דער שוויגער...
אַרנאָלד: פֿון די שוויגערס...

יוליוס: איך וועל מעהר קיינמאָל נישט דערלאָזען, אַז מ'זאָל מיר אַרייַנברענגען אַ שוויגער אין שטוב. דאָס וועט זיין דער ערשטער בעדינג ביי מיין נייעם שדוך.

אַרנאָלד: וואָס, דו געהסט ווידער חתונה דאַבען?
יוליוס: ליידער!

אַרנאָלד: פֿאַרוואָס ליידער?

יוליוס: ווייל איך בין פֿערליבט.

אַרנאָלד: דאָס איז נישט קיין אומגליק.

יוליוס: יא, ביי נאָרמאַלע אומשטענדען איז עס נישט קיין גרויס אומגליק איך בין אָבער פֿערליבט, נישט וויטענדיג איך וועמען.

אַרנאָלד: דאָס קלינגט ראַמאַנטיש.

יוליוס: אַזוי איז עס כאַקע.

אַרנאָלד: דערצעהל, ס'איז זעהר אינטערסאַנט.

יוליוס: דאָס איז געווען מיט אַ יאָהר צוריק...

אַרנאָלד: וואָרט... דערצו כוז מען זיך בעקוועם ועצען

(זיי זענען זיך) אַזוי, איצט הייב אָן.

יוליוס: אַזערך מיט אַ יאָהר צוריק האָב איך געמאַכט אַ

רייזע איבער דער שווייץ. אויף אַ סטאַציע, אויף וועלכע דער צוג

איז געשטאַנען אַ פֿערטעל שעה, בין איך אַרויס געוואָנען און זיך

געזעצט ביי אַ טיש ביים בופֿעט דער צופֿאַל האָט געוואָלט אַז גרָד

געגענאיבער זאָל זיך אַוועקוועצען אַ רייצענדע דאַמע, אַז איך זאָג

רייצענד גיב איך זיך נאָך נישט איבער דעם בעגריף ווי שעה זי

איז געווען, איהר שטערן, נאָג, אויגען. ס'איז מיר געוואָרען הייס

אין אַלע אברים, איך האָב נישט אַראָפֿגעלאָזט אַ אויג פֿון איהר.

איך האָב אָבער נישט געוואוסט בעשטימט צי זי האָט עס בע-

מערקט.

אַרנאָלד: דאָס בעמערקט אַ פֿרוי שטענדיג.

יוליוס: יא, מיר האָט זיך אויסגעוויזען. אַז זי האָט עס

בעמערקט, וואָרום איהר שעהן פנים האָט זיך אָנגעהויבען צו רויט-

לען. הער אָבער ווייטער: מ'האָט אַריינגעבראַכט קאָטלעטען און

ווען מײן שעהנע אונבעקאַנטע דאַמע האָט זיך אויסגעקליבען אַ

קאָטלעט, האָט אַ אונבעקאַנטער הערר אַריינגעשטעקט זיין גאָפֿעל

און זי געוואָלט נעמען פֿאַר זיך. איך האָב זיך שנעל אַריינגעמישט

אַרויסגעכאַפט דעם הערר'ס גאָפֿעל און איהם גאַלאַנט צוזאַמען מיטן

קאָטלעט דערלאָנגט דער אונבעקאַנטער דאַמע.

אַרנאָלד: און ווי אַזוי ביזטו בעלוינט געוואָרען פֿאַר דיין

העלדענ-טאַט?

יוליוס: אַ פֿעסטען פֿאַטש, מיט וועלכען דער אונבעקאַנטער

הערר האָט מיך מכבד געווען ווען איך בין צוריק אַריין אין צוג

ס'איז ענטשטאנען א טומעל. איך בין ארויס פֿון א צוג, געלאָפֿען
מאָלען אַ זאָקלאַנג, דערווייל איז דער צוג אַוועק און צוזאַמען
מיט איהם...

אַרנאָלד: דיין שענהע אונבעקאַנטע דאַמע.
יוליוס: יאָ, ליידער! און זייט דעמאָלט בין איך שוין
דורכגעפֿאָהרען גאַנץ שווייץ און נאָך אַנדערע לענדער, נאָר אומזיסט
אַרנאָלד: אַרימער פֿריינד!

יוליוס: נאָר איינמאָל האָב איך זי ווידער געזעהען... איי
איינציג מאָל... אין וואַרשאַ.

אַרנאָלד: מיין פֿרוי'ס געבורטס-שטאָדט.
יוליוס: זי איז געווען אויף אַ צוג, וואָס האָט ביים אָב.
פֿאָהרען פֿון וואָקזאַל זיך גראָד בעגעגענט מיט מיין צוג. אייניגע
מאָל גערופֿען צו איהר. דער צוג איז אָבער שנעל אַוועק געפֿליגען
אַרנאָלד: נו, נו, דו וועסט זי נאָך טרעפֿען. דערווייל טהו.
זיך אָבער אויס און איך וועל דיך בעקענען מיט מיין פֿרוי, וועל-
כע כ'האַב שוין אַזוי פֿיעל דערצעהלט וועגען דיר.

יוליוס: אַ דאַנק דיר. דאָס איז מיר אָבער אונמעגליך,
אין אַזאַ קאַסטיום.

אַרנאָלד: נאַרישקייטען. ביי מיר דאַפֿסטו זיך נישט צער-
מאַנירען. ניין, איך לאָז דיך נישט אַוועק, איך רוף שוין אַריין
מיין פֿרוי (אַב).

פֿיערטער אױפֿטױט.

יוליוס (אַליין).

יוליוס: יאָ, איך מוז, איך וועל זי ווידער געפֿונען! ס'איז
מיר זעהר אונאַנגענעם זיך בעקענען מיט אַרנאָלד'ס פֿרוי אין אַזאַ
קאַסטיום... איך זעה זיכער שרעקליך אויס (נעהט צו צום שפיגל
אױבער'ן אויװען) גאָט מיינער, וואָס זעה איך! די דאָזיגע פֿאַטאַגראַף-
פֿיעל (ער נעמט אַראָב אַ פֿאַטאַגראַפֿיע פֿון וואַנד) דאָס איז זי! זי איז
עס ווי קומט דאָס דאָזיגע בילד דאָ אַהער? אַרנאָלד קאָן זי אַלדאָ? דאָס
איז זי — יאָ, יאָ, דאָס איז זי! (פֿאַלט פֿאַר'ן בילד אויף דער קנייה
אַזוי, אַז עס קומט אויס מיט'ן רוקען צו דער אַריינגעקומענער פֿרוי האַרט)

שטיין) — אך, ווען דו וואָלסט געקאָנט לעבעדיג ווערען

פֿינפֿטער אויפֿטייט.

דער פֿאַריגער, פֿרוי האַרט שטיין וורכץ

חינטערגרונד.

פֿרוי האַרט שטיין: אַהער דאָ... און דערצו נאָך אױף

די קנייה... מיין הערר!

יוליוס (רעהט זיך אָב אױף די קנייה): אַ!

פֿרוי האַרט שטיין: וואָס ווילט איהר? וואָס טהוט

איהר דאָ?

יוליוס: דאָס איז זי — זי אליין — נאָט זיי דאַנק, ענד-

ליך האָב איך זי געפֿינען! (שמעה אױף):

פֿרוי האַרט שטיין (ציהט זיך דערשאַקען צוריק) דער

מענטש איז משוגע!

יוליוס: פון ליעבע צו אױך, מיין שעהנע אונבעקאָנטע.

(ער מאַכט אַ שריט געהנטער צו איהר, וי ציהט זיך דערשאַקען צוריק)

פֿרוי האַרט שטיין: דערנענטערט זיך נישט אַזוי צו מיר!

ווער זענט איהר?

יוליוס: וואָס, איהר דערקענט מיך נישט?

פֿרוי האַרט שטיין: ניין, איהר זענט מיר אונבעקאָנט.

איך געדענק נישט, אַז איך זאָל אױך האָבען ערגעץ וואו געזעהען.

יוליוס: איהר דערמאָנט זיך נישט, מיט אַ יאָהר צוריק.

אױף אַ באַהן סטאַציע, ווען אַ הערר, האָט געהאַט אַ סקאַנדאַל צו-

ליב אַ קאָטלעט, וואָס מ'האַט בײַ אױך געוואָלט צונעהמען.

פֿרוי האַרט שטיין: אַך, יאָ, דאָס זענט איהר?

יוליוס: יאָ, און זײַט דעם דאָזיגען אויגענבליק, גנעדיגע

פֿרוי, געהער מיין האַרץ אױך!

פֿרוי האַרט שטיין (זאָמט).

יוליוס: אַ, לאַכט נישט פֿון א אומגליקליכען. גנעדיגע

פֿרוי, ווען איהר וואָלט נאָר געוואוסט...

פֿרוי האַרט שטיין: איך וואָלט נאָר געוואָלט וויסען

אײַן זאך: ווער זענט איהר און ווי אזוי איהר זענט אהער געקומען.

יוליוס: איך בעט איך טויזענר מאָל ענטשולדיגונג: אדך
בין ארנאלד'ס א פריינד; ער האָט געוואָלט (שרייט פלוצלונג אויס)
געדיגע פרוי!

פרוי הארט שטיין: גאָט מיינער, וואָס איז אייך
איהר האָט מיך דערשראָקען!

יוליוס: אַ שרעקליכער געדאַנק איז מיר געקומען אין
קאָפּ, איהר זענט אפּשר זיין פרוי?

פרוי הארט שטיין: זיין פרוי! איך? ניין, איך בין אַ
אלמנה.

יוליוס: אַ אלמנה! אַ, איהר האָט מיר צוריק אַריינגעזעצט
אַ נשמה! אַ אלמנה! — מיין פריינד וועט שוין מיט אייך ריידען.

פרוי הארט שטיין: צו וואָס?

יוליוס: כדי איך צו זאָגען, אַז איך ליב אייך לידענ-

שאַפּטליך.

פרוי הארט שטיין: ווי אַזוי רעדט איהר עפעס? מיין

הער, איך קען איך נישט און וועל מעהר נישט הערען אַזוי
ריידען. (אַב רעכטס).

זעקס. ער אויפטרט.

יוליוס, אַרנאָלד פֿון לינקס:

יוליוס (לויפֿט איהר נאָך ביו צו דער טיר): אָבער מיין טיי-

ערע, איך ליב עהרליך, אמת'דיג!

אַרנאָלד: וואָס, דו ליבסט מיין שוויגער!

יוליוס: דיין שוויגער!... ווי אַלט איז זי דען?

אַרנאָלד: 35 יאָהר — אָבער ווי קומסטו, אַז דו זאָלסט

זיך איהר ערקלערען אין ליבע?

יוליוס: דיר איז גאָרנישט איינגעפֿאלען? די רייצענדע

אונבעקאַנטע, וועלכע איך זוך שוין זייט אַ יאָהר...

אַרנאָלד: נו?

יוליוס: איז דאָך דיין — שוויגער! איצט פֿערשטעהסטו

שרן? יאָ, דאָס שיקזאַל מאַכט אונז אָפט זעלענע איבעראַשונגען.

הער וואָלט דאָס גערעכענט, אַז איך וועל אמאָל ווערען דיין

אַרנאָלד: דו?

יוליוס: איך!... איך וואָב מיט איהר חתונה.

אַרנאָלד: און דיין שבועה?

יוליוס: וועלכע שבועה?

אַרנאָלד: דו פֿערגעסט, אָו דו האָסט אַ שוויגער, טאָקע

מיין שוויגער מוטער. די דריי ווייבער האָבען געשלאָסען אַ היילי-

גען בונד און געשוואוירען זיך קיינמאָל נישט צו שידען.

יוליוס: אויב אַזוי... זאָג מיר נאָר, ווי אַלט איז די אַלטע?

אַרנאָלד: 53 יאָהר.

יוליוס: אָדער זי איז דאָך נאָך פריש (ארנאָלד שאַקלט

אויף יא). און זי וואָלט דאָך געוואָלט האָבען אַ נאָמען אויף זיך,

איצט וואָלט מען נאָר געדאַרפט האָבען דעם דאָקטאָר...

זיבעטער אויפֿטריט.

די פֿאַריגע, דאָקטאָר פֿון לינקס.

דאָקטאָר: מיך מיינט איהר?

יוליוס: יאָ, נאָר מיר וועלען שוין וועגען דער רייזע

אַ אַנדער מאָל. (צו אַרנאָלד'ן) און וואו איז דיין פֿרוי, וועלכע

דו האָסט מיר געוואָלט פֿאַרשטעלען?

אַרנאָלד: זי קומט באַלד... איך געה טאָקע געבען אַ קוק,

צי... (נישט, קומט באַלד צוריק) איך האָב גאָר פֿערגעסען... (שמעלט

פֿאַר) אונזער ליבער הויז-פֿריינד, דאָקטאָר פֿעלדמאַן — ה' ליכטעני-

פֿעלד, מיינער אַ אַלטער יוגענד-פֿריינד. (די פֿאַרגעשענע פֿערבייגען

זיך) ענטשולדיגט מיר אויף אַ אויגענבליק, מיינע פֿריינד (אַב לינקס).

אַלטער אויפֿטריט.

דאָקטאָר, יוליוס, שפעטער דער דינער.

דאָקטאָר: ס'פֿרעהט מיך זעהר צו זיין מיט אייך פֿער-

זענליך בעקאנט. אייער פֿריינד האָט מיר זעהר פֿיעל מאָל וועגען

אייך דערצעלהט.

יוליוס: און וועגען אייך האָב איך אויך פֿיעל געהערט.

איבערהופט האָט איהר זיך ערוואָרבען אַ נאָמען זייט איהר האָט
ערפֿונדען דאָס מיטעל צו פֿערלענגערן דאָס לעבען פֿון די אַלטע
פֿרויען.

ד אָ ק אָ ר : 25 יאָהר האָב איך דערויף געאַרבייט.
יוליוס: אָבער ווער האָט אייך ערלויבט צו ענדערן דאָס
געזעץ פֿון דער נאַ ור?

ד אָ ק ט אָ ר : איך בין דאָקטאָר!
יוליוס: טאָקע צוליב דעם.
ד אָ ק ט אָ ר : איך פֿערשטעה אייך נישט.
יוליוס: גיהר ווייסט אַלעזאָ נישט וואָס אַ שוויגער איז
ד אָ ק ט אָ ר : ווי אַווי זאָל איך וויסען, צו איך בין נישט
פֿערהייראַט.

יוליוס (פֿאַרט): אַ גאַלדענע אידעע! (הויך) דאָס דאַרפֿט
איהר אין אייער אייגענער אינטערעס בעדויערן.

ד אָ ק י אָ ר : פֿאַרוואָס?
יוליוס: ווען איהר וואָלט געווען פֿערהייראַט, וואָלט איך אייך
געקאָנט פֿנרשאַפֿען אַ זעהר בעדייטענדע און עהרענפֿולע שטעל,
וואָס איז פֿערבונדען מיט אַ גאַנץ בעזונדערע אויסצייכנונג.
ד אָ ק ט אָ ר : אַ אויסצייכנונג? אַ ווי איך בענק נאָך אַ אויס-
צייכנונג —

יוליוס: — וועלכע איהר האָט עהרליך פֿערדינט פֿאַר אייער
מיטעל צו פֿערלענגערן דאָס לעבען פֿון די שוויגערס.
ד אָ ק ט אָ ר : און דערצו מוז מען זאָגט איהר, זיין פֿער-
הייראַט?

יוליוס: יאָ, אָהן דעם געהט עס נישט.
ד אָ ק ט אָ ר : און פֿון וועמען און פֿון וואָס איז אָבגע-
גיג די ענטשיידונג?

יוליוס: פֿון וועמען? — פֿון מיר, אָדער פֿון מיין פֿעטער,
נאָר דאָס איז נישט קיין אונטערשיד. פֿון וואָס? — פֿון אייער
הייראַט.

ד אָ ק ט אָ ר : אַ, איך ווייס נישט וואָס פֿאַר אַ קרבן איך
וואָלט נישט געבראַכט — אָבער מיט וועמען זאָל איך הייראַטען?

יוליוס: איהר האַלט דאָס גליק אין דער האַנד און איהר
ברענט נאָך...

דאָקטאָר: איך ווייס נישט וואָס איהר מיינט.

יוליוס: די באַבע...

דאָקטאָר: גרויסער גאָט!

יוליוס: אַ דאָנק אייער מיטעל איז זי נאָך גינג פֿריש
און מונטער.

דאָקטאָר: אמת, אָבער...

יוליוס: אָבער, וואָס?

דאָקטאָר: אָבער, צי וויל זי מיך?

יוליוס: אַ שעהנע פֿראַגע! וואָס איז זי איז נישט חוה'ט?

אַ טעכטער?

דאָקטאָר: אָבער איהר עלטער?

יוליוס: אַ ער אייער גליק פֿערגעסט נישט, אַז דאָס איז

דער איינציגער בעדינג. ז.א.א. נעמט איהר איהם אָן?

דאָקטאָר (נאָך אַ קורצען ישובֿה'עם): יאָ, איך נעם אָן.

יוליוס (אָפֿאַרט): מ'מוז שמירען דאָס אייווען פֿל-זמן ס'איז

היים. (ער קלינגט) ה' דאָקטאָר, מ'יין מיינונג איז, אַז איהר זאָלט

זיך איהר שוין ערקלערען.

דאָקטאָר: און ווען בעקום איך מ'יין נ'יץ שטעל?

יוליוס: אין טאָג פֿון אייער חתונה. (צום אַריינקומענדיג)

דינער) דער הערר דאָקטאָר וויל זאָפֿאָרט ריידען מיט דער באַבע

(דינער דינקט אב). איך לאָז אייך אליין מיט אייער בעשערט, ה'

דאָקטאָר און וועל דערווייל שרייבען וועגען אייך צו מ'יין פֿעטער.

נינטער אויפֿטריט.

דאָקטאָר (אליין).

דאָקטאָר: איך ווייס נישט צו איך בין גוט צויעגרייט...

די זאָך איז מיר געקומען צווי פֿולונג! מערקווירדיג... חתונה האָ-

בען מיט דער באַב... וואָס טהוט מע אָבער נישט צוליב אַ קאָ-

דיערע. (ענשלאָסע) גיין, איך וויל זיך פֿאַר גאַרנישט אָשרעקען.

(פֿרוי שנייגעבנען קומט אַרײַן) גאָט, אָט איז זי!

צעהנט ר איפֿטריט

דאָקטאָר, פֿרוי שטיינבערג.
פֿרוי שטיינבערג: איהר ווילט מיט מיר רעדען, דאָקטאָר?
דאָקטאָר: גנעדיגע פֿרוי, (אפּארט) גאָט, ווי אלט זי איז!
פֿרוי שטיינבערג: וואָס ווילט איהר, ליבער פֿריינד?
דאָקטאָר: איך האָב אייך איבערצוגעבען עפעס וויכטיגעס—
עפעס זעהר וויכטיגעס.
פֿרוי שטיינבערג: איהר מאַכט מיך נייגיריג.
דאָקטאָר: לאָמיר זיך אַ ביסעל זעצען און ריידען ווי
גוטע פֿריינד (ווי זעצען זיך נישט ווייט פֿון אוימען).
פֿרוי שטיינבערג: איך הער.
דאָקטאָר: זייט וויסען, טייערע פֿריינדין, —(אפּארט) גאָט,
ווי אלט זי איז! (הויך, אָנגעמענדיג איהר האַנד) זייט וויסען, אַז... אַז...
ווייסט מיר אייער פֿולס... גאַנץ נאַרמאַל, יאָ גאַנץ נאַרמאַל!
פֿרוי שטיינבערג: פֿאַרוואָס טאַפּט איהר מיך עפעס
דעם פֿולס? בין איך דען קראַנק?
דאָקטאָר: איך מוז אייך צוגרייטען צו עפעס...
פֿרוי שטיינבערג: איהר דערקענט מיך.
דאָקטאָר: איהר דאַרפֿט זיך נישט שרעקען; דאָס וועט
אייך אפשר פֿערשאַפען פֿערגעניגען.
פֿרוי שטיינבערג: אָבער וואָס, וואָס?
דאָקטאָר: איך מוז אייך דערצעהלען אַ געהיימניס... אַ
סוד פֿון וואָס ס'איז אָפהענגיג מיין לעבענס-גליק...
פֿרוי שטיינבערג: וואָס אַזוינס?
דאָקטאָר: שוין אַ יאָהר ווי איהר זעהט מיך כמעט יעדען
טאָג ביי אייך, נישט נאָר אַלס זאָרגזאַמער און געוויסענשאַפֿטער
דאָקטאָר, נאָר אויך אַלס טרייער פֿריינד...
פֿרוי שטיינבערג: יאָ, איך ווייס איהר... איהר זענט
שטענדיג געווען אַ ליבער, טרייער פֿריינד.
דאָקטאָר: איהר ווייסט אָבער נישט, אַז איך האָב אייך
צוגעזאָרט.

וויל נישט, אז איך זאל נישט איבערלאזען קיין קדיש.
פ ר ו י ש ט י י נ ב ע ר ג (ארבלאזענדיג די אויגען): וואָס, איהר
האַפּט נאָך?...

ד אָקט אָר : דאָס אויב פֿון אַ דאָקטאָר נאָרט קיינמאָל נישט
אַב, גנעדיגע פֿרוי.

פ ר ו י ש ט י י נ ב ע ר ג : וואָס וועט אָבער די וועלט זאָגען?
ד אָקט אָר : וואָס אָרט אונז די וועלט? מיר האָבען דאָך
נישט חתונה מיט די וועלט. אלזאָ, זענט איהר איינשטימיג? מיר
וועלען אוועקפֿאַהרען אין אַ אָרט וואו מ'קאָן אונז נישט.

פ ר ו י ש ט י י נ ב ע ר ג : דאָקטאָר! (וי גיט איהם די האַנד).
ד אָקט אָר : איך בין גליקליך (קושט איהר די האַנד). איהר
האַט דאָך געזען זינגענדיג אייערע אייניקלעך, אז איהר וועט זיי
קיינמאָל נישט פֿערלאָזען?

פ ר ו י ש ט י י נ ב ע ר ג : ווייס איך, מיין אייגען גליק איז
פֿריהער!

ד אָקט אָר (אפֿאַרט): איהר גליק און מיין גליק, מיין קאר-
יערע! (הויך) אלזאָ, איך געה אוועק ברענגען אין אַרדנונג מייער
זאכען און זיך גרייטען צו אונזער גליקליכע חתונה.

פ ר ו י ש ט י י נ ב ע ר ג : דו ביזט גערעכט, סאלאָמאָן! —
גאָט, איך האָב איהם געזאָגט דו!

ד אָקט אָר : דאָס מאַכט נישט אויס.
פ ר ו י ש ט י י נ ב ע ר ג : אָבער דו קומסט דאָך באלד?
ד אָקט אָר : יאָ (אַב).

עלפֿטער אויפֿטריט.

פ ר ו י ש ט י י נ ב ע ר ג : (אייין).

פ ר ו י ש ט י י נ ב ע ר ג : אויף ווידערזעהן, סאלאָמאָן, אויף
ווידערזעהן ווי אמת ס'איז דאָס וואָרט, אז א האַרץ ווערט קיינ-
מאָל נישט אַלט! איך פֿיהל מיך איצט מיט אסך יאָהר יונגער.
אָבער דאָס דארף איך דאנקבאר זיין נאָר דעם דאָקטאָר. זיין עי-
שטע רעצעפט האָט מיר צוריק געגעבען די געזונטהייט און די
לעצטע — די יוגענד, סאלאָמאָן, דו מאַכסט מיך פֿאַר די גליקליכע-

צוועלפטער אייפטריט.

פֿרוי שטיינבערג, פֿרוי האַרטשטיין.

פֿרוי האַרטשטיין: ווי גוט דו זעהסט אויס מאַמע!

פֿרוי שטיינבערג: אַזאַ אונערוואַרטעט גליק!

פֿרוי האַרטשטיין (לאַלענדיג): דו האָסט געוואונען דאָס

גרויסע געווינס?

פֿרוי שטיינבערג: יאָ, דאָס גרויסע געווינס. שטענדיג

קומט עס ווען מ'ערוואַרטעט עס אַמוועניגסטען.

פֿרוי האַרטשטיין (אפּאַרט): זי מיינט דעם מרעמדען

(הויך) נעמסטו עס אָן פֿאַר ערנסט?

פֿרוי שטיינבערג: פֿאַרוואָס נישט? ער האָט עס מיר

אַליין געזאָגט.

פֿרוי האַרטשטיין: ער האָט עס דיר שוין געזאָגט?

פֿרוי שטיינבערג: יאָ, געזאָגט, ער האָט זיך דאָך ער-

קלערט...

פֿרוי האַרטשטיין: ערקלערט?

פֿרוי שטיינבערג: יאָ, ערקלערט אין ליבע. וואָס איז

דיך דאָ צו וואונדערען?

פֿרוי האַרטשטיין: אָבער מאַמע!

פֿרוי שטיינבערג: ער ליבט שוין זייט אַ יאָהר.

פֿרוי האַרטשטיין (אפּאַרט): זי מיינט זיכער דעם פרעמ-

דען. (הויך) אָבער מאַמע, דער הערר איז זיכער משוגען

פֿרוי שטיינבערג: משוגען? — דערפֿאַר הייל ער

ליבט מיך?

פֿרוי האַרטשטיין (ערשטוינט): ער ליבט דיך — דורך

פֿרוי שטיינבערג: יאָ, וועמען דען?

פֿרוי האַרטשטיין: דאָס איז דאָך אַ געמיינהייט

פֿרוי שטיינבערג: וואָס, ס'איז אַ געמיינהייט מיך צו

ליבען?

פֿרוי האַרטשטיין: ניין, נישט דאָס.

פֿרוי שטיינבערג: וואָס דען?
פֿרוי האַרט שטיין: ער איז אַ ליגנער, אַ אויסוואַרף.
ער נאַרט אונז ביידע אָב. מיר האָט ער זיך אויך ערקלערט אין
ליבע, ערשט מיט אַ האַלבע שעה צוריק איז ער דאָ געלעגען פֿאַר
מיר, אָס דאָ אויפֿן דאָזיגען אָרט, אויף די קניוה!
פֿרוי שטיינבערג: פֿאַר דיר אויף די קניוה!... אַ, דאָס
זועל איך נישט איבערהאַלטען! ס'איז, מיר נישט גוט! איך שטאַרב!
(פֿאַלט אויף אַ שטול).
פֿרוי האַרט שטיין (רופֿט און קלינגט): אַרנאָלד! אַננאַ!

דרייצענטער אויפֿטריט

די פֿאַריגע אַרנאָלד, אַננאַ.
אַננאַ (קומט אַריין צו לויפֿען): באַבעניו.
אַרנאָלד: וואָס איז געשעהן?
פֿרוי שטיינבערג: מ'האַט מיך ערמאַרדעט! איך שטאַרב!
אַננאַ: אומגליקליכע באַבעניו!
אַרנאָלד: ערמאַרדעט?
פֿרוי שטיינבערג: איך וועל איהם די אויגען אויס-

קראַצען!

אַרנאָלד: וועמען?

פֿרוי שטיינבערג: יאָ, איך וועל איהם די אויגען
אויסקראַצען!

אַרנאָלד: אָבער וועמען? זאָגט מיר שוין, וועמען?

פֿרוי שטיינבערג (שפּרינגט-אויף): איך וועל איהם ווייזען!

אַרנאָלד (אפֿאַרט): אַ דאַנקען גאָט, אַז זי איז אויפֿגע-

שטאַנען תּחיית המתים.

פֿרוי שטיינבערג: מיין הוט און מאַנטעל! איך וועל

איהם די אויגען אויסקראַצען (אַב דינס).

פירצענטער אויפֿטריט

פֿרוי האַרט שטיין, אַרנאָלד, אַננאַ, דער-

נאָך פֿרוי שטיינבערג, שפעטער דינער.

אַרנאָלד: אָבער וועמען וויל זי די אויגען אויסקראַצן?
 אַננאָ: דערצעהל דאָך, מאַמאַ?
 אַרנאָלד: וואָס איז געשעהן?
 פֿרוי האַרטשטיין (צו אַרנאָלד): פֿרי זיך דאָס איז
 דיין אַרבייט, דו ביזט אין אַלעם שולדיג!
 אַרנאָלד: זעלבסטפֿערשטענדליך, ס'קאָן דען אַנדערש זיין?
 פֿרוי האַרטשטיין: דו און דיין פֿריינד, וואָס איז נישט
 בעסער פֿאַר דיר.
 אַרנאָלד: אויף וועמען זענט איהר ביידן שוויגער, אויף
 יליוסן וואָס ליבט אײך?
 אַננאָ: ער ליבט די מאַמאַ?
 פֿרוי האַרטשטיין: ער איז אַ אונפֿערשעמטער מענטש
 און איז אַהערגעקומען זיך איבער אונז לוסטיג צו מאַכען.
 אַרנאָלד: איך גלויב דאָס קוים.
 פֿרוי האַרטשטיין: אָבערלאַכען פֿון מיר און מײן מו-
 טער.
 פֿרוי שטיינבערג (קומט ביידן אַריין זינקט מיט'ן הוט אויפ'ן
 קאָפּ און דעם מאַנטעל אויפ'ן אַרעם און לויפט דורך די טיר אין הינטער-
 גינגל, טהום זיך אויפ'ן וועג אָן דעם מאַנטעל און שרייט) מיך אַזוי
 בעליידיגט!
 פֿרוי האַרטשטיין: איהר הערט!
 אַרנאָלד: אויב אַזוי וועל איך איהם נישט שווייגען.
 איך וועל איהם אַרויסרופֿען אויף אַ דוועל!
 אַננאָ: באַרמהערציגער גאָט, אויף אַ דוועל!
 אַרנאָלד: אָבער ערקלערט מיר וועגען וואָס ס'האַנדעלט זיך.
 פֿרוי האַרטשטיין: שרעקליך! אַ געמיינהייט! נאָר וואָס
 מאַט ער זיך מיר ערקלערט אין פֿייערדיגע ליבע און באַלד איז ער
 אַזעק צו דער מצאָא און זיך איהר ערקלערט אין ליבע. נו?
 אַרנאָלד: יאָ, מיר דאַכט זיך, אַז מײן פֿריינד איז נע-
 בען משוגע. ער האָט טאַקע פֿריהער גערעדט אַביסעל נישט צו
 דער זאַך.
 פֿרוי האַרטשטיין: און אַזעלכע מענטשען שלעפֿסטו

אַרײַן צו זיך אין שטוב?

אַרנאָלד: איך האָב איהם געשלעפט, אירן ער איז מיר אָבער אַ פֿריינד און איך טאָר איהם נישט לעָזען אויף הפקר אין אַזאַ לאַגע (קליינט).

אַננאָ: וואָס ווילסטו טהון?

אַרנאָלד: איך וועל רופען צו איהם אונזער דאקטאָר דינער (קומט אַרײַן).

אַרנאָלד (צום דינער): רופט שנעל אַרײַן דעם דאָקטאָר פֿעלדמאַן. זאָגט איהם, אַז ער זאָל זאָפֿט־ט קומען. מ'מוז אונטער־זוכען מיין פֿריינד וואָס איז היינט געקומען. ס'איז מיט איהם געגעשעהן אַ אומגליק; ער איז משוגע געוואָרען. (דינער אָב) ער קאָן נאָך אַרײַנקומען, מיין אומגליקליכער פֿריינד, לאָזט מיך בעסער אַליין. איך וועל אפֿשר מיט איהר דך קאָנען דורכריידען, אַז קיינער וועט נישט זײַן.

אַננאָ: אומגליקליכער.

פֿרוי האַרטשטיין (אַפֿאַרט): אַ שאָד, אַזאַ וואוילערן אָב רעכטס צוזאַמען מיט אַננאָ).

פֿינפֿצענטער אויפֿטריט.

אַרנאָלד, דערנאָך יוליוס.

אַרנאָלד: און דאָ האָב איך מיך שוין געטרייסט מיט האָפֿנונג פֿאַר צו ווערען כּאָטש איין שוויגער. (רעהט זיך אום צו דער טיר, וואָס עפענט זיך): אָט איז ער... ער רייבט זיך די הענד... ווי ער וואָלט זיך שטאַרק געפֿרעהט... אומגליקליכער... ער זעהט טאַקע אויס ווי אַ משוגע'נער.

יוליוס (קומט אַרײַן לעבעדיג): אַ, ליעבער אַרנאָלד, וואָס

זאָל איך דיר זאָגען, איך בין גליקליך!

אַרנאָלד (דריקט איהם טיטדידענר די הענט): מיין ליבער יוליוס

יוליוס: אַזאַ גליק איך קאָן גאַרנישט קומען צו זיך. איך

האָב מורא, אַז איך וועל משוגע ווערען!

אַרנאָלד (אַפֿאַרט): ס'דאַכט זיך איהם ערשט...

יוליוס: שטעל דיר פֿאַר, איך בלייב דאָך שוין דאָ.

מען נעמען איהם ביי דער האַנד און שלעפען איהם מיט זיך).
אַרנאָלד (שטיפט איהם אונטער): געה, געה, ס'איז צו דיין
גוטען.

אַננאָ (שמיל צו אַרנאָלד): ער בייסט דאָך נישט!
אַרנאָלד: ניין, אַזוי געפֿעהרליך קראַנק איז ער נאָך
נישט, נאָר פֿאַרויכטיג מוזטו מיט איהם זיין. (ער מאַכט אַ בעוועגונג
ווי פֿערשליסען).

זיבצענטער אויפֿטריט.

אַרנאָלד, דערנאָך דער דאָקטאָר.
אַרנאָלד: וואו איז דער דאָקטאָר? וואו האָט ער גע-
קאָנט אַוועקקומען? (ער נעהט צו צו דער טור. דער דאָקטאָר קומט איהם
אַקענען). א!

דאָקטאָר: איהר האָט געשיקט נאָך מיר, ליבער פֿריינד.
אַרנאָלד: מיר ערוואַרטען אייך מיט דעם גרעסטען
אונגעדולד.

דאָקטאָר: זאָל עס ווירקליך זיין אמת? אייער פֿריינד —
אַרנאָלד: איז משוגע געוואָרען, דאָקטאָר, פֿאַלשטענדיג
משוגע!

דאָקטאָר: וואָס פֿאַר'ע סמנים האָט איהר בעמערקט?
אַרנאָלד: די ערשטע. שטעלט אייך פֿאַר, אַז ווי ער
איז נאָר אַריינגעקומען, האָט ער זיך באַלד ערקלערט אין ליבע
מיין שוויגער.

דאָקטאָר: אין דעם זעה איך נישט קיין שום משוגע.
אַרנאָלד: וואָרט נאָר; דאָס איז ערשט דער אָנהויב.
באַלד דערנאָר איז ער אַוועק און זיך ערקלערט אין ליבע, טרעפט
זועמען?

דאָקטאָר: אייער פֿרוי?
אַרנאָלד: איהר זענט אַראָב פֿון זינען? מיין פֿרוי דאָס
האַט נאָך געפֿעהלט!

דאָקטאָר: דער קעכין?
אַרנאָלד: נאָך ערגער... דער באַבען!

אַר נאָר ד: און איהר וועט דעך מיר באַלד זאָגען וואָס
ס'איז מיט איהם? (אָב)
דאָקטאָר: יאָ.

אַלצענטער אויפֿטריט.

דאָקטאָר, דערנאָך פֿרוי שטיינבערג.
דאָקטאָר: וואָס פֿאַר אַ שלום-מול איך בין. איך בין
שוין געווען אזוי נאָנט צו מיין גליק און צום סוף, נאָ דיר נאָר
אַ משוגע'נעם.

פֿרוי שטיינבערג (לויפֿט אַרײַן מיט'ן הוט און מאַנטעל):
נאָ אָט איז ערו
דאָקטאָר (דרעהט זיך אום, אַפֿאַרט): די אַלטע! (הויך) גנעט
דיגע פֿרוי —

פֿרוי שטיינבערג: איך ווייס אַלץ, אַלץ!
דאָקטאָר: העלענאָ!
פֿרוי שטיינבערג: פֿאַר אייך בין איך נישט מעהר
קיין העלענאָ!

דאָקטאָר: וואָס זאָגט איהר?
פֿרוי שטיינבערג: איהר זענט אַ צבוע'ק, אַ פֿאַל-
שער מענש!

דאָקטאָר: איך?
פֿרוי שטיינבערג: אַנידערטרעכטיגער מענש!
דאָקטאָר: וואָס האָב איך דען געטהון?
פֿרוי שטיינבערג: איהר פֿרעגט נאָך?
דאָקטאָר (אַפֿאַרט): זענען דאָ אַלע משוגע?
פֿרוי שטיינבערג: דאָס איז די איבעראַשונג וואָס
איהר האָט מיר פֿריהער געמאַכט?

דאָקטאָר: איך פֿערשטעה נישט קיין וואָרט; מיר דאַכט
יך, צו איך חלום...

פֿרוי שטיינבערג: האָט איהר פֿריהער אויך גע'חלום'ט
מען איהר זענט געלעגען אויף די קנייה?
דאָקטאָר: אויף די קנייה? איך? וואו?

פֿרוי שטיינבערג דאָ — אָט דאָ — פֿאַר מײן טאָכטער!
 דאָקטאָר: פֿאַר אײער טאָכטער?
 פֿרוי שטיינבערג: זיך אײהר צו ערקלערען אין ליבע.
 דאָקטאָר: אײך?
 פֿרוי שטיינבערג: ווער דען, אײך? פֿרובט נישט אָפצולײ-
 קענען... זי האָט אונז אַלץ דערצעהלט.
 דאָקטאָר: מיר דאַכט זיך, אָו אײהר זענט אַלע משוגע
 געוואָרען.
 פֿרוי שטיינבערג: אײהר ערלויבט זיך מײך אַזוי צו בע-
 לידיגען ווייל אײך בײן אַ שוואַכע, שוצלאָזע פֿרוי, אָ, אײהר גע-
 מײנער מענטש!

ניינצענטער אויפֿטריט.

די פֿאַרײגע. אַרנאָלד.

אַרנאָלד: וואָס טחוט זיך דאָ?
 פֿרוי שטיינבערג: לאָו מײך צו רוהן אָס איז ער נאָך
 וואָס געלעגען אויף דער קנייה פֿאַר מײן טאָכטער.
 אַרנאָלד: דער דאָקטאָר?
 דאָקטאָר: גאָט איז מײן עדות!
 פֿרוי שטיינבערג: שווייגט, אײהר פֿאַלשער מענטש! זי
 האָט מיר אַלץ מודה געווען.
 אַרנאָלד: אונגעגליך! איז דאָס ווירקליך אמת, דאָקטאָר?
 דאָקטאָר: אײך גיב אײך מײן עהרענוואָרט...
 פֿרוי שטיינבערג: אײהר האָט נישט קײן עהרע. וואַרט,
 חאַרט, אײך וועל זיך נאָך מיט אײך אָפּרעכענען.
 אַרנאָלד (צו פֿרוי שטיינבערג): לאָזט מײך אײפּער אַליין מיטן
 דאָקטאָר און אײך וועל אַלץ ברענגען אין אַרדנונג.
 פֿרוי שטיינבערג: אפּער דו מוזט געהמען נקמה פֿאַר
 מיר, אַרנאָלד! (געהט פֿאַרביי דעם דאָקטאָר) אײך וועל אײך נאָך אַנלער-
 בען! (אַב. דער דאָקטאָר צײהט זיך פֿאַר אײהר דערשראָקען צוריק).

צוואנציגסטער אויפטריט.

אַרנאָלד, דאָקטאָר, דערנאָך יוליוס.
אַרנאָלד: איצט, אַז מיר זענען געבליבען אונטער פֿיער
אויגען, קענט איהר דאָך מיר שוין זאָגען, דאָקטאָר, וואָס האָט איהר
געטהון?

דאָקטאָר: אַך לאָזט מיך צורוה...
אַרנאָלד: אין אייער עלטער איז נישט אַזוי שעהן זיך
אַרומצושלעפען מיט ליבעס - ערקלערונגען - דאָס איז גאַרנישט
אַנשטענדיג.

דאָקטאָר: איהר בעליידיגט מיך!
אַרנאָלד: און איהר האָט בעליידיגט מיין פֿריינד.
יוליוס: (אַריינקומענדיג, אַפּאַרט) דאָס מיינט מען מיך.
אַרנאָלד: ער האָט זיך בעמיהט פֿאַר איך, אַז איהר זאָלט
דערגרייכען אַ קאַריערע און איהר האָט איהם דערפֿאַר בעצאָהלט
דערמיט וואָס איהר האָט איהם געוואָלט אונטריי מאַכען די פֿרוי
אַעלכע ער ליבט!

יוליוס (צווייטערעטענדיג): וואָס הער איך?
אַרנאָלד: יוליוס! דו דאַ! ווי אַזוי קומסטו אַהער?
יוליוס: איך האָב געהאַט גענוג מיה ביז כִּי האָב בערו-
היגט די דאַמען. אָבער וואָס קומט דאָ פֿאַר?
אַרנאָלד: גאַרנישט, גאַרנישט!
יוליוס: איך האָב אַליץ געהערט! דער דאָזיגער הערר וויל

מיר צורויבען דאָס האַרץ פֿון דיין שוויגער.
אַרנאָלד: און דו האָסט זיך גע'שדכנ'ט צו איהר מוטער.
יוליוס: הער שוין אַמאָל אויף פֿון דער דאָזיגער נאַרישקייט.
דאָס איז אַ געמיינער רכילות.

דאָקטאָר: רכילות זאָגט איהר!
יוליוס: זוע, איך?
דאָקטאָר (שרייט): יאָ.
יוליוס (שרייט): איך וועל זיך נישט לאָזען בעליידיגען, איהר

בערטן

אינאונצוואנציגסטער אויפטריט.

די פֿאַריגע, פֿרוי האַרטשטיין, אַננאָ, פֿרוי שטיינבערג.

פֿרוי האַרטשטיין: וואָס איז דאָ פֿאַר אַ לאַרנען דאָקטאָר: איהר זענט געקומען צו דער ריכטיגער צייט. פֿרוי שטיינבערג: וואָס שרייט איהר אַווי? אַרנאָלד: איצט מוז איינמאַל פֿאַר אַלע מאָל אַלץ קלאָר

ווערען

פֿרוי שטיינבערג (צו איהר טאַמער, אַנאָווינענדיג אויפֿן דאָקטאָר): איז ער נישט געלעגען פֿאַר דיר אויף די קנייה? פֿרוי האַרטשטיין: ווער, דער דאָקטאָר? ניין, קיינמאַל נישט. פֿרוי שטיינבערג: דו האָסט מורא איהם צו זאָגען דעם אמת אין די אויגען אַריין. ווי לאַנג איז אָבער ווי דו האָסט מיר געזאָגט, אַז ער איז פֿאַר דיר געלעגען אויף די קנייה. פֿרוי האַרטשטיין: נישט ער! (אַנאָווינענדיג אויף יוליוס): איהם האָב איך געמיינט. איהם, וואָס האָט זיך אָנו ביידע ער-קלערט אין ליבע.

יוליוס: ווער איך?

פֿרוי שטיינבערג: ניין, מיר האָט ער זיך נישט ערקלערט. דאָקטאָר (צו פֿרוי האַרטשטיין): און איך האָב זיך אייך יאָ ערקלערט אין ליבע?

פֿרוי האַרטשטיין: ניין.

אַרנאָלד: איצט ווערט מיר אַלץ קלאָר.

צווייטע אונצוואנציגסטער אויפטריט.

די פֿאַריגע, דער דינער.

דינער (דורכ'ן הינטערדור): אַ טעלעגראַמע פֿאַרן ה' דאָקטאָר. (אַב)

דאָקטאָר: פֿאַר מיר? (עפענט שניצל די טעלעגראַמע) אַ, אין בין גליקליך, מיין קאַריערע איז דערגרייכט! (צו יוליוס) און דאָס אַלץ האָב איך צו פֿערדאַנקען. יוליוס (שטיי צו איהם): יאָ, פֿערגעסט אָבער נישט דעם

בעדינג.

דאָקטאָר: ניין. איך געדענק עס גוט. אָ, איך בין איצט דער גליקליכסטער מענש אויף דער וועלט! (פאַרט אַנגאַן צו די פיס).

אַנגאַ: וואָס ווילט איהר פֿון מיר?

אַרנאָלד: וואָס ווילט איהר פֿון מיין פֿרוי?

דאָקטאָר: ענטשולדיגט, איך בין אַזוי צומישט פֿון פֿרייה, אַז... (זענדעט זיך אויף דער קנייה צו פֿרוי האַרטשטיין): איהר ווייסט דאָך שוין, אַז איך ליב נאָר אייך. (ער דערזעהט הידער זיין מעות און שרעפט זיך צו אויף דער קנייה צו פֿרוי שאַינבערג) איך בין אונשולדיג, פֿאַר פֿרייה בין אוך אַזוי ווי צומישט. גיט מיר אייער האַנד אַלס בעזייני, אַז איהר זענט מיר אַלק מוהל.

פֿרוי שטיינבערג: שטעהט-אויף, דאָקטאָר, נו, שטעה שוין אויף, סאַלאַמאָן! (צו אַרע) ליבע קינדער, איך מוז זיך מיט אייך שיידען, וואָרום מיין מאַן פֿערלאַנגט, אַז איך זאָל וואוינען נאָר מיט איהם אַליין.

אַרנאָלד: איהר ווילט אונז פֿע-לאָזען? ניין, איך וועל עס נישט לאָזען!

אַנגאַ (שפּיר צום מאַן): דו מיינסט עס דאָך נישט ערנסט? יוליוס (צו פֿרוי האַרטשטיין): און איך, גנעדיגע פֿרוי, האָב איך אויך נאָך האָפֿנונג?

פֿרוי האַרטשטיין: יאָ, אַז איהר וועט מיר צו זאָגען, אַז איהר וועט זיך מעהר נישט ערקלערען מיין מוטער.

יוליוס: ס'איז דאָך נאָר געווען אַ מיספֿערשטענדניש. פֿרוי האַרטשטיין: איך גלויב אייך (ניט איהם די האַנד). יוליוס (קושט זי): איך בין אויך גליקליך.

פֿרוי האַרטשטיין: איך קאָן אָבער אויך דאָ מעהר נישט בלייבען. איך וועל דאָך מוזען זאָרגען פֿאַר מיין מאַן.

פֿרוי שטיינבערג: דאָקטאָר: יוליוס: פֿרוי האַרטשטיין: (צו אַלעמען) וו' גליקליך מיר זענען

אַרנאָלד: און איך בין דער גליקליכסטער מענש. פֿטור בעוואָרען מיט איינמאַל פֿון צוויי שוויגערס!

פֿאַרהאַנג.

